

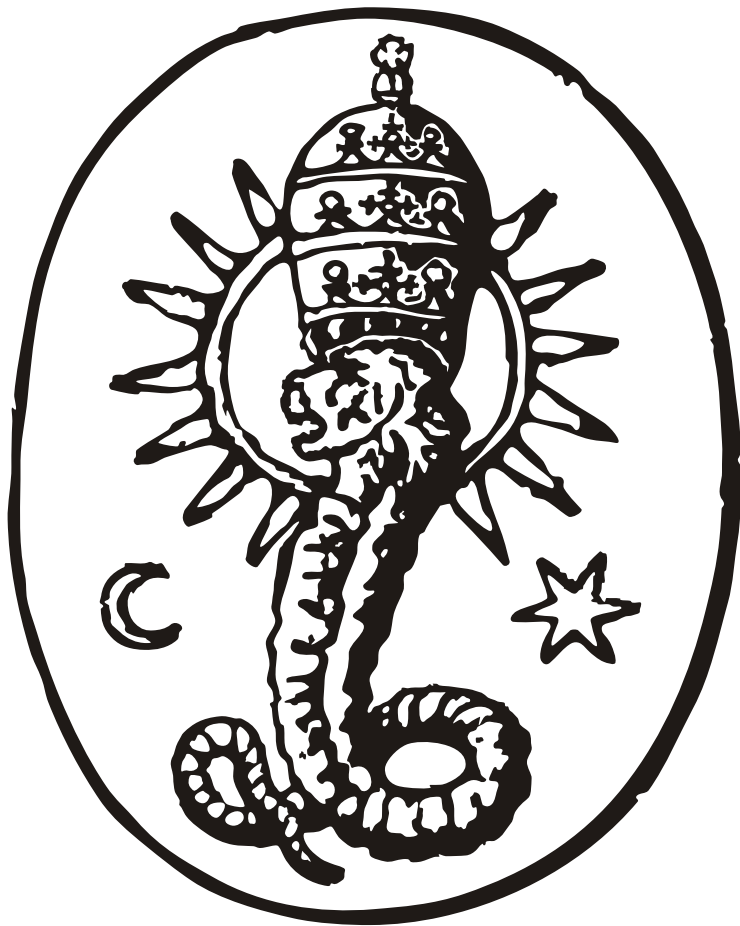
Nemiel C Logismord

A Gnózis szakramentális természetéről

Nemiel C Logismord

A Gnózis szakramentális természetéről

**Nemiel C Logismord
(Németh Dániel)**

**A Gnózis szakramentális
természetéről**

**A borítókép Bónyai Barbara
munkája**

2021

Minden jog fenntartva! Bármilyen másolás, sokszorosítás, a szerző előzetes írásbeli hozzájárulásához kötött

A tanulmánykötet tartalma a forrásmegjelölés és hivatkozási rend adekvát formáinak megtartása mellett hivatkozható...

*Felelős kiadó: Németh Dániel
e-mail: corlogismord@gmail.com*

© Németh Dániel 2021

ISBN: 978-615-01-2150-5

Tartalom:

A Gnosztikus létszemlélet elméleti meghatározása.....	1
Episcopi vagantes.....	43
Tanulmány egy gnosztikus közösség szellemiségéről.....	91

Bevezetés

A Gnosztikus létszemlélet elméleti meghatározása

Előszó gyanánt...

A tanulmány szerzőjeként önmagammal kapcsolatban elsődlegesen azokat az információkat tartom érdemesnek és fontosnak megosztani az olvasókkal, amelyek írásművem elkészítésének motivációit képesek lehetnek némiképp megsejtetni. 2013-ban szenteltek áldozópappá egy gnosztikus jelleggel bíró hagyományvonal keretein belül, majd pedígen kétévnyi szolgálatot követően akkori előljáróim 2014 Karácsonyán a választott püspökség méltóságára emeltek. Egészen kisgyermekkoromtól kezdődően élénk érdeklődéssel fordultam olyasfajta alapvető kérdések irányába, amelyek élet és halál, létezés és megsemmisülés, korlátoltság és végtelenség, halandóság és öröklét misztériumainak leglényegébe vezetnek.

Egyetemi tanulmányaimat a lélektan területének tanulmányozására szenteltem, azonban ráébredvén ezen tudományterület, különösen is annak modernista és pozitivista áramlatainak korlátoltságára, végeredményben a filozófia és teológia felségvizeinek bejárása és felfedezése érdekében bontottam vitorlákat. Életemet mindenek felett egyfajta különleges papi-szacerdotális tengelyen élem meg, személyes irányultsággal bíró munkálkodásaim által minden igyekezetemmel méltónak kívánok bizonyulni ahhoz a feladathoz és létránghoz, amelyre egykoron – ki tudja, miként? – kiválasztattam. Tíz esztendőn át leginkább a mainstream, fősodorba tartozó keresztény irányzatok tanulmányozásával foglalatoskodtam, ezekben azonban mégsem bizonyultam képesnek megtalálni mindazt a szellemi és spirituális többletet, amelynek keresésére életemet szenteltem, így 2014 nyarától a gnosztikus kereszténység és keresztény gnoszticizmus birodalmába merészkedtem, ötévnyi kalandozásaimnak

élményeit és felfedezéseit összefoglalván pedig különféle tanulmányok gyűjteményét osztottam meg az érdeklődőkkel. Ilyen irányultsággal bíró munkálkodásaimnak nyomán érlelődött meg végül az a válogatott alkotásaimnak szellemi otthont adó kötet, amelyet „Lidérc lángok és Fényszilánk” címmel adtam Olvasóim kezébe.

Önmagamat elsősorban remeteként és gnosztikusként vagyok képes a lehető legteljesebb, legpontosabb módon meghatározni. A gnosztikus ugyanis, legalábbis a saját meghatározásom szerint olyan személy, aki a világon mindennél többre tartja a nagybetűs, és a szó legnemesebb és legszemlembibb értelmében meghatározott Bölcsességet, és minden igyekezetével azon munkálkodik, hogy a lehető legközelebb kerülhessen ennek a Bölcsességnek a Forrásához, amelyet a vallások egy része Istennek, a különféle szellemi hagyományvonalak Metafizikai Abszolútumnak, a misztikusok pedig hol Sem-mi-ségnek, hol Végtelenségnek, hol pedig Végtelen Fényességnek neveznek. Amennyiben a vallás fogalmát az eredeti jelentésében értelmezzük (religio, azaz visszakötni, avagy visszavezetni), úgy azt mondhatom, hogy vallásos vagyok a tekintetben, hogy magamat a Centrumba, azaz mindeneknek Forrásához és Céljához kívánom visszavezetni és visszakötni, még hozzá életemnek radikális (radix, azaz gyökér) átformálása és megfordítása által, hogy a Szent Írások szavai szerint „a bálványoktól az Élő Istenhez” térhessek. Amennyiben azonban a kérdést akképpen vetjük fel, hogy vajon számítom-e magamat valamely specifikus és pontosan körülhatárolható vallás követőjének, úgy a válaszom egyértelműen a „Nem” lenne. Míg ugyanis bizonyos, önmagukat gnosztikusnak valló személyek (többé-kevésbé) következetes és stabil elköteleződést mutatnak egy kiemelt

tradíció (például a kereszténység) irányában, addig másoknak esetében ez a fajta elköteleződés nem jelenik meg ennyire specifikus és körülhatárolható módon. Egyes gnosztikusok számára alapvető fontossággal bír, hogy önmagukat vallási irányvonal tengelyén helyezték el, mások azonban egyfajta „sajátutas” szellemiség követőiként nem fogalmazzák meg önmagukkal kapcsolatban ilyesfajta igényeket. Természetesen mindkét megközelítésmódot tökéletesen helyesnek és követésre alkalmasnak kell találnunk, nem létezik ugyanis végleges és mindenkire minden körülmények között egyaránt érvényes recept ezen kérdést illetően.

Miután több, mint öt esztendeig kalandoztam a gnosztikus, avagy legalábbis önmagukat ezen a néven nevező közösségek, rendszerek, szervezetek, egyházak és személyek világában, mindenképpen fontosnak éreztem alapos és minden tényezőre kiterjedő önvizsgálatot tartani azon kérdést illetően, hogy vajon pontosan miként és milyen okoknál fogva lehetséges, hogy ebben a szinte végtelen színpompával és kavalkáddal rendelkező világban nem bizonyultam képesnek megtalálni mindazt, amit életemnek során keresek, ilyen irányú vizsgálódásaim nyomán pedig végső soron kirajzolódtak azok az észrevételek, felismerések és kritikák, amelyek aztán a válasz megtalálásához is elvezettek. Ezen igazán személyes és minden tekintetben bensőségesnek nevezhető felismerés konklúziójaként készítem el és adom kézre tanulmánykötetemet, amelynek soraiban megkísérlem kidolgozni és megfogalmazni azt a fajta megközelítésmódot, amely véleményem szerint a gnosztikus szellemiség számára talán egyfajta alternatívát jelenthet, azonban természetesen csupán egyedül abban az esetben, amennyiben nem kívánná átadni még inkább önmagát a New Age irányvonalán

tapasztalható végletes és reménytelen elsekélyesedésnek, illetőleg a különféle, főként a vallások síkján megmutatkozó irányultsággal bíró utaknak sorsára sem szeretne jutni a tekintetben, hogy teljesen, véglegesen és visszafordíthatatlanul súlytalanná, és mindennemű szellemi befolyását vesztté válik. Én magam ugyanis teljes mértékben bizonyosnak érzem magamat afelől, hogy az immáron öt esztendeje tartó, javarészt kudarcokkal, csalódásokkal és egyéb keserű tapasztalatokkal járó kutakodás sikertelenségének oka főként abban keresendő, hogy az önmagukat jelenlegi korunkban gnosztikusnak nevező személyek és szervezetek döntő többsége csupán a nevében gnosztikus, mindennemű másfajta megnyilvánulásában azonban olyannyira távol áll a Gnóviztól, mint ahogyan a nagy világvallások képviselőinek jelentékeny hányada jelenlegi állapotában távol áll az Istentől. Főként angol és francia nyelvterületen kutakodva ugyanis eleinte bizonyára elbűvölni látszik bennünket az a fajta elképesztő sokszínűség, ahogyan a különféle gnosztikus körök és csoportosulások képviselik, avagy képviseltetik magukat, azonban a valóságot illetően igencsak hamar mindennemű okunk megnyilvánul a csalódásra, ugyanis az általunk esetleg körükben sejtett és keresett szellemi többletnek nem igazán lehetséges nyomára bukkanni.

Ezen oknál fogva, bár tudatában vagyok ugyanakkor annak is, hogy előttem nem keveseknek törött már bele a bicskája ebbe a vállalásba, és minden valószínűség szerint az igazán előremutató megoldási alternatíva felmutatására nálamnál briliánsabb elmék bevonása által nyílna lehetőség, minthogy azonban tudomásom szerint ilyen jellegű kezdeményezések a gnosztikus közösségen belül jelenleg nem tűnnek fel, én magam végső soron vettem a bátorságot arra,

hogy az általam megfogalmazott és követni szándékolt gondolati rendszert bemutassam. Mivel több tényező, amelyeknek ismertetésére a tanulmány későbbi szakaszában alaposabban és részletesebben is kitérek, alapjaiban akadályozza azt, hogy ezt a szellemiségi irányvonalat szervezett formában is érvényre juttassam, tanulmányomat mintegy gondolatébresztő gyanánt ajánlom a gnosztikus szellemiség valamennyi képviselőjének számára, még hozzá abban a nem titkolt reményben, hogy több szívben és lélekben is képesnek bizonyul fényt gyújtani ahhoz az alapvető megforduláshoz (és ha szükséges, akkor elforduláshoz is), amely napjaink gnosztikus törekvéseit (talán) megmenthetné egyfelől attól, hogy a New Age ezotéria meglehetősen alacsony színvonalára süllyedjenek, illetőleg másfelől attól, hogy a legtöbb valláshoz hasonlóan teljes mértékben súlytalanná váljanak, legalábbis ami a nyugati civilizációt illeti. A kérdéskört célzó helyzetértelmezéseim és problémafelvetéseim nyomán gyakorta találunk meg azok a fajta kérdésfelvetések – főként a modern neo-gnoszticizmus különféle áramlatainak képviselői részéről – amelyek szerint nem egészen egyértelmű, hogy miért is mutatkozik szükségesnek és indokoltnak részemről az a fajta kritikus és elégedetlen – sőt mi több, bizonyos hangok véleménye szerint egyenesen sértő és barátiatlan – hangvétel, amelynek birtokában írásaimat megfogalmazom, illetőleg ilyen irányú véleményeimnek teret engedek. Nem ritkán szembesülök továbbá olyan véleményekkel, amelyeknek tartalma lényegében arra a fajta vélekedésre irányul, amely szerint teljes mértékben felesleges, szükségtelen, és lényegét tekintve kimondottan megalapozatlan az a fajta kritikus él, amely bírálataim megfogalmazása során jellemez, ugyanis – legalábbis a vélemények „gazdáinak” érzése szerint – korunk (neo-)gnosztikus társadalmát illetően

„minden a lehető legnagyobb rendben van”, részemről pedig csupán az irigység, gőg, illetőleg a beilleszkedésre való képtelenség pökhendisége ragadható meg a kritikus hangvétel mögött álló oki tényező gyanánt. Ezeknek a véleményeknek ismeretében tanulmánykötetem legelején szeretném mintegy csokorba szedni azokat az észrevételeimet, amelyek a gnosztikusok mainapság tetten érhető különféle csoportosulásaival szemben kritika gyanánt felvethetőek.

Minden igyekezetemet latba vetvén kívánok törekedni arra, hogy problémafelvetéseim lehetőség szerint túlnőjenek a „Ki az igazi gnosztikus?”, avagy az „Én aztán nagyobb gnosztikus vagyok, mint amilyen Te vagy” típusú, meglehetősen bugyuta és lapos helyzetmegközelítéseken (a kritikáim célkeresztjében álló irányzatok képviselői ugyanis általában ezzel az „ürüggyel” igyekeznek mintegy lepattintani magukról az észrevételeimet), és lehetőség szerint valós és reális áttekintését nyújtani a problémás pontoknak. Gondolataim szerint a gnosztikus szellemiség modernkori irányzatainak esetében felmerülő legelemibb és legsúlyosabb probléma az a fajta igazán markáns pszeudo-spirituális és konfabulatív alapzat, amelynek talaján ezek a fajta kezdeményezések kisarjadtak. Meglehetősen groteszk és zavarba ejtő élményt tud jelenteni a témakör irányában néminemű nyitottságot megnyilvánító tanulmányozó számára, amikor is az egyes neo-gnosztikus irányvonalak képviselői mintegy vérre menő vitákat folytatnak azon kérdést illetően, hogy köreiken belül vajon melyik képviseli valóban az igazi és autentikus gnosztikus irányultságot, és ugyancsak a saját (rendszerint igencsak belterjesnek tekinthető) köreiken belül kik azok, akik a gnosztikus jelzöt önmagukra igaztalanul és megalapozatlanul alkalmazzák, holott voltaképpen

mindannyian ugyanazokra a meglehetősen homályos és anti-spirituális kezdeményezésekre hivatkoznak, mint amilyen például a modern rózsakeresztesség, a Blavatsky-Besant-Olcott-Leadbeater személyéhez köthető teozófia, a steineriánus antropozófia, illetőleg azok a fajta (az esetek többségében nagyrészt pszeudo-históriákra épülő) kezdeményezések, mint a neo-templárius irányvonal voltaképpen megszámlálhatatlan leágazásokkal bíró jelenvalósága. Tanulmánykötetünk egyes gondolatfelvetéseinek keretein belül bőségesen szó esik majd a szabadkőművesség egyes irányzatainak erőteljes jelenlétéről a modern neo-gnosztikus körökön belül, így erről a fajta problematikáról csupán a vázlatosság igényével szólunk most. A philosophia perennis fényében elő ember számára mondhatni közismert René Guénon (aki Léonce Fabre des Essarts révén, Tau Palingenius néven maga is részévé vált Jules Doinel gnosztikus egyházának) azon problémafelvetése, amelynek tengelye a szabadkőművesség körein belül megnyilvánuló, erőteljesen anti-spirituális jelleggel bíró tendenciáknak természetére irányítja figyelmünket. Guénon (aki életének korai szakaszában maga is több szabadkőműves irányzat tevékenységeiben vált involválttá) véleménye szerint ezek a fajta szervezetek voltaképpen a szellem általi magárahagyottság állapotában leledzenek, amelynek nyomán struktúráikat – akárcsak valamiféle levetett bőrt – különféle satanikus erők vonják ellenőrzésük alá, tehát egyfelől az adott szervezetekben gyakorolt rítusok alkalmatlanná válnak a valódi, szellemi beavatás megvalósulására (ez az álbeavatás esete), másfelől pedig bizonyos ágazatok esetében kimondottan ártalmassá válnak az aspiráns számára (ilyenkor már az ellenbeavatás jelenségéről érdemes beszélnünk), gyakorlatilag lefelé ívelő „haladást” nyilvánítva meg az életében.

Ez a fajta szabadkőművesség, immáron erőteljesen anti-spirituális erővel és jelenléttel „fertőződött” gyakorlatilag teljes mértékben összeölelkezetté vált azokkal a fajta modern neo-gnosztikus irányzatokkal, amelyeknek kritikája gyanánt a jelenlegi kötet született, méghozzá olyannyira, hogy a gnosztikus mozgalom (már maga a kifejezés is eleve nonsense) kulcsfontossággal rendelkező alakjainak többsége maga is aktívan involvált különféle páholyok tagságában, sőt mi több, a modern gnoszticizmus legfőbb bástyájának számító Teozófiai Társaság alapítóinak többsége magas rangfokozatokat birtokolt egyes mazonikus és co-mazonikus szervezetek berkein belül. Mindezen tendenciák a francia érdekeltséggel rendelkező területek modernkori „gnosztikus megújulásának” esetében is éppúgy kimutathatóak, mint amennyire az előbbiek során említett teozófiai gyökerek vizsgálatának során felvethető, elvégre mind az okkult élményeinek hatására neo-kathar egyházat alapító Jules Doinel (Tau II. Valentinus), mind pedig a neo-templárius irányzat atyjának számító Bernard-Raymond Fabré-Palaprat esetében erőteljesen tetten érhető a mazonikus háttér, lényegét tekintve gyakorlatilag ugyanúgy, ahogyan Martinez de Pasqually és Louis-Claude de Saint-Martin személyével kapcsolatban felmerül mindez. Ezen személyek nevének felmerülése egyúttal át is vezet bennünket a következő, meglehetősen kényes és markáns problémaponthoz, nevezetesen az okkultizmus és spiritizmus aktív jelenlétéhez az egyes neo-gnosztikus közösségek körein belül. Ismeretes, hogy Jules Doinel maga is egy bizonyos okkult természettel bíró megérintettség élménye során „kapta” feladatául, hogy mintegy élessze fel, alapítsa újra a kathar szellemiség számára teret biztosító egyházat, azaz beszámolója szerint egyfajta „spirituális konszekrációban” volt alkalma részesülni, amelynek során az „Eon Jézus” két hajdanvolt kathar püspök

szellemének társaságában püspökké szentelte. Hogy ki volt ez az „Eon Jézus”, avagy pontosan ki, avagy mi rejtett a kérdéses kathar püspökök imágója mögött (tudvalevő ugyanis, hogy a különféle okkult élmények során egyes destruktív természettel rendelkező erők – kakodaimonok – képesek lehetnek magukra öltetni mintegy jelmez gyanánt a már eltávozott személyek alakját, és ebben az alakban félreinformálni, félrevezetni az ilyesféle praktikákban involválódott személyeket), voltaképpen senki sem tudhatja biztosan, mindezen élmények azonban tökéletesen elegendőnek bizonyultak Doinel számára ahhoz, hogy „Isteni Elhivatottságát” illetően semmilyen kétséget se vessen fel. Ugyanezen tendencia húzódik meg a teozófia „nagyjainak”, azaz Madame Blavatsky, Alice Bailey és C. W. Leadbeater esetében, akik különféle „felemelkedett mestereket”, angyali entitásokat és arkhónokat vizionáltak, mindezt valamiféle „Új Korszak” hajnalának égisze alatt tálalván. Ezek a személyek olyasfajta, meglehetősen keverék (szinkretizmus) elegyet emeltek bele a kortárs spirituális gondolkodásba, amelyet voltaképpen valamiféle elfeledett, ősi bölcsesség képében vezettek elő, valójában azonban a különféle keleti és nyugati misztikus tanoknak rettenetesen felhígított, félreértelmezett és arányokat tévesztett torzulatát tárták a nyilvánosság elé, és voltaképpen ez a fajta zavaros és jellegzetesen modernkori neo-spirituális nézetrendszer az, amely mainapság szinte valamennyi gnosztikus ágazat hátterében meghúzódik, és megjegyzem, hogy Aleister Crowley esetére jelen bekezdés keretein belül még csupán ki sem tértem.

Ezen a ponton minden kétséget kizáróan sietnem kell megjegyezni és egyértelművé tenni, hogy kritikai észrevételeimmel korántsem azokhoz a személyekhez kívánok társulni, akik az ezoterikus, metafizikai és gnosztikus tanokkal kapcsolatban a mainstream vallások részéről megfogalmazott ellenérzéseket és ellenvetéseket képviselik, sok esetben meglehetősen erőszakos módon, azaz egyáltalán nem a New Age veszélyeire minduntalan figyelmeztető, zömében katolikus és protestáns háttérrel rendelkező hangokhoz áll szándékomban csatlakozni. Egyáltalán nem célom, hogy kritikáimat olyan szándékkal tárjam a nyilvánosság elé, hogy azzal a mainstream keresztény ágazatok valamelyikéhez való visszatérésre biztassam az alapvetően gnosztikus irányultsággal rendelkező keresőt, hanem voltaképpen arra a kérdésre szeretném dr. László András szavai szerint ráirányítani a figyelmet, „hogya valamit jól lehet csinálni, akkor azt miért kell rosszul csinálni?” Tudatában vagyok ugyanis annak, – mint ahogyan arról a későbbieknek során igyekszem is számot adni – hogy egy metafizikai érdeklődéssel rendelkező, gnosztikus szellemi utat járó személy számára egyáltalán nem jelent olyannyira magától értetődő megoldási alternatívát a mainstream (azaz exoterikus, fősodorbeli) egyházi felekezetekhez való csatlakozás, mint ahogyan azt a felületes szemlélő első rátekintéssel gyanítaná, így elsősorban arra próbálom keresni a választ, hogy miként lenne felvethető, meghatározható, kidolgozható és megvalósítható egy hiteles és minden ízében autentikusnak nevezhető gnosztikus szellemiségi alternatíva. Mindezen gondolataink voltaképpen tovább is kalauzoltak bennünket a következő problematikus pontra, nevezetesen a neo-gnosztikus körökben megjelenő, a szó legszorosabb értelmében károsnak és kártékonynak tekinthető belterjesség kérdésére.

Bizonyos, korunk (neo-)gnosztikus közösségeit képviselő személyeknek általában finoman szólva „nem szokott tetszeni” azon megállapításom, amely szerint a gnosztikus szellemiséget voltaképpen megbecstelenítették, önző módon lejáratták és mintegy kisajátították azok, akik mainapság gnosztikus tanítóknak, apostoloknak, mestereknek, püspököknek, misztagógoknak, vagy hierofánsoknak nevezik magukat. Természetesen itt is szükséges kijelentenem, hogy ezen gondolataim által nem valamiféle groteszk, a „múlt dicsőségét” visszasíró áltradicionalitás és pszeudo-konzervativizmus mellett szándékozom hitet tenni, és véletlenül sem kívánnék semmiféle inkvizíciós hatóság képében tetszelegni, elvégre „vérbeli” gnosztikusként úgy gondolom, hogy a világ – nos, hogyan is fogalmazzak úgymond „polkorrekt” módon – mindig is borzalmas, katasztrófális és rettenetes helynek számított, teljesen mindegy, hogy ókornak, középkornak, újkornak, vagy modernitásnak nevezzük szemlélődésünknek környezetét. Véleményem szerint az Aranykor és társai csakis és kizárólag szellemi korszakok szellemi világaiként értelmezhetőek, azaz nem gondolom, hogy valaha is létezett az anyagi keretek között megvalósuló, mintegy normális módon működő világ és társadalom, és voltaképpen azt sem gondolom, hogy bárminemű javuló, avagy jobbító tendenciában reménykedni valóban érdemes és indokolt volna. Tudatában vagyok annak, hogy világunk a folyamatos alászállás és leromlás állapotában létezik, és a valódi megoldási lehetőségek véleményem szerint csakis szellemi, és csakis egyéni szinten vethetőek fel és képzelhetőek el. Ennek okán tehát egyáltalán nem valamiféle régen letűnt (és elsődlegesen exoterikus színezettel bíró) vallási berendezkedést kívánok ajánlani és erőltetni a gnosztikus irányultsággal bíró

olvasók számára, hanem mindenekelőtt arra hívnám fel a figyelmüket, hogy azok az utak, amelyeket a kortárs gnoszticizmus körein belül esetleg járnak, voltaképpen semmi esetre sem nevezhetőek gnosztikusnak, és azok a személyek, akik ezeken az utakon őket kalauzolni próbálják, rendszerint maguk is olyannyira erőteljesen félreértelmezik a gnosztikus tradíciót, mint amilyen félreértelmezett módon továbbadják annak tanításait az őket követők számára.

Nem azon a ponton érhető tetten tehát megítélésem szerint a probléma, hogy a kérdéses személyek és követők a gnosztikus létélmény követői kívánnak lenni, – nem pedig katolikus, orthodox, avagy protestáns keresztények – hanem elsődleges abban volna érdemes keresnünk a romlottság és romlás okát, hogy ezeknek az irányzatoknak „trónusain” rendszerint olyan előjárók, mesterek, püspökök és hierofánsok ülnek, akik egyfelől önmaguk és nézeteik számára az adott irányzatot kisajátították, másfelől pedig tudatosan és aktívan munkálkodnak azon, hogy nemcsak hasonszórú riválisait, hanem velük együtt a valódi és autentikus gnosztikus alternatívákat képviselő személyeket is kiszorítsák azokról a platformokról, ahol valóban szavuk lehetne, személyüket és véleményeiket pedig a lehető legsötétebb és legbecstelenebb módon dehonesztálják és bagatellizálják. Jelen sorok szerzője (bár nem kívánná személyes kiszólásainak tömkelegével teletűzdelni és elárasztani a tanulmány lapjait) például nem kevés ideje küzd azokkal a fajta hangokkal, amelyek szerint az általa felvázolt problémák valójában mintegy „nem is léteznek”, ő maga pedig csupán azért viseltetik ily mértékű keserűséggel és ellenségességgel a kortárs gnoszticizmus irányában, mert „sértődött amiatt, hogy nem szentelnek elegendő figyelmet a személyének”. Tudvalevő azonban –

legalábbis minden bizonnyal tudatában kellene lennünk ennek a jelenségnek – hogy a dehonesztálás és lejáratás egyik kifejezett formája az elhallgatás, a másik pedig minden kétséget kizáróan a szavahihetőség megkérdőjelezése, akár az elmeállapot épségének kétségbevonása, akár a tárgyi tudás elégtelen voltának hangsúlyozása, akár pedig az egyén múltban történt sérelmeinek torzító hatásaira való hivatkozás által. A kérdéses személyek azonban ennek ellenére látható és kivehető módon privatizálnak bizonyos irányzatokat, és a különféle püspöki, mesteri és hierofánsi – sőt mondhatni, hogy egyenesen tau-i – címek és titulusok birtokában különféle érdekvédelmi szervezeteket létrehozván gyakorlatilag egymást segítik a hatalmaskodásban, na meg abban, hogy ezoterikus színezetű kontra-tradicionális áltanításaik által még inkább magukhoz láncolják az őket követő szerencsétlen delikvenszeket, még csupán fel sem figyelve arra, hogy tevékenységük egyáltalán nem a Gnózis mezején áll. Munkálkodásom lényegi fókusza tehát ebben rejlik: egyfelől rámutatni arra, hogy a modern gnosztikus irányvonalak szinte kivétel nélkül egy ellenhagyomány tanításainak jegyében állnak, másfelől pedig felhívni a figyelmet azoknak a személyeknek körére, akik voltaképpen kisajátították önmaguk és követőik számára a különféle apostoli tanítási és felhatalmazási vonalakat, féltékenyen örökölve felettük kizárva belőle azokat, akik nem a hibás tanításokban osztoznak, fenntartva a csatlakozás lehetőségét olyan követőik és bizalmasaik számára, akiknek képzetlenségükből kifolyólag még csupán tudomásuk sem lehet afelől, hogy éppen nagy buzgalommal asszisztálnak egy létrontó tendenciához. A következőben kísérletet teszek tehát (és ezekkel a személyekkel szemben) a saját alternatívám részletes és körültekintő bemutatására.

Gnosztikus irányultságom fogalmi meghatározása:

Minden tanulmányt illik definícióval indítani, és ez alól az üdvözlésre méltó szokás alól én sem szeretnék kivételt képezni. Ezen igyekezetemben kívánok előbb a Gnózis fogalmának meghatározására időt szentelni. A gnózis (gnosis) görög eredetű szó, jelentése pedig nem más, mint tudás. Itt azonban nem érdemes megtorpannunk, ugyanis a két kifejezés puszta megfeleltetése egyáltalán nem bizonyul elégségesnek számunkra. A gnózis szó ugyanis egyfelől valóban tudást jelent, azonban egyáltalán nem abban az értelemben, ahogyan hétköznapi beszédhez szokott elménk értelmezné. Nem teoretikus, tankönyvekből és különféle előadások ismeretanyagából megtanulható, kizárólag elméleti ismerethalmaz, hanem egy annál sokkalta mélyebb, bensőségebb és meghittebb, voltaképpen valódi, eredeti, igazi és autentikus megismerés és megismerési út. A számomra legkedvesebb definíció szerint a Gnózis (ezután már nagybetűvel írva) nem más, mint „direkt, személyes és misztikus megtapasztalása” (Tau Malachi szavaival élve) annak, ami a hétköznapiak nevezhető, főként érzékszervi természettel rendelkező tapasztalások körén kívül esik. Paradox módon voltaképpen a tapasztalhatatlan megtapasztalásának lehetőségességéről beszélünk, ugyanis a Gnózis valójában Önmagamnak, Önmagam igazi természetének, és a Metafizikai Abszolútumnak, azaz magának az Istennek a személyes, tapasztalaton alapuló megismerése, amelynek során a Róla, avagy az Arról megtapasztaltak nem másodlagos, hanem elsődleges forrásokból származnak. A legtöbben ugyanis főként másodkézből ismerjük az Istent. Hallottunk Róla hittanórán, a templomban, illetőleg a műveltebbek talán elolvastak már néhány teológiai témájú

könyvet, vagy tanulmányt, esetleg elmélyedtek valamelyik vallás, vagy hitrendszer dogmatikai értelmezéseinek rengetegében is. Mindez kétségtelenül szép, és bizonyos fokon üdvös vállal(koz)ásnak mondható, azonban a fentebb felsorolt módszerek már pusztán a saját természetükből fakadóan sem képesek túllépni és meghaladni a másodlagos információk körét. Direkt és személyes tapasztalásról akkor beszélhetünk, amikor a korábban kapott tanítások mintegy saját életre kelnek bennünk, és a saját magunk világába lép be a Gnózis, a maga sajátos és sajátágos módján szólva hozzánk. Az Istenség és Önmagunk igazi természetének felsejlése ez a fajta direkt, személyes és misztikus tapasztalás, az általa közvetített tudás pedig magának a Gnózisnak a szikrája. A Gnózis tehát összefoglalván az eddigi gondolatokat nem más, mint Önmagunk Igaz Voltának Tudása, a Metafizikai Abszolútum direkt, személyes, misztikus úton történő megtapasztalásából származó Tudás.

Ezen Tudásnak különféle szintjei léteznek, úgymond beavatottsági foktól és rangtól függően, azokat a személyeket pedig, akik ennek a Tudásnak valamilyen szinten és módon a birtokában vannak, gnosztikusoknak (gnostikoi), azaz tudóknak nevezzük. A gnoszticizmus kifejezés definíciója ennél már némiképp nehezebb és bonyolultabb feladat, ugyanis érdemes különbséget tennünk azon meghatározások között, amelyekkel általánosságban a Krisztus utáni első századok egyes keresztény iskoláit illették, illetőleg azon definíció között, amelynek érvényességi köre alapvetően a huszadik század elejének gnosztikus megújulási mozgalmaira alkalmazható. A kereszténység első évszázadainak egyházatyái meglehetősen negatív képet festettek a gnoszticizmusról, amelyet az Egyház legveszedelmesebb ellenségének

tekintettek. Problematikus kérdéseket eredményez azonban annak felvetése, hogy vajon a kereszténység fősodrának képviselői minden szempontból alaposan és körültekintően jártak el akkor, amikor a gnosztikus irányvonalak vizsgálatára adták a fejüket, illetőleg hogy vajon a tárgyról való nyilatkozataik minden esetben kellőképpen megokoltnak mutatkoztak-e? Jelenlegi tanulmányom nem tűzte ki maga elé cél gyanánt ezeknek a kérdéseknek részletekbe menő megválaszolását, azonban a világos önpozicionálás érdekében annyit mégis fontosnak tartok kiemelni, hogy bár a korai gnosztikus iskoláknak túlnyomó többsége valóban nem érte el azokat a szellemi magasságokat és mélységeket, amelyeknek elérésére eredetileg hivatott lett volna, véleményem szerint ennek ellenére azonban mégis felületesség volna azt hinni, hogy egyáltalán nem is léteztek olyan áramlatok, amelyek a gnosztikus szellemiséget valóban hiteles módon képviselték.

Az én megítélésem szerint a helyes megközelítésben értelmezett igazi, valódi gnosztikus lelkiség középpontjában az Istenség, a Tapasztalaton Túli, a Végtelen Fényesség áll, illetőleg Krisztus misztériuma, amelyet a gnosztikusok a mainstream egyházaktól alapvetően (hol többé, hol kevésbé) eltérő módon értelmeznek, mondhatni kiterjesztve a misztérium érvényességi körét. Napjainkban sajnálatos módon a mainstream kereszténység gyakorlatilag súlytalanra vált, a hívők jelentős többsége lényegében megmarad a vallási alkalmakon való szokásszerű részvételnél, illetőleg sok esetben a komolyabb gyakorlók körében sem lehetséges tetten érni valódi megismerési és megvalósítási szándékot. A gnosztikus lelkiség szerint azonban Jézus Krisztus nem automatikus, tisztán hiten és bizonyos fokban megnyilvánuló jó cselekedeteken alapuló megváltást hirdetett, hanem olyan

megvalósítási utat kínál, amelyet mindannyiunknak végig szükséges járnunk ahhoz, hogy az üdvözülés és a szabadulás megvalósulhasson. A gnosztikus lelkiség nem ismeri a kívülről jövő, ingyenes megváltás fogalmát, amelyet egyszerűen csak el kell fogadnunk ahhoz, hogy szabadulást nyerjünk, hanem olyan kijelentéseken alapul, mint a keresztfelvételére irányuló tanítás, valamint a szűk út lelkisége. Éppen ezért nem szalonvallásosságot, és nem is karosszék-spiritualitást kínál közösségének tagjai számára, hanem valódi és autentikus, tradicionális megvalósítási úton kívánja segíteni a haladót. Gnosztikus szempontok szerint Krisztus misztériuma egyszerre több szinten is értelmezhető és megragadható, így beszélhetünk (Tau Malachi felosztása szerint) Primordiális, Kozmikus és Bennlakozó Krisztusról. Ennek a kérdéskörnek részletekbe forduló és alapos kifejtése természetesen különálló, teljes tanulmányokat igényelne, így most elégedjünk meg talán annyival, hogy ezen három szintnek bevezetése a mainstream vallásosság kínálta kereteknél sokkalta szerteágazóbb, mélyebb és sokrétűbb értelmezést tesz lehetővé a gnosztikus ösvény követője számára, jelesül többek között azáltal, hogy a saját megváltási drámájának középponti szereplőjévé emeli őt. A gnosztikus Krisztussal, sőt mi több, egyenesen Krisztusként járja végig a Beavatás rögökkel és buktatókkal tarkított Útját, hogy mint ahogyan az Írások mondják: „Vele együtt támadjon új életre”.

Tapasztalataim szerint a mainapság népszerű, New Age színezetű és divat-ezoterikus utak gyakorlatilag egyáltalán nem bizonyulnak működőképesnek, és amennyiben az illető nem kíván rövid úton téves ösvényre jutni, akkor ezeket az irányzatokat messzire el kellene, hogy kerülje. Ezeknek természete rendszerint olyasfajta elven alapul, hogy kezdetben

látványos eredményeket (a közérzet javulását, különféle materiális előnyöket, nagyobb magabiztosságot, nyugalmat, kiegyensúlyozottságot, jobb egészséget) tapasztal az illető, emellett pedig néhány esetben olyan (az esetek bizonyos hányadát tekintve kimondottan okkult természettel bíró) képességek megjelenését, amelyekről azt hiheti, hogy ő irányítja őket. Ezek az erők azonban egy idő után szépen lassan elkezdi átvenni az egyén felett a hatalmukat, és könnyedén valamiféle függőség, avagy megláncoltság felé taszítják. Nem egy, önmagát ezoterikusnak, vagy spirituálisnak valló személy szomorú példája bizonyítja mindezt. Sajnos nagyon úgy tűnik, hogy – kollektív szinten legalábbis – a mai kor vallásainak és közösségeinek legnagyobb része sem képes valódi megvalósítási utat nyújtani. Ez persze egyáltalán nem azt jelenti, hogy nem is kerülhetnek ki igazi megvalósítottak mondjuk a kereszténység, az Iszlám, avagy a buddhizmus köréből, azonban a jelenkori helyzet egyértelműen azt bizonyítja, hogy ezen vallások követőinek többségénél nem mutatható ki túlzottan nagy előrehaladás a szellemi életben, mentalitásuk és értékrendjük pedig nem tér el számottevően a többi, vallástalan emberétől. A valódi megvalósítás, az igazi Gnózis elérése és az átistenülés (theosis) véleményem szerint csupán egyéni szinten lehetséges, mégpedig komoly és következetes lelki munka által. Nem létezik ezen kívül más út és lehetőség. A helyes értelemben felvetett gnosztikus szellemiség tehát a gnóziskeresésnek egy tiszta, autentikus, és valóban a szellemi, metafizikai megvalósítást szolgáló útja, amely mentes kell legyen egyfelől a New Age ezotéria gigantikus mocsárvidékének erőteljesen létrontó hatásaitól, másfelől pedig olyan tendenciáktól, mint amilyen kifejezetten a modern szabadkőművesség és sok más egyéb, elsősorban a hagyományos beavató társaságok nevét és titulusait viselő

közösség térnyerése. Jelentős probléma ugyanis a New Age, illetőleg ezzel együtt az úgynevezett divat-ezoterikus és álspirituális irányzatok beszivárgása ezekbe a körökbe. A gnosztikus keresztény és keresztény gnosztikus közösségek papjainak és püspökeinek jelentékeny része nyíltan, avagy burkoltan különféle szabadkőműves és rózsakeresztes páholyok tagja, amely tény önmagában még nem is volna olyannyira gigantikus súlyú sorscsapás, azonban ezekben a körökben sok esetben olyan mentalitás dűl, amelynek keretében a gnosztikus címeket gyakorlatilag adják és veszik, rendszerint mindenféle magas szabadkőműves titulusért cserébe. Személy szerint is tudomással rendelkezem példának okáért arról, hogy egy gnosztikus püspökszentelés voltaképpen az Ősi és Elfogadott Skót Rítus 32. fokozatával egyenértékűnek számít, így ebben a rációban képvisel cserealapot a szabadkőművesek között. Egy gnosztikus püspökszentelés egy, a 32. fokozatra történő avatásért cserébe, így működik a sokszor igencsak belterjes, „urambátyám” viszonyokon alapuló átadás és átvétel. A gnosztikus papok és püspökök nem jelentéktelen része olyan ágazatokban involvált (modern rózsakeresztesség, reiki, angyalkommunikáció, stb.), amelyeknek alapját az anyagi ellenszolgáltatásokra épülő tanfolyamokon való részvétel jelenti, valamint ugyanígy jelentős részük vesz részt olyan okkult tevékenységekben, amelyek nemhogy a theurgia, de még a magasmágia kritériumainak sem felelnek meg. Sajnálatos módon az ezoterikus gyakorlóknak egy bizonyos hányada példának okáért igencsak alacsony szintű mágia használatára vetemedik, közülük jó néhányan pedig közönséges feketemágusok, illetőleg nem kevesen becstelen tolvajok, csalók, imposztorok és sarlatánok. A spirituális világ gyakorlatilag átjárhatatlan és átláthatatlan mocsár, amelyben a kereső az esetek legnagyobb

hányadában már igencsak hamar, mondhatni az Útnak legelején belezuhan valamelyik ilyesfajta szélhámos személy, avagy szervezet hálójába, életének további szakaszát pedig jó esetben egyszerű agymosottként, rosszabb eshetőség szerint pedig ugyanilyen imposztorként éli majd le. Éppen ezért fontosnak tartom, hogy olyan működőképes és jól átlátható alternatívát ajánljunk, amelynek kapcsán sikeresen kerülhetőek el azok a tévutak és buktatók, amelyek ennek az ösvénynek a járása során várnak a keresőkre.

Napjainkban a vallásosság a világ valamennyi tájkán egyértelműen válságkorát éli. Mindez megnyilvánul egyfelől az önmagukat hívőnek valló emberek alacsony számában, másfelől pedig ezen személyek vallásos átélésének meglehetősen alacsony színvonalában. Hiába mondható például a megkeresztelték, és az önmagukat kereszténynek vallók viszonylag magas számából kiindulván népesnek a kereszténység által összefogott embertömeg, közelebről vizsgálódva már korántsem nevezhető biztatónak a helyzet. A legtöbb, önmagát gyakorló kereszténynek nevező ember általános vallásgyakorlása a legtöbb esetben kimerül a Szentmisék hetente történő látogatásával, illetőleg a Szentgyónás aktusának többé-kevésbé rendszeres elvégzésével, amely bár alapjában véve egészen bizonyosan több, mint a semmi, metafizikai értelemben azonban mégis édeskevés. Mindezt még további tragikus felhangokkal hatja át, hogy a különféle keresztény egyházak voltaképpen ennél többet nem is igazán várnak el a híveiktől, tehát amennyiben néminemű szigorúsággal közelítünk a kérdéshez, úgy érzésem szerint azt is bátran mondhatjuk, hogy bizonyos fokban becsapják őket a vallásosság valódi mibenlétét és célját illetően. Ez persze az esetek többségében nem tudatos és szervezett módon zajlik,

hanem a probléma éppenséggel abban keresendő, hogy a legtöbb keresztény lelkész, pap és püspök egyáltalán nincsen tisztában a saját vallásának mélyebb, mondhatni ezoterikus (a szó a maga helyes értelmében véve valaminek a rejtett, belső aspektusát jelöli) értelmezésének különféle rétegeivel. Egy szemléletes példával illusztrálván úgy ismertetném a szituációt, mint amikor valaki aranykincset rejt egy lábába, majd a ládát lezárván átörökíti azt a következő nemzedéknek, és ilyen módon aztán a láda tulajdonlásának joga generációról generációra száll. Egy darabig még a ládával együtt annak titka is átadásra kerül, hogy pontosan mi is található benne, azonban az átörökítés során a kulcs egyszer csak eltűnik, a láda tartalmára vonatkozó pontos információk pedig egy ponton túl már nem adódnak tovább a ládával. Ezen oknál fogva tehát a láda ugyan tovább adományozódik és hagyományozódik, azonban a tulajdonosai nemcsak azt nem ismerik, hogy mit is rejt valójában, hanem azt sem, hogy pontosan miként lehetne hozzáférni ehhez a kincshez. Így van ezzel véleményem és megítélésem szerint a legtöbb keresztény előjáró is, aki vallásának külsőségeit, a dogmatikát, liturgiát, és az egyéb aspektusokat ugyan kitűnően ismeri, azonban a rejtett, mélységben rejtező tanításokról jószerivel egyáltalán nincsen fogalma. Ennek a fajta nemtudásnak sokkalta súlyosabb foka, amikor is az illető hajlamos a tagadásban a végletekig elmenni annak érdekében, hogy bebizonyítsa, nincsen is semmiféle rejtett tartalom, semmiféle titkos értelmezés, tehát magyarul szólva csakis a láda létezik, aranykincs viszont nem. Ennek okán azonban sajnos éppen azt érik el, hogy az adott vallás egy ponton túl teljes mértékben hiteltelenné, súlytalanná, erőtlenné és jelentéktelenné válik, és kiegészülve mindez a modernista létrontás különféle eszközeivel, valamint a mindenféle politikai pártok álszenteskedő és gusztustalanul ájtatoskodó

bohózatával, kizárólag azt segíti elő, hogy az emberek lábai alól végérvényesen kiveszni látszik azon talaj, amely ebben a végtelenül sötét és kegyetlen világban legalább a szabadulás egészen halovány szikrájával kecsegtethetne.

A különféle vallások elsekélyesedésén túl egy másik jelentős és jelentékeny probléma, hogy a különféle neospirituális irányultságok, főként a New Age mozgalom égisze alatt folyamatosan gyengítik, zilálják és építik le az emberekben még talán valamelyest pislákoló lelki igényeket. Jellegzetes tulajdonsága ezeknek az irányzatoknak, hogy követőikkel rendszerint kiválóan képesek elhitetni, hogy igazi és valódi spirituális utat járnak, ennek során pedig viszonylag későn derül ki, hogy a kérdéses utak valójában nem vezetnek sehová, azaz sajnálatos módon valahova mégis. Ezen mozgalmak általában a nagy világvallások valamelyikéből eredeztetik önmagukat, a tanításokat azonban a legtöbb esetben jelentősen félreértelmezve, felhígítva és profanizálva tárják fel és adják át követőiknek. Jellegzetes példát találhatunk minderre mondjuk akkor, amikor megvizsgáljuk, miként jutnak el a yoga egyes irányzatai az emberekhez, azokból ugyanis a folyamat végére rendszerint nem marad több, mint a jobb közérzet és egészség érdekében alkalmazható tornagyakorlatok. Ugyancsak épületes tapasztalás lehet annak megfigyelése, hogy az átlagos spirituális érdeklődésű egyén nagyjából milyen jellegű információkkal rendelkezik mondjuk a tantra esetében. A legtöbбекnek ugyanis elsődlegesen a szexuális cselekmények élvezetének különféle egzotikus módozatai rémlenek fel a kifejezés felbukkanásával, míg mások az akrobatikus szeretkezés testhelyzeteinek ismeretével, és a koitalás idejének elnyújtására irányuló törekvésekkel hozzák kapcsolatba a tantrát. Egészen vulgárisan fogalmazván tehát azt

mondhatjuk, hogy amíg az egészen alapfokú szükségletek spirituális köntösbe bújtatott kielései a cél, századunk embere egészen mélyen spirituálisnak képes vallani önmagát, azonban amint a kérdés a metafizikai megvalósítás, a világtól való elcsatolódás, és az öröklét megszerzése körül kezd el keringeni, a legtöbbeknek kedve gyorsan semmivé foszlik. A világtól való elszakadás, a helyes értelemben vett aszkézis, a komoly szellemi gyakorlás és az önmeghaladás olyan fogalmaknak számítanak, amelyekkel az emberek túlnyomó többségének nem igazán van kedve kacérkodni. A különféle álspirituális és divat-ezoterikus irányzatok tehát a maguk módján legalább ugyanannyira veszedelmes, ha nem egyenesen veszedelmesebb fenyegetést jelentenek korunk embere számára, mint ami a vallások kiüresedése által leselkedik rájuk. Utóbbiak ugyanis még felületese bevonódás esetén is legalább erkölcsi értelemben valamilyen szinten a helyes mederben tartják őket, előbbieket esetében azonban szinte mindig garantált a gyors és meredeken lefelé ívelő szellemi leromlás. Ugyanez, vagy legalábbis a fent ismertetethez nagyban hasonló tendencia érhető tetten a Gnosztikus Közösség berkein belül is, legalábbis ami a saját tapasztalataimat illeti.

Amikor a mainstream, azaz főszórvbeli vallásosság kereteit magam mögött hagyva a Gnózis keresésére indultam, legelőször azon személyekkel és csoportokkal kerestem a kapcsolatot, akik és amelyek önmagukat nyíltan gnosztikusnak vallották. Az első tapasztalataim egyikeként csodálkoztam rá arra a tényre, hogy ezeknek a személyeknek és közösségeknek száma mennyire népes, másodízben pedig eleinte elbűvölő erővel hatott rám az a fajta sokszínűség, amelyet a gnosztikus közösség egésze reprezentálni képesnek bizonyult számomra. Megannyi megközelítésmód, megannyi változatos gondolat és

világnézeti keretrendszer, és amely számomra akkoriban a lehető legmegragadóbbnak bizonyult, elképesztő mértékű nyitottság, tolerancia, elfogadás (látszólag legalábbis) és közvetlenség. Közel öt esztendő töltem ebben a közegben, amelynek eredményeként azonban meglehetősen keserű csalódással és kiábrándultsággal zártam le életemnek ezt a szakaszát. Megfordulásom, helyesebben a gnosztikus közösség egészének való hátat-fordításom voltaképpen viszonylag könnyedén és egyszerűen megérthető, amennyiben a Kedves Olvasó korábban szentelt megfelelő mennyiségű időt és energiát a jelenlegi tanulmány eddigi fejezeteinek végigolvasására és átelmélkedésére. Sokaknak számára közönséges naivitásnak tűnhet azon tendencia, amely esetemben kétségtelenül tetten érhetőnek számított életemnek akkori szakaszában, azonban megítélésem szerint éppen ebben rejlik korunk „gnoszticizmusának” egyik legnagyobb és legjelentősebb súllyal rendelkező veszélye, jelesül hogy az önmagukat gnosztikusnak valló személyek és szervezetek minden igyekezetükkel, illetőleg látványos szertartásaikkal, jól csengő titulusaikkal, címeikkel és rangjaikkal méltán képesek elhíttetni a vonzáskörzetükben újonnan megjelenő keresőkkel, hogy különleges és titkos tudás birtokában vannak. Én magam nem egy olyan személlyel ismerkedhettem meg ezen közösségnek keretein belül, akivel szemben komoly fejfájást okozott számomra annak megtapasztalása, hogy az adott illető egyáltalán nem éli meg szellemi értelemben azokat a magasságokat, amelyeknek megtapasztalását önmagával kapcsolatban állítja. Nem egy, önmagát egyébként megvilágosultként, előrehaladottként és beérkezettként definiáló személy vedlett már át előttem ötéves kisgyermekké, és jelenített meg óvodába illő hisztiket akkor, amikor az események alakulása nem követte az általa elvárt és

megszabott ütemet, illetőleg nem kevés olyan, egyébként többszörnyi ezoterikus beavatási címet, rangot és titulust felvonultatni képes személy esetében tapasztaltam meg a szellemi törpeségnek igencsak kiábrándító jelenségét, illetőleg a becstelenség és kisszerűség legváltozatosabb megnyilvánulásai is könnyedén tetten érhetőnek számítanak ebben a közösségben.

Voltaképpen tehát arra a keserű megállapításra jutottam, hogy az önmagukat gnosztikusnak nevező személyek többsége csupán önmagát a megfelelő módon álcázni képes divat-ezoterikus, avagy legalábbis olyasvalaki, aki tudatos, vagy tudattalan módon egyszerű materiális célok elérésére kívánja felhasználni a spiritualitás által számára feltárulkozó lehetőségeket. Az önmagukat gnosztikusnak nevező szervezeteknek majd' mindegyike metafizikai szempontból szemlélve egészen komolytalan és hiteltelen, sőt mi több, egyesek közülük kimondottan veszélyesnek nevezhetőek. Léteznek ugyanis olyan, nevükben rózsakeresztes, szabadkőműves, martinista, hermetikus, illetőleg mágikus társaságok, amelyeknek működése egyértelműen az ellenbeavatás irányában hat, azaz nem csupán becsapják a bűvkörükbe tévedőket hatástalan és súlytalan beavatási rituáléik által, hanem egyenesen az ellentétes irányba taszítják őket. Sok közösség ugyanis olyan, meglehetősen alantas mágikus szinteken megnyilvánuló praxeológiai irányvonalakat reprezentál, amelyeket nem ártall magasmágiának nevezni, olyan személyekre hivatkozván, mint Louis-Claude de Saint-Martin, míg mások valódi, különösen is kockázatos és veszélyes mágikus rituálékat osztnak meg voltaképpen teljes mértékben alkalmatlan és felkészületlen aspiránsokkal. Korántsem a véletlen műve azonban, hogy életének kései

időszakában Louis-Claude de Saint-Martin egyértelműen elhatárolódott azoktól a főként idézéssel kapcsolatos rituáléktól, amelyeket a korábbi mestere, Martinez de Pasqually nevéhez köthető Elus Cohen (A Világmindenség Választott Papjainak Kőműves Lovagrendje) körein belül gyakoroltak. Ellenérvként persze felmerülhet, hogy Saint-Martin meglehetősen pontatlanul használta a theurgia fogalmát, és nem tett különbséget a saját módszere (amely egyébként kétségtelenül valódi theurgiának nevezhető), illetőleg a Martinez de Pasqually által gyakorolt módszerek (amelyek a goetia, azaz az alacsonyrendű idézés területéhez tartoztak) között, azonban erre válaszul feltétlenül meg kell jegyeznünk, hogy maga Saint-Martin volt az, aki tanítványait óva intette Martinez de Pasqually "theurgiájától", amelyet kétségtelenül kockázatosnak és veszélyesnek tartott. Számos gnosztikus közösségen belül azonban szinte határok nélkül avatnak be bárkit a lehető legmagasabb ezoterikus rangokba, és voltaképpen teljes mértékben alkalmatlan és méltatlan személyek viselnek köreiken belül olyan beavatási rangokhoz köthető címeket és titulusokat, amelyeket a valóságban csupán igencsak kevesen értek el a világtörténelemben. Vessük fel azonban a kérdést, hogy vajon automaticæ besorolódik-e mondjuk egy teljes mértékben profán és világias életmódot és beállítódást megélő személy a létrendnek olyan magas állapotára, amelyen például Ramana Maharshi, Shams Tabriz, René Guénon, avagy Jean-Pierre Danyel állt, pusztán avégett, mert egy külsőségekben megnyilvánuló rituálé által névlegesen beavatást nyert ezekben a fokozatokba? Véleményem szerint határozott nemmel szükséges válaszolnunk erre a felvetésre, mint ahogyan arra is, hogy szakramentális értelemben véve vajon érvényes lehet-e egy becstelen módszerekkel, megtévesztéssel, hazugságokkal, és a riválisok kisztílu

félreállítását által elnyert, avagy kizsárolt főpapszentelés. Mint ahogyan az Istenség Legszentebb Lelke (Ruach ha-Kodesh) sem száll le a meghasonlott szívre, ugyanígy semmiféle szakramentális és ezoterikus beavatási aktus sem lehet hatékony olyan személyek esetében, akik nem alkalmasak ezeknek az erőknek a befogadására. Hiába húznak főpapi mitrát valakinek a fejébe, és hiába szentelnek valakit bármivé is, külsőségek tekintetében talán elhitetheti önmagával és a környezetével, hogy valóban azzá vált, belső és metafizikai értelemben azonban valószínűleg nem történik semmi sem ezekben az esetekben.

A fejezetünk összefoglalása gyanánt tehát azt mondhatom, hogy véleményem szerint egy hitelesnek tekinthető gnosztikus alternatíva megfogalmazása azért is számít feltétlenül szükségszerűnek, mert a vallások súlytalanná válása és a New Age divatezotéria térhódítása olyan átfogó lélekvesztés veszélyével kecsegtet, amely az egyébként is siralmas és kétségbeejtő szellemi állapotban leledző emberiséget tovább és tovább löki a sötét erők játékának bűvöletébe. A kevés, még éberem kutakodó kereső nemcsak, hogy elhagyatva érezheti magát a vallások által, de még ráadásuképpen egészen könnyűszerrel bonyolódhat bele valamelyik álspirituális személy, szervezet, közösség, vagy egyház hálójába, ahol is jobb esetben csupán elhitetik vele, hogy valódi szellemi úton jár (ez az álbeavatás esete), míg rosszabb esetben határozottan távolabb is taszítódik (ellenbeavatás) az eredeti céljától, mint amennyire kezdetben állt tőle.

Az általam követett útirány pillérei:

A Gnózis vallás feletti és egyetemes jellegének felismerése azért is elsődleges jelentőséggel bíró sajátosság egy gnosztikus úton járó számára, ugyanis az exoterikus (külsőségekben megnyilvánuló) vallásosság egyik legnagyobb potenciális korlátoltsága éppen abban ölt jelenvalóságot, hogy egy alapvetően általános lélektani folyamat keretein belül a saját világnézetével megférő tényezőket igazságnak fogja fel (függetlenül azoknak valódi igazságtartalmától), míg az ebbe a keretrendszerbe be nem férő elemeket eretnekségként, avagy hazugságként kezdi definiálni, határozott elutasítással válaszolva rájuk. Kitévő példa erre a kereszténység helyzete, amely már szinte történetének kezdetétől meglehetősen ellenségesen lépett fel a saját gnosztikus irányzataival szemben, és nemcsak, hogy különféle eszközökkel elnyomta és elhallgattatta, hanem nem egy esetben fizikális eszközöket latba vetvén ki is irtotta azokat. Ugyanígy nem egy szúfi misztikus szent esett áldozatul megkövezésnek, lefejezésnek és egyéb brutális megtorlásoknak az Iszlám exoterikus rétegének részéről. Azon feltételezés azonban, hogy az egyes vallások tanításai sok területen egyáltalán nem összeegyeztethetők, és egymást kölcsönösen kizáró módon helyezhetők csakis egymással szembe, csupán a felszínről történő rátekintés helyzetéből mondható igaznak, és kifejezett nemtudásról tanúskodik annak ténye, amennyiben valaki képtelen túllépni ezen a szinten. A valóságban ugyanis minden valódi vallás egy olyan, metafizikai értelemben tisztán definiálható Tradíció megnyilvánulása, amely voltaképpen a Gnózis fogalmával szervesen összekapcsolható. A Tradícióban tetten érhető a Gnózis, és a Gnózis nem lelhető fel másfajta módon, csakis hiteles és tiszta bölcsességtradíció keretein belül. Természetesen maga a Gnózis persze elérhető anélkül is, hogy

a személy valamilyen kimondott irányvonal kötelékein belül definiálja önmagát, azonban minden Gnózisra jutott személy lelkében kimondatlan és misztikus módon ugyanaz az ősi és romolhatatlan Tradíció tárul fel. Az Iszlám szúfi, a zsidó tzaddik, a keresztény szent, a hindu szádhu mind-mind ugyanannak az egyetemes Tradíciónak a letéteményesei, tudjanak akár erről a Tradícióról, akár nem. Így tehát a gnosztikus ösvény követője sem lehet részrehajló e tekintetben, és nem hirdetheti egyetlen vallási tradíció különleges helyzetét a többiek felett, hanem a Gnózis vallás-feletti jellegét kell, hogy hangsúlyozza. Mindezt annak ellenére, pontosabban amellet szükséges megtennie és fenntartania, hogy saját maga ettől függetlenül még komolyan elköteleződhet valamelyik konkrét tradíciónak a követése mellett, azaz úgy szükséges mondjuk kereszténynek lennie, hogy mindeközben nem veti el a Tradíció jelenlétét az Iszlámban, vagy a buddhizmusban. Emellett azonban óvakodnia szükséges attól is, hogy világnézete átessen holmi lagymatag és viszonylagos szinkretizmus területére, mint ahogyan mindez általános és elterjedt hibának számít korunk gnosztikusainak esetében. A szinkretizmus ugyanis főként a nemtudásból, avagy a hiányos tudásból fakad, azonban egy gnosztikus perspektívából megvalósított egyetemesség-tudat a valódi Gnózis bevilanásának egyik legalapvetőbb mozzanata lehet.

Egy igazi, valódi gnosztikus szellemiséggel rendelkező megközelítésmód természetéből adódóan szakramentális jelleggel kell, hogy bírjon, azaz szükségszerűen rendelkeznie kell annak a fajta Fénymegosztási Láncolatnak a jelenlétével, amely az idők kezdetétől képviseli a Szentségi Fényt ebben a világban. Amennyiben példának okáért a keresztény tradíciót vesszük alapul, úgy megítélésem

szerint ennek a Láncolatnak a lehető legalkalmasabb és legtisztább letéteményesét jelentheti az a fajta Apostoli Szukcesszió, amely megtalálható többek között a mainstream katolikus, orthodox és anglikán egyházakban, mint ahogyan a kortárs gnosztikus keresztény és keresztény gnosztikus egyházak legtöbbjében is, ugyanakkor bizonyos, önmagukat tisztán gnosztikusnak valló közösségek is rendelkeznek ezzel a láncolattal. A szakramentális jelleg a gnosztikus lelkeség sajátja kell, hogy legyen, nélküle ugyanis megítélésem szerint nem lehetséges teljes mértékben hiteles gnosztikus életszemléletről beszélni. A Gnózis, azaz az Abszolútumra irányuló direkt, személyes, tapasztaláson alapuló Tudás természetéből fakadóan egyetemes jelenség, és bár az Apostoli Folytonosság vonala felületes rátekintés esetén csakis és kizárólag a kereszténység, és esetleg a keresztény gnoszticizmus, vagy gnosztikus kereszténység sajátjának tűnik, amennyiben azt eredetileg Jézus Krisztus személyére vezetik vissza, mégis szeretném megemlíteni azt a hagyományt, amely szerint ennek a Láncolatnak Krisztus maga is Bemerítő János által vált részesévé, azaz voltaképpen még nálánál is ősbibb időkbe nyúlik. Érdemes még felfedni azon tényt is, hogy többek között a szúfizmus, illetőleg a változatos buddhista és hindu tradíciók is rendelkeznek ehhez hasonló beavatási láncolatokkal. A magam részéről tehát úgy vélem, hogy a Gnózis szakramentális jellegének és fenntartásának jegyében a kereső számára mindenképpen lényegesnek és fontosnak kell mutatkozzék azon törekvés, hogy a maga saját megvalósítási útját olyan hagyományvonal keretein belül bontakoztassa ki, ahol ez a fajta szakramentális jelleg kellőképpen kihangsúlyozódik.

Ismeretes például, hogy a neves francia filozófus, René Guénon pályájának elején maga is egy, a francia gnosztikus

megújulás jegyében alapult egyház kötelékein belül jutott el a püspökségnek megfelelő beavatási fokozatra, azonban életének egy pontján végérvényesen szakított mind a francia gnoszticizmussal, mind pedig az ahhoz szervesen kapcsolódó szabadkőműves rítusokkal, alapvetően annak ellenére is, hogy magát a szabadkőművességet eredeti formájában kimondottan magas szintű beavatási rendszernek tekintette. Guénon problémalátása lényegében számomra is tökéletesnek bizonyul ahhoz, hogy a gnoszticizmussal kapcsolatos problémák mibenlétére rámutasson. Az egyik fő jellegzetesség napjainkban is, hogy a különféle gnosztikus jellegű egyházak alapvetően összeforrtak és összekeveredtek a szabadkőműves, martinista és Elus Cohen rendek beavatási rendszereivel, kiváló táptalajt szolgáltatva ezzel annak a fajta rangkórságnak, amely ezeknek a szervezeteknek a zömét mainapság meghatározza. A gnosztikus vallási előljárók cím-, és titulusfelhalmozása igazság szerint nem sokkalta több, mint közönséges materiális vagyongyarapító eljárás, amelynek keretein belül az egyes elérhető beavatási fokozatokat (amelyeknek legtöbbször gyakorlatilag nem más, mint ál-, avagy ellenbeavatás) mintegy egymásra halmozzák, esetenként pedig egymásért cserébe adják és veszik, par excellence egymás között. A gnosztikus ösvény követőjének véleményem szerint szigorúan és következetesen el kell határolódnia, illetőleg el kell határolnia önmagát mind ezektől a fent említett rendektől, mind pediglen azon tendenciáktól, amelyek az egyes beavatási fokozatok tisztán materiális módszerekkel és keretek között történő megszerzésére és halmozására irányulnak. Köztudott ugyanis, hogy beavatási fokozatot nem lehetséges anyagi ellenszolgáltatásért cserébe megvásárolni, sem pediglen különféle mesterkedések által megszerezni, főként azon egyszerű okból kifolyólag, hogy ezeknek a természetükből

fakadóan szakramentális fényátadási gesztusoknak működése korántsem mechanikus módon nyilvánul meg. Leegyszerűsítve mindezt úgy fogalmazhatnánk, hogy senki sem juthat el az adott fokozatra pusztán azért, mert egy adott személy elvégzi rajta az előírt szertartást. A Szentségnek ugyanis létezik egy formai, és egy mélyebb, misztikus megnyilvánulása is, mindkettő az ehhez szükséges követelmények megléte mellett válhat csupán nyilvánvalóvá. Formai szempontból szükséges a megfelelő rituálé elvégzése, amelynek kíséretében elhangzanak az adekvátnak tekinthető formulák, azonban misztikus és mágikus értelemben feltétlenül szükségeltetik az, hogy mind a beavató (felszentelő), mind pedig a beavatott (felszentelt) az adott beavatási fokozat megfelelő módon történő átadásához és befogadásához szükséges, alkalmas lelki és szellemi állapotban legyen. Egy esetleges simónia (azaz amikor a Szentséget anyagi ellenszolgáltatásért cserébe szolgáltatják ki) ténye alapvetően kizárja annak lehetőségét, hogy akár az átadó, akár a befogadó a Szentségi Fény átadásához szükséges lelki és szellemi állapotban legyenek. Ahogyan ugyanis korábban megfogalmaztam, egy becestelen, méltatlan, felkészületlen és alkalmatlan szív képtelen a Szentség Lelkének befogadására. Ehhez hasonlatos módon a Szentségi Beavatás által előidézett állapotváltozáshoz való hozzáidomulás akár hosszú esztendőket is igénybe vehet az egyén szempontjából, azaz például a püspökszentelésnek megfelelő beavatási fokozat megfelelő integrációjához nagyjából tizenöt, húsz esztendőnyi aktív és eltökélt, állhatatos szellemi és lelki munka szükségeltetik, amelyet az alapvetően materiális (a legjobb esetben is csupán lelki, de legtöbbször nem szellemi) kötődésű emberek egyszerűen nem tesznek meg, avagy nem tudnak megtenni, illetőleg nem tudják, hogy mindezt meg kellene tenniük. Katholikus és orthodox nézőpontból szemlélvén

persze mondhatjuk, hogy az adott szentelés és beavatás érvényes, hiszen az adott nézetrendszer keretein belül elvárt feltételek (anyagi és formai követelmények, egyházi jogi aspektusok) minden kétséget kizáróan teljesülnek, mindez azonban csupán a materiális, illetőleg talán a lelki síkon megmutatkozó átadási potenciálokat illeti, szellemi értelemben azonban egy Beavató Szentség érvényességéhez sok más szempont és feltétel teljesülése szükségeltetik.

A gnosztikus szellemiség jellemzője kell legyen egyfajta **helyesen értelmezett „régí vágású” attitűd.** Bármennyire is negatívnak tetsző felhangok ragadtak rá az emberiség történelme során erre a szóra, mégis egy, az eredeti értelmében (megőrizni, megmenteni) felvetett konzervatív viszonyulásmód kéz a kézben kell, hogy járjon azzal a gnózikus értékszemlélettel, amelyet én magam hangsúlyozni szeretnék. A gnosztikus szellemiségnek ugyanis a modern világ ellenében feltétlenül meg szükséges őriznie és át kell mentenie bizonyos értékeket. Mely értékekre gondolok itt? Nos, egyáltalán nem a huszadik század elejének kispolgári tespedésére, és nem is valamiféle idealizált feudális berendezkedés istenítésére, hanem kizárólag arra a fajta emberfeletti életeszményre, amely az embert egy ideális világban alapvetően jellemezné, és amelynek potenciáljait (bár sajnálatos módon a legtöbb emberben szinte észre sem vehető módon) valahol lelkének legmélyén még mindig hordozza. Napjaink világa a szabadság jelszavával a szabadon választott bérabszolgaság, az egyenlőség eszményének terjesztése által a szürke és jellegtelen tömegesítés, a testvériség jegyében pedig a kiválóságnak a silányság szintjére való alászállításának tervét igyekszik minden erejével megvalósítani, amely útnak végén azonban nem létezik más, mint a teljes és megmásíthatatlan

megsemmisülés. Egy gnosztikus irányultságú személy azonban teljes, drasztikus, radikális és következetes tagadással kell, hogy viszonyuljon mindennemű manipuláció irányában, mindezt azonban olyan módon szükséges megtennie, hogy ne essen bele azoknak a hibáknak a tömkelegébe, amelybe korunk konzervatív irányultságú egyénjei és csoportjai oly sokszor belesétálni hajlamosak. Ismeretesek ugyanis példának okáért olyan tendenciák, amelyek szerint az adott személyek olyan módon áhítoznak egy régóta elfeledett világrend visszaállítására, hogy minden kétséget kizáróan bizonyosak afelől, hogy egy ilyen módon felálló világrendben ők maguk feltétlenül az uralkodói, avagy legalábbis a kiváltságos osztály tagjai közé sorolódnának, és természetesen senki sem kívánna hallani arról, hogy üstfoltozóra, vagy vályogvetőre is feltétlenül szükség lenne, még abban az eszményi korban is. A helyesen értelmezett konzervativizmusnak mindenfajta tévutas gondolkodással szemben a hétköznapiság és átlagosság elvárása helyett a kiválóság és kiemelkedőség eszményét, a szürkeség és egyformaság egyenlőségnek csúfolt jelensége helyett az egyediség és egyéniség szellemét, a silányság és színvonaltalanság helyett pedig a magasztosság és emberfelettség génuszát szükséges megidéznie. Olyan világrendre és beállítódásra vágyik, ahol a kiválóság saját jogán emelkedhet ki, míg a kisszerű ügyeskedést, becstelen gazemberi magatartást, és a silányság kivagyiskodását nem jutalmazza az élelmesség, életrevalóság, ügyesség és tehetségesség jelzőivel. Önmagában tudatosan és teljes lélekkel nemet mond mindarra, amely az emberi életet mainapság megmérgezi, és önmagában egy kívülálló, szenttelen emelkedettséget, és a belső világa feletti tökéletes kontrollra és befolyásra törekvő, uralkodói attitűdöt kísérel meg kialakítani. Mindez azonban nem azt eredményezi számára, hogy

lenézéssel, avagy megvetéssel viszonyul a külvilág embere felé, hanem minden tekintetben azzal kell, hogy járjon, hogy a valódi, szellemi arisztokrácia (arisztoi, azaz legjobbak) képviselőjeként felelősséget, együttérzést, és a felemelésükre vonatkozó hajlandóságot érezzen ezekkel az emberekkel kapcsolatban. A szellemi értelemben nemes ember sohasem kegyetlen és kérlelhetetlen diktátor, hanem minden tekintetben felelősségteljes tanító, tiszta látású mentor és nyájas mecénás kell legyen.

Olyan értékek kimunkálására és megnyilvánítására vágyik, amelyek az embert nemcsak nagygyá és nemessé, hanem egyenesen „embert meghaladóvá” teszik, és nem elégszik meg azzal, amit bizonyos vallások az emberrel kapcsolatban hirdetnek, jelesül hogy az csupán a bűnben fetregő, tehetetlen, és csakis a szánalom és irgalom erejében remélő lény lehet. Számára Krisztus ideálja nem csupán külső személy, akitől segítséget várhat, hanem egy önmagában a maga legteljesebb valójában megnyilvánítható és megnyilvánítandó valóság kell legyen. Az "Imitatio Christi" fogalmának, amelyet Nyugaton tévesen a „Krisztus követése” szóösszetételben fordítanak, valódi jelentése nagyjából úgy fogalmazható meg, mint Krisztus megvalósítása, avagy Krisztus felöltése. Egyáltalán nem csupán követnünk, avagy szeretnünk kell az ember Jézusként megnyilvánuló Krisztust, hanem nekünk magunknak is meg szükséges valósítanunk, és ezt a fajta megvalósítást egyáltalán nem valamiféle szentimentálisan átvitt, szimbolikus formában kell értenünk, hanem bizony a maga teljes, kendőzetlen valójában. Egy gnosztikus számára konzervatívnak lenni annyit tesz, mint a földről az Égre, a kifelé helyett Befelé, a lefelé helyett felfelé tekinteni. A silányság helyett a nemességre, a hétköznapiság

felett az egyediségre, a tucatemberség helyett a kiválóságra, az erkölcstelenség és a kispolgári erkölcs helyett egyfajta erkölcsfelettség irányába kell törekednie. Életünket olyan alapvető, és figyelmen kívül nem hagyható fenyegetések hatják át, amelyek éppen avégett nevezhetőek rettenetesnek, mert mindennemű tevékenységüket a segítség, és életünk jobbá változtatásának álcájába bújtatván fejtik ki. Ilyenek többek között a kortárs pszichológia bizonyos képviselői, a különféle trénerek, coaching technikákat alkalmazó személyek, mindenfajta álguru, divat-ezoterikus mester, tanító, bestseller író és egyéb, első látásra akár kimondottan szimpatikusnak tűnő jelenségek. A spiritualitás berkein belülre tekintvén még folytathatnánk a sort a különféle jóssokkal, bérvarázslókkal, látnokokkal és avatókkal, akik zsíros összegek fejében mindenféle „különleges mágiát” ígérnek számunkra. Ezekkel a tendenciákkal szemben egy gnosztikusnak egyértelmű visszautasítással kell válaszolnia, ugyanis számára, az ő útján ezeknek a zsákutcáknak semmiféle jelentősége nincsen. Nem célja, hogy földi élete során úgymond „kellemesen érezze magát a bőrében”, hanem amennyiben szükséges, úgy a Borzalmak Szemébe nézve, a rejtélyek legmélyére hatolván küzdi végig a maga ösvényét a célja felé. Nem kíván gazdagabb, sikeresebb, vonzóbb, népszerűbb és jókedvűbb lenni, hanem egyes egyedül egyetlen dolog élteti és tartja mozgásban, ez pedig az emberi lét korlátoltságának fölébe emelkedésnek vágya.

Tapasztalataim szerint főként a keresztény vallásban érhető tetten azon tendencia, hogy Jézus Krisztus keresztáldozatát olyan módon értékeli Örömhír gyanánt, hogy az teljes mértékben eltörölte az emberiség valamennyi bűnét, így az Üdvösség elérésének érdekében nem szükséges tennünk

mást, mint hinni és bízni az Ő személyében, illetőleg megpróbálni lehetőség szerint minél erkölcsösebb életet élni, így pedig a szabadulás és a Mennysorság elérése biztosított lehet az egyén számára. A gnosztikus lelkiség azonban az üdvözülés, szabadulás és megváltás lehetőségét elsődlegesen a krisztusi tanítás, életideál és létezőmód megvalósításában látja, azaz a Krisztusi Létállapotnak önmagunkban való felébredését kísérli meg aktualizálni. Mindez persze eretnekségnek hangozhat a mainstream kereszténység számára, azonban éppen ebben a tanításban érhető tetten azon Üzenet, amellyel a gnosztikus ösvény valamelyest többet képes mondani. Amennyiben ugyanis a megváltás forrását tisztán kívülre helyezzük, azaz nemes egyszerűséggel Jézus Krisztusra, és az Ő keresztáldozatára hárítjuk át megváltásunk és szabadulásunk ügyének feladatait és felelősségét, úgy nagyon is ellustulttá, tespedetté válhat a lelki és szellemi életünk, ugyanis joggal vetődhet fel bennünk a kérdés, hogy minek is kellene annyira igyekeznünk, amennyiben a Fiú áldozata már úgylis eltörölte a vétkeinket, számunkra pedig elegendő egy szegről-végről erkölcsös és szabálykövető életnek megélése (amely persze lehetőleg engedje meg az élet maradéktalan élvezetét is) ahhoz, hogy ebben az ajándékban részesülhessünk. Ebből a meggyőződésből születnek a vasárnapi keresztények, a hatalmaskodó vallási előljárók, a korlátolt bigottságtól reszketők és az álszent, meghasadt lelkületű politikusok. Velük szemben a gnosztikus áll, aki nem kívánja a megváltás feladatát tettettett alázatokodással a Názáreti Jézus vállára rakni, hanem Őt mesterének elfogadván egyszersmind a nyomába is helyezi önmagát, illetőleg nem csupán a nyomába, hanem egyenesen melléje, sőt még tovább fokozván mindezen gondolatokat azt is mondhatnám, hogy a helyére szegődik. Fontos azonban megjegyeznünk, mintegy

válasz gyanánt a kereszténység részéről oly gyakorta felmerülő kritikákra, hogy a gnosztikusok ezzel egyáltalán nem azt jelentik ki, hogy megváltásra nincs is szükség, vagy hogy az ember ne leledzene jelenlegi életformája szerint alapvetően bukott állapotban, hanem éppenséggel amellettesznek hitet, hogy ezt a feladatot szeretnék mintegy Jézus válláról visszavenni a maguk vállára, és az Ő útmutatásának, tanításának és tanácsainak nyomán ezt a keresztet maguk végigvinni a Fájdalmak Útján, egészen a Koponyák Hegyéig, ahol is a régi ember megfeszítése által felöltetni kívánják azt az Új Embert, amelyet számukra éppen Krisztus ígért meg.

A gnosztikus lelkiség természetéből fakadóan zárt, azaz képviselnie szükséges egyfajta jól meghatározott és helyesen megvalósított exkluzivitást. Ezen kitétel megfogalmazása kapcsán mindenképpen szükséges kijelentenünk, hogy mindezt alapvetően szükséges helyesen érteni ahhoz, hogy ne szolgáltatson a későbbiekben különféle félreértésekre semmiféle okot. A Gnosztikus Közösségen belül gyakorta megfigyelhető azon tendencia, hogy az egyes csoportosulások, akár a nagyobb mértékű anyagi haszonszerzés, akár a spirituális befolyásuk minél inkább megnyilvánuló kiterjesztése, akár pedig valamiféle félreértelmezett együttérzés, vagy segíteni vágyás által hajtván tagjaik közé fogadnak (sőt mi több, egyenesen különféle rangokkal, fokozatokkal, címekkel és titulusokkal ruháznak fel) olyan személyeket, akik gyakorlatilag teljes mértékben alkalmatlanok a gnosztikus életút járására. Korunk gnosztikus közösségei voltaképpen olyan jellegű zavaros állóvizet jelentenek, ahol is a különféle beteges hajlamokkal rendelkező, a pszichózis legkülönbözőbb megnyilvánulásait felvonultató, alapvetően a hatalom megragadásának vágyától hajtott

emberek kiélhetik ezeket a motivációikat. Sokan közülük már eleve azért érdeklődnek a gnoszticizmus iránt, mert a hagyományos, mainstream vallási közösségek nem mutatkoztak nyitottnak irányukban, illetőleg minden erejükkel igyekeznek olyan környezetre találni, ahol a hozzájuk hasonlóan sérült, vagy korábbi traumáikból kifolyólag eleve sérülékeny, tudatlan és naiv személyeket viszonylag könnyűszerrel behálózhatják. Minthogy ezek az emberek a legtöbbször különféle függőségekkel, neurotikus jellegű megbetegedésekkel, valamint nem ritkán súlyos személyiségzavarral rendelkeznek, illetve sokszor teljesen avatatlan és felelőtlen módon nyúlnak különféle mágikus eszközökhöz és műveletekhez (ideértve akár az idézőmágiát és a feketemágiát), szellemi és ezzel együtt lelki, valamint testi leépülésük meglehetősen gyorsan válik előrehaladottá. Ezen oknál fogva egy gnosztikus közösségnek feltétlenül szükséges némiképp szelektívnek mutatkoznia tagjai felvételét illetően, ugyanis egy, a fentiekhez hasonló módon leírható személy bekerülése ezekbe a körökbe nem ritkán az egész közösség gyors szellemi leromlását és szétesését vonja maga után. Sok, önmagát gnosztikusnak tartó személy és közösség gyalogol bele rendszeresen abba a hibába, hogy a követők taglétszámának gyarapítása szándékával mindennemű válogatás nélkül önmagához közel enged szinte bárkit. Mindennek sok esetben egészen anyagi okai is lehetnek, így például a vagyonszerzés, valamint a gyenge szellemi színvonallal rendelkező követők felett gyakorolható kontroll kecsegtető ígérete. Nem lehetséges azonban elégséges mértékben hangsúlyozni, hogy az általam képviselt, esetlegesen elitistának és kirekesztőnek tűnő hozzáállás valójában mindkét oldal számára üdvös, és korántsem jelent egyet lenézéssel, avagy megvetéssel, hanem minden esetben

valamennyi fél érdekének szem előtt tartása mellett történik így. A gnosztikus életösvényhez, mint szellemi áramlathoz csatlakozó személyek rendszerint olyan környezetből és háttértörténettel érkeznek eleve, amelyben a különféle csalódások és sérülések megléte egyáltalán nem mondható ritkának, így a gnosztikus közösség feladata kell legyen a körébe tartozók minél következetesebb védelme, még akkor is, ha ez a hozzáállás sokaknak számára kirekesztőnek hathat. Figyelembe szükséges venni azt, hogy egy pszichésen sérült, zavart személy számára sem jelenthet megfelelő gyógymódot pusztán az, hogy valahol elfogadják, mert hiszen a rajtuk való segítségnek léteznek más, sokkalta adekvátabb formái. A gnosztikus közösség tagjai ugyanis nem feltétlenül rendelkeznek megfelelő képességekkel ahhoz, hogy pszichés és egyéb problémákkal küzdő emberek számára gyógymódot kínáljanak, és eleve botorság volna részükről azt feltételezni, hogy képesek lehetnek gyógyulást elérni ezeknek az embereknek a lelkében. A gnosztikus életút stabil személyiséget, kiegyensúlyozott jellemet és viszonylag magas szintű tűrőképességet követel meg, így tehát nem mindenkinek való egyformán. Ugyanígy szükséges és fontos megjegyezni, hogy egy gnosztikus közösség nem vallási gyülekezet, avagy a hétköznapi értelemben felvetett csoportosulás, ahol is a megszokott normák szerint valósul meg a közösségi lét. A gnosztikusok ugyanis elsősorban egyéni megvalósítók, akik az ösvényen való előrehaladásuk során egymástól segítséget kapnak, illetve egymásnak segítséget adnak, tehát inkább fogható fel egyfajta spirituális szövetségnek, mint egyéb másfajta közösségi lét helyszínének. Emiatt a gnosztikus közösségnek a nagy létszámú gyülekezetek mentalitásával ellentétben a néhány fős kisközösségek példájára szükséges szerveződnie, ahol is az egyes személyek méltán

megismerhetik egymást, bízhatnak egymásban, és lelki, szellemi útjukon egymástól hathatós segítséget kaphatnak. Feltétlenül szükséges azonban, hogy a közösségen belül fellelhetőek legyenek olyan személyek, akik a szellemi utat viszonylag régóta járják, hogy jelenlétükkel és bölcsességükkel előremutató módon segítsék a közösség többi tagjának szellemi gyarapodását. Ezen túlmenően bizonyos feltételek mellett lehetővé kell tenni olyan aspiránsok befogadását, akik a gnosztikus úton valóban járni szeretnének, őket a spirituális jóbarátság ideáljai szerint segíteni, támogatni és pártolni az Úton, valamint számukra példát, követendő ideálokat nyújtani. Egyértelmű kizárólagossággal szükséges viszonyulniuk azonban olyan személyek irányában, akik a gnosztikus közösséget a saját kivagyiskodásuk, hatalomfitogtatásuk és kontrollgyakorlásuk vágyával keresik fel, hogy a szellemi emberek között halászatván tegyenek szert önmaguk számára csodálókra. Ilyesfajta spirituális szerencselovagoktól gyakorlatilag hemzseg nemcsak a gnosztikus, hanem a független katolikus közösség is, éppen ezért az ezektől a személyektől való elhatárolódás lehet a zálog az autentikus gnosztikus szellemiség tisztaságának megőrzésére.

Episcopi vagantes

**A vándorló püspökség jelenségének
értékelése**

Bevezetés:

Jelentékeny mennyiségű, gondolkozásra és mérlegelésre fordított időt mutatkozott szükségesnek igénybe vennem annak alapos és részletekbe menő elgondolására, hogy vajon mennyiben szükséges teret biztosítanom a tanulmány címeiben feltüntetett témakörnek, azonban néminemű praktikus természettel bíró szempontok mégis arra vezettek, hogy legalább egy hosszabb hangvételű tanulmány formájában közzéteszem Olvasóim számára azokat a gondolatokat, amelyek a kérdéskör kapcsán az elmúlt éveknek folyamán felmerültek és felvetődtek bennem. Ezeknek a gondolatoknak egy részét már jóval jelen írásmű formát öltését megelőzően papírra vettem, azonban ezek az oldalak mindez idáig publikálatlan formában heverték, elrejtve a fiók legmélyén.

Nemcsak azon okból kifolyólag döntöttem a végül a megosztás mellett, mert a probléma fontosságával kapcsolatban szemernyi kétségem sincsen, hanem mert érzésem szerint önmagam nézeteit és elgondolásait bemutató munkálkodásom semmi esetre sem volna teljesnek nevezhető anélkül, hogy az életem méltán meghatározó fejezetének számító, alapvetően 2013 és 2019 közé datálható időszak eseményeiről valamilyen módon meg ne emlékeznek. A kérdéses időszak körébe eső esztendőkből ugyanis az úgynevezett vándorló püspökök (episcopi vagantes) nevével fémjelzett, az általuk birtokolt apostoli folytonosság által biztosított független, ámde ennek ellenére szakramentális jelleggel bíró kereszténység körein belül kerestem önmagam szellemi életének kibontakoztatását, nemcsak a keresztény hagyomány gyakorlójaként, hanem mindezen felül áldozóapként és választott püspökként. Noha különféle okoknál fogva mégsem válhattam végül magam is

vándorló püspökké, mégis mindmáig életem kiemelten fontos fejezetének tekintem a szóban forgó periódust, amelynek néhány aspektusát és folyamányát a mai napig nem tagadtam meg. A vágáns püspökök világában eltöltött közel hét esztendő bőségesen biztosított mindennemű lehetőséget és alkalmat számomra arra, hogy ezen mozgalomnak erényeit és gyarlóságait egyaránt alaposan megismerhessem és megtapasztalhassam, a szükséges konzekvenciákat pedig adekvát módon levonhassam. Írásművemet elsősorban arra a célra szánom, hogy ezt a csupán kevesek által ismert irányvonalat a magam lehetőségeihez képest hiteles, körültekintő és alapos módon bemutassam, annak különféle sajátosságait ismertessem. Sajnálatos módon a vándorló püspökök által képviselt lelkiség napjainkban markánsan tetten érhető módon torzult, voltaképpen olyan személyek kezei között összpontosul, akiket semmi esetre sem volna indokolt becsületesnek, erényesnek, és szellemi értelemben véve komolyan vehetőnek tekinteni, míg a mozgalom keretein belül valódi színvonalat reprezentálni hivatott keveseket rendre ellehetetlenítik, dehonesztálják, elhallgattatják és elvonultságba kényszerítik. Szóljon ez a gondolatsor azoknak és azokról, akik ezekben a körökben involváltak, és akik ezekben a körökben keresik önmaguk szellemi kiteljesedését. Tanulmányom keretein belül a legnagyobb igyekezettel törekszem arra, hogy a tömörség és vázlatosság követelményének megfeleljek, elvégre amennyiben minden részletre kiterjedő tájékoztatást kívánnék nyújtani, úgy munkám terjedelme minden bizonnyal bőségesen meghaladná az általam erre fordítani kívánt kereteket. Ezen oknál fogva feladatomat kettős természettel bíróként határozom meg, hiszen egyfelől törekednem szükséges bizonyos formai határok megtartására, ugyanakkor azonban elhanyagolhatatlannak mutatkozik számomra a

megfelelő mértékű alaposság és részletesség, hogy ezt a minden szempontból komplexnek tekinthető problémakört a maga teljességében szemléltethessem. A tanulmányom felépítése során az egyes fogalmi szempontú meghatározások megtételét vettem előre, majd pediglen saját, személyes élményeim bemutatása által kísérlem meg rávilágítani az episcopi vagantes problémájának gyökérterületeire, kitérvén természetesen az általam adekvátnak tekintett orvosolási lehetőségekre.

Az episcopus vagans, azaz a vándorló püspök egy viszonylag egyszerű definíció segítségével hívása mellett alapvetően úgy határozható meg, mint olyan személy, akit irreguláris és meg nem engedett módon részesítettek az Egyházi Rend szentségének püspöki fokozatában, azaz valójában a keresztény egyház hagyományos szervezetén és jogrendjén kívül. Ugyanígy alkalmazható ez a kifejezés olyan személyekre is, akiket ugyan reguláris módon, az intézményes egyház elvárásainak és szabályrendszerének megfelelően szenteltek püspökké, ám később valamilyen oknál fogva mégis kizárták őket a kérdéses egyház közösségéből, illetőleg felmerülhet olyan eshetőség is, hogy az illető püspök a saját akaratából fakadóan lépett ki onnan. Az ilyen személyek esetében rendszerint nem áll fenn direkt *communio* (mindkét oldalról egyaránt megerősített és felvállalt szentségi közösség) a hivatalosan elismertnek minősülő, úgynevezett mainstream, azaz fősodorbeli egyházszerzetekkel, hanem általában különféle mikro-csoportok tartoznak az illető püspök fennhatósága alá. Sajnálatos módon sok esetben ezen mikro-csoportok meglétének szinte egyedüli célja, hogy püspökük ténykedésének legitimitást biztosítsanak, azaz az illető episcopus vagans általában az ezekre való hivatkozás által

igyekszik meggyőzni környezetét önnön jelentőségteljességéről és fontosságáról. Gyakorta tetten érhető jelenség, hogy az ilyen módon tevékenykedő püspökök alacsony iskolázottsággal rendelkező, tanulatlan, a tradicionális egyház működési sajátosságait és lelkiési miliójét érintő kérdéseket illetően sok esetben teljesen tudatlan, hiszékeny és jóhiszemű embereket vonnak püspöki fennhatóságuk alá, rendszerint abból a célból, hogy általuk, mint tetszés szerint manipulálható emberek tömege által tekintélyre, befolyásra, és változatos módokon megnyilvánuló (akár anyagi) haszonra tegyenek szert. Az ilyen közösségekben a püspök nem kevés esetben ünnepektől és mélységesen csodált, megkérdőjelezhetetlen tekintéllyel és hitelességgel rendelkező személlyé válik, aki voltaképpen nem sokban különbözik korunk szektavezéreitől, és általában nem is viselkedik tőlük eltérő módon. A vándorló püspökök jelentékeny hányada rendszerint újra és újra úgy mond „konszekrációt vált” más független püspökökkel annak érdekében, hogy püspöki tekintélyének minél inkább érvényt szerezzen azáltal, hogy szentelési vonalát a lehető legtöbb történelmi egyházra visszavezetheti. Így áll elő az a sajnálatos jelenség, hogy az egyes vándorló püspökök által vezetett független egyházszervezetek hivatalos weboldalain szinte nem is találunk mást, mint permanens dicsekvést arra vonatkozóan, hogy az illető püspök a történelmi szentelési vonalak közül pontosan mennyit birtokol (pontosabban az esetek nagy többségében inkább bitorol).

Érdekes módon az egyes történelmi egyházaknak az „episcopi vagantes” jelenségével szemben megnyilvánuló viszonyulásmódja meglehetősen különbözik egymástól. A Vatikán rendszerint olyan módon minősíti ezeket a püspököknek a hivatalra való felszentelését, hogy azokat

„érvényes, de meg nem engedett” szenteléseknek nevezi. A Római Katolikus Egyház vélekedése szerint tehát az illető ugyan érvényesen szentelt püspöknek tekinthető (az érvényesség kérdéséről a későbbiek során részletekbe menően is szót ejtünk), szentelését azonban nem tartják az egyházi jogrend szerint valónak. Ismerünk olyan eseteket, amikor a Vatikán hivatalos egyházi kiközösítéssel sújtotta az ilyen módon (tehát nem jogszerűen) szentelt főpapokat, püspökszentelésüket azonban ennek ellenére továbbra is érvényesnek tartotta. Bár a Római Katolikus Egyház gyakorlata szerint a püspökszentelést hivatalos választási procedúra kell, hogy megelőzze, a választás eredményének szentesítéséhez, illetőleg az új püspök szenteléséhez pedig pápai jóváhagyás szükséges, maga a szentelés azonban mégsem válik pusztán attól érvénytelenné, ha ezek a fent említett feltételek hiányoznak. Amennyiben a püspökök szentelése a megfelelő anyag és forma szerint, a megfelelő intenció (szándék) birtokában történik, az Apostoli Folytonosság birtokában lévő püspökök direkt kézfeltétele által, akkor az adott püspökszentelés érvényesnek tekinthető. Az orthodox egyházi gyakorlat azonban ennél valamelyest szigorúbban kezeli a kérdést. Ezen álláspont szerint amennyiben valakit „nem megengedett módon”, azaz a hivatalos egyházi kereteken és jogrenden kívül püspökké szentelnek, az illető szentelése teljes mértékben érvénytelennek tekinthető, függetlenül attól, hogy a szentelés egyéb feltételei teljesülnek-e. Az orthodoxia álláspontja szerint tehát nem létezik „érvényes, de nem megengedett” módon szentelt püspök, hanem a szentelés „nem megengedett” volta egyszersmind az érvényességet is kizárja. Az orthodox tanítás nem tekinti a Szent Rendeik kiszolgáltatását visszafordíthatatlannak, hanem álláspontja szerint amennyiben

az illető püspök kiszakítja önmagát az egyházi szervezet kötelékéből, ezzel együtt automatikusan elveszíti annak jogát, hogy ő maga újabb papokat, avagy püspököket szenteljen. Így tehát a vágáns püspökök által történő újabb szentelések a „nulla és semmi” kategóriába esnek az orthodox teológiai vélekedés szerint. Ha tehát a Római Katolikus Egyház álláspontjáról kiindulván vizsgálódunk, úgy azt mondhatjuk, hogy amennyiben az Apostoli Folytonosság jelenléte tetten érhető, a püspökké való szentelés pedig a megfelelő szándék (intenció) birtokában, a megfelelő anyag és forma szerint történik, úgy az adott püspökszentelés érvényesnek tekinthető, mivel viszont az illetékes felsőbb egyházi tekintély hozzájárulása nélkül történt, úgy a „meg nem engedett” kategóriába sorolódik, ez pedig különféle egyházfegyelmi természetű következményeket von maga után. Az orthodox egyházak álláspontja ennél egyértelműbbnek tekinthető, hiszen ezek az egyházak abszolút érvénytelennek tekintik a hivatalos egyházi jogrenddel való egység hiányában történő püspökszenteléseket.

A nyugati keresztény tanítások (főként a donatista eretnekséggel szemben megfogalmazva) úgy tartják, hogy bármelyik (érvényesen szentelt) püspök érvényesen püspökké szentelhet lényegében bárkit, aki a beavató természettel bíró (kereszttség, bérmálás, áldozópap-szentelés) szentségekben előzetesen részesült, amennyiben a szentelő püspök meggyőződött arról, hogy az illető képes megfelelni a szentelés érvényességéhez szükséges minimum-követelményeknek. Mindez azt jelenti, hogy a szentelés érvényesnek tekinthető annak ellenére is, hogy bizonyos egyházjogi követelmények nem teljesülnek, illetőleg akkor is, ha a kérdéses szentelés történetesen súlyosan jogsértő természettel rendelkezik.

Mindez vonatkoztatható a szakadár (skizmatikus), illetőleg nyíltan eretnek nézeteket valló személyek püspökszentelésének esetére is. Bizonyos, később eretneknek ítélt keresztény irányzatok (így a fentebb említett donatisták is) ugyanis azzal a tantétellel álltak elő, hogy a szentelést végző püspököknek dogmatikai és morális értelemben teljes mértékben feddhetetlennek szükséges lenniük ahhoz, hogy az általuk végrehajtott szentelések érvényesek lehessenek, azaz lényegében az adott személy spirituális és metafizikai állapotának „megfelelőségéhez” kötötték a szentelés legitimitásának kérdését. Velük szemben fektette le az egyház az előbbieket során taglalt irányelveket a szentelések érvényességére vonatkozóan, megfogalmazván azokat a feltételeket, amelyeknek teljesülése esetén az egyes szentelések érvényesnek tekinthetők.

Összefoglalva tehát azt mondhatjuk, hogy az episcopus vagans olyan személy, aki a mainstream egyházak szervezetén kívül részesült a püspökké való szentelésben, avagy olyasvalaki, aki bár kanonikus egyházban jutott el a püspöki méltóságra, valamilyen oknál fogva később mégis a kérdéses egyház közösségéből való kiválás mellett döntött. A kóborló püspök így tehát általában mind a helyi, mind pedig az egyetemes egyházon kívülre szakadt személy, aki a püspöki méltósággal járó szentségi hatalmat ténykedése folyamán az adott egyháztól függetlenül érvényesíti. A katolikus teológia tanítása szerint (Szent Ágoston nézeteivel összhangban) a „püspök mindig püspök marad”, így tehát annak ellenére, hogy kánonjogi és egyházfegyelmi szempontból vizsgálva nem tekinthető a hivatalos egyházi keretrendszerben működő személynek, püspöki méltóságából kifolyólag érvényes módon képes olyan szentségek kiszolgáltatására, mint a Bértálás,

illetőleg az Egyházi Rend különböző fokozatai, ideértve az újabb püspökök szentelését. Az orthodox teológia elképzelése szerint a püspökök ténykedése sokkalta szigorúbb keretek között képzelhető csupán el, így tehát az egyházi hátszínre maga mögött hagyó püspök egyúttal elveszíti azon jogát is, hogy püspöki méltóságából fakadó szentségi hatalmával éljen, azaz a továbbiakban képtelenné válik újabb püspökök szentelésére. Mindebből logikai értelemben az következne, hogy az orthodoxián belül lehetetlenség a vágáns püspökök jelenléte, elvégre az egyházi keretből való kiszakadás egyúttal a püspökségnek kvázi elvesztését is maga után vonja, ennek ellenére azonban nem kevés olyan episcopus vagans ténykedéséről van tudomásunk, aki püspökszentelési vonalát éppen az orthodox egyházból származtatja.

Ezeknek a szempontoknak vázlatos, és a teljesség igénye nélkül való felvillantását követően vizsgáljuk meg kissé részletesebben, hogy pontosan melyek azok a feltételek, amelyek egy püspökszentelés érvényes voltánál kérdésében kardinális jelentőséggel bírónak tekinthetők. Összességében azt mondhatjuk, hogy ezekből a legalapvetőbb és legfontosabb feltételekből összesen hármat nevezhetünk meg, ezek pedig az Apostoli Folytonosság megléte a szentelő püspökök esetében, a helyes intenció (szándék) megléte a szentelő és a szentelendő részéről egyaránt, valamint a liturgikus szempontok tekintetében a helyes anyag és forma kérdésére érintő feltételek teljesülése a szentelési szertartás során. A tradicionális és szakramentális természettel bíró apostoli egyházak gerincét képező püspökség legitimitása szempontjából az **Apostoli Folytonosság** kulcsszerepet játszik, elvégre érvényesen szentelt püspök csupán az lehet, akik ugyancsak érvényesen szentelt püspök szentelt, érvényes keretek között. A vándorló

püspökök szinte kínos gonddal ügyelnek arra, hogy jogukat a püspöki hivatalra senki se vonhassa kétségbe, így az esetek jelentékeny hányadában törekszenek minél megbízhatóbb forrást fellelni. Probléma általában akkor adódik, amikor ezek a tiszta források úgymond „nem állnak kötélnek”, nem kínálják vizükkel a partjukra tévedőt. Minél tisztább ugyanis egy püspök szentelési vonala, minél nagyobb bizonyossággal állítható róla, hogy valóban érvényesen szentelt, legitim püspök, annál csekélyebb mértékű valószínűséggel fog nyitottan viszonyulni és hajlandóságot mutatni egy lehetséges szentelés irányában, így az aspiránsnak legtöbbször kénytelen-kelletlen be kell érnie bizonytalanabb forrásokkal, vállalva ezzel persze bizonyos fokú rizikót. A legtöbb episcopi vagantes ugyan általában hosszú oldalakon keresztül bizonygatja saját szentelési vonalainak hitelességét, amelyeket meglepő precizitással és pontossággal képesek visszavezetni valamelyik történelmi egyházra, azonban sajnos itt is adódhatnak olyan kelepccék, amelyeket a felületes és tájékozatlan érdeklődő általában figyelmen kívül hagy. A vándorló püspök általában akár tíz-tizenöt különböző szentelési vonalat képes felmutatni, ez pedig könnyen keltheti azt a látszatot, hogy valóban hiteles és megbízható személlyel van dolgunk, azonban ezek a szentelési vonalak sokszor mindösszesen egy, olykor igencsak kétséges megbízhatósággal rendelkező személyek által végrehajtott, megkérdőjelezhető érvényességű szentelésen keresztül értek el hozzá. Gyakran előáll, hogy a kérdéses püspök elvben valóban megbízható és tiszta szentelési vonalakra hivatkozik, azonban a láncolat néhány korábbi tagjának esetében olyan mértékű problémák érhetőek tetten, amelyek igazán komolyan felvetik annak gyanúját, hogy az illető képtelennek mutatkozott valóban érvényes püspökszentelést végrehajtani. Ilyen példát citálnék ide

Stephan A. Hoeller magyar származással bíró amerikai gnosztikus püspök nyomán, aki a thelemita "Ecclesia Gnostica Catholica" által szolgáltatott szentségek érvényességének kérdése kapcsán veti fel, hogy bár a nevezett egyház püspökei rendelkeznek az Apostoli Folytonosság érvényes vonalaival, esetükben azonban az eltávolodás az eredeti hitelvektől olyannyira markánsnak számít, hogy lényegét tekintve „fel sem foghatták, hogy mi történik velük” a saját tulajdon püspökszentelésük során, azaz esetükben hiányzott a valós intenció, tehát a szándék arra nézve, hogy az egyház számára püspökké váljanak. Ugyancsak példa gyanánt említendőek meg azon vágáns püspökök, akik bár minden kétséget kizáróan érvényes szenteléssel bírnak, ők maguk már különféle markáns elhajlásaik miatt szakramentális értelemben képtelenek mutatkozni újabb püspökök érvényes szentelésének végrehajtására, azaz hiába számítanak érvényesen szentelt, valid püspöknek, ők maguk már nem alkalmasak a láncolat továbbadására, azaz voltaképpen egyfajta törött láncszemnek számítanak a szentelési láncolatban.

Az intenció, azaz a helyes szándék meglétének nyilvánvalósága az érvényes szentelések alapvető feltétele, hiszen mind a szentelést végző személynek, mind a szentelendőnek pontosan tudatában szükséges lennie annak, hogy éppen mi történik vele, illetőleg azt kell akarnia, ami valójában történik vele. A szentelő püspöknek akarnia kell, hogy az egyház számára új püspököt szenteljen, és a szentelendőnek is akarnia kell azt, hogy az egyház püspökévé váljon. A vándorló püspökök esetében azonban egyáltalán nem egyszerű tetten érni, hogy vajon ez a fajta intenció jelenvalónak minősült-e a szentelések során, azaz az illetőt valóban püspökké (és nem mássá, mondjuk boszorkány főpappá,

mestermágussá, vagy gnosztikus mesterré) szándékozták szentelni, és hogy a szentelést valóban az egyház (és nem mondjuk a rózsakeresztes, vagy a thelemita irányzat) számára akarták végrehajtani. Ugyanígy fennáll ez a kérdés a szentelésen átesett esetében is, tehát szintúgy kérdéseket vehet fel, hogy az illető vajon valóban a keresztény egyház (és nem valami más) püspökévé szeretne válni, és valóban püspökké (nem mondjuk az Elus Cohen nagymesterévé). Ugyancsak problémákat vehet fel annak a kérdése (bár elvben a szentelés nem veszíti el az érvényességét pusztán emiatt), hogy vajon történhetett-e bárminemű visszaélés, megtévesztés, avagy kényszerítő jellegű megnyilvánulás a szentelés aktusa körül. Korábban már írtam róla, hogy a vándorló püspökök jelentékeny hányada meglehetősen alacsony fokú erkölcsi színvonalon áll, személyiségük pedig markáns pszichés problémákkal terhelt, ilyen környezetben pedig sajnos korántsem meglepő azon tendencia, amely szerint a szentelést kieszközölni kívánó személy valamiféle megtévesztő, esetleg kimondottan manipulatív gesztussal operál a szentelésére igent mondó püspök irányában. Nézzük csak, melyek lehetnek ezek! Nagy általánosságban azt mondhatom, hogy ide tartozik minden olyan információnak az elhallgatása, amelyeknek birtokában a szentelő püspök egészen bizonyosan nem egyezne bele abba, hogy az aspiránst a püspökség szentségében részesítse. Ennek enyhébb formája, amennyiben az illető megmásítva interpretál bizonyos tényeket a szentelést végző püspök, vagy püspökök számára. Néhány példával illusztrálva vizsgáljuk tovább a kérdést! A vándorló püspökök némelyike elvárja, hogy a püspökségre jelentkező rendelkezzen bizonyos létszámú, direkt az ő személye köré csoportosuló közösséggel, akiket aztán a jövőben főpásztorként szolgálni fog. Ismerünk eseteket arra nézve, amikor a püspökségre pályázó személy

ezen okból kifolyólag úgymond „több embert vall be”, mint amennyi valójában követőinek táborát képezi. Ilyen esetekben aztán utólag felmerül a szentelés megkérdőjelezhető természete, elvégre valóban erősen kérdéses, hogy a konszokrátor-püspök akkor is végrehajtotta volna a szentelést, amennyiben tudatában van annak, hogy az aspiráns közösségét valójában mondjuk két kutya és három galamb alkotja. Ugyancsak nem egyszer fordult már elő az episcopi vagantes története során, hogy bizonyos aspiránsok valójában nem vallották azokat a vallási nézeteket és hitbéli meggyőződéseket, amelyeket szentelő püspökeik eredetileg megköveteltek tőlük. Ez lehet valamelyik keresztény dogma megvallása, bizonyos egyházfegyelmi kérdésekben kifejtett álláspont egyezése a szentelő álláspontjával, vagy esetleg más egyéb feltétel. Ilyen esetekben persze meglehetősen bonyolult annak eldöntése, hogy vajon az illető teljes tudatossággal vállalta-e a szentelő püspök megtévesztését, avagy sem, így rendszerint erre hivatkozva nem szokták utólag kimondani a szentelés érvénytelen voltát. Nem kevés esetről lehet tudomásunk, amikor a szentelendő nyíltan homoszexuális életvitelét titkolta el a szentelők előtt, akik nyilvánvalóan nem fogadták volna be őt a püspöki rendbe, amennyiben erről a tényről előzőleg tudomásuk lehetett volna. Így tehát számos szempont merülhet fel, amely egy adott püspökszentelés érvényességével szemben kérdőjeleket állíthat, és ezeknek előzetes nem-tudása sajnos egyáltalán nem ment fel a későbbi következmények, adott esetben egy érvénytelen püspökszentelés megtörténte alól.

A harmadik kitétel, jelesül a **helyes anyag és forma szerint való szentelés** ugyancsak figyelmet igényel részünkről, ugyanis a vándorló püspökök világában igen gyakran ez is sérülést szenved. Általánosan elvárható, hogy a püspökké

szentelés szertartása Szent Liturgia keretein belül történjen, a meghatározott feltételek (a liturgiának nyilvános keretek között szükséges történnie, azaz elvben lehetővé kell tenni a részvételt az érdeklődők számára, illetőleg a szentelőn és a szentelendőn kívül még legalább két tanú jelenléte feltétlenül elvárt) teljesülése mellett. Ugyancsak fontos, hogy az Eucharisztikus Liturgia a megfelelő liturgikus rend szerint kerüljön bemutatásra, azaz egyszerűbben (és némiképp pongyolán) megfogalmazva valóban Szentmisének kell lennie. Stephan Hoeller püspök példaként említi az Ecclesia Gnostica Catholica keretein belül végrehajtott püspökszentelések érvényességének problémája kapcsán, hogy ezen közösség A. Crowley által szerzett liturgiája valójában nem Szentmise, azaz nem rendelkezik azoknak a jellegzetességeknek még a minimálisan elvárható megjelenési formáival sem, amelyek rendes körülmények között a Szentmisét azzá teszik, ami valójában. A Crowley által komponált liturgia Hoeller püspök véleménye szerint valójában nem más, mint egyfajta mágikus rituálé, amely nélkülözi mindazokat az elemeket és sajátosságokat, amelyek egy keresztény liturgiát valódivá és érvényessé tesznek. Ezen oknál fogva azonban valóban kétséges érvényes szentelésekről beszélni az Ecclesia Gnostica Catholica esetében, hiszen nemcsak a megfelelő intenció hiányzik mind a szentelők, mind a szentelendők esetében (azaz egyik fél sem azt kívánja megtenni, amit a keresztény egyház egy püspökszentelési liturgia során kétezer éve végez), illetve a megfelelő anyag és forma (Szent Liturgia helyett mágikus rituálé történik) jelenléte sem valósul meg. Ugyancsak kétes értékű és érvényű a püspökszentelés például annak a gnosztikus püspöknek az esetében, aki a saját szentelése kapcsán beszámol arról, hogy mindez egy házibuli keretein belül, a szentelő püspök születésnapj mulatságán (azaz

nyilvánvalóan nem Szentmise keretein belül) történt, illetőleg a kérdéses szentelő mindösszesen annyit tett, hogy kezét a szentelendő fejére helyezve elmondott egy rövidke imát. Tény és való, hogy a kézfeltétel fizikailag is tetten érhető megvalósulása (vagyis a távolból, mondjuk az interneten keresztül nem lehet püspököt szentelni), illetőleg a megfelelő konszekrációs imádság elmondása az érvényes püspökszentelés alapvető feltétele, azonban önmagukban ezek mégsem elegendők az érvényesség felőli garancia vállalása szempontjából. Forrásfeldolgozásaim során ismertté vált előttem olyan gnosztikus püspökök esete, akik a maguk szentelésének érvényessége kapcsán azon állítással hozakodnak elő, hogy a kommunisták börtöneiben orosz orthodox püspökök szentelték fel őket teljes titokban a püspöki szolgálatra, tudván, hogy az illetők büntetése hamarabb lejár, mint a sajátjuk. Bár kétségtelenül igaz, bizonyos körülmények megengedik, hogy kivétel szülessen még a legszigorúbb szabályok alól is, ezeknek a szenteléseknek érvényes volta mégis nagyon erősen megkérdőjelezhető, hiszen lényegét tekintve olyan sok feltétel sérült (ráadásul az illető püspökök személye kapcsán is komoly etikai problémák merülnek fel), hogy ilyen esetekben szinte lehetetlenségnek számít az érvényesség garantálása.

Ugyanúgy, ahogyan egyes római katolikus tradicionalisták megkérdőjelezzik a Novus Ordo szerint való szentelések érvényességét, úgy a vándorló püspökök világában komoly vita tárgyát képezi az úgynevezett Liberális Katolikus Egyház (bár bizonyos fordítások a Szabad Katolikus Egyház elnevezést preferálják, a magam részéről mégis ragaszkodni szándékozom a saját megnevezésemhez) liturgikus rendjének érvényessége a püspökszentelések szempontjából. Bár a

Liberális Katolikus Egyház liturgiája kétségtelenül valódi Szentmise, bizonyos elemei olyannyira erősen állnak antitradicionális hatások alatt, hogy az így elvégzett püspökszentelések érvényessége nagyon erősen vitatható. Ezt kiküszöbölendő a vándorló püspökök túlnyomó többsége inkább olyan liturgikus rendek szerint mutatja be ezeket a szertartásokat, amelyeknek érvényes volta minden kétséget kizáróan bizonyítható. Az önmagára valamit is adó vándorló püspök sohasem végez szentelést sem a Liberális Katolikus Egyház liturgiája, sem pedig a Novus Ordo szerint, hanem minden esetben tradicionális kánonokat választ erre a célra (még akkor is, ha egyébként nem ezeket a liturgiákat használja a mindennapi eucharisztikus szolgálatok során). Mindenképpen komoly kételyekre ad okot az illető vándorló püspök megbízhatóságát illetően, amennyiben az adott személy valamiféle önmaga által komponált, mesterségesen összeállított miserend szerint kívánja elvégezni a szentelési szertartást, elvégre ezeknek autentikus volta gyakorlatilag teljes mértékben ellenőrizhetetlen, és az illető később sem lehet teljességgel bizonyos afelől, hogy valóban nem maradt ki egyik lényeges és fontos elem sem. A vágáns püspökök egy része (főként a gnosztikus érzelműek) előszeretettel alkot különféle alternatív liturgiákat és szentmiseszövegeket, sok esetben anélkül, hogy birtokában lenne az ehhez szükséges liturgikus ismereteknek, így könnyen előfordulhat, hogy éppen a szentelések érvényességéhez leginkább szükséges elemek hiányoznak belőle.

Ennek a munkának a megírása során nemcsak arra igyekeztem törekedni, hogy a vándorló püspökök létéről, mint véleményem szerint kimondottan érdekes egyháztörténeti jelenségről a magyar nyelvű olvasóközönség számára

néminemű tudósítással szolgáljak, hanem egyúttal önmagam elé tűztem azon célt is, hogy az episcopi vagantes által képviselt lelkiiséget értékelő attitűd birtokában is elemezzem. A témakör felderítése során összegyűjtött forrásanyag áttekintése közben arra az észrevételre jutottam, hogy a kérdés kapcsán megnyilatkozó személyek túlnyomó többsége kimondottan negatív színezetű képet fest a vándorló püspökökről, nem szentelvén elegendő figyelmet a mozgalomban kétségtelenül megjelenő értékeknek és lehetőségeknek. A magam részéről nem kívánám véka alá rejteni azokat a negatívumokat, amelyek az episcopi vagantes története során kétségtelenül markánsan tetten érhetőek, azonban egyszersmind törekszem arra is, hogy az érme másik oldalát is vizsgálat tárgyává tegyem. Ebben a vállalkozásomban számottevő nehézségekbe ütköztem, elvégre nem egyszerű feladat a megfelelő mértékű objektivitás megtartása akkor, amikor az episcopi vagantes mozgalom pozitívumai kapcsán elérhető forrásokat rendszerint éppen olyan mértékben jellemzi a torzítás, mint amennyire ez a negatívumok kapcsán nyilvánvalóan felfedezhető. Az egyes kortárs vándorló püspökök által közzétett megnyilatkozások rendszerint hemzsegnek a dicsekvéstől és öndicsérettől, saját maguk érvényes keretek között történt szentelésének folyamatos bizonygatásától, valamint az apostoli vonalaikkal történő állandó példálózástól. Szintén jellemző ezekre a személyekre, hogy míg önmaguk püspöki szolgálatának legitim voltát illetően tökéletes magabiztossággal viseltetnek, püspöktársaikkal kapcsolatban azonban már korántsem nyilatkoznak ennyire elismerően. Önmaguk szerepének értékelése tekintetében a kortárs vándorló püspökök nagy többsége hajlamosnak mutatkozik a lehető legképtelenebb állítások megfogalmazására (nemlétező szentségi közösség történelmi egyházakkal, történelmi egyházak neveinek

önkényes használata, irreális létszámok közzététele az általuk vezetett közösségre vonatkozóan), ezzel párhuzamosan azonban mindent megtesznek annak érdekében, hogy (vetély)társaik jelentőségét, eredményeit és értékeit minél inkább bagatellizálják, nem riadván vissza sok esetben a másik jelentős mértékű dehonesztálásától sem. Ennyire ingoványos terepen járva nem csekély óvatosság birtokában igyekszem eljárni, amikor a kérdéskör kapcsán írásra adom a fejemet.

Stephan A. Hoeller gnosztikus püspök meglehetősen találó módon tapint rá az episcopi vagantes jelenségével kapcsolatban feltárható legmarkánsabb problémák egyikére. Véleménye szerint ezeknek a püspököknek túlnyomó többsége „olyan ember, akit igazándiból nem szívesen invitálnánk meg magunkhoz vacsorára”. A lélektanban jártas vizsgálódók viszonylag egyszerűen feltárhatják azokat a pontokat, amelyeknek tekintetében a kortárs vándorló püspökök személyisége egymáshoz meglepően hasonlóknak bizonyul. Korunk vándorló püspökeinek jelentékeny hányada sajnos egyáltalán nem vizsgálzik kiemelkedően olyan helyzetekben, amelyeknek során az ember erkölcsi és szellemi nívója kerül reflektorfénybe. Sokuknak esetében olyasfajta nagyfokú érzelmi labilitás érhető tetten, amely voltaképpen a lehetetlennel határossá teszi, nemcsak a vele való hosszútávú együttműködést, hanem nagyon sokszor már az alapvető emberi kommunikációt is. A vágáns püspökök világában eltöltött, idestova hét esztendő során alapvető tapasztalatként adhatok számot erről a fajta jelenségről, jelesül az érzelmi labilitásnak oly nagymértékű jelenlétéről ezeknek a személyeknek esetében, amely olykor óvodásokat megszegyenyítő dühkitörésekbe képes torkollni, amennyiben az események alakulása nem az illető akarata szerint történik. A

vándorló püspökség sajnos sok esetben olyan személyek számára kecsegtet az érvényesülés, és a hétköznapi élet nyomasztó eseménytelenségéből való kitörés lehetőségével, akiket a mainstream egyházak (római katolicizmus, ókatolicizmus, orthodoxia, anglikanizmus) valamilyen oknál fogva előzőleg kilöktek magukból, így ezek az emberek rendszerint az episcopi vagantes által fenntartott kiségyházak közösségében keresik a klerikális keretek között való boldogulás lehetőségét. Mint ahogyan azonban ezekben az esetekben általában lenni szokott, megannyi sértettség, meg nem értettség, kisebbségi érzés, alacsony önértékelés, szorongás, szereplésvágy érhető tetten a vágáns püspökök világának irányában puhatolózók szívében. A püspökszenteléshez való eljutás általában azt eredményezi, hogy ezek a korábban esetleg leplezett, vagy elfojtva tartott érzések kritikátlanul a felszínre törnek. Így áll elő az a fajta jelenség és egyfajta tünetegyüttes, amelyet a „szakzsargon” általában a „mitraláz”, avagy a „poszt-konszekrációs szindróma” néven ismer. Jellegzetes tünetei a nagyfokú arrogancia, gőg, irreális mértékben eltúlzott önbizalom, basáskodó attitűd, a feltételezett vetélytársakkal, illetőleg a vélt, vagy valós ellenfelekkel szemben megnyilvánított kíméletlen, gyűlölködő ellenszenv. Az ezekkel a személyekkel folytatott kommunikáció során jellegzetesen tetten érhető jelenség, hogy az illető szinte meg sem próbálja leplezni önmaga azon vélekedéseit, amelyek saját személyének kiemelt fontosságával, korszakalkotó zsenialitásával, valamint a másokhoz képest megnyilvánuló nagyszerűségével kapcsolatosak. Korunk vágáns püspökeinek jelenlétében szinte elkerülhetetlen, hogy ne szóljon minden, így, vagy úgy, de róluk. Az apostoli folytonosság vonalaival való szüntelen büszkélkedés, a különféle ritka átadási láncolatok

felelősetése, mind-mind olyan jellegzetességek, amelyeket megtapasztalva a keresőnek gyakorta támadhat olyan érzése, mintha csak valamiféle luxuscikkkel büszkélkedő kereskedővel (hogy ennél negatívabb hasonlatot ne említsek) volna dolga. A legtöbb episcopi vagantes sajnos összességében nem is képvisel sokkalta magasabb fokú szellemiséget ennél. Jelentékeny részük rendkívül számító, szinte örömet leli a különféle hatalmi játszmákba való bevonódásban, illetőleg a többi vándorló püspökkel történő folyamatos marakodásban, amely játszmák és marakodások során papjaiktól és híveiktől rendszerint kizárólagos részrehajlást és állásfoglalást követelnek meg. A vágáns püspökök túlnyomó többsége egyszerűen képtelen kompromisszumokra, a valóságot pedig rendre önmaguk sarkított, és sokszor kimondottan erősen torzított gondolati szűrőin keresztül vizsgálják és értelmezik, így kialakított meggyőződések és véleményeik finomítására, árnyalására és megváltoztatására pedig rendszerint gigászi energiabefektetés árán felépített érvelés hatására sem hajlandóak. A legtöbb vándorló püspök félelmetesen aluliskolázott, önmaguk képzettségében, tájékozottságában és ítélőképességében azonban irreális mértékű magabiztossággal képesek hinni, sok esetben olyannyira, hogy elképesztő mértékű vehemenciával és lelkesedéssel képesek vallani és hirdetni, még a legmarkánsabb teológiai tévképzeteket is. Velük szemben tetten érhető egy másik réteg jelenléte is, jelesül azoké, akik éppen döbbenetesen szerteágazó tárgyi tudásukkal, akadémiai szinten megnyilvánuló teológiai ismereteikkel próbálják szüntelenül biztosítani és igazolni önmaguk rátermettségét és méltó voltát a püspöki hivatalra. Ezek a fajta vándorló püspökök rendszerint teljesíthetetlen elitizmust követelnek meg, nemcsak önmaguktól, de papjaiktól és híveiktől egyaránt, így gyakorta előálló jelenség, hogy a

papság számára ezekben a körökben előírt stúdiumok komolyságát, illetve a papszentelést megelőző tanulmányi és felkészülési időszak hosszát tekintve bizony joggal támadhat az a gondolatunk, hogy talán mégiscsak könnyebb dolgunk lenne egy római katolikus teológiai szemináriumban. Ezen elitizmusra hajló püspökök halmazán belül létezik még egy figyelemre méltó alhalmaz is, jelesen azoknak a köre, akik a püspökké való szentelésre voltaképpen döbbenetesen könnyen és egyszerűen, sok esetben akár a minimális követelmények teljesítése nélkül jutottak el, a hozzájuk forduló aspiránsok irányában azonban ugyanannyira, vagy akár még nagyobb vehemenciával érvényesítik elitizmusra vonatkozó igényüket, mint fentebb említett társaik.

Ugyancsak kritikus pontként nevezhető meg azon problémakör, amely szerint bár a vágáns püspökök egy része gondot fordít arra, hogy papjait legalább az alapvető teológiai ismeretek terén felkészítse a szolgálatra, túlnyomó többségük azonban pappá (vagy egyenesen püspökké) szentel szinte bárkit, akár mindennemű előzetes utánajárás és körültekintés nélkül is. Így állhat elő, hogy a vándorló püspökök körei hemzsegnék a súlyosabbnál súlyosabb fokú pszichológiai rendellenességeket felmutató személyektől, illetőleg azoktól, akik elsősorban saját személyes tündökölni vágyásuk kielégítése céljából keresik ezeket a közösségeket. Nagyrészt a teológiai képzés hiánya vonja maga után azt a sajnálatos következményt, hogy a vágáns püspökök alatt szolgáló papoknak nem kevés része semminemű tiszteletet nem mutat a püspökkel, mint előjáróval és ordináriussal szemben, és akár a legkisebb nézeteltérés és konfliktus is okot szolgáltathat ahhoz, hogy az egyes klerikusok rövid úton egy másik vágáns püspök védőszárnyai alá helyezték magukat, avagy ad absurdum ők

maguk is kérjék felszentelésüket vágáns püspökké. Itt érünk el egy újabb sarkalatos ponthoz, jelesül oda, ami kimondottan az újabb és újabb vándorló püspökök megjelenését illeti. Bár a huszadik század folyamán vándorló püspökké viszonylag könnyen válhatott az ember, bizonyos követelményeknek még így is szükségesnek bizonyult megfelelnie. Egyes püspökök aktív közösség meglétét várták el (véleményem szerint sokszor teljes mértékben értelmetlenül és alaptalanul) az adott aspiráns körül, míg mások komplex teológiai stúdiumok, esetleg doktori fokozatok megszerzését tették egy jövőbeli püspökszentelés feltételévé. A minimum minimumának az számított, hogy a jelölt legalább bizonyos ideig szolgáljon papként a jövőbeli szentelő püspök joghatósága alatt, hogy képességeiről és szellemiségéről meggyőződhesse. Mainapság azonban az elvárások rendszere szinte a nullára szállítottatott alá, így például már néhány, akár az internet felületén történő levélváltás elegendőnek bizonyulhat ahhoz, hogy valaki önmaga számára püspökké való kinevezést és szentelést járjon ki. Sok esetben a szentelésre felkért püspök semminemű érdeklődést nem mutat a szentelendő emberi kvalitásainak, morális színvonalának, és életvitele tisztaságának alapos vizsgálata irányában, így voltaképpen közönséges csalók is éppen úgy szert tehetnek a püspöki mitrára, akár a legmagasabban kvalifikált, az erkölcsi nívó legmagasabb fokán álló jelöltek kárára is.

Ezen szinte vég nélkül sorolható problémák és visszaélések között megbúvik még egy, amelyre minden valószínűség szerint külön bekezdést szükséges szentelnünk, ez pedig nem más, mint a homoszexualitás, pontosabban szólva az aktívan és nyíltan megélt homoszexuális életvitel. Ezen tanulmány nem tűzi ki célul önmaga elé, hogy a kérdés erkölcsi részét illetően komolyabb fejtegetésbe bocsátkozzon,

így jelenleg elégedjünk meg annyival, hogy az álláspont kapcsán felhozott érvek meglehetősen széleskörűek, kezdve a lehető legprimitívebbektől egészen a teológiai értelemben is valódi mélységek megvillantásával kidolgozott érvelésekig. Tudvalevő azonban, hogy a mainstream egyházakat éppen homoszexuális beállítódásuk miatt elhagyó személyek jelentékeny hányada a vándorló püspökök által fenntartott közösségekben kísérel meg spirituális otthonra találni. Minthogy a keresztény vallás különösen is a lélek gyógyulásának jegyében áll, szükséges és fontos a megértő, befogadó és biztonságot nyújtó légkör megteremtése mindazok számára, akik ezzel a fajta irányultsággal rendelkeznek, azonban ennek a fajta törekvésnek semmiféle körülmények között nem lehet része az, hogy a feketét fehérnek nevezzük, így a papság és püspökség elsődleges feladata kell legyen, hogy ebben a kérdésben adekvát, a tradíciók tanításával összhangban álló utat mutasson a kereső számára. A vándorló püspökök közül nem kevesen maguk is aktív homoszexuális életvitelt folytatnak, és püspöki tekintélyüket sokszor nem vonakodnak arra használni, hogy közösségeikben a homoszexualitást teljes mértékben elfogadott, sőt mi több, nem kevés esetben egyenesen előnyben részesített viselkedéssé nyilvánítsák. Ezen oknál fogva az episcopi vagantes által alapított kisegyházak sokszor szinte csakis homoszexuális tagokból állnak, meggyőződéseik pedig teljes mértékben a homoszexualitás körül összpontosulnak. Véleményem szerint azonban bármennyire is csábító az a fajta szabadság, amellyel a vándorló püspökök függetlensége kecsegtet, mégsem szabad elfeledni azonban azt az egyébként közhelyként idézett megállapítást, amely szerint a nagyobb mértékű szabadság egyben jelentősebb mértékkel bíró felelősséget is jelent. Bármekkora fokú egyéni mozgásteret biztosít is az episcopus

vágans számára önnön függetlensége a hagyományos egyházi keretektől, mégsem szabad elfelednie, hogy szabadsága korántsem jelenthet egyet azzal, hogy a tanításokat a maga kénye és kedve szerint megváltoztathatja. A problémakört illető személyes véleményem szerint a homoszexualitás olyasfajta kérdés kellene, hogy legyen, amelynek kapcsán valamennyi ebben érintett személy a maga saját világának keretei között hoz döntést, az így meghozott döntéséből fakadó konzekvenciákat pedig a saját privát világának, a saját magánéletének keretei között tartja. Véleményem szerint a homoszexualitás nem erkölcsi, hanem metafizikai természetű kérdés, így nem lehetséges pusztán felületes módon, csupán a jó és rossz morális tengelyén való egyensúlyozás által vizsgálni. Ugyanakkor azonban mindenképpen tisztán fel kell vetnem, hogy véleményem szerint egyetlen vándorló püspök sem engedheti meg magának azon részrehajlást, amelynek értelmében egyházát és közösségét a homoszexuális viselkedés irányában megnyilvánított elköteleződésének eszközeként használja fel, az pedig különösen is visszataszító viselkedésnek számít, amikor az illető vándorló püspök különféle homoszexuális érdekeltségeinek megfelelően válogatja meg, hogy kit részesít a papság, illetőleg a püspökség ajándékában, sok esetben nem kevés mértékben előnyben részesítvén azokat, akiket önmagához ebben a tekintetben hasonlónak vél.

A legtöbb vágans püspök szinte semminemű gondot nem fordít arra, hogy a püspöki cím elnyerése céljából hozzá folyamodók hitbeli meggyőződéseinek tisztaságáról megbizonyosodjék. Tragikus módon korántsem kevés azoknak a száma, akik különféle okkult titulusaik és rangfokozataik gyarapítása céljából pályáznak a püspöki címre, illetőleg olyan személyek is bőven kerülnek a vándorló püspökök látószögébe,

akik valamiféle groteszk okkult szervezet alapítása céljából keresnek főpapi címet. A probléma ott válik tapinthatóvá, hogy a püspöki cím voltaképpen a keresztény (akár mainstream, akár gnosztikus jelleggel rendelkező) tradíció sajátja, azon kívül aligha értelmezhető, és bár a vándorló püspök alapvetően nem része a mainstream egyházak szervezeti struktúrájának, szolgálatának minőségéből és természetéből fakadóan maga is alá van vetve bizonyos egyházi kánonoknak, amelyeket nem másíthat meg önző módon. Mindennemű ellenkező állítás ellenére sem lehetséges például püspökké szentelni olyasvalakit, aki nem vallja a keresztény hit minimumát (tehát mindazt, ami az Apostoli Hitvallásban benne foglaltatik), illetőleg olyasvalakit sem, aki a püspökszenteléshez szükséges felkészítő szentségeiben (keresztség, bérálás, diakónus-, illetőleg papszentelés) nem részesült. Amennyiben valaki úgy kíván vándorló püspökké válni, hogy előtte nem szentelték érvényes módon mondjuk áldozópappá, abban az esetben a papszentelést először pótolni szükséges, és csupán utána kerülhet sor a püspökszentelésre. Egynémely teológiai nézetek ugyan felvetik annak lehetőségét, hogy az Egyházi Rendnek egy adott fokozata mintegy önmagában tartalmazza a nálánál kisebbeket (azaz egy püspökszentelés önmagában pótol mondjuk egy előzőleg elmaradt papszentelést), azonban a számunkra követendő nézőpont szerint ez a gondolat nem üdvözlendő és üdvözölhető. Egyebek mellett éppen ezen okból kifolyólag tartja lehetetlennek Stephan Hoeller püspök, hogy A. Crowley esetében érvényes püspökszentelésről beszélhetünk, elvégre Crowley előzőleg (tudomásunk szerint) sohasem részesült az Egyházi Rend egyik fokozatára való szentelésben sem. Ugyanígy nonsense teológiai értelemben azon elképzelés is, amely szerint a püspökségre való szentelés mintegy „átfolyik” a szentelendőbe akkor, amikor is az illetőt

valami másfajta fokozatra avatják fel. Példaként hozható fel annak a gnosztikus „püspöknek” az esete, akinek „szentelője” amellet, hogy maga is rendelkezett a püspökség fokozatával, a kérdéses avatást druida főpapként hajtotta végre, azaz mint druida főpap részesítette a kérdéses személyt a druida főpapság fokozatában. Ebben a helyzetben tehát valójában a druida főpapság átadása történt, druida ceremónia keretein belül, így teljes mértékben lényegtelen, hogy az avató ezen címén kívül milyen másfajta fokozatokkal rendelkezett egy másik vallási hagyomány keretein belül. A kérdéses gnosztikus „püspök” azonban a későbbieknek folyamán azon oknál fogva tekintette magát püspöknek, mert véleménye szerint a druida főpapi avatás közben maga a püspökség is „átömlött” belé. Talán mondanom sem kell, hogy ilyesforma teológiai dilettantizmusra csakis azok képesek, akik a keresztény szentségtanról voltaképpen nem tudnak semmit sem. Ezeknek az anomáliáknak persze se szeri, se száma, hiszen alapvetően egymást érik azok az esetek, amikor különféle ezoterikus rendekben involvált személyek az Apostoli Folytonosságot egyszerű adásvétel tárgyává teszik, így bevonván azt az okkult fokozatokkal való üzletelésbe. Ilyen szervezetek körein belül nem megy ritkaságszámba az a gyakorlat, hogy az egyes ezoterikus rangfokozatokat mintegy „cserebere” alapon adják és veszik, példának okáért martinista fokozatokra való felavatást osztogatva szabadkőműves fokozatokért cserébe. Tudomásom szerint a szabadkőművesség Ősi és Elfogadott Skót Rítusának 32. fokozatát előszeretettel teszik cserealappá a püspöki cím elnyerése érdekében. Ugyancsak Stephan Hoeller püspök fejt ki markáns véleményét az ilyen jellegű gyakorlatokkal szemben. Megítélése szerint a püspökség még okkult körökben való involváltság esetén is szigorúan a keresztény tradíció keretein belül értelmezhető csak, így tehát

nem lehetséges csereterméké tenni, egyik okkult beavatási fokozattal kapcsolatban sem.

Nemcsak, hogy egyházi címeket szigorúan tilos bárminemű ellenszolgáltatás fejében áruba bocsátani (ez ugyanis eleve a simónia vétségkörébe esne), hanem gyakorlatilag lehetetlenség volna ezzel akár próbálkozni is, tekintve, hogy az ilyesfajta szentségsértések sohasem maradnak megtorlás nélkül. Ugyancsak lényeges és fontos kérdéseket vet fel azon elgondolás, amely a hagyományos keresztény tradíció püspöki méltóságának más irányzatok keretein belüli értelmezésére tesz kísérletet. Főként gnosztikus jellegű (avagy legalábbis önmagukat annak valló) irányvonalak esetében merül fel annak igénye, hogy a püspökség és áldozópapság intézményét a maguk saját keretein belül értelmezhetővé tegyék. Ilyenkor leginkább egyfajta sajátos és sajátságos egyveleg figyelhető meg, amelyben a püspökség szentségi méltósága keveredik az ezoterikus mester és gnosztikus beavató személye által közvetített jelentéstartalommal. Ezekben a (neo-)gnosztikus közösségekben a püspök „Tau”, azaz beavató mester is egyben, függetlenül attól, hogy ő maga rendszerint semminemű valódi beavatási potenciál megnyilvánítására nem képes. Főként az USA és Franciaország területén érhetőek tetten jelentékeny mennyiségben ezek a közösségek, vezetőik pedig általában a vándorló püspökökhöz fordulnak annak érdekében, hogy az Apostoli Folytonosság láncolatát a saját közösségeik számára is elérhetővé tegyék. Problematikus kérdés azonban, hogy vajon mennyiben és mennyire lehetséges egy alapvetően a kereszténység körébe tartozó méltóság, jelesül a püspökség intézményének adaptációja egy alapvetően nem keresztény, és még csak nem is gnosztikus-keresztény irányzat keretein belül.

Itt ugyanis újfent beleütközni látszunk a helyes intenció kérdéskörébe, vagyis abba, hogy vajon az illető személyek valóban egy akaraton vannak-e azokkal a törekvésekkel, amelyeket a keresztény egyház a püspökszentelés kapcsán mindig is képviselt. Kérdés, hogy vajon érdemes-e különbséget tenni a püspök, mint a hagyományos értelemben felfogott keresztény egyházi tekintély, illetőleg a püspök, mint gnosztikus beavató mester között? Véleményem szerint igen, feltétlenül. A püspökség intézménye ugyanis a keresztény tradíció keretein belül alakult ki (görögül episcopos, azaz felügyelő, vagyis olyan személy, aki valamilyen nagyobb egyházkerület és közösség felügyeletére és vezetésére kap megbízatást), és mint ilyen, elválaszthatatlanul ahhoz is tartozik. Más kérdés, hogy a történelem folyamán léteztek, és léteznek most is gnosztikus nézeteket valló püspökök, (esetükben a püspökség érvényességének kérdését komolyabb tanulmány keretein belül lenne érdemes boncolgatni), itt azonban főként és elsősorban azokat a mainapság működő ezoterikus és okkult közösségeket vizsgáljuk, ahol is a beavató mester rendszerint valamiféle püspöki fokozattal is rendelkezik. Amikor rátekintünk ezen szervezetek bemutatkozó felületeire (amelyek egyébként meglepően könnyen fellelhetők az interneten), viszonylag gyorsan felfedezhetjük azt a jelenséget, hogy a kérdéses társaságok vezetőinek „titulustárában” meglepően gyakran „szerénykedik” vagy féltucatnyi egyéb cím, rang és fokozat társaságában a püspöki méltóság, általában különféle tekintélyes apostoli láncolatok felemlegetése mellett.

Egyáltalán nem kevés olyan ezoterikus „csodagurura” találhatunk, aki amellet, hogy martinista beavató mester, még egy személyben több szabadkőműves irányzat mesteri

fokozattal rendelkező képviselője, továbbá Elus Cohen nagymester, templomos lovagparancsnok, és ráadásképpen – horribile dictu – még reiki nagymester is egyben. Ilyen szép és impozáns spirituális „pedigree” teljessé tételéhez pedig mi sem lehet alkalmasabb titulus, mint egy püspöki cím? Kérdésünk tehát valójában ez: vajon a püspöki cím értelmezhető úgy, mint egy a sokféle spirituális rang és titulus közül, avagy csakis és kizárólag a keresztény(-gnosztikus) tradíció keretein belül lehet helye autentikus módon? Véleményem szerint a második variáció mellett érdemes hitet tennünk, amennyiben nem kívánunk áldozatul esni a New Age divatezotéria és álspiritualitás mérgező világának, ám az objektivitásra való törekvés jegyében ugyanakkor ki kell jelentenem, hogy nem vagyok képes ezen kérdést illetően megnyugtató és egyedül igaz választ adni. Azt gondolom, hogy amennyiben mintegy kiemeljük a püspökség méltóságát annak eredeti kontextusából, jelesül a keresztény tradícióból, és ezzel egyúttal belehelyezzük valami olyasmibe, amely természetéből fakadóan idegen tőle, nevezetesen az okkultizmus és spiritizmus világába, azzal egyúttal mintegy automaticae megfosztjuk attól a fajta spirituális többlettartalmától, amellyel a keresztény tradíció keretein belül rendelkezik. Bár a manapság önmagukat gnosztikusnak valló személyek és közösségek hajlamosnak mutatkoznak úgy tekinteni az Apostoli Folytonosságra, mint valamiféle tisztán mechanikus és automatikus módon továbbadható sajátosságra, véleményem szerint az általánosan elfogadott doktrína, amely szerint még egy skizmatikus, vagy eretnek nézeteket valló püspök is képes érvényes módon újabb püspököket szentelni, azért mégsem értelmezhető ennyire kötetlenül és szabadon. Tény és való, hogy az apostoli hittől való bizonyos mértékű eltávolodás még nem válik feltétlenül a szentelések érvényességének kárára, viszont véleményem

szerint a különféle neo-gnosztikus irányzatok esetében egyáltalán nem csupán annyiban áll a probléma, hogy ezek az irányzatok a mainstream kereszténység szempontjából nézve eretneknek titulálható tanításokat tartalmaznak, hanem abban, hogy általában nem is keresztények, vagy gnosztikusak egyáltalán, ezen oknál fogva pedig püspöki rangjaik véleményem szerint egyszerűen nem értelmezhetőek keresztény titulusok módjára (ugyancsak az intenció kérdéskörében már taglalt szempontok miatt), még akkor sem, ha egyébként minden más feltétel teljesülne az érvényesség vonatkozásában.

A negatívumokkal és problémákkal foglalkozó szakasz lezárása gyanánt foglaljuk tehát össze, hogy mely esetekben érdemes eleve gyanúval szemlélni az illető vándorló püspök személyét és ténykedését, illetőleg mely tényezők tekintetében szükséges előzetesen tájékozódni, mielőtt csatlakoznánk egy episcopus vagans közösségéhez. Az első és legfontosabb teendő, hogy a tőlünk telhető legnagyobb mértékű precizitással vizsgáljuk meg az illető püspök szentelési vonalainak jegyzékét, tehát azt, hogy a kérdéses személy mely forrásokra vezeti vissza Apostoli Folytonosságát. A legtöbb vándorló püspök erről kimerítő információkat oszt meg a maga saját weboldalán (a legtöbbjük ugyanis rendelkezik ilyennel), így kutakodásunk első lépcsőfokát egyáltalán nem mutatkozik majd nehéznek megugranunk. A probléma azon a ponton veszi kezdetét, hogy a szentelési vonalak értelmezéséhez már komolyabban is szükséges beleásnunk magunkat a vándorló püspökök történetének kutatásába, de hát végső soron mindez kötelező érvénnyel bír arra nézve, aki ilyen jellegű elképzeléseket és ambíciókat dédelget. Sajnos bár ezek a szentelési vonalak felületes szemlélő számára mindenféle

impozáns neveket és információkat tartalmaznak, sok esetben egyáltalán nem lehetünk egészen bizonyosak a hitelességüket illetően. Érdeemes alaposabb vizsgálatnak alávetni a szentelési láncolat utolsó három-négy neve mögött megbúvó személyeket, akik az esetek túlnyomó többségében még az élők sorába tartoznak, esetleg személyesen informálódni velük kapcsolatban, akár más vándorló püspököktől. Meglehet ugyanis, hogy a láncolat első kétszázötven neve valóban hiteles és megbízható személyeket takar, viszont a kérdéses püspökről, avagy az őt a láncolatban közvetlenül megelőző főpapok valamelyikéről már egyáltalán nem mondható el ugyanez. Ezekben a körökben dívik példának okáért a szentségi lopás gyakorlata, vagyis amikor a kérdéses püspök különféle mesterkedések, fondorlatok, hamis információk szolgáltatása, valamint a szentelő püspökök becsapása által tesz szert püspöki címére. Ilyen esetekben sajnós a szentelés érvényessége erőteljesen megkérdőjelezhető, még akkor is, ha egyébiránt mindent rendben találunk a kérdéses szentelési vonal kapcsán. Hasonlatos mindez egy egyszerű lánchoz: amennyiben akár csak egyetlen szem hibásnak bizonyul, mindez az egész lánc szakadásához vezet, függetlenül attól, hogy az azt megelőző és követő szemek egyaránt hibátlannak bizonyulnak. Bármennyire is impozáns és nívós szentelési láncolatról van szó, amennyiben akár egyetlen megkérdőjelezhető hitelességű személy nevével találkozunk benne, inkább kérjük egy másik láncolattal rendelkező vándorló püspök segítségét. Különösen is megtévesztő lehet azon jelenség, amikor a kérdéses vándorló püspök nem egy, hanem akár hat-nyolc különböző szentelési láncolatot is képes felmutatni. Ilyenkor felületesen szemlélve azon benyomásunk lehet, hogy amennyiben valamit ennyire sok oldalról megerősítenek, akkor az a valami egészen bizonyosan nem lehet hibás. Az apostoli vonalak alaposabb

vizsgálata azonban legtöbbször mégis arra a következtetésre juttat majd bennünket, hogy hiába van szó elvben akár tucatnyi vonalról, az illető püspököt megelőző három-négy személy neve már minden esetben ugyanaz, így amennyiben közülük merül fel valakinél az érvénytelenség és hiteltelenség gyanúja, az értelemszerűen az összes vonalon érvénytelenné teszi az adott püspökszentelést. A jobb megértés érdekében vizsgáljuk meg mindezt egy konkrét példán illusztrálva:

Hugh-George de Willmott Newman érvényesen szentelt vándorló püspök, aki életében több, mint tucatnyi érvényes szentelési vonalat birtokolt, és aki maga több tucatnyi újabb vágáns püspököt szentelt. Napjaink vándorló püspökeinek tömkelege hivatkozik előszeretettel arra, hogy az ő szentelésük is a Willmott Newman püspöki vonalból való, az avatatlan keresőnek pedig ennek a kétségtelenül impozáns névnek hallatán már kétsége sem merülhet fel az adott püspökök érvényes voltával kapcsolatban. Igen ám, csak hogy Willmott Newman püspök ideje óta a kérdéses láncolat már rendszerint három-négy újabb szemmel bővült, azaz ennyi újabb vándorló püspökön „ment keresztül” úgymond, mire napjaink püspökeihez elérkezett. Ezek közül a legújabb kori „láncszemek” közül nem egynek esetében derült már fény különféle anomáliákra (szentségi lopás, érvénytelen megválasztási procedúra, becstelenségek garmadája, a szentelő püspök megtévesztése, markáns morális problémák), amelyek a szentelés érvényességét eleve megkérdőjelezhetővé teszik. Hiába van szó tehát az egyik legtekintélyesebb szentelési vonalról, sajnos könnyedén előfordulhat, hogy komoly törések érhetőek tetten modernkori lefutásának folyamán. Vizsgáljuk meg tehát alaposan az apostoli láncolatot, szükség esetén kérjünk segítséget más vándorló püspököktől, vagy papoktól.

Különös óvatosságra ad okot, amennyiben az illető püspök olyan meggyőződéseiről, nézeteiről és gyakorlatairól (példának okáért különféle New Age színezetű szervezetekben való involváltságáról, avagy esetleg különféle mágikus-magickus színezetű praktikáiról) számol be, amelyek tisztán és egyértelműen szemben állnak a tradicionális tanításokkal. A vándorló püspökök jelentékeny hányada teljes elfogadással viszonyul különféle szexuális és morális elhajlásokkal szemben, illetőleg nem áll tőle távol az egyes okkult szervezetek köreiből való involválódás, valamint bizonyos New Age divat-ezoterikus irányzatok gyakorlása. Ugyancsak problematikus jelenség, amikor az illető püspök különféle vallások egyes tanításait próbálja mintegy „ötvözni”, méghozzá a szinkretizmus legízléstelenebb megnyilvánulásainak képében. Amikor tehát keresztény buddhizmusról, teozófiai kereszténységről, keresztény reikiről, avagy keresztény druidizmusról hallunk, úgy egészen egyértelműen bizonyosak lehetünk afelől, hogy a lehető legfelületesebb, és egyben a lehető legkártékonyabb irányzatok egyikével van dolgunk. Hasonló a helyzet a különféle martinista, szabadkőműves és rózsakeresztes irányzatokkal való kapcsolattartás esetében is, bármit is mondjának ezek a kérdéses személyek olyan, egyébiránt rendkívül jól hangzó, ámde annál ostobább módon képtelen gondolatokról, mint például az úgynevezett „Nyugati Ezoterikus Misztériumtradíció”. Erről a kérdéstről másutt részletesebben is szólok, most elégedjünk meg annyival, hogy ez a képződmény minden, csak éppen nem nyugati, nem ezoterikus, nem misztérium és nem tradíció. Szintúgy nem igazán lehetséges úgymond komolyan venni azokat a vándorló püspököket, akik valamiféle általuk kreált, avagy megkérdőjelezhető érvényességű liturgia (Liberális Katholikus Egyház liturgiája, Novus Ordo, ezoterikus, vagy misztikus

misék) szertartása szerint kívánnak bennünket áldozópappá, vagy püspökké szentelni, ezeknek esetében ugyanis sohasem lehetünk egészen bizonyosak abban, hogy a szentelés érvényességéhez feltétlenül szükséges anyag és forma nem szenvedett sérülést, vagy hiányt a szertartás során. Ugyancsak óvakodjunk attól a gyakorlattól, amelynek keretein belül a kérdéses püspök úgy kíván megfelelő mértékű tekintélyt biztosítani a szentelés számára, hogy előzőleg „gyorsan” püspökké szentel néhány másik személyt (akár mindössze egy-két nappal korábban), majd ezeknek a személyeknek a „segítségével” szándékozna bennünket is püspökké szentelni (hiszen a tradicionális egyházi előírások szerint egy püspökszentelési liturgián legalább három másik püspöknek illik jelen lenni). Képmutató gesztusról van szó ezekben az esetekben, amelyre általában olyan személyek képesek, akiket egyébként is hasonlóan képmutató és gátlástalan attitűd jellemez. Óvakodjunk továbbá azoktól a személyektől, akik egyedül önmagukat tekintik valamely egyház, vagy irányzat egyetlen és egyedüli legitim képviselőinek. Ez a fajta hangsúlyozása az egyediségnek és egyetlenségnek leginkább abból fakad, hogy az illető maga egyáltalán nem érzi bizonyosnak önmagát a saját legitimitásával kapcsolatban, ellenkező esetben ugyanis nem szorulna rá ennek mindenek felett való harsogására. Egy valódi, legitimitással rendelkező püspököt általában számos más kérdés és probléma érint, érdekel és foglalkoztat, amelyek mellett nem igazán érzi szükségesnek önmaga igaz voltának folyamatos bizonygatását. Másfelől viszont szükséges megjegyeznünk, hogy nem kevés „álpüspök” éppen e mögött a gondolat mögött próbálja elrejtetni a maga saját püspökségének illegitim voltát (például azzal hárítja el az erre irányuló kérdéseket, hogy neki a magyarázkodáson túl sokkalta fontosabb dolgai is vannak), az

óvatosság tehát ebben az esetben is alapvető követelmény. Mindent összevetve tehát azt mondhatom, hogy a vándorló püspökök világa olyan akol, amelyben a legtöbb bárány valójában nem egyéb, mint ragadozó farkas, akiknek arrogáns törtétese, agresszív térhódítása és pusztító perverziói még az egészséges keveseket is képesek eltántorítani a szolgálattól. Mi azonban ezekre az egészséges kevesekre kívánunk és igyekszünk időt, energiát és figyelmet szentelni, így rögvest rá is térünk azoknak a szempontoknak az ismertetésére, amelyek mentén egy hiteles és autentikus vándorló püspöki élethivatás (mert persze azért akad ilyen is) felépíthető.

A következő gondolatsor arra kíván kísérletet tenni, hogy a korábbiak során megfogalmazott tengernyi negatívumnak mintegy ellensúlyozása gyanánt kifejtse, hogy miként lenne lehetséges hiteles és autentikus módon képviselni a vándorló püspökség lelkiségét. Kérdésként persze azonnómód felmerülhet, hogy vajon mindennek egyáltalán érdemes-e akár csak minimális mértékű realitását feltételezni, főként azon problémák megismerése és ismertetése után, amelyekről a korábbi oldalak folyamán nem kevés szó esett. Egyik tanulmányában Stephan Hoeller püspök (Hoeller, 1989) reménykeltő szavakat fogalmaz meg a kérdés kapcsán. Véleménye szerint „Sokaknak alkalmatlansága nem kell, hogy vakká tegyen bennünket a kevesekben rejtőző lehetőségek irányában”. Talán érdemes volna ezt a felvetést megtennünk soron következő gondolatmenetünk mottójának, hiszen a magam részéről nyilvánvalóan azon az állásponton állok, hogy a vándorló püspökök lelkisége akár reális alternatívát is jelenthetne mindazok számára, akik a mainstream egyházak közösségein belül nem bizonyulnak képesnek megtalálni a maguk saját útírányát. Az intézményes kereszténység

modernkori válságának bemutatása nem képezi tárgyát jelenlegi írásművünknek, így ezeket a kérdéseket pusztán olyan mértékben fogjuk érinteni, ahogyan az tárgykörünk szempontjából relevánsnak bizonyulhat. A vándorló püspökök oldalán ugyanis áll egy igencsak erős szövetséges, jelesül a személyesség biztosításának, valamint a minőségi szempontok hangsúlyozottabban való megnyilvánulásának lehetősége, szemben a nagy egyházaknak főként a mennyiségre hangsúlyt helyező attitűdjével. Egy vándorló püspök köré az esetek túlnyomó hányadában alig néhány klerikus, illetőleg egy-kéttucatnyi személyt számláló közösség szerveződik csupán, amely tény meglehetősen erős hátszelet jelent a személyes jelleg kifejeződésének. Míg a nagy egyházak berkein belül az egyes személy rendszerint elveszni látszik a nagy tömegben, a vándorló püspökök köreiből lehetőség nyílik arra, hogy egyéniségét, azaz a számára adatott egyedi és egyéni képességeket, tehetségeket, adottságokat, meglátásokat és egyéb lelki és szellemi természetű javakat a saját személyes irányultságának megfelelően kamatoztassa mind a saját, mind pedig a közösség javára. A mainstream katolicizmus és orthodoxia terein belül a személy gyakorta érezheti úgy, hogy gyakorlatilag nem több egyszerű díszítő elemnél a templomi liturgia során, illetőleg a mellőzöttség tapasztalata is könnyen megtalálhatja az ezen közösségek berkeiben hitét keresni és kiteljesíteni vágyót. Számatalan ember keresi Istent, és közülük nem kevesen táplálnak igényt valamiféle közösségi élmény iránt, azonban rendre csalódnak kényszerülnek a hagyományos keresztény közösségekben, ahol is még a viszonylag kis létszámok esetében is tetten érhető az egyéniség elhomályosulása a nagy zajban. A keresztény plébániai közösségek, ifjúsági csoportok sok esetben nem szolgálnak egyéb célt, mint hogy lehetőséget biztosítsanak néhány

„törzstag” személyes ambícióinak burkoltan, avagy kevésbé burkolt módon való kiélésére, míg a közösség többi tagja gyakorta érezheti önmagát a „balról a második fa” típusú szerepek valamelyikében. Persze tagadhatatlan, hogy a keresztény közösség (mint minden közösség) esetében olykor szükségesnek bizonyul különféle kompromisszumok megkötése, és az esetlegesen érdekellentétben álló felek, vagy alcsoportok valamelyike ilyenkor a másik fél javára különféle engedmények megtételére kényszerül, mindez azonban nem ritkán olyannyira egyoldalúvá és általánossá válik, hogy a közösséget alkotó tagok egy részének elméjében bizony jogosan vetődhet fel a kérdés, hogy „Vajon rám itt mégis mi szükség van?”

A vándorló püspökök kezében nagyon erős fegyverként nyilvánul meg azon adottság, hogy nekik nem szükséges több százezer főt számláló egyházmegyék felett kifejteni kormányzó tevékenységüket, hanem mindösszesen néhány tucatnyi ember vallási életének megszervezése hárul rájuk. Ilyenkor (persze amennyiben a püspök előzőleg megfelelő gondot fordított a jurisdikciója alatt álló klerikusok megválogatására, kiválasztására és kiképzésére) nemcsak az általuk birtokolt lehetőségek köre, hanem a bejárható mozgástér is jóval tágasabbnak bizonyul, mint a mainstream kereszténység körein belül működő püspöktársaik esetében. Egy vándorló püspök bizony komoly lépéseket tehet annak érdekében, hogy a saját körein belül minden személy rátalálhasson a külön reája szabott személyes feladatra és küldetésre, és nem válik szükségessé, hogy fogait összeszorítva voltaképpen ráfanyalodjon arra a kényszermegoldásra, amelyet a közösség mintegy ráerőszakol. Légyen szó akár a papi hivatás kibontakoztatásáról és gyakorlásáról, akár a személyes

spirituális adományoknak és ajándékoknak a közösség javára történő megosztásáról, a vándorló püspök apró és családi köreiben belül mindegyre adott lehet a lehetőség. Ugyanúgy, ahogy a maga sajátos mikro-világában a vágáns püspök lehet féktelen zsarnok, arrogáns és abuzív, basáskodó hierarcha és gátlástalan önkényúr, az általa birtokolt lehetőségek egyszersmind megengedik számára azt is, hogy igazi vallási vezető módjára viselkedjék, és életében megnyilvánítsa az eszményi pap és eszményi püspök ideálját, a választás pedig csakis és kizárólag az ő kezében van. A vándorló püspökök világán belül a személyes szabadság szinte korlátlan mértéket és méreteket ölthet, ám ugyanakkor a személyes felelősség is gigászira tágul. Ugyanez áll a bukás lehetőségére is: minél nagyobb a szabadság mértéke, annál élesebb és reálisabb az elbukás lehetősége is. A vándorló püspök közössége tehát valódi menedéket jelenthet mindazok számára, akik a mainstream egyházak egyre és egyre inkább mennyiségi szempontúvá váló megközelítésmódját nem találják önmaguk számára megfelelőnek, és valamelyest komolyabb, élhetőbb, és a spirituális szempontból megnyilvánuló növekedésre alkalmasabb közegre kívánnak lelni. Fontos azonban felhívnom a figyelmet egy meglehetősen gyakori hibára, jelesül arra, hogy a vándorló püspökök ezt a fajta küldetést hajlamosak igencsak erőteljesen félreértelmezni, és ennek jegyében éppen azoknak számára megnyitni a csatlakozás lehetőségét, akiket egyáltalán nem kellene köreikbe fogadniuk. A vándorló püspökök egy jelentékeny hányadára erőteljesen jellemző, hogy a feltétel nélküli szeretet, irgalom és elfogadás szellemében egyfajta bünbarlangot létesít azoknak számára, akiket éppen morális problémáik miatt tessék ki magából a mainstream egyház, azaz saját közössége létszámának növelése érdekében voltaképpen bünpártolásba fog ahelyett, hogy a

vallás (religio: önmagam visszavezetése a hiteles forráshoz) eredeti céljának és szellemének teret engedve javító és gyógyító szándékkal lépjen fel. „Mi mindenkit olyannak fogadunk el, amilyen...” halljuk gyakorta vándorló püspökök szájából, ez a fajta hozzáállás azonban minden, csak nem a kereszténység eredeti szándéka. Minden vallás attól válik igazán autentikussá és jelenvalóvá, hogy az egyes embert önmaga folyamatos meghaladásának irányába vezeti, és amennyiben nem bizonyul alkalmasnak, hogy közeget biztosítson erre a fajta állandó önmeghaladásra, akkor voltaképpen önmaga létjogosultságát veszíti el. Olyan kereszténységre, amely mindenkit feltétel nélkül elfogad olyannak, „mint amilyen”, jelesül akár a lehető legmarkánsabb hibáival és bűneivel együtt, egyszerűen nincsen szükség. Megértő, irgalmas, az elesetthez valódi segítő, jobbító és gyógyító szándékkal viszonyuló kereszténységre igen, de bűnpártoló kereszténységre semmi esetre sem. Korunk vándorló püspökei azonban sajnálatos módon készek arra, hogy a népszerűség és elismertség érdekében (azaz pusztán materiális és mennyiségi szempontokat figyelembe véve) mintegy feláldozzák ezt a fajta segítő, gyógyító, gazdagító, jobbító és nevelő (növelő) küldetést, és az egyén önző igényeivel és céljaival szemben megnyilvánuló (és megnyilvánítandó) konfliktus elkerülése érdekében gyakorlatilag buzgón helyeselnek és asszisztálnak a lehető leginkább morbid téveszmékhez és hibás utakhoz egyaránt. A vallás azonban nem arra való, hogy közeget teremtsen az ember modernkori önpusztításának, hanem történetesen arra, hogy a materiális és egomán értékrenddel szembehelyezkedve az embert isteni távlatok felé vezérelje, aki pedig ezen feladat elvárásainak nem képes megfelelni, az véleményem szerint ne is kívánjon vándorló püspökként tevékenykedni. A Hivatását

komolyan gondoló vándorló püspök azonban (némi ügyességgel a birtokában persze), élve az egyházi keretrendszerrel való szabadságával és függetlenségével, olyan vallásgyakorlási lehetőséget teremthet hívei számára, amely egyfelől képes megőrizni a kétezer éves Egyház valamennyi különkincsét és tradicionális gazdagságát, másfelől viszont hatékonyan kerülheti el a bürokratikus és bemerevedett egyházi struktúrák alapbetegségét, az életnélküliséget, fantáziátlanságot, bénító lassúságot és szorongó akadékoskodást. Ehhez a fajta küldetéshez persze nem kevés türelem, rugalmasság, diplomáciai és lélektani érzék szükségeltetik, nem is beszélve olyan karizmák meglétéről, mint a bölcsesség, együttérzés, erkölcsi és szellemi mélység, na meg persze a humorérzéknek lehetőleg minél magasabb foka.

Talán első olvasatra érthetetlennek és bizarnak tűnhet a következő gondolat, de véleményem szerint a vándorló püspökök életútját járó személy számára olykor szükségessé válik, hogy ezeken a fentebb felsorolt tulajdonságokon túl megvillantsa a szigorúság, következetesség és keménység tulajdonságait, azaz képesnek kell lennie nemcsak elismerni és jutalmazni, de elmarasztalni és büntetni is. A legtöbb vándorló püspök esetében ugyanis mondhatni típushiba, hogy a mainstream egyházak totalitárius rendszerét ellensúlyozandó mintegy átesik a ló túlsó oldalára, nevezetesen a szélsőségesen egalitárius és demokratikus, mondhatni egyenesen „haverkodós” egyházvezetési gyakorlatok világába. Nem kevés, működésének kezdeti szakaszaiban egyébként kimondottan reményteljes közösség veszett már rajta ezen az első látásra akár szimpatikusnak is nevezhető gondolkodásmódon és gyakorlaton. A vándorló püspökök által alapított kiségyházak körében gyakorta tetten érhető jelenség,

hogy a püspököt egyfajta „klerikusszentelő automatának” tekintik, akinek léte és jelenléte a közösség életében gyakorlatilag nem több valamiféle szükséges formalitásnál, gyakorlati értéket azonban ezen túlmenően nem is tulajdonítanak neki. Sok közösséget valójában nem is a püspökei, hanem alkalmasint az őt háttérbe szorító áldozópapok, vagy diakónusok, avagy – horribile dictu – laikus hívek vezetik. Mindennemű modernkori demokratizmust megcáfolván azonban meg kell jegyeznünk, hogy az Egyház, mint ahogyan a mennyei szférák is, természetéből fakadóan hierarchikus természetű, így a mostanság dívó egyházi gyakorlat, amely szerint a vezetést különféle tanácsok, képviselő-testületek és közösségek kezébe kell adni, a tradicionális egyházfelfogástól teljes mértékben idegen. Természetes, hogy nem valamiféle lelketlen és szellemtelen diktatúráról kell szólnia a független egyháznak, azonban ahhoz, hogy az illető konstruktumot egyáltalán egyháznak lehessen nevezni, alapvetően szükséges a püspök szavának primer érvényesülése az egyes kérdések tekintetében. Nem arról van szó, hogy a klérus egy adott tagja, avagy akár a hívek közössége nem nyilváníthat véleményt, és nem lehet ráhatásuk az őket befogadó egyház belső életére nézve, azonban egyfajta szent rendezőelvnek (hierarchia) feltétlenül érvényesülnie kell. Semmi esetre sem szabad előállnia annak a végtelenül groteszk és tragikus helyzetnek, hogy a közösség centrumát képező püspöki tekintély képviselője pusztán a közösség egy tagjává válik. Mint ahogyan a király és az ország kapcsolatának esetében a tradicionális tanítások részletesen, és a kellő alaposággal kifejtik, püspök és közösség relációjában is feltétlenül érvényes azon megállapítás, amely szerint a püspök alapvetően nem része a közösségnek, hanem egyfajta megnyilvánuló transzcendenciát képezve mintegy kívül áll (és

bizonyos tekintetben túl is van) azon, teszi mindezt úgy, hogy egyben át is hatja az adott közösséget. Nem lehet elefántcsontból épült tornyába zárkózó, mindennemű külső hatást maradéktalanul kizáró, megszólíthatatlan remete, ám ugyanakkor annak is elképzelhetetlennek kell lennie, hogy a püspök, mint személy és mint tekintély, személyes és személyeskedő viszonyrendszerekben válják involválttá a közösség mindennapi, viselt dolgait illetően. Minden kétséget kizáróan elkerülendő példának okáért azon végzetes ballépés, hogy az illető püspök mondjuk együtt alkoholizál és tivornyázik a közösség tagjaival egy nagyobb ünnepély alkalmával, illetőleg (és ezt remélhetőleg le sem kellene írnom egyáltalán) a közösség bármely tagjával folytatott bárminemű szexuális (pláne a homoszexuális természetű) viszony is egyértelműen és szigorúan kizárt kell, hogy legyen. Ezt a fajta, elsőre talán hidegnek és ridegnek ható rendezőelvet feltétlenül érdemes alaposan tekintetbe venniük mindazoknak, akik a vándorló püspökök útjára kívánnak lépni, elvégre a tekintély érvényesítésével járó egynemű kellemtelenségért a későbbiek folyamán bőséges kárpótlást jelent majd annak megtapasztalása, hogy a közösség a tradicionális alapokon működő hierarchikus rend áldásos hatásának köszönhetően a megfelelő módon virágzik és gyarapszik, hívekben és hivatásokban egyaránt. Mindenképpen megkövetel nem csekély mértékű rugalmasságot a püspök részéről, hogy a végletek közötti egyensúlyozás igencsak akrobatikusnak tetsző módszerét a lehető legalkalmasabb és leghatékonyabb módon gyakorolja. A minden tekintetben rugalmatlan, megújulásra és kompromisszumokra képtelen, kiskirály módjára hözöngő, arrogáns hierarchánál kevés sajnálatra méltóbb látvány létezik, mint ahogyan a mindenkivel „haverkodós”, „nem karót nyelt” püspök képe is kimondottan illúzióromboló tud lenni. Egy

Szent Rend keretein belül azonban, amely rendben minden és mindenki a maga valós és önmaga által akart helyén érezheti magát, a harmonikus együtt-működés a maga csodálatos, természetes módján valósul meg, és a rendezetlenségből fakadó bizonytalanság és szorongás a lehető legkisebb mértékűre csökkenhet.

Ennek a fajta Szent Rendnek a megteremtése kétségtelenül a vándorló püspök feladata kell legyen, önmaga körül és önmagában egyaránt. Önmagában úgy, hogy a helyes szemléletmód megismerése, elfogadása és aktualizálása által önmaga munkálkodását e Rend letéteményeseként szemléli és valósítja meg, azaz mondhatni egész lényét ez a fajta Rend és rendezettség hatja át. Önmaga körül úgy teremt rendet, hogy voltaképpen az előzőleg kialakított, megerősített és stabilizált belső rendet vetíti ki önmaga környezetére, azaz mindazokra, akik püspöki működésének körébe tartozónak vallják magukat. Mindezt úgy teheti meg, hogy lehetőleg már jó előre megfogalmazza és kőbe vési azokat a szempontokat, amelyeknek szellemében püspöki munkáját végezni kívánja, valamint kimondja és egyértelművé teszi, hogy a jövőben nem tolerálja, és nem is teszi lehetővé ezen szempontok semmibe vételét, valamint az ezektől való elhajlást. Szemléltessük mindezt konkrét példán keresztül: számos vándorló püspök közösségén belül a lehető legmeredekebb liturgikus gyakorlatok terjedtek el, ezeknek tekintetében a különféle abszurdítások és morbidítások mértéke és száma szinte minden képzeletet felülmúlónak hat. A mindenfajta liturgikus ruházatot mellőző, „mackónadrágos misézés”, valamint a liturgikus szaktudást nélkülözve elkészített „magánliturgiák” bevezetése csupán két példa erre a fajta tendenciára. Ezeknek megelőzése és kiküszöbölése céljából helyes lenne, ha az illető püspök még

működésének megkezdése előtt meghatározza azokat a liturgikus rendszereket, amelyeket a jurisdikciója alá tartozó klerikusoktól a későbbiek folyamán megkövetel majd. Példának okáért amennyiben a püspök egyértelművé teszi, hogy a tridenti rítuson kívül másfajta liturgikus rendet soha, semmilyen körülmények között nem fog engedélyezni, azzal mintegy erejét veheti mindenfajta későbbi próbálkozásnak. Ugyanez vonatkozik továbbá az egyház által később képviselni szándékolt világnézeti és dogmatikai keretrendszerre. Sokszor előfordul például, hogy egy alapvetően tradicionális világnézettel rendelkező közösség püspöke (főként az előzetes és alapos vizsgálódás mellőzéséből kifolyólag) egyházának tagjává fogad olyan személyeket, akik ezt a fajta tradicionális világnézetet gyakorlatilag egyáltalán nem fogadják el. Ugyanígy tetten érhető, hogy a „mi mindenkit elfogadunk” elv szellemében különféle liberális egyházak püspökei nem teszik egyértelművé a konzervatívabb beállítottságú keresztények számára, hogy az ő helyük talán nem náluk keresendő. Ezeket a félreértéseket nem árt idejében elkerülni, így az illető vándorló püspök helyesen tenné, amennyiben a közösség ilyen irányú elveit alaposan és világosan kifejti. Az engedelmség kérdésének tisztázása szintén kiemelkedően fontos lehet, méghozzá már az elköteleződési folyamat legelején. Bármennyire is családias lehet a légkör ezekben a kisközösségekben, az egyház azért mégiscsak attól válik egyházzá, hogy bizonyos szabályok érvényesülésének teret engednek. Az egyik ilyen sarkalatos szabály a papság engedelmségi fogadalma a püspökük irányában. A vándorló püspökök által szentelt klerikusokra sajnos általánosságban jellemző, hogy voltaképpen szabadon, sokszor saját pillanatnyi szeszélyeiket követve vándorolnak maguk is, úgymond püspökről püspökre. A papság szentségének elnyerése

irányában kutakodók túlnyomó többségét ugyanis főként az „itt aztán mindent lehet” igézete vonzza a vándorló püspökök körébe, és ennek az igézetnek szellemében aztán szentelésük után sem érzik szükségességét annak, hogy a hagyományos egyházi viszonyrendszerek szelleméhez méltóan végezzék a szolgálatot. Néhány évvel ezelőtt nyílt alkalmam hallani egy történetet, amelynek olyan vándorló püspök volt az egyik szereplője, aki keserűen számolt be arról, hogy nem tudja rávenni papjainak egyikét, hogy a Szent Liturgia bemutatására előírt liturgikus ruházat egyik kulcsfontosságú kellékét, a cingulust (a derékon átkötött kötélöv) viselje. Ez a történet több kritikus problémáról is lerántja a leplet. Egyfelől arról, hogy az illető pap nemcsak a liturgikus szokásokat, hanem püspökének kérését sem képes tisztelettel tekintetbe venni, másfelől pedig arról, hogy a kérdéses püspök tekintélye még arra sem elegendő, hogy ezt az egyébként magától értetődő gesztust kikényszerítse. Abban a közösségben, ahol a papok nem tisztelik sem a liturgikus szabályokat, sem pedig a püspöküket, a püspökök pedig még a legegyszerűbb szabályokat sem képesek betartatni, voltaképpen garantált a gyors leromlás, és végül a sokszor igencsak csúfos módon végbemenő bukás. Pedig megelőzhető lenne mindez, amennyiben a püspök fordítana némi időt arra, hogy az általa érvényesíteni kívánt Rend egyes elemeit előre írásba foglalja és egyértelművé teszi. Amennyiben a papság irányában puhatolózó kereső már eleve úgy kerül kapcsolatba egy vándorló püspökkel, hogy az ismerkedés folyamán mindenfajta elvárás, attitűd és viselkedési norma nyilvánvalóvá válhat számára, illetőleg tudatára ébredhet annak, hogy ezek az elvárások, attitűdök és viselkedési normák nem képezik alku tárgyát az illető püspök részéről, már jó előre képessé válhat annak eldöntésére, hogy valóban ennek a rendszernek a keretein belül kíván-e

munkálkodni, avagy sem. Amennyiben tehát a vándorló püspök valóban működő közösséget kíván teremteni, ezeket a szempontokat érdemes lehet alaposan is megfontolnia, majd pedig tettekre váltania. Nem szabad, és nem is lehetséges arra számítani, hogy a leendő közösség normái úgymond „majd idővel kialakulnak”, elvégre ezzel egyfelől rövid úton a fejetlenség, érélytelenség és bizonytalanság benyomását fogja ébresztetni az érdeklődők szívében, másfelől pedig ezzel a fajta bizonytalan és „majd lesz valahogy” jellegű hozzáállással szabad utat biztosít a modernkori egyházak körében oly gyakorta felmerülő, ironikus módon demokratikusnak nevezett működési „rendnek”. Rövid úton alkudozás kezdődik, még a legalapvetőbb kérdések tekintetében is, és a vándorló püspök idővel azon kaphatja magát, hogy közösségének kénye-kedve szerint mozgó szalmabábuvá változik, aki az emberek kedvének keresése érdekében mindig abba az irányba perdül és forog, amely felé a közösség többségi akarata hat. A püspöknek azonban nem az a feladata, hogy a közösség többségének akarát próbálja követni, és nem is az, hogy az egyes tagok kedvét keresse, hanem az, hogy a keresztény tradíció tanításainak tisztaságát képviselje, és egész működését ezen tradíció tanítása szerint végezze. A püspök azáltal válik valódi vezetőjévé és középpontjává a közösségének, hogy a tanítást a lehető legtökéletesebben ismeri, és a megvalósítás adekvát módozataival is tisztában van. Így válik képessé Utat mutatni, döntéseivel pedig vezetni másokat is ezen az Úton.

A vándorló püspök vállára tehát óriási munka terhe nehezedik, ugyanis a nagy egyházak évezredek óta fennálló rendjével szemben saját egyházában neki magának kell kialakítania, képviselnie, megtartania és megtartatnia ezt a rendet. Mindez alapos kánonjogi, liturgikus, dogmatikai és

erkölcteológiai tanulmányok által válhat megoldhatóvá, elvégre itt egyáltalán nem arról van szó, hogy az adott püspök kénye-kedve szerint alakítja (jobban mondva: alakítgatja) a normákat (amelyeket aztán rendre át is hág), hanem arról, hogy a tradíció szellemében építi fel leendő közösségét. Ezeket az egyházszerkezési munkálatokat jelentősen megkönnyítheti, amennyiben a püspök nem teljesen a semmiből konstruálja meg egyházát, hanem egy már működő nagyegyház struktúráit adaptálja a maga sajátos helyzetéhez úgy, hogy a struktúra működőképes elemeit (kánonok, liturgikus előírások, teológia) minden változtatást nélkülözve átveszi, majd pedig körültekintő módosításokat eszközöl azokon a területeken (papi nőtlenség kérdése, liturgikus nyelv, klerikusképzés), amelyekkel kapcsolatban felvetődik részéről a változtatás igénye. Így voltaképpen egy sallangoktól megtisztított, lényegét tekintve autentikus vázra építheti fel a saját struktúráját, és nem válik szükségessé belebonyolódnia azokba a fonákságokba, amelyek egy nulláról való egyházfelépítés során kétségtelenül előfordulnak.

Tanulmányom záró gondolatának megfogalmazása gyanánt szeretnék ismételtlen hangot adni azon meggyőződésnek, hogy napjaink haldokló kereszténysége számára a vándorló püspökök legjobbjai által képviselt és közvetített lelkeség valóban megújító erejű példát lehet képes nyújtani, és sokaknak esetében alkalmas és járható alternatívát kínálni. Mondhatnám, hogy bízom a különféle dekadens és hiteltelen utakon járó független püspökök megfelelő utakra való rátérésében, ám a naivitás azon tulajdonságok egyike, amelyekkel személy szerint nem rendelkezem. Tisztában vagyok azzal, hogy bizonyos emberek sajnálatos módon nem fognak megváltozni, így számukra valószínűleg úgysem

bizonyulok majd képesnek semmit sem mondani, ezen oknál fogva pedig inkább azok felé fordítom figyelmemet, akik hajlandónak mutatkoznak valódi és autentikus ösvények felé fordulni, és valóban működőképes alternatívák irányában figyelmet szentelni.

Budakeszi, 2020.11.25.

Nemiel C Logismord

Tanulmány egy gnosztikus közösség szellemiségéről

**Készítette:
Nemiel C Logismord**

2021

Bevezetés:

Jelen sorok írójaként fontosnak tartok legalább néhány bekezdést szentelni a saját szellemi utazásom gnosztikus szempontból releváns állomásainak bemutatására, hogy ezáltal a tanulmány elkészítésére irányuló motivációimnak mibenlétére fény derülhessen. Miután mintegy tizenöt esztendő koromban végérvényesen eldönteni látszottam, hogy életemet a szacerdotális élethivatás tengelyén kívánom kiteljesíteni, a papszentelés kegyelmi ajándékát végül hosszas kutakodás és keresés, illetőleg megannyi vargabetű közbeajtása után 2013-ban nyertem el a szlovéniai Celje városában +Markus van Alphen, +Aristid Havlicek és +Domen Kocevar püspökök kézfeltétele által, a Szabad Katholikus Egyház (The Liberal Catholic Church) Megújított Rítusának (The Young Rite) keretein belül. Ezt megelőzően természetesen egyáltalán nem merült fel bennem, hogy az áldozópapi szolgálat vállalásához feltétlenül szükségesnek tekinthető püspöki kézfeltételt a kereszténység fősodrán kívül eső, bizonyos tekintetben gnosztikus jellegű közösség keretein belül keressem, és akkoriban még nem is mutatkozott tetten érhetőnek esetemben a gnosztikus irányultság felé megmutató eltolódás, választásomat tisztán gyakorlati szempontok inspirálták. Minthogy valamennyi mainstream egyházi közösség a papszentelés feltételének tekintette a hagyományos teológiai diploma meglétét, amelynek megszerzésére életemnek azon szakaszában voltaképpen semminemű remény nem kecsegtetett, egy ponton túl végül is rászántam magamat arra, hogy feladván a kereszténység hagyományos, elismert és köztiszteletben álló ágazatainak védelmező közegét papszentelésemet egy szakadár irányzat keretein belül keressem.

A Megújított Rítus kétségtelenül teozófiai gyökerekkel rendelkező, nagy mértékben a New Age befolyása alatt álló szervezetnek tekinthető, minthogy azonban a püspökei által birtokolt apostoli folytonossági láncolattal szemben nem vetődött fel bennem semminemű ellenérzés, végső soron ezen az irányvonalon kértem a magam számára az áldozópapi rendben való részeltetés kegyelmét, amely kérésem +Markus, +Aristid és +Domen püspökök színe előtt kedves és segítőkész elfogadásra talált. Annak ellenére tehát, hogy az általuk képviselt irányultsággal kapcsolatban életemnek későbbi évei folyamán meglehetősen komolynak tekinthető ellenérzések ébredtek bennem, a számomra segítséget biztosító püspökök személyével szemben megnyilvánuló tisztelet, megbecsülés és hála részemről mindig is töretlen maradt, hiszen abban az időben ők mutatkoztak egyedül nyitottnak arra, hogy segítségüket számomra felajánlják. Bármilyen erős határozottsággal igyekeztem distanciálni később önmagammat a New Age valamennyi formájától, bizonyos emberi jótéteményeknek vonatkozásában meglehetősen képmutatás volna részemről, amennyiben ne emlékeznék meg arról, hogy ezekben kétségtelenül a Young Rite színeiben részesültem, és e nélkül az irányzat nélkül valószínűleg sohasem találkozhattam volna az áldozópapi rendben való részesülés lehetőségével. Úgy hiszem, hogy bizonyos szerveződések esetében (mint amilyen maga a Young Rite is), álljanak bár kétségtelenül a pszeudo-spiritualitás jegyében, egyes felsőbb erők esetenként mégis megengedhetik annak lehetőségét, hogy általuk az Apostoli Folytonosság mintegy kerülőúton eljuthasson azon (egyébiránt minden tekintetben méltónak tekinthető) személyekhez, akik különféle okoknál és körülményeknél fogva másmilyen módon nem részesülhettek volna benne.

Éppen ezért, bár az általam képviselt szellemiségnek értelmében erősen és határozottan utasítom el napjaink önmagukat gnosztikusnak nevező csoportosulásainak jelentős részét, a magam részéről nem zárom ki teljes bizonyossággal a köreiken belül megnyilvánuló apostoli vonalaknak érvényes voltát, bár megítélésem szerint ezeket minden esetben (és természetesen minden egyes ezekben érintett személy vonatkozásában) alapos vizsgálat alá szükséges vonnunk.

Kétévnyi szolgálatot követően különféle teológiai természetű indokokból fakadóan útjaim elváltak a Young Rite közösségtől, és a korábban szintén ezen irányvonalnak körein belül működő +Marius Sidau püspökhöz csatlakozván a Societas Jesu Christi körein belül találtam magamat. A Societas Jesu Christi a hagyományos keresztény orthodoxia talaján álló közösségnek mutatkozott, és minthogy akkoriban a kereszténységnek főként ezen iránya állott közel a lelkemhez, voltaképpen teljes örömmel fogadtam el a +Marius püspök irányából érkező felkérést a csatlakozásra. Előljáróim a 2014-es esztendő végén a választott püspökség méltóságára emeltek, amely feladat ellátásának során minden igyekezetemmel azon voltam, hogy az episcopi vagantes (vándorló püspökség) által képviselt lelkiség számára Magyarországon méltó kereteket teremtsék. Sajnálatos módon püspökké való szentelésemet végső soron különféle rosszindulatú erők Magyarországról megghiúsítani látszottak, közöttük kiemelkedő szerepet betöltvén azok a személyek, akiknek áldozópap-, illetőleg püspökszentelésében a 2014-es év folyamán jóhiszeműen magam is involválttá váltam. Akkoriban még kevésbé mutatkoztam kellő mértékben kritikus szemlélettel rendelkezőnek, és esetleges ellenérzéseimet gyakorta nyomtam el a segítőkészség és jó szándék gesztusainak megtétele

kedvéért. Ennek okán, bár rendkívüli mértékben szégyenkezem emiatt, olyan személyeket támogattam a püspökség méltóságára való felemelkedésben, akik szellemi kvalitásaikat és erkölcsi minőségüket tekintve egyáltalán nem bizonyultak alkalmasnak és méltónak erre a megtiszteltetésre, sőt mi több, egyenesen arra használták erőiket, hogy amikor számomra a püspökké válás lehetősége elérkezett, becsületesnek és tisztességesnek aligha nevezhető módon gátolták és lehetetlenítették el azt. Mindezt azért tartom fontosnak és szükségesnek kiemelni, hogy felhívjam Olvasóim figyelmét mindazokra, akik Magyarországon különféle megkérdőjelezhető erkölcsiségű, önmagukat ókatolikusnak, avagy független katolikusnak (az ókatolicizmusnak összességében kettő hiteles formája érhető tetten, jelesül az Utrechti és a Scrantoni Unió) nevező irányzatok keretein belül tevékenykednek, és akiknek gátoltatásomban bizony igazán komoly részük volt. Határozottan állítom, hogy az én gnosztikus irányultságom szellemi nyomvonalán haladni szándékozóknak sohasem szabad közösséget vállalniuk ezekkel a személyekkel, még abban az esetben sem, amennyiben viselkedésükkel kapcsolatban az első rátekintések során nem merülnek fel aggályok részükről. Semmi esetre sem kellene megismételnie senkinek sem azon hibámat, amelynek keretében jóhiszeműen bizalmat szavaztam ezeknek az embereknek számára, hagyván magamat megtéveszteni felszínes kedveskedésük, mézesmázás szavaik és őszintétlen mellébeszéléseik által. Érdemes tudatában lennünk annak, hogy minden ilyen jellegű átadási láncolat önmagán viseli láncszemeinek gyarlóságait és becstelenségeit, így sohase áltassuk magukat azzal, hogy a fentebb nevezettek, valamint az ő szentelési vonalukból származó személyek valamilyen módon mégis méltónak bizonyulnak majd a bizalmunkra. A

leghelyesebben akkor járunk el, amennyiben a hozzánk intézett megkereséseikre hűvös udvariassággal nyilvánítjuk meg a határozott elutasítás gesztusát, illetőleg amennyiben eleve fel sem fedjük magunkat és ténykedéseinket előttük. Gnosztikusként amúgy is az ismeretlenség és elrejtettség jótékony homályába érdemes inkább beburkolnunk önmagunkat, semmint hogy különféle kapcsolatokba bonyolódjunk ezekkel a személyekkel.

A gnosztikus lelkiségben való elmélyülés mellett bizonyos időszakok erejéig a kereszténység hagyományos irányzatait képviselő jurisdikciók égisze alatt is szolgáltam, ezeknek keretei között azonban mégsem sikerült megtalálnom önmagam szellemi kiteljesedésének lehetőségeit, így végül egy autentikusnak és hitelesnek tekinthető gnosztikus lelkiség kifejezését kezdtem feladatommak tekinteni. Tudatában voltam ugyanakkor annak, hogy ez irányú gondolkodásom bizonyos okok miatt csupán elméleti szinten kerülhet kifejtésre, mindezen korlátok azonban egyáltalán nem szabnak számomra gátat abban, hogy a soron következő bekezdésekben a kellő alapossággal felvázoljam azokat a gondolatokat, amelyeknek mentén egy gnosztikus testvéri közösség víziója egyszer talán a maga teljességében is kibontakozhat.

Mint ahogyan ismeretes, mainapság számtalan olyan közösség vallja önmagának a „gnosztikus” jelleget, amelyek a mi megközelítésmódunk szerint semmiféle értelemben nem nevezhetőek gnosztikusnak egyáltalán. Összességében elmondható, hogy napjainkra a Gnózis, illetőleg a gnosztikus kifejezés jellemzően olyan irányzatok jelzésére szolgáló gyűjtőfogalommá vált, amelyek kevés kivételtől eltekintve leginkább a New Age formájában kifejeződő pszeudo-

spiritualitás és álszellemiség képviselőinek tekinthetők. Legnagyobb részük alapvetően keresztény alapokon állónak vallja önmagát, azaz jellemzően rendelkeznek az Apostoli Folytonosság legitim láncolatainak valamelyikével, illetőleg a keresztény(-gnosztikus) Szent Írásokkal és hagyományokkal többé-kevésbé összhangban maradván fejtik ki tevékenységüket. Ezzel szemben mások különféle pseudohermetikus, álkabbalista és álrózsakeresztes tanokat hirdetnek, míg megint mások a Crowley-féle thelemita irányzatot tekintik viszonyítási alapnak. Jellegzetes sajátossága ezeknek a közösségeknek a különféle irányvonalak meglehetősen bizarr keveredése, amelynek során voltaképpen egyazon szervezet keretein belül tetten érhető a keresztény-apostoli vonalak birtoklására irányuló törekvés, illetőleg a különféle ezoterikus és okkult szervezetek (szabadkőművesség, Elus Cohen, martinizmus) rangfokozatainak halmozására vonatkozó motivációk kifejeződése. Ennek a jelenségnek értelmében egy gnosztikus spirituális vezető egyszerre lehet például gnosztikus keresztény püspök, illetőleg birtokolhatja akár a szabadkőművesség különféle nagymesteri fokozatait, továbbá akár egy személyben martinista beavatott, rózsakeresztes mester és templárius lovag is lehet egyszerre. A magam részéről, bár életemnek egy bizonyos szakaszában kétségtelenül ennek az irányzatnak keretein belül képzeltem el önmagam szellemi megvalósítását, mostanra (főként René Guénon útmutatásai nyomán) végérvényesen elhatárolódtam az ilyen jellegű irányvonalaktól, és a gnosztikus irányultság autentikus megjelenési formáinak irányában végzek kutakodásokat. Általánosságban úgy tudok beszámolni a magam nyomvonaláról, hogy bár összességében a kereszténység gnosztikus irányzatai érdekelnek a leginkább, szellemi utazásaimnak során olyan tradíciók képezik

érdeklődésem és vizsgálódásaim tengelypontját, mint a hermetikai alkímiai tradíció, és kétségkívül a valódi kabbalah. Irányultságom fókuszában azon kérdés megvitatása áll, hogy vajon mennyiben tekinthető autentikusnak és reálisnak olyan gnosztikus alternatíva mellett hitet tenni, amely egyszerre egyesíti önmagában a keresztény-gnosztikus apostoli hagyományokat (természetesen az Apostoli Folytonosság jelenvalósága által), illetőleg a Primordiális Tradíció egyes megnyilvánulási formáit. Amikor azonban keresztény-gnosztikus lelkiségről beszélünk, mindenképpen szükségesnek mutatkozik szót ejtenünk arról, hogy pontosan mit is értünk e kifejezés alatt.

Véleményem szerint a keresztény Gnózis tradicionális szempontból legitimnek tekinthető, hiteles leképeződése azoknak az időszámításunk szerinti első századokban jelenvalónak minősülő irányzatoknak esetében érhető elsősorban tetten, amelyek a korokban egyeduralkodónak minősülő fősodorhoz képest alternatív megközelítésmódot képviseltek. Köztudott, hogy a kereszténység születésének időszakában korántsem csupán egyféle értelmezési keretrendszer mutatkozott felfedezhetőnek, ám közülük aztán végső soron a páli teológia vívta ki önmaga számára az egyeduralmat. A magam részéről különösen is fontosnak tartom a Valentinus és Basilides vonalán megnyilvánuló iskolák szellemi iránykövetését, míg más, leginkább a Marción, Marcus és Carpocrates személyéhez köthető gnosztikus irányzatokat ténykedésem szempontjából nem tekintem irányadónak. Főként és elsősorban azok a hiteles és tiszta gnosztikus ágazatok érdekelnek, amelyek – mint mondtam – leginkább a kereszténység születésének környékén (illetőleg a rá következő századokban) merültek fel, és amelyeknek

lelkisége elsősorban Jézus Krisztus tanításának személyes megélésén és metafizikai értelemben helyesen felvetett megvalósításán keresztül tárulhat fel előttünk. Olyan tradíciót sejttek a keresztény Gnózis hitelesnek tekinthető iskoláinak szellemiségében, amelyet mind doktrinális, mind pedig praxeológiai alapon, illetőleg legfőbb célkitűzéseit tekintve egyaránt egybeesőnek látok saját személyes meggyőződéseimmel és céljaimmal. Úgy gondolom, hogy a gnosztikus szellemiség valódi tradicionális irányzat, és bár rítusai nem maradtak fenn a maguk autentikus formájában, a mainstream kereszténység Apostoli Folytonosságának köszönhetően mégis hozzáférhetünk azokhoz a szakramentális természetű gyakorlatokhoz, amelyeknek végzése által célunkhoz közelebb kerülhetünk.

Fontos megjegyeznem, hogy bár magam is használok egyes gnosztikusként aposztrofált iratokat (mint például Tamás evangéliumának logion passzusait, illetőleg Fülöp, Tamás és Péter egyéb apokrif iratait), az ezen iratok keretein belül feltáruló, főként kozmológiai természettel bíró kijelentéseket egyáltalán nem kezelem literális módon, azaz bennük nem az egzakt kinyilatkoztatást keresem, nem különféle kozmológiai okoskodásaim számára készítek talajt, hanem elsősorban a szövegek velejére koncentrálok, azokat az aspektusaikat kísérelem meg kiemelni, amelyek egy hitelesnek nevezhető gnosztikus teológia és praxeológia szempontjából irányadóak és fontosak lehetnek. Mindezt azért tartom feltétlenül szükségesnek egyértelművé tenni, mert mainapság nem kevés olyan közösség és személy érhető tetten, amelyek különféle, általuk gnosztikusnak nevezett világmagyarázati modellekkel és magán-mitológiákkal előállva mindenféle egzotikus (pszeudo-)tradicionális irányvonalak képviselőinek kiáltják ki

magukat. Ezek túlnyomó többségének esetében azonban teljes mértékben hiteltelen kezdeményezésekkel állunk szemben, amelyek Krisztus eredeti üzenetét és tanítását (annak mainstream és gnosztikus olvasatait egyaránt) jelentős mértékben meghamisítják, és olyan különféle felhangokat adnak mintegy önkényesen hozzá, amelyek alapvetően idegenek tőle.

Az én megközelítésmódom szerint tehát a keresztény-gnosztikus szellemiségnek elsősorban a Krisztus szerinti első évszázadokban megnyilvánuló irányvonalai tarthatóak hitelt érdemlőnek, ezen belül is főként azok a tanítások, amelyek az Élő Jézustól származnak, és amelyeket személyes tanítványainak elbeszéléseiből ismerhetünk meg. Bár minden bizonnyal tanulmányok tucatjainak keretein belül értekezhetnénk a kérdés kapcsán, jelenleg teljesen elegendőnek érzem csupán a tisztánlátás kedvéért mintegy címszavakba foglaltan kiemelni, hogy az úgynevezett páli irányvonalat, azaz a Szent Pál és tanítványai által képviselt kereszténység-értelmezést nem tekintem sem irányadónak, sem pedig követendőnek. Megítélésem szerint Pál, aki valójában sohasem találkozott Jézussal, sohasem hallgatta tanításait, és a többi apostoltól eltérően sohasem ment át Krisztussal semmiféle beavatási folyamaton, tanításaiban rendre olyan elemeket vegyített az eredeti, jézusi üzenethez, amelyek eredetileg egyáltalán nem képezték szerves részét, így pedig alapvetően egyfajta „kereszténységen kívüli, alternatív kereszténységet” indított útjára. Nem vonom kétségbe természetesen Szent Pál szándékainak őszinteségét, mint ahogyan erőfeszítéseit és eredményeit is sokra tartom, az én gnosztikus megközelítésmódom azonban megkísérli teljes mértékben figyelmen kívül hagyni a páli értelmezést és teológiát,

figyelmét pedig az eredeti krisztusi tanításoknak gnosztikus olvasatára fordítani. Feltett szándékom továbbá, hogy Jézus Krisztus üzenetéhez egyfajta „össztradicionális” szemléletmód birtokában közelítsek, azaz a „vallások transzcendens egységét”, és az eredeti „primordiális tradíció” legfontosabb tanításait szem előtt tartva. Szemléletem egyfelől tehát tradicionális szemléletmód, másfelől pedig gnosztikus szemlélet is egyben, elvégre a Gnosis szellemiségének nyomába szegődve kívánok lépéseket tenni az Istenség megismerésének irányában. Napjainkban sajnos elképesztő mértékű képzavar uralkodik annak kapcsán, hogy vajon miként viszonyulnak egymáshoz olyan kifejezések, mint a Gnózis és a gnosztikus, illetőleg a gnoszticizmus. Az én (korántsem kizárólagos érvényre igényt tartó) definícióm szerint a Gnózis valójában nem más, mint direkt, személyes, tapasztaláson alapuló Tudás, amely az Isten és ember igaz természetére, az ember metafizikai eredetére és céljára, illetőleg ennek a célnak a megvalósítására vonatkozik. A gnosztikus, mint személy elsősorban olyanvalaki, aki rendelkezik ennek a Tudásnak bizonyos fokával, avagy legalábbis életét ezen Tudás keresésére szenteli, illetőleg az ismert legitim tradicionális irányzatok valamelyikének szellemi ösvényét járja. A gnoszticizmus, mint kifejezés ezzel szemben azon pszeudognosztikus irányzatok tanításainak gyűjtőneveként szokott leginkább felmerülni, amelyek elsősorban a New Age égisze alatt tevékenykedve voltaképpen nem tesznek mást, mint különféle álságos tanokkal árasztják el a metafizika irányában nyitottnak mutakozó személyek világát. Én magam sohasem használom a gnoszticizmus kifejezést, saját szellemi utamnak vonatkozásában kizárólag a Gnózis, illetőleg a gnosztikus szavak által hivatkozom.

A gnosztikus egyházi közösség irányulásának kétféle módja:

Amennyiben valamiféle gnosztikus közösség gondolata felvetődik bennünk (bennem legalábbis így vetődne fel), első ízben mindenképpen érdemes azon kérdéskör kapcsán végigelmélnünk a problematikát, hogy vajon összességében szakramentális jelleggel rendelkező (tehát a hagyományos keresztény Szentségek jelenlétére építő) társaság életre hívása a célunk, avagy e célunkat inkább „non-apostoli” keretek között (azaz a tradicionális kereszténység Apostoli Folytonosságán kívül) kívánjuk megvalósítani. Ezen a ponton – némi kiszólást megengedvén – szükségesnek tartom egyértelművé tenni, hogy az én nézőpontom szerint nem vethető fel hiteles kereszténység az apostoli láncolatokon kívül, azaz amennyiben ezeknek elhagyása mellett döntünk, úgy gnosztikus irányvonalunk mindenképpen eltávolodik a keresztény hagyománytól, és valószínűleg inkább egyfajta össztradicionális irányultságot ölt magára majd. Az egyes korai gnosztikus iskolák különféle jellegzetességeinek vizsgálata során alapvetően kitűnhet számunkra, hogy míg bizonyos irányzatok (így például Valentinus iskolája) megmaradni látszottak az Apostoli Folytonosság tanátadási vonalán, mások viszont (mondjuk Carpocrates, vagy Menander vonalai) kétségtelenül eltávolodni látszottak tőle. Amennyiben tehát a gnosztikus szellemiség követőjeként életünknek egy pontján esetleg felötlük bennünk valamiféle közösség életre hívásának gondolata, mindenképpen szükséges tisztáznunk magunkban, hogy vajon a keresztény hagyománnyal szorosabb kapcsolatokat fenntartván az apostoli vonalak megtartása mellett kívánunk-e tevékenykedni, azaz vállalásunkat szigorúbban és hagyományosabban értelmezett szakramentális keretek között képzeljük el, avagy ezeket a

kereteket némiképp tágítván inkább egyfajta össztradicionális nézőpont képviselője mellett döntünk. Tekintve, hogy a tisztán keresztény szempontok szerint értelmezett szakramentális jelleg megőrzése érdekében feltétlenül szükségesnek mutatkozik az Apostoli Folytonosság egyes vonalainak biztosítása (ennek hiányában minden valószínűség szerint valamiféle groteszk gnosztikus protestantizmusba torkollik majd vállalkozásunk), tanulmányom során következő fejezetének keretein belül bőségesen és részletesen szót ejtek az erre a kérdésre vonatkozó legfontosabb tudnivalókról és irányelvekről, most azonban arról beszélnék, hogy az apostoli jelleg elhagyása esetén miként képzelhető el a gnosztikus közösség felépítése és fenntartása.

Amennyiben a szakramentális jelleg megőrzése mellett döntünk, és leendő közösségünk számára a keresztény tradíció apostoli tanítási vonalait biztosítani kívánjuk, úgy voltaképpen maga a láncolat, azaz az Apostoli Szukcesszió biztosítja majd számunkra a legitimitást, ugyanis egy keresztény szempontból érvényes folytonossági vonal képviselője már önmagában elegendőnek bizonyul ahhoz, hogy közösségünk köreiben belül a tradicionális keresztény Szentségek jelenléte biztosítottassék. Ebben az esetben maguk a Szentségek képezik annak biztosítékát, hogy közösségünk érvényes (bár nem magától értetődő módon hiteles) keretek között képviseli a keresztény-gnosztikus jelleget, tehát egyszerűbben szólván nincsen szükség semmiféle másmilyen megerősítésre és hitelesítő aktusra. Egy apostoli szentségi vonal birtokában voltaképpen automaticamente legitimitást nyerünk, és nem szükséges semmiféle egyéb feltételnek eleget tennünk, hiszen maguk a Szentségek (különösen is az Egyházi Rend) lesznek azok, ami által vállalkozásunk érvényessé (ám ettől függetlenül még nem

feltétlenül lesz hiteles) válik. Valamelyest talán különösnek és furcsának hathat számunkra, de az érvényes Apostoli Folytonosság birtoklása még akkor is képesnek mutatkozik a szentségi jelenlét biztosítására, ha az ezen láncolatot birtokló személy, avagy közösség szellemi értelemben éppenséggel teljes mértékben hiteltelen és alkalmatlan is. A keresztény tradíció legtöbb irányvonalának tanítása ugyanis egyetérteni látszik abban, hogy a Szentségek érvényességére nincsen hatással az őket kiszolgáltató személy erkölcsi és szellemi színvonala (az természetesen már más kérdés, hogy mennyiben lehet biztonságos az ezekkel a személyekkel történő közösködés), hanem voltaképpen teljes mértékben érintetlenek és elérhetetlenek ezektől a típusú emberi tényezőktől. Ebből a szempontból tehát az Apostoli Folytonosság valamely vonalának biztosítása érvényes szentségi háttérrel adhat egy gnosztikus jelleggel rendelkező személynek, vagy közösségnek is, azonban ennek kapcsán mindenképpen tekintetbe szükséges venni azt a tényt, hogy pusztán az apostoli vonalba való tartozás nem menti fel a személyt (közösséget) az általa képviselt és megnyilvánított viselkedések következményeitől. Bár az egyes közösségek számára szakramentális szempontból tagadhatatlanul érvényes kereteket és háttérrel biztosíthat, önmagában az Apostoli Folytonosság senkit sem tesz igazzá, vagy szentté, gnosztikussá pedig pláne nem. Mindenképpen számításba szükséges vennünk továbbá azon tényt, hogy a szakramentális vetülettel rendelkező mainstream egyházak (így a római katolicizmus, orthodoxia, ókatolicizmus és egyes anglikán irányzatok) egyike sem fogadja el érvényesnek a különféle gnosztikus egyházak apostoli folytonosságát, így amennyiben pusztán avégett törekednénk a folytonossági vonalak biztosítására, hogy általa a keresztény fősodor részéről elfogadásra leljünk, akkor voltaképpen célszerű volna azonmód

letennünk ezen szándékunkról és törekvésünkről. A mainstream, történelmi szakramentális egyházak ugyanis rendkívül szigorúnak és szelektívnek mutatkoznak az egyes független, alternatív közösségek elfogadása kapcsán, és rendszerint akkor is rájuk sütik a „nem érvényes” billogot, amennyiben az általuk birtokolt apostoli folytonossági vonalakkal elvben nem is merülne fel semmiféle problematikus körülmény. A leghelyesebben akkor járunk el, ha gnosztikusként egészen egyszerűen úgymond „békén hagyjuk” a mainstream-et, és nem kívánunk semmiféle elismerésre és elfogadásra számítani a részükről.

A korábban elmondottakkal összhangban ugyancsak érdemes felvetnünk annak kérdését, és részletesen is vizsgálat alá vonnunk a problematikát, amely szerint vajon mennyiben tekinthető tradicionális szempontból nézve legitimnek a gnosztikus lelkiség és az Apostoli Folytonosság ezen, olykor meglehetősen kierőszakoltnak látszó frigye. Köztudott egyfelől ugyanis, hogy bizonyos korai gnosztikus keresztény iskolák (a legmarkánsabbban Valentinus irányvonalának esetében érhető tetten ez a fajta tendencia) kifejezett ragaszkodással viseltettek az egyházi keretek irányában, és illetően módon az Apostoli Folytonosság megőrzését is kétségkívül feladatuknak tekintették. Felmerül azonban egyfajta probléma gyanánt, hogy mennyiben és mennyire érdemes erre törekednünk egy alapvetően össztradicionális szemlélettel rendelkező – azaz nem tiszta formájában keresztény irányultsággal bíró – szellemi közösség esetében, tekintve, hogy a gnosztikus szellemiség korántsem csakis és kizárólag a keresztény tradíció sajátja. Különleges kérdés gyanánt vethetjük fel, hogy vajon miként viselkedik és működhet egy, a saját tradicionális közegéből kiragadott fenoména (jelesül az Apostoli

Folytonosság) olyan környezetben, amely alapvetően nem a sajátja. Annak ellenére ugyanis, hogy nyilvánvalóan felvethetőnek tekinthető egy apostoli alapokon álló gnosztikus keresztény egyház gondolata (mint ahogyan egyes amerikai és francia neo-gnosztikus közösségek fel is vetik), mindez mégis a gnosztikus szellemiségnek olyannyira kicsiny és lehatárolt szegmensét képezi, hogy a mi szempontunkból (akik alapvetően a vallások transzcendens egységére építő szinoptikus megközelítésmód talaján állónak tekintjük magunkat) mindenképpen fel kell vetődnie kérdés gyanánt az Apostoli Folytonosság jelenlétének problémaköre. Teljesen más kérdés természetesen, ha valaki kifejezetten a Gnózisnak a keresztény tradíció körében megnyilvánuló megnyilatkozási formáit keresi, és ezt a fajta irányultságát kívánja egy apostoli alapokon álló, szakramentális természettel rendelkező közösség keretein belül megélni, számára ugyanis mintegy kikerülhetetlennek mutatkozik az Apostoli Folytonosság jelenvalóságának biztosítása, azonban a Gnózis kevésbé specifikált (és ezzel egyúttal kevésbé privatizált) útjait keresők esetében mindez talán kisebb mértékben tekinthető hangsúlyosnak. Minthogy a következő fejezetek legnagyobbbrészt a Gnózis szakramentális formáinak megőrzési lehetőségeiről szólnak, a jelenleg taglalt gondolatmenet következő szakaszában – mint korábban mondtam – szeretnék részletesebben szót ejteni arról, hogy miként képzelhető el egy gnosztikus közösség mindezek nélkül, azaz non-apostoli keretek között.

Utaltunk rá, hogy eleve problematikusnak szükséges tekintenünk olyan tradicionális fenoménák idegen talajba való implantálását, amelyek természetükből fakadóan eleve nem őshonosak az adott közegben. Mivel az Apostoli Folytonosság,

azaz a keresztény tradíció középponti láncolatának kézfeltétel útján átadományozódó jelenléte természetéből fakadóan a mainstream (tehát leginkább a katolikus és orthodox) keresztény egyházak sajátos jellegzetessége, meglehetősen érdekes kérdéseket vet fel azt elképzelni olyan környezetben, amely a hagyományos keresztény vallásosságnál alapvetően tágabb vonatkozásaiban képviseli a Primordiális Tradíciót. Némiképp konyhanyelven szólván úgy is feltehetjük ezt a kérdésünket, hogy vajon mennyiben érinthet és érdekelhet példának okáért mondjuk egy buddhista szellemi úton járó azon felvetés, hogy az általa preferált közösségben tetten érhető-e Jézus Krisztus apostolainak érvényes tanítási vonala? Ugyanígy érvényesnek számíthat kérdésünk például a hermetikai tradíció képviselőinek vonatkozásában, de még a gnosztikus kabbalah útján járók esetében is. Különböző neognosztikus egyházak és közösségek persze határozott igennel felelnének megkérdezésük esetén, ők azonban nagy általánosságban úgy tekintenek az Apostoli Folytonosságra, mint egyre a tradíció legfontosabb láncolatainak sorában, illetőleg nem egyszer pusztán hatalmi komponenseket vélnek felfedezni benne. Egyszerűbben fogalmazván azt mondhatjuk, hogy egy kortárs neo-gnosztikus püspök általában nem azért érzi szükségét a püspökké való szentelésnek, mert annyira nagyfokú szimpátiával viseltetik Jézus Krisztus apostolainak irányában, hanem sokkal inkább avégett, hogy napjaink neognosztikus társadalmában tevékenysége számára legitimitást, önmaga számára pedig hatalmi tekintélyt szerezzen. Általánosságban elmondható, hogy ezekben a közösségekben a püspöki cím a legtöbb esetben különféle egyéb okkult (jellemzően ál-)beavatási fokozatok „társaságában” bukkan fel, azaz az érintett akár magas rangú szabadkőműves, martineziánus, vagy martinista mester, esetenként pedig

templárius lovag is lehet egy személyben, azaz valójában sajátos rang-halmazuk egy aspektusát és állomását jelenti a püspöki címre való eljutás. Ezeknek a köröknek berkein belül persze esetenként valóban fontos szempontként szerepel a szentségi jelenlét biztosításának igénye, sokaknál azonban mindez inkább valamiféle félreértelmezett mágikus jelentéstartalommal itatódik át. A magam részéről úgy gondolom, hogy amennyiben egy adott személy, avagy közösség a gnosztikus szellemiségnek tisztán keresztényi, még hozzá apostoli-keresztény jelleggel rendelkező megközelítésmódját kívánja képviselni, és ezen az úton kívánja önmagát spirituális szempontok szerint kiteljesíteni, esetében teljes mértékben érthető és javallott is lehet az Apostoli Folytonosság biztosításának igénye, a többiek számára azonban mindennek számottevően kevesebb a jelentősége. Számomra kevésbé érthető, hogy miért kíván például a hermetikai alkímiai tradíció, avagy a kabbalista bölcselet ösvényén járó személy püspökké válni, azaz egy olyan tradíció láncolatába kapcsolódni, amely alapvetően nem az általa követett utat jelképezi. Mindez megítélésem szerint mindkét oldal nézőpontját figyelembe véve egyaránt visszatetsző törekvésként képes megjelenni: a keresztény(-gnosztikus) tradíció irányából rátekintvén főként azért, mert ilyenkor olyan személy, vagy közösség vonatkoztatja önmagára a hagyományvonalnak egyik jelentős aspektusát (azaz jelen esetben az Apostoli Folytonosságot), aki szigorú értelemben nem része az adott hagyománynak, azaz nem a kérdéses tradíció útján halad, a másik irányvonal szempontjából pedig avégett, mert ily módon olyan elemet visz bele az adott tradícióba, amely természetéből adódóan idegen tőle.

Egy hermetikus irányultsággal rendelkező gnosztikus életút követőjének esetében teljességgel értelmetlen és felesleges (és bizonyos szempontból nézve kifejezetten visszatetsző és káros is) a keresztény tradíció apostoli vonalai szerint való püspökségre törekedni (tekintve, hogy mindez az adott hagyománytól teljes mértékben idegen), ugyanakkor a kereszténység hagyománykörében mozgó gnosztikus püspököknek sem igazán szükséges önmagát másmilyen hagyományok vonalán keresni és érvényesíteni. Ez persze egyáltalán nem jelenti, hogy egy gnosztikus irányultsággal rendelkező személy nem lehet egyszerre több tradíció tanulmányozója, avagy akár követője, azonban a különféle hagyományoknak korunkban tapasztalt (és jellegzetesen neognosztikus tünetként definiálható) gátlástalan összemosása (a cím-, és titulushalmazásról nem is beszélve) véleményem szerint erősen és következetesen kerülendő a szellemi úton járó ember számára. Még azt sem állítom, hogy egy gnosztikus keresztény püspököknek nem kellene foglalkoznia mondjuk az alkímiai, avagy a kabbalisztikus tradícióval, arra azonban mindenképpen törekedni szükséges, hogy a különböző hagyományok egyes elemeinek kritikátlan módon történő összevegyítését elkerüljék. Foglalkozzon teljes nyugalommal kabbalával, avagy hermetikával egy gnosztikus keresztény pap, avagy püspök, addig eljutni azonban finoman szólva is nagyfokú tudatlanságra vall, hogy az adott személy kabbalista, vagy hermetikus püspököknek (tehát a kabbalista/hermetikai tradíció püspökének) nevezze magát. A gnosztikus kereszténység (benne az Apostoli Folytonosság érvényes vonalaival) ugyanis valódi, önálló tradíció, amely tény ugyanígy igaznak mondható valamennyi tradícióra, és ahogyan mondjuk a kabbalista, avagy a hermetikai tradíció mesterének

esetében sem igazán tekinthető hiteles megnyilvánulásnak, amennyiben önmagára, mint „keresztény mesterre” hivatkozik, ugyanígy gnosztikus keresztény főpapnak tekintetében sem kifejezetten hiteles törekvés önmaga püspöki címét egy másik tradíció keretein belül érvényesíteni. Ezeknek a tradícióknak körein belül ugyanis nem értelmezhető a püspöki cím (még a gnosztikus keresztények részéről felvetett püspöki cím sem), mint ahogyan a kereszténység körein belül sem megszokott a „mester” titulus viselése. Bár korunkban (főként amerikai és francia területeken) valósággal hemzsegnék a különféle martinista, martineziánus, kabbalista, vagy hermetikus háttérrel rendelkező gnosztikus püspökök, véleményem szerint ezen jelenség alapvetően a neo-gnoszticizmus erősen antitradicionális és szinkretikus karakterológiájából fakad. Létezhet persze önmagát kabbalistának, avagy hermetikusként tekintő és valló gnosztikus püspök, ám olyasmi, hogy a kabbalista/hermetikai tradíció püspöke, nos ilyen megítélésem szerint nem létezik. A püspöki rend alapvetően a keresztény (és gnosztikus-keresztény) tradíció körein belül értelmezhető, és mint ilyen, tradicionális értelemben hitelt érdemlő módon nem vihető át egy másik hagyomány körein belülre.

Összefoglalván tehát azt mondhatom, hogy egy gnosztikus irányultsággal rendelkező közösség formálódásának első lépései egyikeként mindenképpen fontos döntést hoznunk a tekintetben, hogy a törekvéseinket vajon a keresztény gnosztikus tradíció körein belül kívánjuk megvalósítani (ilyenkor alapvetően szükséges az Apostoli Folytonosság biztosítása, ellenkező esetben – mint írtam – ugyanis pusztán némi gnosztikus színezettel rendelkező protestantizmussá válik a vállalásunk), avagy egyfajta össztradicionális irányvonalra helyezkedvén a Gnóvizist teljes egészében a maga vallás feletti

valójában szeretnénk kutatni (ilyen esetekben eltekinthetünk az apostoli vonalak jelenlétének biztosításától, és bizonyos szempontból célszerű is eltekintenünk ettől) és képviselni. Személy szerint senkinek sem javasolom azt, hogy valamiféle „keresztény külsővel bíró szinkretikus elegy” kikeverése mellett tegyen hitet, ilyesmire ugyanis bőségesen lehetséges (negatív) példákat találni, amelyek sajnálatos (ám alapvetően kiszámítható) módon egyáltalán nem képesek adekvát módon történő működésre.

Non-apostoli keretek között maradván alapvetően arra kell törekedni, hogy a Gnózis vallás feletti és össztradicionális megközelítése kerüljön törekvéseink fókuszpontjába. Sajnálatos módon a legtöbb gnosztikus jelleggel rendelkező társaság már az alapítását követően belesni látszik abba a hibába, hogy egy teljességgel félreértelmezett és elhibázott közösség-izmusból fakadóan mintegy „elismertetni” törekszik magát, és ezen törekvésének kapcsán mindenféle okkult és pszeudo-spirituális irányvonalakhoz kíván csatlakozni, példának okáért kapcsolatokat keres a gomba-módra szaporodni látszó martinista irányzatok valamelyikével, esetenként pedig rózsakeresztes, vagy kvázi-szabadkőműves páholyt próbál alapítani. Mindenképpen szükségesnek tartom azonban megjegyezni, hogy ezeknek az önmagukat gnosztikusként aposztrofáló társaságoknak igazán kevéske köze lehet csupán a Gnózis valódi szellemiségéhez, így az ezekhez való csatlakozás szándékának felmerülése alapvetően hibaként kell, hogy detektálásra kerüljön. Nem is beszélve arról, hogy ez a fajta „társasági igény”, avagy „elitklub-hangulat” alapvetően visszatetsző, és erősen negatív iránnyal bíró törekvésnek számít a szellemi út vándorának esetében. Egy gnosztikus ugyanis egyáltalán nem azáltal válik

gnosztikussá, hogy ilyesféle exkluzív társaságok tagjának szegődik, hanem éppen ellenkezőleg, bizonyos esetekben avégett támad fel benne az igény más gnosztikusok társaságának keresésére (avagy éppen egyáltalán nem merül fel benne ilyesfajta törekvés), mert az őt érő szellemi élmények és felismerések erre sarkallják. A különféle okkult és pszeudo-spirituális társaságok körein belül azonban tipikusan és jellegzetesen „vak vezet világtalant” típusú helyzetek állnak elő, ahol is a „közösségi lét” rendszerint menthetlenül átcsúszik a lehető legszellemtelenebb rivalizálásba, öntelt okoskodásba, a tagok által önmaguknak a „kívülállókhoz” (és egymáshoz) való hasonlításába, valamint a kivagyiskodó címhalmozásba. Első tanácsom tehát minden kétséget kizáróan az volna a Gnózis szellemisége által jelentett létélményt közösségi keretek között megélni szándékozók számára, hogy kerüljenek el mindenfajta okkult, álbeavatási és pszeudo-spirituális szervezetet és társaságot, és vessék el annak igényét, hogy bármiféle külső elismertség érdekében ezekhez közeledjenek.

Mindennemű gnosztikus körnek meg kell tartania azon jellegzetességét, hogy benne a mester-tanítvány viszonyrendszer legalább az erre irányuló törekvések szintjén megmaradjon, még akkor is, ha mainapság már nem igazán lehetséges valódi mesterek (és tanítványok) jelenvalóságáról beszélni. A Gnózis útja ugyanis kétségkívül beavatási út, mégpedig ideális esetben „lélektől lélekig” történő átadásra alapuló szellemi út, amelyen járva egyáltalán nem működőképes megoldás az, ha valaki úgymond véletlenszerűen másokkal összeállván vár arra, hogy valamiféle rejtett impulzus működésének eredményeként a Gnózis valahogyan jelenvalóvá válik a közösségen belül. A Gnózis útján járó személyek persze

olyan módon is képesek lehetnek hatékony módon egymást segíteni, ha egymással különféle tapasztalataikat időről időre kicserélhetik, illetőleg egyfajta tanulókör módjára összeülve haladnak előre, egymás által inspirációt nyervén ki-ki a maga útját járva, azonban a klasszikus értelemben felvetett, valódi gnosztikus közösség véleményem szerint akkor képes igazán adekvát módon segíteni tagjainak szellemi növekedését, ha körein belül tetten érhető olyan személy jelenléte is, aki a többiekénél mélyebben képes megragadni a Gnózis valódi lényegét, és az ösvényen valamiképp a többiek előtt járva hathatós módon kalauzolhatja őket előre az úton. Határozott véleményem, hogy eleve annak volna érdemes valamifajta gnosztikus közösség megszervezésébe fogni, aki már maga is az Út előrehaladott vándorának tekintheti önmagát. Nem kevés probléma válhat képessé fakadni abból, ha a különféle, egymáshoz képest nagyjából ugyanazon szinten állónak mondható személyek egymást próbálják vezetni, mintegy ad-hoc módon értelmezve egymás (és a saját maguk) élményeit és tapasztalatait, tehát voltaképpen szakavatott vezető nélkül vágnak neki egy meglehetősen sötét és számos veszélyt rejtő ösvénynek. Noha sajnos olykor valóban nem marad ezen a megoldási módozaton kívül másfajta alternatíva, ilyen esetekben mégis inkább a magányos haladásra kell törekednünk, elvégre ilyenkor legalább a másik felelőtlen veszélyeztetése és félrevezetése nem merül fel potenciális veszélyforrás gyanánt. Összefoglalván gondolatmenetemet tulajdonképpen azt mondanám, hogy amennyiben gnosztikus közösséghez kívánunk tartozni, lehetőség szerint próbáljunk meg olyan személy, vagy személyek köré szerveződni, akik valóban képesek a Gnózis útján kalauzolni bennünket, bármennyire is csekély számban fordulnak elő és állnak rendelkezésre. Nem szabad engednünk azon kísértésnek, hogy

a közösségi lét iránti igényünk felülkerekedjék kritikai szemléletünkön, és mindenképpen tartózkodnunk kell attól, hogy valamiféle pszeudo-gnosztikus és álszellemi körhöz csatlakozzunk.

Maradnak tehát a tanulmányok... a tradicionális szellemi diszciplínák tanulmányozása, és a tanultaknak érvényes praxeológiai alapokra helyezett gyakorlati megvalósítása. Tisztán gnosztikus (azaz a hagyományos apostoli vonalakon kívül álló) megközelítésmódot alkalmazván voltaképpen csakis és kizárólag a saját személyes haladási ösvényünkre hagyatkozhatunk és számíthatunk, valamint arra, hogy ennek az ösvénynek adekvát módon történő bejárása során a Gnózisnak egyre mélyebb és mélyebb rétegei válnak megnyilvánulónak számunkra, ennek birtokában pedig a későbbieknek folyamán talán arra is sor kerülhet, hogy ezen élményeink által a hozzánk hasonló úton haladókkal szellemi közösséget formálhatunk. Addig azonban inkább célszerű a magányos utat választani, mintsem hogy valamiféle áltanító bűvkörébe vonjuk magunkat.

Érdemes néhány gondolat erejéig még tovább haladván vizsgálódnunk azon kérdést illetően, hogy amennyiben a hagyományos apostoli folytonossági vonalakon kívülre helyezkedvén egyfajta össztradicionális jelleggel rendelkező gnosztikus irányultságot öltünk magunkra (azaz gnosztikusként a Tradíció egészére helyezük koncentrációnkat), vajon miként válhat lehetségessé számunkra a szakramentális jelleg biztosítása a magunk saját keretei számára. Tudvalevő ugyanis, hogy a kereszténység mainstream ágazatainak (illetőleg napjaink keresztény jelleggel bíró neo-gnosztikus áramlatainak jelentős részének) esetében maga az Apostoli Szukcesszió az,

amely érvényes pap-, és püspökszenteléseken keresztül biztosítja az egyes szentségek jelenvalóságát a tradíciók belül. Igaz ugyan, hogy a protestantizmus legtöbb ágazata nem számol ennek a fajta töretlen láncolatnak a nélkülözhetetlenségével, a mi számunkra azonban nem lehet elégséges az érveknek azon köre, amelyet az egyes reformátorok vezettek be annak érdekében, hogy álláspontjukat igazolják. Gnosztikusként feltétlenül szükségesnek mutatkozik gnosztikus szempontok szerint megvizsgálni a kérdést, és reményeink szerint válasza lelteni a tekintetben, hogy vajon felvethető valódi és autentikus szentségi jelenlét azokon az irányvonalakon, amelyek természetükből fakadóan kívül esnek a keresztény (és gnosztikus) apostoli folytonosság körein.

Léteznek olyan, önmagukat gnosztikusként definiáló személyek és irányzatok, akik és amelyek alapvetően lehetségesnek tartják azt, hogy a különféle liturgikus cselekmények (különös tekintettel is a Szentmisére) akkor is érvényes módon válhatnak végezhetővé, amennyiben a cselekményt végző személy nem rendelkezik az Apostoli Folytonosság különféle vonalait által biztosított felhatalmazásokkal, azaz például nem szentelték korábban áldozópappá, avagy püspökké. A főként az Amerikai Egyesült Államok területén működő Ecclesia Pistis Sophia ebből a szempontból mintegy „különutas” alternatívát képvisel a többi kortárs neo-gnosztikus egyházi közösséggel szemben, nevezetesen a tekintetben, hogy a maga saját teológiai és liturgikus gyakorlatai szerint nem tartja szükségesnek és fontosnak az apostoli láncolatok jelenvalóságát a szakramentális jelleg fenntartása szempontjából. Az általam viszonylag sűrűn hivatkozott Tau Malachi elgondolása szerint a Gnózis lényegét jelentő direkt, személyes, tapasztaláson

alapuló Tudás sajátos természete eleve értelmetlenné teszi bárminemű külső tényező által hitelesített átadási láncolat szükségességét, elvégre azt csakis és kizárólag a személyes törekvések során kibontakoztatott és elmélyített szellemi folyamat véghezvitele által érheti el az aspiráns. Ezen nézetrendszer szerint egyes egyedül a Gnózis, tehát az Abszolútummal való direkt, személyes kapcsolaton alapuló Tudás jelenvalósága teszi lehetővé a személy számára, hogy a különféle liturgikus cselekmények által szakramentális erőket szabadítson fel és tegyen önmaga (és mások) számára megélhetővé, azaz egy, a gnosztikus létélmény magas fokára eljutott személy akkor is képes lehet mondjuk egy eucharisztikus liturgia adekvát módon történő bemutatására, amennyiben mondjuk történetesen senki sem szentelte korábban érvényes módon áldozópappá, vagy püspökké az Apostoli Folytonosság érvényes keretei között. Ennek a felületes rátekintésre némi joggal egyfajta „gnosztikus protestantizmusnak” tekinthető nézőpontnak a vizsgálata során egynémely különleges és izgalmas szempontot meglehetősen fontos és szükséges lehet felvetni. A tradicionális tanítások szerint ugyanis mindennemű, szellemi megvalósítás során elnyerhető fokozatnak egyszerre többféle aspektusa válik tetten érhetővé. Egyfelől ténylegesen szükségesnek mutatkozik az eléréséhez az, hogy valaki (leginkább a hagyományos mester-tanítvány viszonyrendszer keretein belül) részesüljön az adekvát módon történő beavatásban (erre biztosítja a lehetőséget maga az Apostoli Folytonosság jelenvalósága is), másfelől pedig szükséges megvalósulnia annak a jellegzetességnek, hogy az adott beavatás valóban különféle változásokat eredményez a személy tudati terében. Egyszerűbben fogalmazván egyaránt szükséges az, hogy valaki tradicionális értelemben hiteles tanátadási vonalhoz (mint

amilyen jelen vizsgálódásunk esetében az Apostoli Folytonosság láncolata) csatlakozzék, illetőleg annak megvalósult jelenvalósága, hogy a tanítványi láncolattal való csatlakozás, valamint az adott fokozatra való felavatás képes legyen beindítani a megfelelő tudati változásokat. E szerint a nézet szerint tehát egyfelől valóban nem elegendő, hogy valaki mintegy „hasracsapás-szerűen” kinevezze önmagát gnosztikus papnak, avagy püspöknek (hiszen ebben az esetben alapvetően tetten érhető az adott tradíció tanítási láncolatához való kapcsolódás hiánya), másfelől azonban pusztán a megfelelő fokozatra való manuális és mechanikus felszentelés megtörténte sem feltétlenül elegendő ahhoz, hogy valaki gnosztikus szempontok szerint is valódinak tekinthető papnak, vagy püspöknek vallhassa önmagát.

Köztudott ugyanis, hogy bár a mainstream keresztény egyházak túlnyomó többsége (így példának okáért a katolicizmus és az orthodoxia köreibe sorolható közösségek) töretlenül őrzik az Apostoli Folytonosság Krisztus ideje óta jelenvalónak minősülő láncolatait, és a különféle fokozatokra való szenteléseknek kardinális jelentőséget tulajdonítanak, sok esetben azonban egyáltalán nem fordítanak figyelmet a cselekmény mélyebb, mondhatni egészen metafizikai természettel bíró aspektusaira, méghozzá olyannyira nem, hogy mindez magát a szentelés érvényességét kérdőjelezheti meg. Igaz ugyan, hogy (mint korábban olvashattuk) a kereszténység mainstream irányzatainak tanítása szerint a különféle szentelések érvényességét nem befolyásolja ezeknek a szempontoknak figyelembe nem vétele, és amennyiben a helyes anyag és forma, intenció és szukcesszió jelenléte nem sérül, úgy a szentelés érvényesnek tekinthető még akkor is, amennyiben az involvált személyek semminemű fogalommal

nem rendelkeznek a rítus beavatási természetét illetően. Gnosztikus szempontok szerint azonban ennél szigorúbb álláspontok képviselője válhat indokoltá részünkről, elvégre a metafizikai megvalósítás útját járó személyként nem érhetjük be a pusztán külső, jóformán teljes egészében mechanisztikus feltételek teljesülésének figyelembe vételével. Akár a mainstream, akár az episcopi vagantes körein belülre tartozó független, avagy neo-gnosztikus jelleggel bíró egyházakat és közösségeket vesszük alapul, nem egyszer nyílnak alkalmunk annak meglehetősen keserű szájjal történő megtapasztalására, hogy mintha az adott egyházak és közösségek papjainak és püspökeinek jóformán semmiféle fogalmuk nem lenne Hivatásuk mélyebb rétegeinek mibenlétéről. Nem kevés esetben vetődhet fel bennünk azon gondolat, amely szerint az adott egyház püspöke mintha nem is lenne tudatában annak, hogy ő valójában egy kétezer éves tradíció püspöki rangban álló képviselője. Nem ritkán a különféle szentelések beavatási természete olyannyira háttérbe szorul és feledésbe merül, hogy gnosztikusként valóban erőteljes kételkedésre lehet okunk a szellem jelenvalóságával kapcsolatban ezeket az eseteket illetően. Nyilvánvaló, hogy ezen nézőpont és gondolatsor képviselője könnyedén magára vonhatja az eretnesség billogját a mainstream kereszténység egyes ágazatainak irányából, azonban a magunk részéről inkább kell eljárunk a helyes metafizikai elvek figyelembe vételével (azaz elsődlegesen az Istennek tetsző módon), mint hogy a halott betűhöz ragaszkodjunk, avagy az emberek és emberi intézmények kedvét keressük. Ennek a szempontrendszernek ismeretében tehát egyáltalán nem lehetünk meglepve azon, hogy egyes gnosztikus körök erőteljesen megkérdőjelezzék az apostoli láncolatok jelenvalóságának középponti jelentőségét.

René Guénon írásaiból tudjuk, hogy bizonyos struktúrákat bizonyos körülmények között igenis képes magára hagyni a szellem, és azon a ponton túl csupán valamiféle csontváz módjára működhetnek tovább, azaz minden kétséget kizáróan megmarad az impozáns rítus, a láncolatok exoterikus szempontból nézve töretlennek tekinthető jellege, valamint a megfelelő intenció, anyag és forma, azonban pontosan a lényeg, azaz a szellem jelenléte tűnik el a struktúra mögül. Természetesen nem állítjuk, hogy ezen gondolatmenetből kiindulván az Apostoli Folytonosság egyes vonalainak érvényes voltát alapvetően meg kellene kérdőjeleznünk, mindösszesen arra kívánjuk felhívni a figyelmet, hogy gnosztikus szempontok szerint egyáltalán nem elégedhetünk meg a pusztá külsőségek mechanikus jelenlétével, jelesül tehát azzal, hogy valakit mintegy tényszerűen püspökké, avagy áldozópappá szenteltek az adott tradíció keretein belül. Azok a közösségek, amelyek elvben elképzelhetőnek tartják az Apostoli Folytonosság jelenvalóságának hiánya ellenére is kifejeződő szakramentális jelenlétet a rítus végzésének során, elsődlegesen arra a gondolatra hivatkoznak, amely szerint a rituális cselekmény lényegét képező transsubstantiatio voltaképpen a gnosztikus megismerés egy bizonyos pontján túl válik megnyilvánulóvá a személy számára, így pedig annak számára, aki ezen megismerésnek egy bizonyos fokára eljutott, lényegét tekintve mintegy saját jogán fedi fel és nyilvánítja ki önmagát, függetlenül attól, hogy az adott személyt áldozópappá szentelték-e, avagy sem. Úgy is mondhatjuk, hogy a rítust végző személy saját gnosztikus tudatállapota által válik tanújává az eucharisztikus csodának, és nem pedig amiatt, mert egy tanátadási láncolaton keresztül felhatalmazást nyert a liturgia érvényes keretek között való végzésére.

A magunk részéről, bár az Apostoli Folytonosság privilegizált státuszát természetesen minden kétséget kizáróan rendkívül értékesnek és kiemelten fontosnak tartjuk, elvben (és bizonyos keretek között) nem tartjuk kizártnak a fentebb levezetett megközelítésmódnak érvényes voltát, tekintve, hogy a gnosztikus létélmény meglehetősen egészen sajátos természettel bír, és ez a különleges, misztikus Tudás az esetek jelentékeny hányadában egyáltalán nem azok előtt tárja fel a maga teljességében önmagát, akik a hagyományos egyházi hierarchiák különféle fokozatainak valamelyikére pozicionálják magukat. Egyszerűbben (és némiképp személyesebb hangvételt megütve) fogalmazván azt mondhatom, hogy gnosztikusként nekem magamnak nem egyszer nyílhatott már alkalmam olyan személyekkel ismeretségbe keveredni, akik a szellemi életnek döbbenetesen hihetetlenül magas fokait valósították meg, és mindezen túl voltaképpen semmiféle kapcsolatot nem lehetett tetten érni közöttük és az Apostoli Folytonosság között. Ezzel a tapasztalattal párhuzamban ugyanakkor feltétlenül szükséges felvetnem azon élményeim megtörténtét is, amelyeknek során olyan emberekkel hozott össze a sorsom, akik voltaképpen egyetlen lépést sem tettek még semmiféle szellemi úton (avagy amennyiben igen, nos abban sem lehetett igazán tetten érni túlságosan sok köszönetet), és lényegében egyetlen aspektus tekintetében mutatkoztak „különbnek” nálam, jelesül abban, hogy valamilyen úton-módon képesnek bizonyultak kieszközölni bizonyos független katolikus, avagy neo-gnosztikus püspökszenteléseket. Őket megismervén talán némiképp joggal vetődött fel bennem is a kétely, hogy vajon a kérdéses szentelések pusztán mechanikus megtörténte elegendő lehet-e ahhoz, hogy az adott személy valóban képessé váljon a fokozathoz köthető szakramentális hatalom megnyilvánítására.

Ismervén a különféle független (gnosztikus) egyházak és püspökök köreiben megnyilvánuló anomáliákat, megítélésem szerint joggal vetődhet fel részemről azon kérdés, hogy gnosztikusként vajon valóban szükségessé válhat-e számunkra, hogy az egyes szakramentális természettel bíró áldozópap-, illetőleg püspökszentelésekre való eljutás céljából ezeknél az intézményeknél és személyeknél kilincseljünk? Direktebben fogalmazván úgy is felvethetjük a kérdést, hogy vajon valóban képes lehet-e nyújtani számunkra bárminemű szellemi többletet olyasvalaki, aki egy napjaink neo-gnosztikus egyházaihoz és közösségeihez hasonló, szélsőségesen anti-spirituális és ál-, illetőleg ellenbeavatási természettel rendelkező szervezet körein belül jutott el valamiféle (fő)papi fokozatra, és ráadásképpen mindezt feltehetően valamiféle spirituálisnak aligha nevezhető álezoterikus „urambátyám” viszonyrendszer keretein belül járta ki magának? Meglehető következtelenségekbe eshetünk bele ugyanis azon feltételezésünk által, hogy gnosztikusként (hiszen a Gnózis alapvető természetéhez tartozik a direkt, személyes tapasztaláson alapuló Tudás elnyerése) olyasfajta külső megerősítésekre és felhatalmazásokra lehet szükségünk az utunk bejárása során, amelyeket éppen valamiféle anti-gnosztikus természettel rendelkező szervezet keretein belül nyerhetünk csupán el. Érzésem szerint bizonyos szempontok szerint érdemes volna elgondolkoznunk azon kérdést illetően, hogy a gnosztikus természettel bíró szellemi beavatottságot valamilyen módon világosan elkülönítsük a keresztény Apostoli Folytonosság különféle vonalaitól, amelyeknek erőteljes (és néha teljes mértékben erőltetett) túlhangsúlyozása alapvetően a modernkori neo-gnoszticizmus sajátos jellegzetessége, és természetéből fakadóan akár idegennek is

lehet tekinthető a gnosztikus tradíció autentikus áramlatainak szellemiségétől. Szükséges végiggondolnunk és tekintetbe vennünk, hogy a gnosztikus létélmény voltaképpen tudatállapot (illetve több, egymással hierarchikus viszonyrendszerben álló tudatállapot bejárása során tárja fel, jeleníti meg és fejt ki önmagát), amelyre voltaképpen a szellemi megvalósítás (tradicionális értelemben helyesen megélt és működtetett orthodoxia és orthopraxis) által és során jut el a kereső, tehát egyszerűbben fogalmazva vagy képessé válik elérni, átélni és megnyilvánítani ezeknek a tudati állapotoknak különféle szintjeit, avagy nem. Amennyiben erre nem válik képessé a szellemi ösvény bejárása során, úgy voltaképpen hiába szentelik, avagy avatják bármiféle vonalon bármivé, végső soron nem történik semmiféle elmozdulás részéről ezen tudatállapotoknak irányában.

Gondoljunk csak bele: amennyiben pusztán egy gnosztikusnak nevezett áldozópap-, avagy püspökszentelés megtörténte képessé tenné a személyt arra, hogy valódi és autentikus állapotait tapasztalja meg a gnosztikus létélménynek, úgy az Egyesült Államok, vagy Franciaország területén voltaképpen egymást érnék a valódi és autentikus adeptusai és mesterei a Gnózisnak, pedig finoman szólva sem mondhatjuk, hogy ez a helyzet állna fenn jelen korunk vonatkozásában. Lehetséges, hogy érdemes volna szembenéznünk azon jellegzetességgel, hogy a gnosztikus szellemiség képviselői mindig is ritkaságszámba számlálандónak számítottak az emberiség történetének egész során át, és voltaképpen majdhogynem villámcsapáshoz hasonlítható hirtelenséggel tűntek fel egy bizonyos földrajzi helyszínen és időben, olykor különféle tanítványokat hagyván önmaguk után, olykor pedig ismét nyomtalanul, és ugyanolyan

hirtelenséggel eltűnvn, mint ahogyan megjelentek. Talán érdemesnek mutatkoznék beletörődnünk, hogy Gnózisra vagy önmagunk erőfeszítései és szellemi haladása által juthatunk el, avagy egy mainapság is élő (avagy egy fizikális valójában már eltávozott, de szellemi influenciái által számunkra is jelenvalónak minősülő) személy tanításait követvén találhatunk rá az erre vezető ösvényre, de semmi esetre sem úgy, hogy valamiféle neo-gnosztikus ágazat képviselőjének „jóvoltából” teszünk szert egy bizonyos spirituális fokozatra, légyen szó akár magáról az Apostoli Folytonosságról is. Talán meg kellene hagynunk ezeket a vonalakat a mainstream keresztény ágazatok belső hierarchiáinak képviselői számára, nekünk pedig gnosztikusként a szellem transzcendens útjai felé volna inkább ildomos irányítani a figyelmünket.

Összefoglalván mindezt tehát (és a lehető legvilágosabb állásfoglalás igényével) azt mondhatom, hogy bár a magam részéről kiemelten fontosnak és középponti jelentőséggel rendelkezőnek tartom az Apostoli Folytonosság érvényes vonalainak jelenlétét egy alapvetően keresztény-gnosztikus megvalósítási úton, ugyanakkor azonban több, kardinális szereppel bíró tényező figyelembe vétele mellett teljes mértékben elképzelhetőnek tartom, hogy létezhetnek olyan fokozatai a gnosztikus tudatosságnak, amelyeket átélvén a személy számára akkor is jelenvalóvá válik az eucharisztikus elemek átlényegülése, amennyiben őt magát sohasem szentelték hivatalos módon az Egyházi Rend adekvát fokozataira. Szükségesnek látom azonban egyértelműen hangsúlyozni, hogy ezen nézetem egyáltalán nem ekvivalens azokkal a fajta úrvacsora-értelmezésekkel, amelyek többek között a reformáció egyes ágazatainak gondolkodásmódjára jellemzőek, azaz egyfelől nem állítom, hogy ilyenén módon

tekintvén az Eucharisztia csodáját mintegy automatice elfogadható lehet bárminemű ilyen irányú próbálkozás, másfelől pedig azt sem gondolom, hogy ezen oknál fogva a tradicionális Szentmise rítusának létjogosultsága bármilyen módon is csorbulhatna. Egyszerűbben fogalmazván tehát egyfelől nem gondolom, hogy a korábban már említett transsubstantiatio mintegy automatikus módon bekövetkeznék minden olyan esetben, amikor egy adott illető végrehajtja a megfelelő gesztusokat és kimondja a szükséges szavakat, elvégre mint mondtam, mindösszesen csupán el tudom képzelni, hogy „létezhetnek olyan fokozatai a gnosztikus tudatosságnak, amelyeket átélvén a személy számára akkor is jelenvalóvá válik az eucharisztikus elemek átlényegülése, amennyiben őt magát sohasem szentelték hivatalos módon az Egyházi Rend adekvát fokozataira”. Ugyanígy sohasem állítanám, hogy akár a Szentmise hagyományos formáinak, akár magának az Apostoli Folytonosságnak a léte egyszerűen feleslegessé válna pusztán attól, hogy megítélésem szerint létezhetnek másfajta utak és módok is ezeken kívül, avagy ezeken túl. Számos gnosztikus közösség beleesni látszik abba a hibába, hogy a Gnózis által jelentett és elérhető korántsem hétköznapi karizmák lehetséges voltából kiindulván egyenes úton következteti azt, hogy mintegy egyszerűen „ki lehet dobni” a Szentmisét, avagy az Apostoli Folytonosság láncolatait. Érzésem szerint amennyiben valaki képesnek bizonyul eljutni a gnosztikus tudatosságnak olyan állapotára, amelynek keretein belül az Apostoli Folytonosság jelenvalósága nélkül is átélhetővé és megmutatkozóvá válik számára a transsubstantiatio, az inkább tekinthető csodálatos ajándéknak és áldásnak, semmint olyasvalaminek, ami voltaképpen teljesen hétköznapi körülmények között is elérhető és megközelíthető, pusztán egyszerű próbálkozások

eredményeként előállva. Úgy gondolom, hogy tradicionális alapokon állva egyáltalán nem zárható ki, hogy egyes gnosztikusok mindennemű hagyományos és hivatalos felhatalmazás (szentelés) nélkül is képesek lehetnek átélhetővé tenni önmaguk és mások számára az eucharisztikus transsubstantiatio élményét, ugyanakkor mindezt azonban egyáltalán nem lehetséges olyan módon felvetni, ahogyan ezt mondjuk a különféle protestáns felekezetek teszik, még kevésbé lehetséges azt állítanunk, hogy pusztán a felvetés lehetséges voltának igenlése feljogosíthat bennünket arra, hogy erre hivatkozván mintegy közönségesen eldobjuk magunktól a hagyományos Szentmisét és az Apostoli Folytonosságot. A továbbiakban vizsgáljuk meg részletesen a gnosztikus közösségépítés másik módját, jelesül az apostoli alapokon álló szakramentális útírány természetének mibenlétét...

Vajon mi végre kell a gnosztikusoknak egyház?

Kimondottan fontosnak tartom, hogy ezt a nem kevés esetben nekem címzett kérdést szerepeltessem a fejezetnek címadó gondolata gyanánt. Gyakorta kerül szóba olvasóim és hallgatóim részéről azon problémafelvetés, amely szerint nem igazán egyértelmű, hogy vajon mért is érzi oly nagyon szükségét egy alapvetően gnosztikus jellegű úton járó személy annak, hogy valamiféle körülhatárolt és nevesíthető egyházhoz tartozzék, amikor a Gnózis lényege éppen a direkt, személyes és misztikus tapasztalásban rejlik. Nos, egyfelől tökéletesen igazat kell adnunk a kérdés felvetőinek annak tekintetében, hogy a gnosztikus lelkiség természetéből fakadóan valóban nem tűri (és nem is tűrheti) meg a rigid, bebetonozódott és intézményesített egyházi kereteket, és természetesen tudvalevő, hogy maguk a gnosztikusok is rendszerint az egyházak peremvidékeire kényszerülten róják magányos vándorútjukat, hiszen a mainstream, exoterikus jellegű közösségek általában nem szívesen tűrik meg maguk között őket. Ugyanakkor azonban szükséges megemlékeznünk arról a korántsem elhanyagolható jelentőséggel bíró tényről, hogy a gnosztikusok (legalábbis a keresztény szemlélettel rendelkezők) sok esetben ugyanazon szent szövegeket teszik meg istenkeresésük alapjául, és ugyanazon rituális keretek között kísérelnek meg közelebb kerülni az Istenhez, mint a kereszténység fősodorbelti változatait gyakorló krisztuskövetők. A gnosztikusok jelentékeny hányadának esetében (azon túl, hogy elsősorban a direkt és személyes, tapasztaláson alapuló Tudást keresik) bizonyos fajtájú liturgikus keretekre és szokásokra minden kétséget kizáróan felmerül az igény, és sokan közülük nem kívánnák végérvényesen elhagyni azokat a formákat sem,

amelyeket a hagyományos kereszténység körein belül maradó társaik gyakorolnak. Bár tény és való, hogy bizonyos gnosztikusok erőteljesen képviselik azon álláspontot, amely szerint a gnózisra jutáshoz egyáltalán nem szükséges sem a szent szövegeken való elmélkedés, sem a rendszeres imaélet, sem pedig a különféle liturgikus természettel rendelkező gyakorlatok, a magunk részéről mégis fenntartjuk azon véleménynek képviselőt, hogy a Gnózishez való eljutás az eseteknek igencsak csekély hányadát leszámítva nem lehetséges egy bizonyos tradíció követése és képviselése nélkül, elvégre ez a tradíció tekinthető azon gyakorlatok, tudásanyag és szellemiség letéteményesének, amely biztonsággal vezetheti az egyént az általa választott úton.

Elteltekintve néhány elszórt példától, jelesül a „választott kevesektől”, akik mindenfajta liturgikus és doktrinális vándorbot nélkül képesek bejárni az Utat, a többség számára szükségesnek és fontosnak bizonyulnak a különböző útjelzők, felszerelések és eszközök ahhoz, hogy ne essenek az ösvény bejárása során kelepccékbe, és ne tévedjenek különféle tévutakra. A legtöbb spirituális kereső és szellemi úton járó (így a gnosztikus is) kimondottan igényt tart az általa követett tradíció doktrinális és praxeológiai útmutatására, amely nemcsak, hogy hathatós segítséget nyújt az ösvényen való haladás során, hanem képesnek mutatkozik visszatartani a személyt attól is, hogy az esetlegesen felmerülő klasszikus hibák valamelyikébe menthetetlenül beleessen. Sajnálatos módon nem egyszer lehetünk tanúi azoknak a borzalmasan félresikerült egyéni utaknak, amelyeknek esetében a kérdéses személy minden tekintetben bizonyosnak mutatkozik afelől, hogy haladása során a Szentlélek, Jézus Krisztus, valamelyik arkangyal, avagy éppen korunk neo-gnosztikus és pseudo-

spirituális világában különleges népszerűségnek örvendő „felemelkedett mester” vezetése alatt áll, a valóságban azonban (jó esetben legalábbis) pont, hogy nem vezet senki és semmi sem, leszámítva persze a saját téveszméit. Bizonyos, önmagukat gnosztikusnak valló személyek viseltetnek tökéletes magabiztossággal akkor, amikor magukat valamiféle neves előd, mondjuk Keresztelő Szent János, vagy Mária Magdolna reinkarnációjának tekintik (természetesen mit sem tudva arról, hogy a reinkarnacionizmus ilyen szintű vulgáris változatát egyetlen valódi tradíció sem tanította sohasem), és természetesen az sem zavarja őket túlságosan, hogy ezen elképzelésükben és igényükben rendszerint legalább féltucatnyi másik „pályázóval” osztoznak.

Szintén veszedelmes tud lenni az a fajta elképzelés, amely szerint valójában nem is kell csinálni semmit sem, nem szükséges törekedni, nem szükséges erőfeszítéseket tenni, nem szükséges gyakorlatokat végezni, mert... és erre a „mert”-re vonatkozóan a lehető leghajmeresztőbb ötletekkel és javaslatokkal állnak elő. Ilyen és ehhez hasonló téveszméktől és hibás beállítódásoktól mentheti meg a keresőt, amennyiben szellemi utazása során egy élő és valódi tradíció követése mellett köteleződik el, és annak a tradíciónak eszközeit, gyakorlatait, lehetőségeit használja jelzőfény és irányjelző gyanánt. Összefoglalván tehát azt mondhatjuk, hogy a legtöbb gnosztikus, azon túl, hogy természetesen törekszik a Gnózis direkt és személyes módon történő megtapasztalására, spirituális vándorútja során legalább annyira rászorul egy bizonyos tradíció követésére, mint ahogyan elmondható ugyanez szinte valamennyi szellemi emberről egyaránt. Meglehetősen torz deviációk lehetnek képesek kifejlődni azoknak esetében, akik mindenfajta segítség, útmutatás és

jelzőfény nélkül kíváncsoznak elindulni és haladni az ösvényen, és ezen oknál fogva a gnosztikus számára is szükségesnek és fontosnak bizonyulhat, hogy útja során igénybe vegye az általa igénybe vehető lehetőségeknek körét.

Azon túl, hogy mindegyik a legtöbbeknek esetében feltétlenül szükség mutatkozik, számos gnosztikus alapvetően szívesen venne részt mindazokon a liturgikus alkalmakon, amelyeken a mainstream keresztény irányzatok követői egyházi felekezeteik jóvoltából részt vehetnek, jelesül tehát az eucharisztikus liturgiákon, közös imádságokon, doktrinális és praxeológiai kérdéseket célzó előadásokon, illetőleg alkalomadtán különösen erősen feltámadhat bennük az igény arra, hogy életüknek különféle jelentős állomásait (házasságkötés, betegség) a keresztény Szentségekben való részesülés által megszenteljék. Nem kevés gnosztikus egészen egyszerűen igényli a sakramentális kereteket, mintegy „jól érzi magát” közöttük, és nem kívánna lemondani róluk pusztán avégett, mert gnosztikusként alapvetően másfajta úton halad, mint például a keresztények túlnyomó többsége. Jellemző, hogy amikor az ember mintegy gnosztikusként kezdi meghatározni önmaga identitását, az egyházakkal való kapcsolat kérdését illetően kétfajta tanáccsal nyílnak alkalma szembesülni. Ezek közül az egyik az egyházi keretrendszerhez való kötődés teljes megszakítását fogalmazza meg, mondván „erre ezentúl már semmi szükség nincsen”, hiszen gnosztikusként a direkt, személyes, tapasztaláson alapuló tudást kell keresni. Ez a fajta hozzáállás azonban – mint ahogyan fentebb már írtunk róla – nemcsak, hogy sokaknak számára (főként praxeológiai szempontok miatt) nem igazán kivitelezhető, hanem nem kevés esetet illetően kimondottan káros is lehet, nem is beszélve arról, hogy sok gnosztikus

alapvetően kedvet leli a különféle egyházi alkalmakon való részvételben. A másik vélemény szerint a gnosztikus számára tökéletesen megfelelő kell legyen az, ha alkalomadtán részt vesz eredeti egyházának egyes alkalmain, és amellet, hogy önmagát gnosztikusként definiálja, valamilyen módon megpróbál betagozódni és megmaradni az adott mainstream egyház keretrendszerén belül. Mindez persze első rátekintésre alapvetően kézenfekvő megoldás lenne, kivitelezése azonban kétségkívül meglehetősen sokféle problémát szülhet. Ezek közül talán a legmarkánsabban tetten érhető azon jelenség, hogy a hagyományos egyházak tagjai rendszerint kimondott idegenkedéssel, sőt mi több, sok esetben egyenesen ellenséges attitűddel viszonyulnak a fővonaltól eltérő nézetek irányában, így pedig a gnosztikus látásmóddal kapcsolatban is felmerülhet nem kevés ellenérzés részükről. Ellenérvként persze felvethető, hogy a kereszténység kétezer esztendeje alatt a legtöbb gnosztikus viszonylag könnyedén megoldotta a mainstream egyházakban való megmaradás problematikáját, mindez azonban vajmi kevés megnyugvással és vigasszal töltheti el azokat, akik erre a fajta vállalásra mainapság rászánják önmagukat. Nem egy, önmagát gnosztikusként definiáló személy beszámolójából nyílnak lehetőségünk rátekinteni azokra a fajta kényelmetlenségekre és kellemetlenségekre, amelyek a mainstream, szinte kizárólag az exoterikus jelleggel bíró tanításokra hangsúlyt helyező egyházak körein belül érhetik az úgymond „másfajta körökben mozgó” keresztényeket, kezdve a folyamatos helytelenítő és rosszálló megjegyzésekkel, a leereszkedő arroganciával átítatott fölényeskedéssel, és folytatván a sort a direkt és nyílt kirekesztéssel, egészen a zaklatás és fenyegetés különféle formáihoz eljutván.

Véleményem szerint tehát egyáltalán nem meglepő, és nem is csodálatra méltó azon jelenség, amelyet a gnosztikusok egyházi keretek felé mutató igenlő attitűdjével kapcsolatban tapasztalhatunk, elvégre a gnosztikus keresztények egy bizonyos hányada vágyik arra, hogy a különféle Szentségekben maga is részesüljön, illetőleg a korábbi egyházában megszokott liturgikus keretek között ünnepelhesse ezeket a Szentségeket, mindezt pedig úgy tehesse meg, hogy a mainstream egyházak körein belül való megmaradásának esetén szinte elkerülhetetlenül megnyilvánuló atrocitásokat mindeközben sikeresen elkerülheti. Nem kevés gnosztikus részéről megfogalmazódik a szentségi keretek irányában megnyilatkozó igenlő viszonyulásmód, emellett azonban azon igény is, hogy mindezt háborítatlanul és konfliktusmentesen élhessék meg, ezeknek az igényeknek manifesztációja pedig bizonyos esetekben egyenesen vezet el egy különálló gnosztikus szentségi közösség (ecclesia – egyház) igenléséhez.

Gnosztikus egyház, de mégis hogyan?

Ide vonatkozó problémáinknak előőrsei rögvest felfedik magukat akkor, amikor is a gnosztikusok szentségi közösségével kapcsolatos igényünkkel első ízben fellépünk, ugyanis alapvetően nehezen elképzelhető olyan egyház, amely nem rendelkezik az Apostoli Folytonosság érvényes és szakadástól mentes láncolatainak valamelyikével. A Gnózis keresztény irányultsággal bíró formája ugyanis, legalábbis a mi olvasatunkban elsősorban szakramentális természetű, és mint ilyen, minden kétséget kizáróan a hagyományos keresztény Szentségeken kell, hogy alapuljon. Szentségek azonban nem létezhetnek az Egyházi Rend jelenléte nélkül, amely Egyházi Rend alapvetően az Apostoli Folytonosság láncolatában bontakozik ki és nyer formát. Az első probléma, amely tehát jelenlegi gondolatmenetünk szempontjából felmerül, voltaképpen nem más, mint éppen az Apostoli Folytonosság meglétének kérdése, érvényes vonalakat ugyanis meglehetősen bajos találni a mainstream egyházak (római katolicizmus, orthodoxia, ókatolicizmus, egyes anglikán ágazatok) keretein kívül. A huszadik századnak során nem kevés esetben felmerült, hogy az önmagukat gnosztikus keretek között elképzelő közösségek vezetői az úgynevezett *episcopi vagantes*, azaz a vándorló püspökök (a kérdéskör kapcsán lásd a szerző ide vonatkozó tanulmányát: Nemiél C Logismord – *Episcopi vagantes*, 2020) segítségét kérték avégett, hogy számukra az Egyházi Rend jelenvalóságának zálogát jelentő püspökszentelést lehetővé tegyék. Az Egyesült Államokban jelenleg is működő *Ecclesia Gnostica* alapító püspöke, Duc de Palatine például a neves *episcopus vagans*, Hugh George de Willmott Newman jóvoltából válhatott érvényesen szentelt keresztény főpappá, illetőleg ugyanezen segítő kéz által

juthatott el az Apostoli Folytonosság a franciaországi gnosztikus áramlatok különféle egyházaikhoz is. Meglehetősen sajnálatos jelenség, hogy mainapság ezeket a főpapszenteléseket rendszerint különféle „spirituális urambátyám viszonyok” között, sok esetben szabadkőműves, vagy martinista beavatási fokozatok viszonyában cseretermék-ké téve adják és veszik, a szentelések érvényességét jelentős mértékben kockára téve ezzel. Korunkban az önmagukat gnosztikusnak valló püspökökkel (már amennyiben a környékünkön élnének) gyakorlatilag Dunát lehetne rekeszteni, és a köreikben dívó kritikátlan szentelési szokásoknak köszönhetően mindenféle, sok esetben súlyos pszichés problémákkal küzdő személyek kóvályognak magas egyházi címeknek birtokában. Amennyiben tehát felmerülne az igény egy valóban autentikus, megbízható, és tiszta forrásokból táplálkozó gnosztikus egyház létrejöttének irányában, az ennek megalapításához szükséges Apostoli Folytonossággal kapcsolatos garancia vállalásának problematikája kétségtelenül olyasvalami, amellyel minden körülmények között számolni szükséges.

Első problémapont tehát foglalatosságaink körében nem más, mint az Apostoli Folytonosság megfelelőnek tekinthető vonalainak előtalálása, amely bár első rátekintésre nem tűnne természetszerűen bonyolult és nehézkes vállalkozásnak, tekintve hogy – mint korábban mondtam – főként az USA és Franciaország területén gyakorlatilag egymást érik a különféle gnosztikus jellegű egyházak és közösségek, amelyek az esetek túlnyomó többségében nem is mutatkoznak túlzottan zártnak egy esetleges megkeresés irányában. Ezt a fajta nyitottságot látván erős a kísértés az elcsábulásra, azonban mindenképpen érdemesnek mutatkozik

figyelembe vennünk, hogy ezekben a körökben a nyitottság mértéke fordítottan arányos a megbízhatósággal, jelesül minél inkább értékes, stabil és jól nyomon követhető szentelési vonalakat birtokol egy adott püspök, rendszerint annál nehezebben áll rá, hogy ezeket a vonalakat egy esetleges főpapszentelés által megossza a hozzá fordulókkal. Elcsépett közhely, hogy minél inkább értékes portékával rendelkezik valaki, annál inkább jogában és lehetőségében áll válogatni az előtte feltárulkozó lehetőségek között, nem is beszélve arról, hogy napjaink vándorló püspökeinek zöme – akár gnosztikus, akár nem – meglehetősen hiú, büszke és arrogáns tud lenni, és sajnos túlságosan is szívesen játssza a megérinthetetlen és tiszteletet parancsoló hierarchát. Nem ritkán tetten érhető esetükben, hogy mennél inkább érzik a kiszolgáltatottságot és szükségét a másik fél részéről, annál inkább hajlamosnak mutatkoznak kéretni magukat, és esetenként nemes egyszerűséggel visszautasítani a hozzájuk érkező kéréseket. Napjaink gnosztikus püspökei nem ritkán kiváló lehetőséget szimatolnak önnön fontosságuk és megkerülhetetlenségük hangsúlyozására akkor, amikor a hozzájuk fordulók részéről erős igényt és szándékot vélnek felfedezni, és olykor meglehetősen nevetséges és visszataszító módon kéretik magukat, kihasználván a másik fél kiszolgáltatottságát. Sajnos mindent összevetve mégiscsak csekély azoknak a gnosztikus érzületű vándorló püspököknek a száma, akik valóban és őszintén, mindenfajta hátsó szándéktól és érdektől mentesen érdekeltté tehetőek egy újdontúj, egyházas jelleggel rendelkező szellemi kör megalapításban. Sokuk jellemzően tetten érhető módon legalább ugyanannyira tekinti árucikknek az általa birtokolt püspökséget, mint amennyire ő maga árucikként jutott hozzá annak idején, így amennyiben nem rendelkezünk valamiféle cserealapot jelentő ezoterikus avatási

fokozattal, avagy átadományozható jól csengő titulussal, alapvetően meglehetősen kevés esélyünk lehet egy gnosztikus püspöki fokozat elnyerésére. Tovább bonyolítja a kérdést, hogy amennyiben szert is teszünk valamiféle kapcsolatra egy ténylegesen megbízható, hiteles és korrekt gnosztikus püspök személyében, az illető általában nem rendelkezik a megfelelő mértékű anyagi forrással ahhoz, hogy hozzánk eljusson, így valószínűleg nekünk válik majd szükségessé utat találnunk jó esetben csupán Franciaországig, ám legtöbbször nem kerülhető ki egy amerikai, avagy esetleg braziliai utazás.

Komolyabbra fordítván a szót azt mondhatjuk, hogy egy gnosztikus irányvonalon történő egyházszervezés rendszerint már az első lépésnél megfenekleni látszik, még hozzá éppen azon, hogy hiába áll rendelkezésünkre látszólag gnosztikus püspököknek egész garmadája (a legtöbben közülük rendelkeznek weboldallal, illetőleg jelenlevőnek számítanak a nagyobb közösségi oldalak némelyikén is), nagy többségük már az első rostákon kihullik. Még ha sikerül is szemfüles és körültekintő módon kiküszöbölnünk a közönséges csalókat, a jóhiszemű tévelygőket, valamint a valóban veszélyes elmebetegeket, a fizikai távolság, a nyelvtudás hiányából fakadó nehézségek, illetőleg a különféle egyéb komplikációk rendszerint alapjaiban gátolják meg egy jövőbeli püspökszentelés megvalósulását. Ugyancsak nehezíti a kérdést, hogy a legtöbb gnosztikus püspök preferálja, ha az általa újonnan szentelt püspök inkább az ő jurisdikciója alatt tevékenykedik a továbbiakban, semmint hogy újdonszerű egyházat alapítson. Ezzel az első hallásra még akár komolynak és indokoltnak is tekinthető felvetéssel kapcsolatban rendszerint azon probléma látszik felmerülni, hogy Hazánkban lehetetlenségnek minősül adoptálni azokat az

irányvonalakat, amelyeken ezek az amerikai, francia, vagy brazil egyházak működnek. Magyarországon példának okáért egy templárius, martinista, vagy Elus Cohen jelleggel bíró kezdeményezés valószínűleg csekély mértékű érdeklődésre tarthatna csupán számot, tekintve, hogy nálunk ezeknek az irányzatoknak semminemű hagyománya nincsen, illetőleg ha mégis, úgy teljességgel bizonyosak lehetünk afelől, hogy általánosságban komoly pszichés problémákkal rendelkező, rangot, címet és titulust halmozni kívánó, arrogáns és kivagyiskodó személyek érdeklődnek majd újonnan alapuló egyházunk felől. Ugyancsak megemlítendő, bár az előzőeknek folyamán némiképp hangsúlyoztuk már, hogy ezek a fajta pszichés defektusok rendszerint magukra az önmagukat gnosztikusnak valló püspökökre is jellemzőek, és így eleve szinte a lehetetlenséggel lehet határos, hogy ráakadjunk közöttük egy viszonylag egészségesre. Meglehetősen illúzióromboló, és felettébb kiábrándító tud lenni, amikor ráébredünk, hogy a velünk tárgyaló gnosztikus püspök szellemi értelemben még egy öt éves gyermek szintjét sem igazán éri el, a mentális és pszichés állapotukról pedig inkább ne is beszéljünk tovább.

Ahhoz azonban, hogy valamiféle gnosztikus egyházzal egyáltalán beszélni lehessen, az Apostoli Folytonosság jelenvalóságát minden kétséget kizáróan garantálni szükséges, tehát mindenképpen jelen kell lennie olyan személynek, aki az Egyházi Rend kilencedik, azaz püspöki fokán állva szentelési vonalát közvetlenül Jézus Krisztus első apostolaira visszavezetheti. Csak ennek fényében válik garantálhatóvá mind a hét keresztény Szentségnek jelenléte az újonnan alapított egyházi szervezetben. Szintén meglehetősen nehézé teszi a helyzetünket, hogy a manapság regnáló gnosztikus

püspökök jelentékeny hányadának esetében magának a püspökké való szentelésnek érvényessége is meglehetősen kérdésesnek számít. Egy korábbi tanulmányomban (Nemiel C Logismord – Episcopi vagantes, 2020) részletesen szóltam a szentelés érvényességének legfontosabb kritériumairól, és a velük kapcsolatban felmerülő leggyakoribb problémákról, így erre most nem térnék ki részletesen, annyit azonban mindenképpen szükséges megismételni, hogy mindennek alapvetően három fő feltétele nevezhető meg. Arra, hogy az Apostoli Folytonosság jelenlétének szükségessége kiküszöbölhetetlen, már bőségesen elegendő mennyiségű gondolatot szenteltünk, viszont elhanyagolhatatlannak érzem még egy ízben kitérni arra is, hogy a helyes intenció, azaz szándék jelenvalósága ugyancsak nem sérülhet. Ahhoz ugyanis, hogy egy főpapszentelés érvényesnek legyen mondható, sajnos nem elegendő önmagában az Apostoli Folytonosság egyes vonalainak pusztán mechanikus természettel bíró jelenléte, hanem bizony azon kritériumnak is meg kell felelnünk, amely szerint mind a szentelést végző, mind pedig a szentelendő személy esetében sértetlenül meg kell jelennie a helyes szándéknak, azaz mindkettejüknek azt kell akarniuk, amit az egyház (akár mainstream, akár gnosztikus) az ilyen jellegű szentelések kapcsán mindig is megtenni és előmozdítani szándékozott. Egyszerűen fogalmazva mindez azt jelenti, hogy a szentelő püspöknek valóban új püspököt (és nem valami mást) kell akarnia szentelni, a szentelendőnek pedig valóban püspökké (és nem valami mássá) kell akarnia válni. Nem kevés gnosztikus közösségnek esetében az eltévelyedés a tradíció szellemétől annyira markánsnak minősül, hogy már nem is lehetséges beszélni a helyes intenció meglétéről, mert hiszen gyakorlatilag teljes mértékben ellenőrizhetetlenné válik, hogy a felek vajon azt kívánják-e megtenni a szentelés által, amit a

tradíció mindig is tanított és óhajtott ennek vonatkozásában. Ilyen közösségeknek körein belül rendre előfordul, hogy a szentelő valójában már nem a szó szoros értelmében püspöknek nevezhető személyt kíván kreálni, illetőleg a szentelendő már nem a szó szoros értelmében püspöknek nevezhető személyé kíván válni. Az önmagukat következetesen gnosztikusnak valló, ám valójában a thelema irányvonalához tartozó Ecclesia Gnostica Catholica püspökeinek esetében például meglehetősen bajosan lehetséges érvényes szentelésekről beszélnünk, hiszen noha az Apostoli Folytonosság töretlen láncolatainak jelenléte elvben fennáll, magának az egyháznak megközelítésmódja már oly mértékben eltér a tradicionális kereszténység (akár gnosztikus, akár nem) értelmezésétől, hogy püspökeiknél már nem is szólhatunk a helyes intenció (szándék) jelenlétéről, elvégre már semmilyen mértékben nem ellenőrizhető, hogy vajon a kérdéses személyek valóban a keresztény (gnosztikus) tradíció szellemében eljárva kívánnak tevékenykedni, avagy sem.

Ugyancsak problematikus pontnak számít a megfelelő anyag és forma megléte, amelyre a legtöbb gnosztikus ágazat püspökei szinte egyáltalán nem fordítanak gondot. Ahhoz ugyanis, hogy egy szentelés érvényesnek lehessen nevezhető, a fentebb elmondottakon túl szükséges még, hogy bizonyos, főként liturgikus természettel rendelkező feltételek teljesüljenek. Ezek közül a legfontosabb, hogy a szentelés gerincét képező püspöki kézfeltételnek mindenképpen meg kell valósulnia, méghozzá fizikailag, tehát egyáltalán nem elegendő, hogy mondjuk a szentelő püspök valamilyen videotelefonos rendszeren keresztül elmondja a szertartás szavait. Szentelőnek és szentelendőnek a fizikai síkon is kontaktusba kell lépnie ahhoz, hogy a szentelés érvényesnek

mutatkozzék. Ugyancsak megkerülhetetlen feltételnek számít, hogy a szentelésnek Szentmise keretein belül szükséges történnie, azaz olyan liturgikus keretek között, amelyek megfelelnek egy Eucharisztikus szertartás feltételeinek, illetőleg a szentelési szövegek és rituális elemek intaktságát is szem előtt kell tartani. Rendszeresen előforduló jelenségnek számít azonban sajnos napjaink gnosztikus közösségében, hogy az egyes püspökök mindenféle, sok esetben saját maguk által kreált liturgiákat használván szentelnek újabb főpapokat, ezeknek érvényességét illetően azonban sohasem lehetünk megfelelő mértékben bizonyosak. Ahhoz ugyanis, hogy valaki bizonyossággal és biztonsággal legyen képes érvényes és működőképes liturgiákat szerezni, kimondottan nagyfokú szakértelemre és hozzáértésre van szükség, napjaink gnosztikus püspökeinek esetében azonban ezek általában nem állnak fenn. Nem lehet elegendő számunkra pusztán az, hogy az illető püspök által kreált és használt liturgia mintegy „nagy vonalakban” emlékeztet egy Szentmisére, mint ahogyan az sem, hogy a „fő részek legalább kivehetőek benne”, hanem lehetőség szerint teljes és tökéletes egyezésre van szükség. Éppen ezért érdemes árulkodó jelnek tekinteni, hogy vajon az adott püspök hajlandó-e archaikus liturgiát használni a tervezett szentelés során, avagy sem. Az igazán felelős vándorló püspökök még akkor is, amennyiben ők maguk rendszerint nem használnak ilyen liturgiákat, legalább a szentelés erejéig hajlandóak példának okáért a tridenti rítust, avagy valamelyik keleti orthodox liturgikus rendet igénybe venni, hogy a hozzájuk fordulók számára garantálják a megfelelő anyagi és formai elemek maradéktalan teljesülését. Láthattuk jól, hogy bizony a legtöbb esetet illetően próbálkozásunk már rögvest az első lépésnél megfeneklene, ám tegyük fel, hogy talán mégiscsak sikerrel járunk, és végső soron képesnek

bizonyulunk garantálni az Apostoli Folytonosság érvényes vonalainak jelenlétét az újonnan alapított gnosztikus egyházban. Vizsgáljuk most tovább, hogy miféle irányelveknek kellene feltétlenül megfelelnünk ahhoz, hogy ne váljunk rövid úton nevetségessé és hiteltelenné a vállalásunkkal. Hangsúlyoznunk kell, hogy a következőkben leírtak a non-apostoli ösvények esetében is teljes mértékben relevánsnak tekinthetők:

Megfelelő mértékű képzettség és jártasság:

Megkockáztatván, hogy rövid úton népszerűtlenné válok ezen kijelentéssel, szeretném egyértelműen leszögezni, hogy véleményem szerint gyakorlatilag semmiféle eredmény nem érhető el a címben szereplő tényezők nélkül. Napjaink vándorló püspökeinek jó része (akár gnosztikus irányultsággal bírnak, akár nem) általában tragikusan képzelten, és nem feltétlenül az akadémiai skillek és tudásanyag megléte, vagy hiánya itt a kérdés, hiszen lényegében átlagos intellektus birtokában szinte mindenki képes lehet a megfelelő tudásanyag elsajátítására, pusztán az adekvát irodalom feldolgozása által. Itt egyfajta sajátos működő tudásra van szükség, mondhatni egy széleskörű, önálló és rugalmas tradicionális tudásra, amelynek része egyfelől az adekvát világnézet kialakítása, másfelől pedig ennek a világnézetnek nyomvonalán a megfelelő élet- és értékszemlélet kimunkálása. Egy gnosztikus egyház esetében ugyanis egyáltalán nem elegendő a doktrinális háttérnek akár mesteri szintű ismerete, hanem itt bizony a tettekre váltás folyamatában is kimondottan markáns előrehaladásra van szükség. Úgy is mondhatnánk, hogy egy gnosztikus irányultságú személy számára mindösszesen két terület adott, ahol is a mainstream,

exoterikus vallási formák képviselőivel szemben néminemű előnyre tehet szert, nem mintha olyasfajta területek lennének ezek, amelyekkel kapcsolatban bármiféle versenyhelyzetnek fel kellene merülnie. Ezek közül az egyik érzésem szerint nem más, mint a strukturált, élő tárgyi tudás, a másik pedig ennek a strukturált és élő tárgyi tudásnak tettekre váltása, tehát maga a praxis és lelkiség. Egy gnosztikus irányultságú személy az alapfelállást illetően mondhatni mindig is hátrányban fogja érezni önmagát, mondjuk a mainstream kereszténység képviselőivel szemben, már pusztán önnön szakadár és eretnek volta miatt, amely ténnyel kapcsolatban természetesen nem mulasztanak el újra és újra különféle degradáló és elmarasztaló megjegyzéseket tenni irányában, éppen ezért egy gnosztikus számára voltaképpen nem létezik másmilyen út, mint hogy saját előrehaladása által teszi legitimmé az általa taposott ösvényt. Egy mainstream keresztény egész élete során joggal számíthat arra, hogy a számára vallásos háttérrel nyújtó közösség hitelesíti ténykedését, a gnosztikust azonban nem hitelesítheti más, mint azok az eredmények, amelyek haladásának folyamata során kísérik munkálkodását. Éppen ezért azokon a területeken szükséges fejlődést kieszközölnie, amelyeken erre a leginkább esélye nyílhat, helyzetéből fakadóan ugyanis nem engedheti meg magának a langyosságot és a lagymatagságot. Jelenlegi korunkban a többség által taposott ösvényt a legtöbb esetben tisztán és pusztán a számok hitelesítik, míg a kevesek útjai számára egyedül az egyéni törekvések és eredmények jelenthetnek igazolást. Így tehát amennyiben valamiféle gnosztikus jellegű közösség alapítása a célunk, mindennemű törekvésünket meg kell előznie, és mindenkor kísérnie szükséges az önpallérozásnak, még hozzá meglehetősen erőteljes és elszánt attitűd birtokában.

Egy gnosztikus számára nemcsak, hogy a mainstream, fővonalbeli teológiák alapos ismerete szükségeltetik, de mindezeken felett és túl egyfelől a gnosztikus irodalom beható (nem csupán literális) átlátása, másfelől pedig egyfajta öszstradicionális tudás és látásmód birtokba vétele. A tudás pedig, mint mondtam korántsem minden, itt ugyanis a praxis által elmélyített lelkiségben ezt a tudást élővé szükséges tenni, és talán ez az, ami valójában a legnehezebb. Őszintén szólva kevés szomorúbb jelenséget lehetséges elképzelni egy két lábon járó, emberi lexikonnál, aki ugyan mesteri szinten bizonyul képesnek visszaadni az általa felhalmozott információkat, azonban mindez a pusztán tárgyi és lexikális természetű tudás még nem fogja valódi gnosztikussá tenni őt, és voltaképpen igencsak tragikus, amikor is valaki az általa felhalmozott tárgyi tudás folyamatos demonstrációja által tesz kísérletet annak elhíttetésére, hogy esetében a valódi gnosztikusok élő és dinamikus tudása érhető tetten. Egy ízig-vérig gnosztikus szellemiséggel rendelkező személy nemcsak, hogy mindent tud, amit ezen a téren tudni érdemes, hanem egyfelől képes a tudását strukturált rendszerbe rendezni, másfelől pedig úgy használja ezt a tudást, mintha az a saját valódi, élő és megelevenedett minősége lenne. Ily módon a tudás kiemelkedik ugyanis a közönséges lexikalitás köréből, és egy ponton túl voltaképpen egyé válik a személlyel, méghozzá olyannyira, hogy végső soron nem is a személy az, aki birtokolja a tudást, hanem saját maga válik azzá a tudássá, amelyet a korábbiaknak folyamán még csupán birtokolt. Mindez kitartó tanulás, elemzés, gondolkozás és kontempláció által valósulhat meg, és őszintén szólva nem is lehet másképpen. A gnosztikus út ugyanis nem a hitre épül, hanem a tudásra, bár ezt a közhelyként szereplő triviális megállapítást minden bizonnyal le sem kellett volna írnom. A gnosztikusnak

tehát nem csupán a teológia, gnoszeológia, és a különféle tradicionális doktrínák területén szükséges kiemelkedő jártasságot szereznie, hanem amennyiben egyházi közösség képviselője a cél, minden kétséget kizárólag rendelkeznie kell alapos liturgikai ismeretekkel is, tehát ismernie szükséges azt a fajta szakrális környezetet, amelyen belül a maga saját praxeológiai törekvéseit megvalósítja. A Szentségek legfontosabb megnyilvánulási formái mindig liturgikus keretek között kerülnek kifejeződésre, és ezeknek a liturgikus formáknak alapos ismerete gyakorlatilag elengedhetetlen mindazoknak számára, akik szellemi életüket egy gnosztikus keresztény irányvonal keretein belül kívánják megvalósítani. A megfelelő liturgikus ismeretek alapos elsajátítása tehát megkerülhetetlen, főként amiatt, mert korunk (neo-)gnosztikus áramlatainak körében a lehető legmarkánsabb liturgikus deviációk és visszaélések érhetőek tetten. Egyfelől jelenvalónak minősül azon tendencia, hogy a különféle gnosztikus jellegű egyházaknak körében – a gnosztikus lelkiség számára oly fontos személyesség jegyében – különféle liturgikus elhajlások fordulnak elő, amelyeknek köszönhetően az általuk alkalmazott liturgikus gyakorlatok már csupán igencsak csekély mértékben emlékeztetnek a tradíció körében előforduló és elfogadható autentikus formákra. Nem feltétlenül abban keresendő a probléma, hogy ezek a kérdéses irányzatok törekszenek a maguk saját liturgikus formáinak kialakítására, hanem hogy mindezt rendszerint mindennemű hozzáértés hiányában teszik, és ebből következően alkalmasint olyannyira sérül a rítus eredeti formája, hogy az egy ponton túl már alkalmatlannak és képtelennek bizonyul a Szentségek valós lényegének megnyilatkoztatására.

Önmagunk megfelelő pozicionálása a doktrinális spektrumon:

Ahhoz, hogy az általunk gnosztikusként képviselni szándékozott irányvonal számára a megfelelő mértékű hitelességet biztosítsuk, alapvetően szükséges, hogy pozíciónkat a tanítások, világnézeti keretrendszerek és liturgikus áramlatok körében egyértelműen és tisztán meghatározzuk. Természetesen ez a fajta meghatározás egyben nem kevés elhatárolódó természettel rendelkező gesztus megtételével is együtt jár, tekintve, hogy korunkban számtalan irányzat, közösség és személy használja és vonatkoztatja önmagára és tevékenységére a gnosztikus jelzőt. Főként az Egyesült Államok és Franciaország területén érhetőek tetten jelentős számban ezek a fajta közösségek, társaságok és egyházak, amelyek amellet, hogy zömében a huszadik század elejének francia gnosztikus megújulási mozgalmából, illetőleg a New Age különféle szárnyairól származnak, a szó szigorú értelmében nem tekinthetőek gnosztikusnak egyáltalán, legalábbis amennyiben hűek kívánunk maradni a szó eredeti és autentikus jelentésének tekintetbe vételéhez. Franciaország tekintetében – anélkül, hogy a részletes történeti ismertetésbe belebonyolódnánk – szükséges felvetnünk, hogy az itt jelenlevő és innen eredeztethető irányzatok rendszerint két jelentős forrásból származnak, nevezetesen a Jules Doinel nevéhez köthető, elsődlegesen kathar jelleggel rendelkező *Église Gnostique*, illetőleg a Bernard-Raymond Fabré-Palapat gnosztikus püspök vonaláról származó Johannita Egyház. Mindkettő közösség erőteljes és mélyen gyökerező kapcsolatokat ápol, egyfelől a francia szabadkőművességgel, másfelől pedig olyan beavató társaságokkal, mint a különféle martinista rendek. Jules Doinel egy meglehetősen okkult

háttérrel rendelkező misztikus élmény hatására döntött gnosztikus egyházának megalapítása mellett, eleinte még az Apostoli Folytonosság tradicionális láncolatain kívül, majd pediglen egyik utóda által ezeknek a szálaknak egyikére ráhelyezkedvén. Bernard-Raymond Fabr e-Palaprat korábban római katolikus papként tevékenykedett, majd egy szabadkőműves p holyon belül alapított neo-templárius beavatási társaságot, később pedig szabadkőműves kapcsolatokkal rendelkező római katolikus püspökök kézfeltétele által maga is a püspöki m ltos gra emelkedhetett. Külön  rdekesk gk nt említem meg, hogy a neves tradicionalista szerző, René Guénon életének egy szakaszában maga is püspöki rangot töltött be a Jules Doinel által alapított * glise Gnostique* keretein belül, illetve több szabadkőműves és martinista áramlattal állt szoros kapcsolatban. Guénon azonban szellemi kibontakozásának egy pontján elhatárolódni látszott ezektől a k zss gekt l, nagyon helyesen felismervén, hogy a korábban autentikus beavatási munkát végző rendek a huszadik századra már elvesz tett k mindennemű beavatási potenciáljukat, s t mi több, egyenesen az általa  lbeavat snak és ellenbeavat snak nevezett folyamatok képviselőivé váltak. Guénon tehát nemcsak a martinista és szabadkőműves páholyoktól határolódott el végső soron, de az * glise Gnostique* által képviselt  r nyvonal egészétől is.

Az Egyesült  llamok esetében szintén s mtalan áramlat, k zss g, egyház és személy lelhető fel, néhányan közülük a korábban már említett Hugh George de Willmott Newman püspök segítségnyújtása által részesülhetnek a tradicionális apostoli l ncolatokban, m g mások másmilyen gyökerekkel rendelkezőnek vallják önmagukat. Sajnálatos módon jellemző ezekre a k zss gekre, hogy valójában

egyazon áramlatot lehetséges a háttérükben fellelni, ez pedig nem más, mint az úgynevezett „Nyugati Ezoterikus Misztériumtradíció”. A kérdés vizsgálata persze olyannyira messzire vezetne, hogy vélhetően külön tanulmányt, avagy tanulmányokat volna érdemes szentelni számára (egyik ezek közül: Nemiel C Logismord – A divat-ezoterikus és álspirituális irányzatok ténykedéséről, 2020), jelenlegi gondolkodásunk szempontjából azonban bőségesen elegendő annyit megemlítenünk, hogy ez a képződmény megítélésünk szerint voltaképpen minden, csak nem nyugati, nem ezoterikus, nem misztérium, és nem tradíció. Lényegében egy főként okkult, spiritiszta és teozófiai gyökerekkel rendelkező ernyőfogalomról van szó, amely a New Age égisze alatt különféle pszeudo-hermetikus, pszeudo-kabbalista, neo-gnosztikus, martinista, valamint szabadkőműves és neo-templárius ál-, illetve ellenbeavatási irányzatokat foglal magában. A kérdéses irányzatoknak szinte mindegyike előszeretettel használja és vonatkoztatja önmagára a gnosztikus kifejezést, jelentős mértékben hozzájárulva ezzel a gnosztikus lelkiséget övező negatív sztereotípiák kialakulásához. Sajnálatos módon a legtöbb ilyen jelleggel bíró szervezet kiváló táptalajt szolgáltat a különféle mentális zavarokkal küszködő, súlyosan nárcisztikus, megalomániára hajló személyiségstruktúrával rendelkező személyek számára, akik ezeknek a pszeudo-beavatási szervezeteknek keretein belül kísérelnek meg különféle ezoterikus rangfokozatokat szerezni, ezek által pedig főként saját önértékelésüket kívánják erősíteni, illetőleg hatalom-, és kontrollvágyukat táplálni. Ezen személyeknek azonban semmiféle köze nincsen a Gnószishoz, mint ahogyan a valódi és autentikus, hitelesnek nevezhető gnosztikus szellemiséghez sem. Tovább árnyalja a képet, illetőleg nehezíti a mi helyzetünket, hogy napjainkban szinte valamennyi

önállóskodó, saját szakállra történő ezoterikus irányzatalapítási próbálkozást előszeretettel a gnosztikus jelzővel illetik, tehát voltaképpen egyfajta spirituális szitokszóvá kezd válni a kifejezés. Éppen ezen okból kifolyólag – amennyiben valóban gnosztikus közösség alapításán fáradozunk – nyíltan és egyértelműen szükséges elhatárolódnunk ezektől a szervezetektől, kiemelvén és hangsúlyozván, hogy az általunk képviselni szándékozott gnosztikus lelkiség távolról sem egyenlő, és nem is hasonlítható ezeknek a finoman szólva is gyanús és megkérdőjelezhető szándékokkal és törekvésekkel rendelkező irányzatoknak pszeudo-gnosztikus szemléletéhez.

Egyértelmű elhatárolódás bizonyos trendektől és tendenciáktól:

Ez a pont alapvetően szervesen kapcsolódik az előzőhöz, tekintve, hogy itt ugyancsak a különféle pozicionálási törekvésekről beszélünk, külön kiemelvén és nyomatékosítván egyes elhatárolódási szándékainkat. Mint ahogyan korábban már kitértünk rá, napjainkban a Gnózis, gnosztikus és gnoszticizmus szavak egyfajta specifikus gyűjtőfogalmakká váltak, és ezzel párhuzamosan olyan felhangokkal egészültek ki, amelyek egyik kifejezés eredeti értelméhez sem tartoznak hozzá. A (főként angolszász területeken elterjedt) közvélekedés szerint gnosztikusnak lenni voltaképpen egyfajta relativizáló, öntörvényű, hierarchiát ellenző, a valódi szellemi értékekkel szembeforduló, „ittaztánmindentislehet” irányzat követését jelenti, mindez azonban olyannyira távol áll a valóságtól, hogy egyáltalán nem is fedezhetünk fel benne semminemű igazságtartalmat. A valódi gnosztikus lelkiség ugyanis nem a hierarchia ellenében lép fel, hanem éppenséggel azokkal a hamis és mindenfajta alapot nélkülöző, kiüresedett berendezkedésekkel szemben, amelyeket mainapság hierarchiának neveznek (jobban mondva inkább csúfolnak), és amelyek pusztán karikatúrái az igazi és autentikus rétegződési módoknak. A gnosztikus számára valójában egyféle tekintély létezik, mégpedig a szellemi tekintély, amelyet maga is lelkesedéssel keres, a hamis és valótlan ál-tekintélyt azonban mélységesen megveti, elveti és ellenzi. A valódi gnosztikus továbbá nem válik attól öntörvényűvé, hogy bizonyos magasabb, szellemi törvényeknek engedelmeskedik, pusztán a hétköznapi, társadalmi törvényekhez szokott emberek számára tűnik olykor egyénieskedőnek és kihúzóan a viselkedése. Nem fordul

szembe a hagyomány szellemi kincseivel, és nem is relativizálja azokat, hanem éppen ellenkezőleg, valójában azokat az örök értékeket keresi, amelyek minden szempont szerint joggal nevezhetők tradicionálisnak. Kétségtelen, hogy bizonyos szélsőségesen liberális és egalitárius szervezkedések előszeretettel tűzik zászlajukra a gnosztikus kifejezést, ezeket azonban minden szemponttól illegitimnek és hamisnak kell tekintenünk. Az igazi gnosztikust a magasabb szempontokhoz, az Isteni Rendhez, valamint az emberfelettség ideáljához való hűség jellemzi, és bár értékrendje néhanapján meglehetősen különösnek és rendhagyónak hathat a hétköznapi emberek számára, mindez pusztán abból fakad, hogy mint szellemi ember, alapvetően más szempontokat tekint önmaga számára érvényesnek és követendőnek.

Az esetlegesen felmerülő zavarokat tetézi, hogy nem kevés önmagán uralkodni nem képes, másokon a saját érdekeinek érvényesítése nyomán átgázolni hajlamos, impulzusait és szenvedélyeit kontrollálni nem hajlandó, gátlástalan és erkölcstelen egyén alkalmazza önmagára a gnosztikus kifejezést, mintegy legitimálni és szentesíteni kívánván ezzel elfogadhatatlan és minősíthetetlen viselkedését, a valóságban azonban a legtöbb esetben közönséges csalóval van dolgunk. Ennélfogva a mi gnosztikus irányvonalunk követője számára alapvető fontossággal kell, hogy bírjon az ezekkel a trendekkel szembeni elhatárolódó magatartás megnyilvánítása, és a gnosztikus lelkeség autentikus formáinak képviselése. Mindenképpen szükséges egyértelműen elhatárolnia önmagát többek között azoktól a tendenciáktól, mint amilyen a közönséges divat-ezotericizmus, valamint olyan áramlatoktól, mint a Blavatsky-féle teozófia, a steineriánus antropozófia, valamint a martinizmus és martinezianizmus

modern változatai, a szabadkőművesség bizonyos ágazatai, illetőleg olyan meglehetősen kártékony ellenbeavatási tendenciáktól is, mint amilyen például a reiki. Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy mindezen elhatárolódó magatartásformák részünkről korántsem jelentenek egyet azokkal a főként a mainstream kereszténység köreiben belül működő megközelítésmódokkal, amelyek mintegy automaticæ károsnak és veszélyesnek minősítenek minden olyasfajta spirituális tevékenységet, amelyek természetükből fakadóan kívül esnek a keresztény exotericizmus értelmezési körén. Ez utóbbi ugyanis főként a nem-értés és tudatlanság eredménye, és teljességgel hiányzik belőle a józan és bölcs megkülönböztetésre való képesség. Gnosztikusként feladatunk kell legyen, hogy világosan meghatározzuk az általunk követett irányvonal természetének mibenlétét, egyértelművé téve azokat a vonulatokat, amelyeket magunk is szívesen követünk, szemben azokkal, amelyektől teljes mellszélességgel elhatárolódunk.

Célunk kell legyen tehát, hogy olyasfajta gnosztikus szellemiség képviselője mellett tegyünk hitet, amely képesnek bizonyul véglegesen kizárni önmagából azokat a jelenségeket és tendenciákat, amelyek azon közösségeket és áramlatokat jellemzik, akik mainapság önmagukra a gnosztikus jelzőt alkalmazzák. Ahhoz ugyanis, hogy egy autentikus ösvényt hitelesen képviselhessünk, mindenképpen szükséges megtisztítanunk azt mindenfajta ráakódott sallangtól és hozzá nem illő elemtől, még akkor is, amennyiben korunkban ez meglehetősen sok nehézség árán válhat csak megvalósíthatóvá.

A gnosztikus titokfegyelem megtartásáról:

Nyilvánvalóan tanulmányunk legfontosabb fejezeteinek egyikéhez érven itt szükséges megállapítanunk és írásba foglalnunk, hogy egy gnosztikus szellemiséggel rendelkező közösség megítélésünk szerint semmi esetre sem állhat fenn olyan módon, mint ahogyan az a különféle amerikai és francia neo-gnosztikus egyházaknak esetében megfigyelhető. Ezen közösségeknek legtöbbször ugyanis oly módon szerveződik és működik, ahogyan az a mainstream egyházaknak köreiben belül megszokható, azaz valójában nagyrészt exoterikus egyházakról beszélhetünk, amelyeknek teológiája bizonyos fokon gnosztikus elemeket is tartalmaz. Stephan Hoeller püspöknek azon megfogalmazása, amely szerint az Ecclesia Gnostica tagjai voltaképpen „katolikusok, gnosztikus teológiával”, a mi véleményünk szerint kitűnően mutat rá ezeknek a közösségeknek lényegi természetére, mindez azonban a mi nézőpontunk szerint inkább negatívumnak minősül, mintsem hogy pozitívum gyanánt lenne tekintetbe vehető. Gnosztikus egyházat, mint olyat ugyanis valójában nem lehetséges alapítani pusztán a hagyományos, történelmi egyházak mintájára, már csak azon kimondott és kifejezett oknál fogva sem, mert a gnosztikus szellemiséget valójában elhibázott felvetés volna pusztán valamiféle vallási irányultságnak minősíteni. Nem vethető fel ugyanis olyanképpen (így elvégre erőteljes leegyszerűsítés volna) a kérdés, hogy léteznek orthodox keresztények, katolikus keresztények, protestáns keresztények és gnosztikus keresztények, tehát a gnosztikus irányultság voltaképpen egyáltalán nem tekinthető egyszerűen a kereszténység egy meghatározott válfajának a többféle válfajoknak sorában, hanem minden tekintetben ezektől némiképp elválasztottan szükséges kezelnünk. A hagyományos

kereszténység és a Gnózis viszonya még úgy sem vehető egymással feltétlenül össze, ahogyan az a különféle vallások exoterikus és ezoterikus rétegeinek összevetése kapcsán általánosságban megengedhető, a gnosztikus szellemiség ugyanis – mint írtam – nem vallás, legalábbis nem a „confessio” kifejezés hagyományos értelmezése szerint. Mint „religio”, úgy már valamilyen szinten érdemesnek bizonyulhat hivatkoznunk rá, ám véleményem szerint helyesebben járunk el, amennyiben a gnosztikus szellemiséget valódi, vegytiszta tradícióként tekintjük. Még egy keresztény szellemiséggel bíró gnosztikus identitás esetében is hiba volna úgy tekintenünk rá, mint közönségesen egyfajta ezoterikus kereszténységre, különösen is amiatt, mert napjainkban ez utóbbi kifejezés kiváltképpen sötét és pejoratív felhangokkal vált átítatódottá. Javaslatom szerint érdemes a gnosztikus szellemiséget úgy felvetni, mint valódi metafizikai tradíciót, amelynek vonatkozásában feltétlenül szükséges bizonyos irányelvek figyelembe vétele és legmesszebbmenőkig megnyilvánuló betartása.

Meggyőződésem ugyanis, hogy a helyesen felvetett és értelmezett gnosztikus szellemiség mind doktrinális tanításainak, mind praxeológiai gyakorlatainak, mind pedig len célkitűzéseinek tekintetében teljesíti azokat a kritériumokat, amelyek a teljes értékű tradíciók körébe emelhetik. Tanításai a kérdéses pontokon egybeesnek a különféle más tradíciók tanításaival, rítusai adekvát célokat szolgálnak, a legmesszebbmenőkig realizációra centrált, eszkatológiája pedig számol azzal a Végső Állapottal, amelynek lehetőségét minden magasrendű tradíció tekintetbe veszi. Így tehát merőben elhibázottnak érezzük azon tendenciákat, amelyek egy, a gnosztikus szellemiség képviselőjére hivatott „ecclesia”

megszervezését olyan módon látják megvalósíthatónak, ahogyan az egy tisztán exoterikus szemlélettel bíró, mainstream egyházi közösség esetében megvalósítható lehet. Az Egyesült Államok, illetőleg Franciaország területén a különféle neo-gnosztikus egyházak voltaképpen ugyanúgy működnek, mint bármelyik hagyományos keresztény felekezet. Rendelkeznek rétegzett klérussal, bizonyos rendszerességgel (vagy rendszertelenséggel) szerveznek különféle liturgikus alkalmakat, illetőleg bizonyos létszámú (bár kétségtelenül meglehetősen kevés) hívet is soraikban tudhatnak. Végeredményben tehát pontosan úgy viselkednek és működnek, mint ahogyan azt egy gnosztikus teológiával rendelkező mainstream egyháztól lehet elvárni. Facebook oldalukon, youtube csatornájukon és weboldalukon elérhetőek a legújabb prédikációk, tagjaik pedig bizonyos esetekben különféle tudományos jelleggel bíró munkákkal is foglalatostkodnak. Némelykor zsinatokat is szerveznek, ahol is a klérus tagjai megtanácskozzák az egyházat érintő legfontosabb kérdéseket. Érzésem szerint azonban a gnosztikus „ecclesia” illetően módon való értelmezése számos ponton ellentétben áll azzal a fajta felfogásmóddal, amely egy tradicionális szellemi közösség esetében feltétlenül érvényesülésre kell találjon.

Bár e tanulmány keretein belül bőségesen ejtünk szót róla, ezen fejezetben sem mulaszthatjuk el megfogalmazni, hogy mindennemű térítő, avagy hithirdető attitűd teljességgel idegen a Gnózis szellemiségétől. Azt is mondhatnánk, hogy a gnosztikusok közé nem lehetséges úgymond „betérni”, avagy a „gnosztikusságot”, mint valamiféle vallást valamilyen döntésnek nyomán felvenni. Jelen soroknak szerzője – megengedvén magának egy újabb meglehetősen személyes

kiszólást – például megemlékezhet arról, hogy amikor egy 2014-es nyári délutánon mintegy „eldöntötte” magában, hogy gnosztikussá lesz, ezt követően hosszú esztendőknél során törhette aztán a fejét azon kérdést illetően, hogy vajon „miért nem történik akkor mégsem semmi”, tekintve, hogy az általa akkoriban ismert neo-gnosztikus irányzatok mindenfajta csodálatos eredményeket ígértek rögvest azután, hogy valaki a „gnosztikusságra” adta a fejét. Gnosztikussá lenni nem lehetséges úgy, hogy valaki mintegy „eldönti magának”, hogy mostantól márpedig gnosztikus lesz. Ez a fajta „betérés” tökéletesen érvényes a kereszténység hagyományos ágazatainak esetében, így például az ember akár egyik pillanatról a másikra felcsaphat mondjuk orthodoxnak, és természetesen a katolikus, vagy a protestáns felekezetek bármelyikével kapcsolatban is minden további nélkül felvethető mindez. Gnosztikus irányultságú utat persze lehetséges járni, ám ahhoz, hogy az ember valóban gnosztikussá legyen... nos, ebbe a szellemi állapotba úgymond belenőni lehetséges, csakúgy, mint ahogyan mondjuk theurgosszá sem válik valaki csupán attól, hogy különféle theurgikus műveletekkel kezd foglalatoskodni. Ilyen oknál fogva nem lehetséges azt feltételezni, hogy egy gnosztikus szellemi közösségbe mintegy az utcáról rögvest be lehet térni, márpedig a mainapság működő neo-gnosztikus irányzatoknak döntő többsége imígyen gondolkodik ennek a kérdéskörnek kapcsán. A rend és tisztesség kedvéért persze meg kell jegyeznünk, hogy bizonyos gnosztikus püspökök bizony valóban rendkívül magas követelményeket támasztanak leendő papjaikkal szemben, és az általuk megkövetelt képzési idő sokszor valóban hosszú évekre (esetenként évtizedekre) nyúlhat, mindez azonban sajnos nem kevés esetben éppen annyira szól a püspök hatalmának és befolyásának

fitogatásáról, mint a jelölt valódi felkészülését célzó próbaidő megfelelő módon való biztosításának szándékáról. Nem kevés gnosztikus püspök ragaszkodik ahhoz, hogy a régi idők mestereinek általa rendszerint erőteljesen idealizált működésmódját és tanítási gyakorlatát utánozván mintegy maga vezesse végig leendő papjait a szellemi úton, mindehhez azonban a legtöbbjük nyilvánvalóan nem rendelkezik megfelelő kvalitásokkal és szellemi erővel. Olykor titokzatoskodva felvetik, hogy a jelöltnek el kell érnie „ezt és ezt a tapasztalási és érettségi fokot”, azonban nyilvánvaló módon maguk sincsenek tisztában azzal, hogy pontosan mi is lenne ez a bizonyos „tapasztalási és érettségi fok”. Nem érdemes szépítenünk, a legtöbb mesteri babérokra törő gnosztikus püspök ilyesfajta kérdéseket illetően leginkább mintegy „hasracsapás-szerűen” hoz döntést, avagy kényelmes módon az időre bízza mindezt, mondván „hat-nyolc év alatt azért csak történik majd valami”... és a „vak tyúk is talál szemet” elve alapján rendszerint valóban történik is valami, azonban mindennek nem sok köze lesz a szellemi megvalósítás adekvát kiteljesítéséhez, legfeljebb valamiféle természetes érési folyamat némiképp bölcsőbbé teszi a személyt, avagy pedig beletanulván a gnosztikus klisékbe és külsőbe, egy idő után egészen hihetően válik képessé eljátszani a gnosztikust.

Éppen ezért, bármennyire is sokkolónak hathat ezen kijelentésünk a számok, tömegek és mennyiségek világában, egy hiteles gnosztikus püspöknek minden tekintetben arra kell törekednie, hogy a köréje gyűlő közösséget a lehető legalacsonyabb létszámon tartsa. Bármennyire is hívogatónak és kecsegtetőnek hathat számára a gondolat, a világért sem szabad abban a tévképzetben ringatnia önmagát, hogy éppen az ő „szent feladata” lenne a mainstream egyházak elhagyatott

peremvidékein kóborló, avagy a New Age mocsárvilágában szenvedő megannyi aktuális, vagy potenciális gnosztikus számára egyfajta végső mentsvárat jelenteni és menedéket nyújtani. Mindez nemcsak avégett tekinthető teljesen nonsense felvetésnek, mert ilyen jellegű „szent feladatokat” mainapság nem igazán „mérnek ki” a különféle sorserők, hanem mert általánosságban elmondható, hogy ezek a feltételezett gnosztikusok rendszerint egyáltalán nincsenek jelen akkora létszámban, mint ahogyan azt esetleg valamilyen úton-módon gyanítanánk. Még véletlenül sem szabad feltételeznünk, hogy a különféle külföldi neo-gnosztikus egyházak alkalmain feltűnő személyek mindegyike valóban gnosztikus, mint ahogyan azt sem, hogy ezek a kérdéses személyek valóban autentikus szellemi utakat járnak. A legtöbben közülük mindösszesen valamilyen (legtöbbször igazán enyhe) fokban megnyilvánuló spiritualitás-igényüket kívánják kielégíteni a közösségi alkalmakon, míg másokat egy erőteljesen félreértelmezett elitizmus irányában megmutatkozó igényük vezet, megint mások pedig a különféle ezoterikus rangfokozatok halmozásának céljából látogatják ezeket a közösségeket. Egy szó, mint száz, ilyen jellegű irányzatoknak nyomdokain nem volna érdemes járnunk, és azon sincs igazán értelme rágódnunk, hogy ezeknek az embereknek vajon valóban szükségük van-e az ilyesféle neo-gnosztikus egyházak ténykedésére. A magam részéről úgy gondolom, hogy amennyiben az egyes személy célja a spiritualitás vonatkozásában valójában nem terjed túl annál, mint hogy ilyen irányú emocionális, vagy intellektuális igényeit időről időre megelégtse, avagy valamiféle vallásos praxis felépítésére és fenntartására vágyik, igazság szerint valóban célszerű volna inkább igénybe vennie a különféle exoterikus egyházak által kínált lehetőségeket, tekintve, hogy minden kétséget kizáróan

ezeknek köreibem is megtalálja majd mindazt, amit találni szeretne. Természetesen nem kívánnék beleesni abba a fajta rendkívül visszataszító hibába sem, hogy mások szellemi irányultsága és igényei felett diszponáljak, avagy esetleg elő kívánjam írni, hogy kinek miféle utakat szükséges és érdemes követni, így tehát nem jelenteném ki teljes bizonyossággal, hogy a francia és amerikai gyakorlatok szerint működő gnosztikus egyházakra semmiféle szükség nincsen, az én nézőpontom szerint azonban ezeknek az irányzatoknak követése ebben a formában nem tekinthető szellemi szempontból nézve adekvátnak. Úgy gondolom, hogy amennyiben valaki önmagában gnosztikusnak tekinthető látásmódot alakít ki, és önmagát a gnosztikus szellemi út követőjének vallja, bizonyos esetekben ténylegesen megelégedhet azzal, ha az általa igényelt szentségi háttérrel valamelyik mainstream egyház köreibem belül keresi (természetesen a „mi mindenkit elfogadunk úgy, ahogyan van” típusú attitűddel rendelkező kisegyházakat feltétlenül ildomos messzire elkerülni), közben pedig a hiteles és autentikus útmutatók követése által járja tovább a maga szellemi útját.

Teljesen más kérdés véleményem szerint, amennyiben valaki a mainstream egyházak által biztosított lehetőségeket olyannyira végletesen szűkösnek és elégtelennek érzi, hogy a maga részéről nem fedez fel önmagában hajlandóságot arra, hogy ezeknek az egyházaknak köreibem belül megmaradjon. Valóban kimondottan frusztráló tud lenni, amikor valaki a saját, választott tradíciójának, vagy vallásának keretein belül folyamatosan peremhelyzetben kénytelen érezni önmagát, és a vallásnak csakis a tisztán konfesszionális értelmezését elfogadni hajlandó személyek részéről állandó rosszallásokat és atrocitásokat könyvelhet el. Tapasztalataim szerint az emberek

valóban elképesztően sokféle személyiségbeli jellegzetességekkel bírnak, és természetesen mindnyájan eltérő szellemi kvalitásokat képviselnek, így teljesen értelmetlennek mutatkozik mintegy ugyanazt elvárni mindegyiküktől. Bőséggel fellelhetőek olyan, gnosztikus irányultsággal rendelkező személyek, akik kitűnően megértik a módját annak, hogy önmaguk számára helyet találjanak a mainstream egyházi közösségeknek körében, megközelítésmódjuk számára pedig hiteles forrásokra és útjelzőkre lelnek mondjuk a kereszténységen belüli egyes misztikus irányzatok képviselőinek valamelyikében. Rajtuk kívül azonban kétségkívül tetten érhetőek azok (noha lényegesen csekélyebb számban), akik ezt a fajta „betagozódást” mintegy képtelennek mutatkoznak kivitelezni, részint bizonyos személyiségbeli tényezőknek hatásai miatt, részben pedig amiatt, mert az általuk képviselt irányvonalat semmi esetre sem látják a mainstream kereszténység irányvonalával összeegyeztethetőnek. Ilyetén módon tehát nem tartom jogosnak elvárni valakitől, hogy a számára oly szűkösnek és feszítőnek érzett egyházi keretek között megmaradjon, ugyanakkor azt sem ajánlanám senkinek sem, hogy a különféle külföldi mintákhoz hasonlóan valamilyen „gnosztikus teológiával rendelkező katolikus egyház” körein belül keressen önmaga számára kapcsolódási pontot. Elvben persze lehetségesnek tartható, hogy esetleg létezhetnek hiteles körök ebben a viszonylatban is, részletes kutatómunkám tanulságaiból okulván azonban azt mondhatom, hogy nem találtam olyan újkori alapítású gnosztikus egyházat, amely ne állna valamilyen szélsőségesen anti-tradicionális irányultságú szervezet, ideológia, vagy irányzat hatása alatt. A legtöbben közülük sajnos nem többek a különféle „davincsikódos” elméleteket valló személyek sajtóságos gyűjtőhelyeinél,

illetőleg a legváltozatosabb speciális magán-mitológiák, és szinte az örülettel határos messiási komplexusok kifejeződéseinek színpadainál.

Végső soron tehát érdemes rátérnem arra, hogy részemről vajon miféle keretrendszerben tartom elképzelhetőnek egy gnosztikus szakramentális szellemi közösség kibontakoztatását. Úgy gondolom, hogy egy ilyesfajta kezdeményezést nem érdemes, és korunk Magyarországnak viszonyait tekintetbe véve egyáltalán nem is tanácsos sem a mainstream exoterikus keresztény egyházak, sem pedig az úgynevezett „gnosztikus teológiával rendelkező katolikus egyházak” mintájára felvetnünk, hanem csatlakozván egyfelől a korai gnosztikus szellemi közösségek elképzeléseihez, másfelől pedig a középkor, és bizonyos tekintetben még az újkor folyamán is fellelhető autentikus szellemi áramlatoknak gyakorlatához hűen egyfajta zárközött kisközösségek formájában megteremtünk. Bár tény és való, hogy az első századok gnosztikus iskoláinak egyes működési sajátosságairól vajmi keveset áll módunkban tudni, bizonyos feltételezések szerint ezek a körök mintegy a tradicionális mester-tanítvány viszonyok rendszerében tevékenykedtek, azaz a Gnózis megtapasztalásának és megismerésének magas fokára eljutott tanító voltaképpen bizonyos támogatóinak és tanítványainak lakóhelyén gyűjtötte önmaga köré a rábízottakat, és egyfajta exkluzív testvériség formáját öltve jutott tér a Tudás átadományozására. Ezek a körök tudomásunk szerint egyáltalán nem fejtettek ki semminemű térítői tevékenységet, és eltérően a kortárs kereszténység fősodrától nem is kívántak nagyobb közösségek bázisává válni, tehát voltaképpen hasonló attitűd jellemezte őket, mint amely tetten érhetőnek számított az őket megelőző, és az őket követő

tradicionális beavató társaságok működésével kapcsolatban egyaránt. Mint ahogyan azt korábban már mondtunk volt, ellentétben az exoterikus kereszténység alapvető természetével, amely elvben mindenki számára lehetővé teszi a „belépést”, a gnosztikus szellemiségbe voltaképpen csakis „belenőni” lehetett, azaz az egyén mintegy személyes törekvései által, a szellemi úton való előrehaladásának egy bizonyos állomásán jutott el a Gnózis mélyebb ismeretére, ennek a fajta haladási útvonalnak követése pedig korántsem volt elvárható mindenkitől, mint ahogyan mainapság sem várható el voltaképpen senkitől sem. A gnosztikusok valójában szellemi emberek, és mint ilyenek, egyfelől fájdalmasan kevesen vannak, másfelől pedig leginkább csak a saját köreiken belül érzik önmagukat komfortosan, így egyáltalán nem lehetséges megkövetelni tőlük, hogy a mainstream, exoterikus vallási közösségeken belül találjanak önmaguk számára szellemi otthonra. Meglehetősen otromba hibának számít, és kimondottan nagyfokú tudatlanság meglétéről tesz tanúbizonyságot azon nézet, amely szerint a szellemi embereknek (így a gnosztikusoknak is) mintegy alázatosságból és szerénységből kötelességük megtalálni a maguk helyét a számukra adatott vallási (és társadalmi) közösségen belül, és amennyiben erre mégsem képesek, az minden bizonnyal csakis és kizárólag az ő felfuvalkodottságukból, összeférhetetlenségükéből és hamis elitizmusukból következhet.

A magam részéről úgy gondolom, hogy a gnosztikus szellemiség valódi és autentikus követőinek számára leginkább egyfajta szakramentális kisközösség lehet azon közeg, ahol háborítatlanul, egymást támogatva, segítve és inspirálva, lehetőség szerint a tradicionális Szentségek vétele által haladhatnak előre választott ösvényükön. Az Egyesült Államok

egy-
es vidékei-
n tetten ér-
hetünk né-
hány pél-
dát ezek-
nek a le-
ginkább „
home-tem-
ple” típu-
sú kisköz-
ségeknek
léte-
re, sajna-
latos mó-
don azon-
ban a leg-
többsen
közülük
nem mu-
tatkoznak
képesnek
átlépni a
populáris
ezotéria és
pszeudo-
spiritualitás
körét, ám
ennek ellen-
ére maga a
kezdeménye-
zés azért
szolgálhat
néminemű
inspirációs
forrással
számunkra.
Az általam
preferált
felvetés va-
lójában azt
forszírozza,
hogy egy
gnosztikus
szakramen-
tális szelle-
mi közössé-
gen belül
mintegy
tartsuk meg
az Apostoli
Folytonossá-
got és a rítu-
st, mindezt
azonban az
egyháznak,
mint az exo-
terikus érte-
lemben fel-
vetett keresz-
tény struk-
túrájának
elhagyása
mellett te-
gyük. Vesze-
lyes vállalko-
zás ez, ame-
lybe nem ke-
vesen bele-
buktak már,
érzésem
szerint azon-
ban főként
amiatt, mert
bizonyos szem-
pontok figye-
lembevételére
végső soron
nem került
sor részükről.
A továbbiak-
nak során
megkísérlem
részletesen
is végigvenni,
hogy vajon
miféle óvinté-
zkedések és
biztosítékok
meghatározá-
sa mellett
vihető végig
ez a fajta
folyamat.

A leg-
többsen
ott vétik
el ennek
a fajta
vállalásnak
megvalósi-
tását, hogy
az egyházi-
asság elha-
gyását
voltageppen
valamiféle
groteszk
demokratikus
és egalitá-
rius elvek
alapján
kívánják
kivitelezni.
Ilyen hi-
bába esett
többek kö-
zött egy
Magyarorszá-
gon műkö-
dő független
katholikus
közösség,
amelynek
püspöke úgy
kívánta
felszámolni
az egyházi
hierarchiát,
hogy volta-
képpen
mindennemű
főpapi
tekintélye-
nek gyakor-
lásáról le-
mondott,
önmagát
pedig egészen
egyszerűen
a közösség
egy tagjává
tette. Ez a
fajta main-
apság diva-
tos, és de-
mokratikus-
nak nevezett
attitűd volta-
képpen nem
vezet azon-
ban másho-
vá, mint a
közösség
szakramen-
tális jellegé-
nek és szín-
vonalának
gyors lerom-
lásához, his-
zen a
különféle
jogkörök és
döntésho-
zatali joga-
sultságok
összemosá-
sa volta-
képpen
azzal jár,
hogy az
eredetileg
még

talán valamelyest rendezettnek tekinthető viszonyok rövid úton mintegy a fejük tetejére állnak. Amikor tehát egy gnosztikus szellemi körben az egyházas jelleg elengedéséről beszélünk, akkor voltaképpen távolról sem arra gondolunk, hogy a szakramentális hierarchia természetes rétegzettségét holmi egyenlősi kedvéért feladjuk, hanem arra, hogy azt egy megfelelő módon zárt, védett és kiegyensúlyozott kisközösségen belül mintegy tisztán szellemivé tesszük. Ennek nyomán elengedjük a különféle egyházi fokozatok pozíció-jellegének hangsúlyozását, és egyedül a Gnóvizt nevezzük ki a személy szellemi előrehaladásának bírójává. Persze, ennek jegyében még éppúgy fennáll annak lehetősége, hogy bizonyos alantas szándékokkal rendelkező, alsóbbrendű hatalmi ambíciókat dédelgető, pusztán a mások feletti hatalmaskodás vágyától hajtott, törtető személyek komoly szacerdotális pozícióhoz jussanak, azonban éppen ezért tartjuk szükségesnek és fontosnak hangsúlyozni, hogy mindezen törekvéseink egy mainstream egyházi közösségen belül nem is volnának semmi esetre sem kivitelezhetőek. Egy hagyományos egyházi berendezkedés esetében, legyen szó akár exoterikus, akár ezoterikus szemlélettel rendelkező közösségről, természetesen a tradicionális egyházi hierarchiának a legmesszebbmenőkig érvényesülnie szükséges, ellenkező esetben az illető közösség hamar eljuthat azoknak a kisegyházaknak szomorú példájára, amelyeknek berkein belül a püspök egyáltalán nem érzi problematikusnak a laikus hívekkel való közös alkoholizálást, és voltaképpen bármelyik egyháztagnak mindennemű gátlás nélkül veheti magának a bátorságot arra, hogy esetenként az illető püspök felmenőit is kimondottan komoly vádakkal illesse. Természetesen én is vallom (és ezt nem lehetséges részemről elegendő mértékben hangsúlyozni), hogy a hagyományos egyházi szervezeteken belül a tradicionális hierarchikus

elrendeződés elveinek a legmesszebbmenőkig teljesülniük kell, jelenlegi tanulmányomban azonban főként arra keresem a választ, hogy miként válhat lehetségessé szakramentális jelleget biztosítani egy zárt és megfelelő védettséggel rendelkező, leginkább két-három lelket számláló szellemi közösség számára.

Ellentétben ugyanis a mainstream egyházi közösségekkel, ahol is az inkluzivitás fenntartása nemcsak lehetőség, hanem egyenesen elvárás is („Tegyétek tanítványaimmá az egész földkerekséget”), egy gnosztikus szellemi körben egyfajta egészséges és kiegyensúlyozott exkluzivitásnak és zártságnak szükséges érvényesülnie, amely jótékony módon képesnek bizonyul biztosítani tagjai számára a védelmet mind a külső, mind pedig az esetlegesen belső forrásokból érkező támadásokkal szemben. Egy exoterikus egyházi közösségen belül voltaképpen az egész társadalom belső szerkezete leképeződik, azaz az esetükben tapasztalható nyitottságból, és a személyválogatás hiányából fakadóan taggá válhat bárki: gátlásos és gátlástalan, visszahúzó és törtető, becsületes és becsstelen, szelíd és erőszakos egyaránt. Ilyetén módon, mint ahogyan arra „A Gnózis szárnyain” című könyvemben (Nemiel C Logismord, 2018) is utaltam, voltaképpen teljesen ellenőrizhetetlenné válik a különféle hierarchikus pozíciók kiosztásának felügyelete, azaz korántsem lehetünk bizonyosak afelől, hogy az adott előjárói, avagy püspöki pozíciót az egyén valóban személyes szellemi kvalitásai és életszentsége által érdemelte ki, és nem pedig valamiféle hatalmi játszma keretein belül ügyeskedte össze. Sajnálatos módon ugyanis napjaink borzalmas mértékben silánnyá vált hierarchiáinak keretein belül általánosságban egészen másfajta képességek szükségeltetnek a hatalom

megszerzéséhez (törtetés, erőszakosság, gátlástalanság, arrogancia, féltékenység kíméletlenség, önpozicionálási képesség, a riválisok eltaposására való hajlandóság, kompromisszumkészség hiánya, iszamósság és hajlékonyság), mint amilyenek a hatalom adekvát és gyümölcsöző megtartása és gyakorlása szempontjából (becsületesség, egyenesség, következetesség, hajlíthatatlanság, atyai szigor, bölcsesség, együttérzés, irgalmasság, magas szellemi színvonal, szoláris karakter, önuralom, a hatalom adekvát módon történő akarása, életszentség, aszkézis) lényegesek, indokoltak és kiemeltnek lennének. Napjaink egyházi közösségeinek jelentékeny hányadát illetően egyáltalán nem ama személyek foglalják el a különféle kulcsfontosságú hierarchikus pozíciókat, akik ezekre valójában megfelelőek és méltóak lennének, hanem azoknak számára biztosítatik erre általában a lehetőség, akik elegendő mértékben törtetőek és önérvényesítőek ahhoz, hogy ezeket önmaguknak megszerezzék. A probléma azonban ott érhető tetten, hogy az ilyen személyek általában szellemi szempontból (finoman szólva) nem túlságosan magas minőségekkel rendelkező emberek, akiknek hatalomgyakorlása javarészt megmarad a jól ismert „klerikális leereszkedés” szintjén, és valamiféle joviális kispolgári, lekezelő felsőbbiségeskedés érvényesítésénél. Ezen hatalmi törtétekből fakadó szellemi leromlások megjelenését egy gnosztikus közösségen belül leginkább úgy lehet adekvát módon megakadályozni, hogy azok egyáltalán nem mutatkoznak nyitottnak olyan személyek irányában (nevezzék önmagukat bármennyire „nagy” és haladott gnosztikusoknak), akiknek személyiségében ezeket a fajta tendenciákat jól kivethető módon tetten lehetséges érní. Mindez persze nem kevés mennyiségű visszautasítással jár, amely első rátekintésre persze nehezen lehet összeegyeztethető a modern vallásosság egyes ágazatainak „mi mindenkit

elfogadunk” jelleggel rendelkező attitűdjével, azonban egy gnosztikus szellemi közösség számára ez a fajta megengedő viszonyulásmód egyáltalán nem bír kötelező érvénnyel, tekintve hogy gnosztikussá alapvetően nem pusztán egyéni döntés és választás által válik az ember. Nyilvánvalóan lóhátra sem engedjük azokat a személyeket, akik nem tudnak lovagolni, és többméteres mélyvízbe sem dobjuk azokat, akik nem tudnak úszni. Ebből a szempontból egyáltalán nem lehetséges elvárni (megkövetelni pedig pláne nem) a gnosztikus közösségtől, hogy mindenki számára megnyissa kapuit. Érdemes számításba és tekintetbe venni, hogy valójában mekkora mértékű munka, kutakodás, szervezés és szenvedés előzi meg és kíséri végig azt a folyamatot, amelynek keretében két-három, egymással minden szempontból kompatibilisnek mutakozó szellemi ember egyazon kisközösségen belül képessé válhat egymás társaságában adekvát szellemi munkát folytatni, és ennek fényében egyáltalán nem tekinthető jogosnak bárkinek részéről megütközni azon, hogy ez a szellemi kör éberén őrködve védelmezi saját határait az illetéktelen behatolási kísérletekkel szemben. Személy szerint nem egyetlen olyan esetet ismerek, amelynek során a gnosztikusok szellemi köreibe befurakodott, önmagukat idegen tollakkal felékesítve álcázzván valódi szellemi embereknek hazudó személyek gyalázatos módon tönkrevettek és szétkergettek egy-egy valódi szellemi közösséget. Tudatában vagyunk annak, hogy mennyire elképesztően jelentős károkat tud okozni a gnosztikus köröknek számára egy-egy pszeudo-gnosztikus köpönyegforgató, így egyáltalán nem számít indokolatlannak részünkről a magunk köreinek legszigorúbb és legkövetkezetesebb védelme.

Természetesen gyakorta érik azok a teljes mértékben hiteltelen és alaptalan vádak a gnosztikusokat (mint ahogyan a másfajta körökhöz tartozó szellemi embereket is), amelyek szerint feleslegesen és önmagukat nevetségessé téve titkolóznak és titkozatoskodnak, illetőleg vakon hisznek a különféle „titkos tanítások” jelenvalóságában. Ezekre a fajta vádakra voltaképpen nekünk sem áll módunkban minden homályt eloszlató érvekkel előállni, elvégre tapasztalataink szerint bármit is mondunk, akárhányszor is megkíséreljük elmagyarázni álláspontunkat, és bármennyiszer szembesítjük ezen vádaknak képviselőit álláspontjuk tarthatatlanságával, voltaképpen vajmi kevés mértékű megértésre számíthatunk, éppen ezért nem is teszünk újabb meddő próbálkozásokat ebből a célból. Annyit azonban mindenképpen érdemes felvetnünk, hogy bizonyos, főként a direkt, személyes tapasztaláson alapuló Tudásra (Gnosis) épülő tanításokat nem lehetséges a hétköznapi értelemben felvetett eszközök és módszerek által megosztani, ezeket ugyanis részint a szellemi úton való előrehaladás során bekövetkező tapasztalatok nyomán ízelheti meg a személy, másfelől pedig a tradicionális mester-tanítvány kapcsolatok keretein belül mozgósított szellemi influenciák hatása nyomán érintődhet meg általuk. Amennyiben mindenkivel meg kívánnánk ezeket osztani, egyfelől meglehetősen kényelmetlen és kellemetlen helyzetbe keveredhetünk, elvégre az ilyen jellegű személyes tapasztalatoknak profán körökben való feltárása voltaképpen rendkívül intim terület, és ahogyan az ember bizonyos egyéb irányú élményeivel sem áll elő ilyen körülmények között, úgy a saját, személyes szellemi útjának titkait sem bocsátja minden körülmények között közszemlére. Gnosztikus szellemi körökben meglehetősen elképzelhetetlenek azok a fajta „tanúságtételek”, amelyek a mainstream egyházak közösségein

belül gyakorta tetten érhetőek. Igazán groteszk és bizonyos szempontból rendkívül kiábrándító, amennyiben az egyes gnosztikusok némelyike nagy plénum előtt teszi közkézen forgóvá különféle benső és személyes szellemi tapasztalatait, ezeknek megosztása ugyanis csakis és kizárólag a vele hasonló tapasztalatokban osztozó személyek körein belül tekinthető adekvátnak.

A gnosztikus, mint szellemi ember alapvetően önmagán dolgozik, önmaga szellemi útjának belső élményeivel és tapasztalataival operál, ezeket pedig (és ezt rendszerint ő maga is pontosan érzékeli és tudja) leginkább a vele egyazon szellemi szinten állóval mutatkozik képesnek megosztani (elvégre ezek az emberek azok, akik egyáltalán megértik, avagy legalábbis érteni vélik, hogy miről is van szó), illetőleg a kimondottan áldásos esetekben olyasvalakivel, akit nálánál magasabb szinteket megvalósítottnak tapasztal, ez pediglen – mint tudjuk – korántsem a „mindenki”. Ezért sem lehet ép elmével felelősségre vonni a gnosztikusokat amiatt, mert úgymond „titkolóznak”, azaz nem kívánják személyes természetű transzcendens tapasztalataikat és élményeiket megosztani bárkivel, és leginkább saját köreikben, a velük hasonló szellemi élményekben osztozóknak körében érzik elemükben önmagukat. Megint csak más kérdés, hogy ráadásképpen ezeket az élményeket, tapasztalatokat és tanításokat meglehetősen veszélyes is a nagy közönség elé vinni, nemcsak magára a gnosztikusra nézve, hanem a kívülállók vonatkozásában felvetve egyaránt. Az ilyen jellegű vállalkozások torkollnak leginkább ugyanis a divat-ezetória és pszeudo-spiritualitás különféle vadhajtásaiba, elvégre a hétköznapi ember általában vagy egyszerűen nem érti (és ez még a kedvezőbb eset), avagy rosszabb esetben egyenesen

félreérti ezeket a tanokat, és a tradíciók legmagasabb rendű tanításaiból rövid úton spirituális közhelyek és klisék válnak, természetesen mindennemű szellemi erejüket elvesztvén. A gnosztikus tehát nem egyszerűen „titkolózik” és „titkozatoskodik” (ezekkel a vádakkal előállni egyszerűen merő ostobaság), hanem egyfelől önmaga szellemi környezetének tisztaságára, biztonságára és érintetlenségére ügyel, másfelől pedig tudatában van annak, hogy a legmagasabb rendű szellemi tapasztalásokat egyszerűen lehetetlenség adekvát módon megosztani másokkal. Természetesen egyáltalán nem kizárt, hogy ezek a „mások” idővel mintegy „belenőnek” majd valamely szellemi irányzatba, azonban ezt a fajta növekedést meglehetősen bajos és felelőtlen vállalkozásnak hathat külső behatások által erőltetett mértékben előremozdítani. A gnosztikus természetesen adhat a saját környezete számára bizonyos inspirációkat és kulcsokat, azonban a hagyományos értelemben felvetett térítői, hitvallói és tanúságtevői tevékenység alapvetően idegen mindennemű szellemi útnak vándorától.

Összességében tehát azt javaslom, hogy a gnosztikus szellemi kör középpontját képező személy igyekezzék a köréje csoportosulóknak számát a lehető legalacsonyabban tartani, és lehetőség szerint mindösszesen egy-két tanítványt magához fogadva tevékenykedni. Kétségtelen, hogy ez a fajta javaslat ellentmondani látszik nemcsak annak a gyakorlatnak, amely szerint a különféle mainstream keresztény egyházi közösségek működnek, hanem annak a fajta megközelítésmódnak is, amely szinte kizárólag a mennyiségi szempontokat veszi figyelembe, a személyválogatást pedig különféle egalitárius és demokratikus eszmékre hivatkozva utasítja el. Ezek a megközelítések azonban mindenkor hajlamosnak mutatkoznak

megfelekedezni arról, hogy a valódi és autentikus szellemi körök egyáltalán nem a hétköznapi szempontok szerint szerveződnek, és a maguk sajátos természetéből fakadóan nem is lehetséges elvárni tőlük, hogy ekképpen szerveződjenek. Mint ahogyan egyikünk sem fogad baráti köreibe valakit pusztán az illendőség és udvariasság kedvéért, avagy mert az a valaki oly nagyon oda kíván tartozni, úgy egy kimondottan szellemi szempontok szerint tevékenykedő kör sem engedhet a maga közelébe valakit mindösszesen azért, mert az a valaki feltétlenül oda kíván tartozni. Mint korábban már több alkalommal is egyértelművé tettük, a gnosztikus szellemi közösség nem egyház, és nem is valamiféle szabadidős kör, amelyhez bárki szabadon csatlakozhat, hanem elsősorban olyan, a szellemi barátság és testvériség elvei és eszméi alapján szerveződő műhely, amely különleges és korántsem mindenki számára érthető és követhető célokat állít önmaga elé.

Kiindulván a valentinusi tipológiából azt kell mondanunk, hogy az alapvetően pneumatikus, azaz elsősorban szellemi természetű minőségekkel bíró emberek sajátos életútja, tapasztalatai, benyomásai és céljai a legtöbb esetben alapvetően érthetetlennek mutatkoznak egy pszichikus (elsősorban lelki, intellektuális és vallásos irányultságú) személy számára, a szinte teljes egészében materiális és testi szempontok szerint működő hylikus emberek szeméi előtt pedig egyenesen merő ostobaságnak hatnak, így véleményünk szerint egyáltalán nem érdemes preferálni, hogy ezek a merőben eltérő, különböző irányultsággal és gondolkodásmóddal rendelkező emberek egyazon közösségen belül legyenek kénytelenek egymással együtt létezni. Ugyanúgy, ahogyan egy hylikus, vagy pszichikus beállítottságú ember számára biztosított a lehetőség a különféle vallásos és

spirituális gyakorlatok végzésére a számukra leginkább alkalmas közösségen belül, úgy a pneumatikus irányultsággal rendelkező gnosztikus szellemi embereket sem lehetséges megfosztani azon joguktól, hogy ezt a lehetőséget a leginkább hozzájuk igazított formában élhessék meg.

Összefoglalván fejezetünket azt gondoljuk, hogy egy szakramentális jelleggel rendelkező gnosztikus szellemi kör számára a zárt kisközösség számít a lehető legalkalmasabb szerveződési formának. Ez egyfajta szellemi műhely, önmaguk előrehaladását komolyan gondoló szellemi emberek számára, amelynek tagjai képesnek bizonyulnak egymást segíteni, támogatni és vezetni az általuk választott ösvényen. Természetes, hogy egy ilyesfajta körnek meglehetősen szelektívnek és zárnak szükséges mutatkoznia a külvilág felé, ezeknek az elvárásoknak fellazulásával, és a közösség létszámának megnövekedésével ugyanis nemcsak a gnosztikus kör személyessége veszik el, hanem különféle csoportlélektani tényezők aktivizálódása folytán maga a közösség is egyre inkább fellazultabbá és töredezettebbé válik, végül pedig menthetetlenül eléri majd a különféle exoterikus és ezoterikus kiségyházakra egyaránt jellemző anomáliák, nem is beszélve arról, hogy ráadásképpen csupán idő kérdése, hogy megjelenjenek az első bomlasztó elemek a közösség tagjai között, gondolok itt a különféle megalomán, hatalmaskodó, arrogáns és másokon uralkodni vágyó személyek felbukkanására.

Az Apostoli Folytonosság biztosítása:

Az Apostoli Folytonosság jelentőségéről már szoltunk, és alapvetően kifejtettük azt, hogy milyen szempontok szerint szükséges biztosítanunk azt egy jövőbeli gnosztikus körrel kapcsolatban, természetesen amennyiben annak keresztény szentségi jelleget kívánunk adni. Ahhoz, hogy ne vérezzünk el már egyszeriben az alapítás környékén, feltétlenül szükséges behatóan áttanulmányoznunk a vándorló püspökök (episcopi vagantes) világát, illetőleg a Független Szentségi Mozgalom (Independent Sacramental Movement), valamint a Gnosztikus Közösség (The Gnostic Society) körein belül uralkodó állapotokat tekintve is tisztában kell lennünk voltaképpen mindennel. Itt ugyanis nem elégedhetünk meg pusztán a felületes rátekintéssel, hiszen sajnálatos módon a legtöbb gnosztikusnak önmagát nevező szervezet, egyház, vagy személy meglehetősen ügyesen képes leplezni fogyatékoságait, hiányosságait és hibáit. Sok esetben évekbe telhet, amíg megfelelő mértékű jártasságra teszünk szert ahhoz, hogy egy jövőbeli püspökszentelés reményében felkeressük valamelyik már működő gnosztikus közösség püspökeit, az időnek odaszánása azonban nem váltható ki voltaképpen semmi mással sem, ezen a ponton ugyanis a legapróbb hiba is többszörösen bosszulja meg önmagát. Amennyiben ugyanis hibásan választjuk meg újonnan alapítandó szellemi körünk szentségi gyökereit, a jövőben jó eséllyel szembesülhetünk azzal, hogy az általunk kapott (és így az általunk a későbbieknek folyamán adott) szentelések teljességgel érvénytelennek számítanak. Nem kevés esetben derül fény ugyanis arra, hogy az adott gnosztikus egyház Apostoli Folytonosságát biztosítani hivatott láncolatok bizonyos szempontból hibásnak, vagy egyenesen megtörtnek

bizonyulnak. Ennek egyszerre több oka lehet, példának okáért az, hogy az illető püspökök érvénytelen liturgiákat használtak a láncolat átadásának során, illetőleg olyasfajta súlyos doktrinális eltévelyedések áldozatává váltak, amelyek egy érvényesnek tekinthető tradicionális átadást gyakorlatilag teljes mértékben lehetetlenné tesznek. Előfordulhat továbbá, hogy bár az adott szentelési láncolat elvben érvényesnek számít ugyan, valójában azonban olyasfajta anomáliák (esetleg szentségi lopás) állnak fenn vele kapcsolatban, amelyek természetükből fakadóan kizárják a valódi érvényesség lehetőségét. Amikor tehát alapítás alatt álló körünk számára a püspöki hivatalra való szentelés lehetőségét keressük, mindenképpen érdemes fontolóra vennünk a következőket:

Vizsgáljuk meg, hogy az általunk felkeresni kívánt püspök milyen szentelésekre hivatkozik a saját maga által birtokolt folytonossági láncolatot illetően. Eleve érdemes gyanúperrel élnünk, amikor az illető püspök képtelen, avagy nem hajlandó megnevezni szentelőit, esetleg valamiféle ősi, titkos rend utolsó képviselőiről beszél. Ez a fajta legenda ugyanis mondhatni közhelynek számít az önmagukat gnosztikusnak nevezők körében, és valójában egyfajta groteszk eufemizmus arra vonatkozóan, hogy az illető nem rendelkezik semmiféle valós apostoli láncolattal, hanem pusztán a saját szakállára tevékenykedik. Ugyanígy problematikus, amikor az illető püspök bizonyos „szpirituális konszekrációkról” beszél, amely rendszerint nem jelent többet az „álmomban püspökké szenteltek a felemelkedett mesterek” rendszeresen hangoztatott, elcsépelet közhelyeitől, amelyek általában azon személyeknek jutnak mintegy utolsó mentsvár gyanánt, akik semmiféle egyéb módon nem rúghattak labdába egy érvényes püspökszentelés kapcsán. Mindezen felül fontos tekintetbe

vennünk, hogy a gnosztikus színezettel bíró püspökszentelések érvényessége gyakorlatilag teljes mértékben ellenőrizhetetlen, csakúgy, mint a különféle martinista, szabadkőműves, Elus Cohen, vagy thelemita szentelési vonalak. Mindez abból fakad, hogy ezek az irányzatok közel sem támasztanak olyannyira szigorú követelményeket a szentelésekkel szemben, mint amennyire a mi irányvonalunk komolyan igyekszik venni ezeket. Általános irányelv, hogy igyekezzünk megkeresni és fellelni legalább a Willmott Newman, avagy a Harris Mathew nevéhez köthető szentelési vonalakat, és lehetőség szerint próbálkozzunk precíz kutatómunka árán visszakövetni azokat, alaposan tanulmányozva a szentelési vonalban részt vállaló püspökök személyét. A modern neo-gnosztikusok világa ugyanis irdatlan mocsárvilág, borzasztóan sok korábban érvényesnek hitt szentelési vonallal kapcsolatban derül fény súlyosabbnál súlyosabb anomáliákra, és nem egy, korábban önmagát érvényesnek tekintő gnosztikus püspök kényszerül rá arra, hogy önmaga számára újraszentelést kérjen valamelyik másik püspöktől.

Amennyiben kutakodásunk sikeresnek bizonyult, és jó eséllyel meggyőződünk arról, hogy az általunk kiválasztott egyház érvényes szentelési vonallal rendelkezik, rátérhetünk a következő lépésre, jelesül a kapcsolatok felvételére. Sajnos arra kell számítanunk, hogy a földrajzi távolságokból kifolyólag meglehetősen súlyos anyagi terheket válik majd szükségessé magunkra vennünk, elvégre a legtöbb püspök nem elégszik majd meg egyetlen látogatással, hanem akár kilátásba helyezheti azt is, hogy az Egyházi Rend minden egyes fokozatára egy-egy különálló látogatás során biztosítja számunkra a szentelést, ez pedig akár hat-nyolc utazást is jelenthet, illetőleg sok-sok évbe is beletelhet. Minderre

érdemesnek mutatkozik előre felkészülnünk, már csupán az esetleges félreértések elkerülése végett is. A legtöbb gnosztikus érzületű püspök általában szívesen és segítőkészen szentel, legalábbis ami az áldozópapi fokozatot illeti, ez a fajta nyitottság azonban rendszerint hamarjában szertefoszlik, amikor is a püspökszentelés kérdése merül fel, ugyanis alapvetően érthető okok miatt nem kevesen közülük nem veszik jó néven, ha újabb egyház alapításán mutatkozik szükségesnek tevékenykedniük. Mindennemű praktikus szemponton túl ezeknek a püspököknek jelentős része ugyanis rendkívüli mértékben hiú, alapvetően megalomán attitűd jellemzi őket, így elsősorban tőlük függő beosztottakat és alárendelteket keresnek, önzetlenül és viszonzást nem várva nem szívesen segítenek. A legtöbb püspök (egyébként alapvetően helyesen eljárva) csakis a saját egyháza számára, a saját jurisdikciójának (joghatóság) égisze alatt szentel, így tehát alkalomadtán szükségessé válhat megfontolnunk, hogy egy már fennálló gnosztikus egyházhoz csatlakozzunk papként és püspökként. Mindez persze nem volna feltétlenül ördögöktől való vállal(koz)ás, azonban sajnos tekintetbe kell vennünk, hogy a legtöbb ilyen gnosztikus kisegyház valósággal hemzseg a különféle botrányoktól és defektusoktól, a minden szempontból megbízhatónak minősíthető társaságokat pedig világviszonylatban szemlélődvén gyakorlatilag az ember egyetlen kezének ujjain számba lehet venni.

Ha törekvéseink nem fulladnak kudarcba már az előző szakaszoknak valamelyikén, és sikeresnek bizonyult önmagunk, avagy mások számára püspökszentelést kijárnunk, mindenképpen célszerű mérlegelés alá vonnunk egynéhány kiemelt fontossággal bíró kérdést. Sohasem szabad elmulasztanunk alaposan tisztázni a szentelést végző püspökkel

az együttműködésre vonatkozó feltételeket, hiszen ezen a ponton különösen is jelentős az elcsúszás veszélye. Vegyük számításba, hogy leendő szentelőknek egyértelműen értenie kell, hogy miféle módon kívánunk vele és egyházával együttműködni a későbbiekben. Nem kevés gnosztikus püspök hajlamos mintegy elengedni a füle mellett az önálló egyház alapítására vonatkozó igényünket, és esetleg motivált lehet úgy tekinteni, mintha tevékenységünk jövőbeli terepét az ő egyházának körein belül kívánjuk elképzelni, általában pedig erőteljesen negatív reakciókat produkálnak akkor, amikor ebbéli meggyőződéseikben a későbbieknek folyamán megingatjuk őket. A szentelő püspöknek már a szentelést megelőzően, lehetőség szerint írásos beleegyezését kell adnia, hogy a maga részéről hozzájárul egy önálló, független közösség alapításához, és nem lép majd fel a jövőben feljebbvaló módjára velünk szemben. Előfordulhat ugyanis, hogy míg az illető püspök a szentelést megelőzően élőszóban beleegyezéséről biztosít, a későbbieknek folyamán mégis meggondolni látszik magát, és megkísérli érvényesíteni velünk szemben előljárói tekintélyét, esetenként komoly fenyegetésekkel operálva súlyos büntetéseket és szankciókat helyez kilátásba. Kérjük írásos nyilatkozatot, esetleg készítsünk szerződést eljövendő szentelőkkel, amelybe benne foglaltatnak megállapodásunk legfontosabb pontjai. Ez persze bizonyos szempontból erőteljes bizalmatlankodásnak hathat, a legtöbb püspök azonban méltányolja az őszinteséget és a nyíltságot, az ilyesfajta viselkedéssel pedig komoly és felelősségteljes aspiráns benyomását kelthetjük. Leendő szentelőknek minden esetre joga van ismerni jövőbeli terveinket arra vonatkozóan, hogy pontosan milyen módon (és milyen közösség színeiben) kívánunk püspökként tevékenykedni.

Mindenképpen szükséges másolatokat kérünk az Apostoli Folytonosság jelenvalóságát igazoló dokumentumokról, amelyeket a legtöbb gnosztikus püspök hajlandó a rendelkezésünkre bocsátani, illetőleg kérjük másolatot azokról a fényképekről is, amelyek a szentelés során készültek, hogy a jövőben erejét vegyük a különféle rosszindulatú gyanúsítgatásoknak és vádaskodásoknak. Feltétlenül kérjük pecséttel és aláírással ellátott igazolást a szentelés megtörténtéről, ugyanis nem kevés gnosztikus püspök hajlamot mutathat arra, hogy egy-egy jövőbeli vitás kérdés, vagy komolyabb konfliktus felmerülése esetén a szentelés megtörténtének tagadásával áll elő, esetleg a szentelés érvényességének visszavonásával fenyegetőzik, avagy nyilvánosan tagadni kezdi a szentelésünkben való involváltságát. Első ízben fontos tudatában lennünk annak, hogy egy korábban érvényesen megtörtént püspökszentelést nem lehetséges utólag visszavonni, így amennyiben úgy érezzük, hogy az igazság a mi pártunkon áll, semmi esetre se álljunk kötélnak, és ne engedjünk semmiféle zsaroló arroganciának. Mindez persze meglehetősen valószínűtlennek és hihetetlennek hathat, ám a vándorló püspökök világában mégis sajnos valóban gyakorta megtörténik. Amennyiben rendelkezünk a megfelelő írásos igazolásokkal, természetesen nincsen mitől félnünk, hiszen így a magunk részéről mindent megtettünk annak érdekében, hogy szentelésünk érvényessége a jövőben ne váljék megkérdőjelezhetővé.

Kétségkívül érdemes teljes mértékben őszintének lennünk, amikor reménybeli szentelőnk kérdéseket fogalmaz meg irányunkban, nem kevés gnosztikus püspök ugyanis hajlamos lehet a szentelés érvényességének utólagos

megkérdőjelezésére, amennyiben a későbbieknek folyamán olyasfajta információk jutnak tudomására a személyünket illetően, amelyeket korábban nem tártunk eléje. Törekedjünk a minél nyitottabb és őszintébb kommunikációra, és a lehető legteljesebb átvilágíthatóságra, azonban mindenképpen gondunk kell legyen arra is, hogy lehetőleg mégse osszunk meg túlságosan bizalmas információkat magunkkal kapcsolatban, sok vándorló püspöknek ugyanis nem feltétlenül erőssége a tapintat és a diszkréció, és nem kevesen közülük sajnos szemrebbenés nélkül felhasználják ellenünk az általunk korábban megosztott információkat, amennyiben az érdekük úgy kívánja. Jusson eszünkbe, hogy ezek a személyek pap-, és püspök voltak ellenére az esetek többségében korántsem az emberi erény és nívó bajnokai. Érdemes továbbá jó előre meggyőződnünk arról, hogy az illető püspök milyen szertartásrend szerint tervezi véghezvinni a szentelés szertartását, és mindenképpen ragaszkodjunk ahhoz, hogy a tradicionális liturgiák valamelyikére essen a választás. Eleve elfogadhatatlan kell legyen számunkra, amennyiben leendő szentelőnk valamilyen újonnan kreált liturgiát részesít előnyben, ezeknek esetében ugyanis a szentelés érvényessége sohasem garantálható. Ugyanígy ne egyezzünk bele abba, hogy szentelőnk a Novus Ordo szerint végezze el a szentelési szertartást, elvégre ennek érvényessége tradicionális beállítottságú gnosztikus püspökök szemében sokszor erőteljesen vitatott. Mindenképpen reménykeltő lehet, amennyiben szentelőnk valamilyen tradicionális liturgia mellett tesz hitet, vagy legalábbis olyan megoldást választ, amely valamilyen módon levezethető a tradicionális liturgikus gyakorlatokból. Kérjük meg szentelőnket, hogy legalább egyszer próbálja el velünk a szentelés szertartását, elvégre amennyiben korábban nem spóroltuk meg a mélyreható és

alapos liturgikus tanulmányok folytatását, ilyen esetekben rendszerint azonnal kiderülhet számunkra, ha a szentelés érvényességét a liturgikus keretek irányából veszély fenyegeti. A gnosztikus püspökök egy része korábban sohasem szentelt még újabb püspököt, így előfordulhat, hogy nem is ismeri a szertartás menetét, ezen oknál fogva pedig esetleg olyan hibákat követhet el, amelyek erőteljesen kockára teszik a szentelés érvényes voltát. Amennyiben az illető püspök erre nem hajlandó, avagy kérésünkre sértődöttséggel reagál, azt mindenképpen intő jelnek szükséges tekintenünk arra nézve, hogy talán nem a megfelelő ajtón kopogtatunk. Amennyiben szentelő püspökünk személyében valóban segítőkész, igazi és autentikus szellemi embert ismerhettünk meg, lehetőség szerint kérjük fel arra, hogy az általunk püspökként a későbbiek folyamán végezni szükséges szertartások menetét tanítsa meg nekünk, hiszen semmivel sem pótolható lehetőség és ajándék, amennyiben ezeket személyesen, egy valódi püspök tanítása által sajátíthatjuk el.

2. A szükséges szenteléseken túl:

Tegyük most fel, hogy törekvéseinket végső soron siker koronázta, és az általunk létrehozni kívánt gnosztikus kör számára érvényes szentelési láncolatot biztosíthattunk. Talán nem döntök le túlságosan erős tabukat akkor, amennyiben rávilágítok: a vállalkozás neheze valójában most következik, elvégre a tényleges munka csakis és kizárólag akkor veheti kezdetét, amennyiben az érvényes szentségi megalapozásra megfelelően sor kerülhetett. Sohase kezdjük bele úgy semmiféle szervezési tevékenységbe, hogy előtte nem garantáltuk az Apostoli Vonalak jelenlétét, egyfelől azért ne, mert éppen önmagunkat tesszük hiteltelenné és nevetségessé,

amennyiben úgy alapítunk szakramentális gyökerekkel rendelkezni szándékozó gnosztikus kört, hogy abból éppen a szakramentalitás hiányzik. Viszonylag sokan kezdenek bele ilyesfajta tevékenységekbe úgy, hogy azt gondolják, az idő előrehaladtával talán az Apostoli Folytonosság kérdéskörének kapcsán történik majd előrehaladás. Megítélésem szerint azonban ezek a fajta elképzelések nemcsak, hogy alapvetően hibásak, de kimondottan veszélyesek is, tekintve, hogy egy szentségi jelleggel bíró szellemi körnek mindig felülről lefelé szükséges szerveződnie, azaz előbb kell legyen alapja, és csakis ezután lehetséges arra gondolni, hogy az érdeklődők számára megnyitjuk a hozzánk való csatlakozás lehetőségét. Sohase ajánljunk és kínáljunk mások számára semmiféle szentségi jelleggel bíró kezdeményezést úgy, hogy az esetleges érdeklődők szentségekkel való ellátását nem tudjuk lehetővé tenni. Semmi sem tehet bennünket ezen a területen hiteltelenebbé, mint hogy úgy ajánljunk szentségi életet bárkinek számára is, hogy a kérdéses szentségeket nem tudjuk hosszú távon biztosítani. Önálló szakramentális közösséget csakis és kizárólag érvényesen szentelt püspök képes hiteles módon megalapítani és működtetni, az Egyházi Rend különlegesen hierarchikus rétegzettségéből kifolyólag ugyanis nem állhat fenn olyan lehetőség, hogy valaki mondjuk áldozópapként, avagy diakónusként hív életre és vezet ilyen jellegű közösségeket.

Az Egyházi Rend egyes fokozataira való szentelések kapcsán, különösen is a püspökszentelés kérdésköréhez kapcsolódóan szükséges még beszélnünk egy igencsak sarkalatosnak és bizonyos fokban egyenesen kényesnek nevezhető problematikáról, jelesül a korábbiak folyamán már levezetett „mitraláz”, avagy a szakzsargon kifejezőmódját

alkalmazván poszt-konszekrációs szindrómának nevezett tünetegyüttes, amely leginkább a püspökszentelést követően fenyegeti az újdonsült episcopus vagans-t. Sajnálatos, ám ugyanakkor mind pszichológiai, mind pedig spirituális szempontok szerint vizsgálódván viszonylag pontosan levezethető és magyarázható jelenség ez, amelynek keretein belül az „áldozaton” olyan tendenciák látszanak bizonyos fokban erőt venni, mint a felfokozódott mértékű arrogancia, gőg, igény a környezet, az „alávetettek” felett gyakorolt totális kontrollra, illetőleg a vélt, vagy valós vetélytársak irányában megmutatkozó gyűlölködő féltékenység, irigység és rosszindulat, valamint az eltaposásukra és ellehetetlenítésükre irányuló törekvésekre való fokozott hajlandóság. Amennyiben a lélektan területén megvetvén lábunkat vizsgálódunk a probléma kapcsán, úgy azt gondolhatnánk, hogy nyilvánvalóan a hatalmat kapott kisember fékevesztett tombolása és vagdalkozása ez, azonban a kép sajnálatos módon kissé bonyolultabban és összetettebben fest ezen problematikát tekintvén. Korábban már alkalmam nyílt említeni, hogy a vándorló püspökök világát sok esetben olyan személyek keresik elsősorban, akiket a mainstream egyházak különböző okoknál fogva kivetettek magukból, avagy a kérdéses illetők saját akaratukból hagyták maguk mögött ezeket a közösségeket, miután az visszautasította valamiféle igényük teljesülését. Az ilyen személyek tehát ezen oknál fogva nem kevés mértékű szorongással, a kisebbségi érzésével, valamint erőteljes bizonyítási vágygal („majd én megmutatom...”) érkeznek a vándorló püspökök által vezetett kisegyházak keretei közé, és ezen tendenciáik, amelyeket rendes körülmények között elfojtva, avagy legalábbis leplezve tartanak, rendszerint viharos tombolással törnek a felszínre akkor, amikor a személy új közösségének hierarchikus

rendjében valamely magas fokozatra eljut. Mindez persze meglehetősen felületes kifejtése egy lélektani természettel rendelkező problematikának, jelenlegi tanulmányom azonban nem a pszichológiai tényezők feltárását és ismertetését tűzte önmaga elé cél gyanánt. Számunkra jelenleg sokkalta érdekesebb és izgalmasabb kérdés annak felvetése, hogy vajon miféle spirituális tényezők állhatnak a fent megnevezett szindrómák mögött. Tekintve, hogy mint minden tradicionális beavatási rendszer, úgy az Apostoli Folytonosság kilenc fokozata is képes arra, hogy az egyénben döbbenetes erejű erőket szabadítson fel, kissé extrém módon fogalmazván akár azt is mondhatjuk, hogy voltaképpen hasonlatos ahhoz, ahogyan a démonomágia útján az aspiráns egyre és egyre erősebb démonokat szabadít fel, hogy azokon aztán hatalmat nyerve önmagát juttassa egyre előbbre a vágyott cél irányában, azaz a belső démonok felett gyakorolt tökéletes uralom elnyerésére. Természetesen sohasem állítanánk, hogy további párhuzamokat volna érdemes vonni az Apostoli Folytonosság által nyerhető szakramentális hatalom, illetőleg a goetia segítségével megszerezhető okkult erők között, az ilyesfajta vélekedés megfogalmazása által ugyanis minden bizonnyal magunkat tennénk elképesztően nevetségessé, bizonyos szempontból azonban mégiscsak találónak lehet nevezhető a fent levezetett példa. Az Apostoli Folytonosság egyes állomásaiban ugyanis gnosztikusként elsősorban beavatási hierarchiát kell látnunk, és mint ahogyan minden beavatási út esetében elmondható, természetesen ezen az ösvényen is leselkednek ránk bizonyos veszélyek. Tudvalevő ugyanis, hogy amennyiben valaki felkészületlen és éretlen lélekkel részesül valamely beavatásban, úgy minden valószínűség szerint fennáll a veszélye annak, hogy az adott beavatási művelet során felébresztett, vagy átadományozott erők esetleg felőrlik az

illetőt, avagy egyenesen ellene fordulnak. Az Apostoli Folytonosság láncolatának legmagasabb fokozatai: az áldozópapság, és különösen is a püspökség minden bizonyosság szerint „tűz, amely az avatatlanokat elégeti”, és mint ilyen, csakis és kizárólag a legnagyobb mértékű körültekintés mellett, és a legalaposabb felkészülést és felkészítést követően adható csupán át. Az episcopi vagantes köreiben azonban – mint írtam – gyakorlatilag szinte bárki részesülhet ezekben a szentségekben, így sajnos számos olyan esetet ismerhetünk, amelyeknek során a szerencsétlenül járt delikvens gyakorlatilag teljes mértékben megőrült egy-egy ilyen jellegű szentelést követően. Erők és hatalmak járnak ugyanis az áldozópapság és püspökség szentségeiben, és senki sem gondolhatja józan ésszel, hogy ezekkel kapcsolatban büntetlenül lehetséges különféle alantas és meggondolatlan ügyleteket bonyolítani. Így tehát amennyiben abban az áldásban válhatunk involválttá, hogy egy episcopus vagans kézfeltétele által a püspökség szentségében részesülhetünk, a szentelésünket követően mindenképpen szükséges törekednünk arra, hogy a kapott erőket és hatalmat megfelelőképpen és módon integráljuk szellemi életünkbe és mindennapjainkba. Mindehhez nem kevés mértékű elmélyülés, elcsendesedés és önvizsgálat szükségeltetik, csakúgy, mint az imaélet és aszkézis elmélyítése, valamint a Szent Liturgia titkaiban való még mélyebb és alaposabb megmerítkezés. Püspökként valóban azzá szükséges válnunk, nevezetesen valódi főpappá, és nem csupán olyasvalakivé, akit valahol, valamikor, valaki püspökké szentelt. A püspökséget – mint minden beavatási fokozatot – meg kell valósítani.

Amennyiben tehát szellemi körünk számára érvényesen szentelt püspököt biztosítottunk, hozzákezdhetünk a konkrét

működési struktúra kialakításához, amelynek alapjait ideális esetben korábban már legalább elméleti szinten lefektettük. Mindenképpen szükséges a világos tradicionális kánonok alkalmazása, hiszen voltaképpen semmi sem lehet kiábrándítóbb, mint amikor egy adott szellemi iránymutató mintegy „gondolomszerűen”, találmányra hoz döntéseket a legkülönbözőbb kérdéseket illetően, rövid úton különféle következtetlenségekbe sodorván nemcsak saját magát, de az általa szervezett közösség egészét is. Célszerű alaposan végiggondolni, és mintegy lemodellezni azokat a szituációkat, amelyekkel működésünk során szembesülhetünk, és lehetőleg már előre megoldási gyakorlatokat találni rájuk. Mindez persze felvetheti, hogy valójában mennyire irdatlanul sok munka jár egy önálló, független szakramentális kör fenntartásával, ám erre a felvetésre minden kétséget kizáróan azzal válaszolhatunk, hogy amennyiben valaki nem kívánja vállalni az ezzel járó, kétségtelenül jelentős többletmunkát, az inkább ne is akarjon ilyen jellegű tevékenységekbe kezdeni. A már fennálló, többé-kevésbé gyakorlottan működő egyházi közösséghez való csatlakozás minden bizonnyal megóvhatja az egyént ezektől a sokszor valóban nyomasztó feladatoktól, ám amennyiben éppen az önállóság, függetlenség és szabadság biztosítása a célunk, abban az esetben bizony nem kímélhetjük meg magunkat a tervezés, szervezés, kivitelezés, és persze a szüntelen (újra)gondolkodás jelentette kihívásoktól.

Gondoljuk végig, hogy milyen liturgikus rendek szerint kívánjuk végezni szolgálatunkat, milyen szempontok szerint válogatjuk meg a hozzánk forduló klerikusjelölteket, illetőleg milyen feltételek szerint szenteljük őket az Egyházi Rend különféle fokozataira. A későbbieknek folyamán részletesebben is kitérünk ezekre a kérdésekre, annyit azonban már most is

szükséges egyértelműen kijelentenünk, hogy a püspök mindenkor felelősséggel tartozik leendő papjainak képzéséért, azaz biztosítania szükséges azt a fajta képzési rendet, amelynek elvégzését a szentelés feltételének tekinti. Néhány független püspök (gnosztikus és nem gnosztikus egyaránt) elvárja a hozzá forduló papjelöltektől, hogy különféle egyetemi fokozatokat érjenek el teológiai képzésük során, mindezen azonban nem biztosítják számukra a megfelelő lehetőségeket, hanem mintegy a leendő klerikusokra bízják, mondván „oldják meg mindezt ők maguk, ahogyan tudják”. Ez a fajta hozzáállás azonban nemcsak, hogy kimondottan visszataszítónak hat, hanem ráadásképpen még nem kevés esetet illetően egyenesen kivitelezhetetlen is, elvégre ilyenkor egyedül a leendő klerikusra hárul ezen képzések finanszírozásának és teljesítésének terhe, ilyen elvárásokat pedig a szemináriumi körülmények biztosítása nélkül rendszerint igencsak igazságtalannak ható támasztani. Úgy helyes, amennyiben a püspök maga biztosítja azokat a feltételeket, amelyeknek teljesítését leendő papjaitól elvárja, azaz összegyűjti, megszerkeszti és rendszerbe foglalja számukra a képzés anyagát, illetve gondoskodik a megfelelő minőségű tutorális oktatásról. Mindez gnosztikus szellemiséggel rendelkező köröknek esetében kiemelkedően fontos, elvégre ennek a tradíciónak eleven sajátossága a mester-tanítvány viszonyrendszer keretein belüli átadományozódáson alapuló megosztás.

Kimondottan bölcs törekvés lehet minden elképzelésünket írásba foglalni, hogy a későbbieknek folyamán bármikor visszatérhessünk egyes gondolatainkhoz, valamint hogy hivatkozási alapot képezzenek leírt szavaink, amennyiben egyes vitás kérdések felmerülnek. A munkálkodásunk felől

érdeklődők számára is kimondottan szimpatikus lehet, amennyiben körültekintően felépített keretekre lelhetnek, és ezeknek köszönhetően könnyebben alakul ki bennünk az a benyomás, hogy átgondolt, és autentikus szempontok figyelembevételével felépített struktúrával van dolguk, nem pedig valamiféle ad hoc módon összetákolt, kizárólag a személyes szeszélyek által vezérelt csődülettel. Amennyiben képzettségünk és műveltségünk megengedi, érdemes magas szintű szerzői és publikációs tevékenységet folytatva megalapozni és kifejteni irányzatunk világnézeti keretrendszerét, teológiáját, gnoszeológiáját, liturgikus gyakorlatait és működési alapelveit. Mindenképpen kerüljük a propagandát, és a reklámok mindenféle primitív megnyilvánulásait. A gnosztikus lelkiség egyáltalán nem térítő természetű irányzat, számunkra nem lehet cél a tagtoborzás, és különféle spirituális fogyasztási termékeket sem árusíthatunk. Természetesen megoszthatjuk különféle munkálkodásaink gyümölcsét az érdeklődőkkel, ám jelenlétünknek korántsem képezheti részét semmiféle tagtoborzás és népszerűsítő tevékenység. Meglehetősen kiábrándító tud lenni, amikor bizonyos, önmagukat gnosztikusnak, vagy független katolikusnak valló egyházak és gyülekezetek állandó jelleggel bizonygatják, hogy vajon miért is érdemes, miért is éri meg hozzájuk tartozni, illetőleg folyamatosan „hívogatják”, buzdítják a közösségi alkalmakon való részvételre a felőlük érdeklődőket, mintha csak valamiféle groteszk spirituális piactéren kívánnák eladni magukat és irányzatukat. Egy valódi és autentikus gnosztikus szellemiség nem engedhet meg magának ilyesfajta megnyilvánulásokat, és nem is törekedhet arra, hogy bármilyen módon kínálgassa magát. Amennyiben tehát rendelkezünk is valamiféle kommunikációs felülettel (facebook, weboldal, youtube

csatorna), annak egyedüli célja csupán az információk megosztása és a tájékoztatás legyen, reklámnak és népszerűsítő tevékenységnek azonban nem lehet helye. Általános alapszabály ugyanis, hogy a gnosztikus lelkiséget nem lehetséges terjeszteni. Azt csakis és kizárólag képviselni lehet, illetőleg valamilyen módon mintegy belenőnie annak, akinek ebben az irányban mutatkoznak aspirációi.

3. A gnosztikus püspökség lényegiségéről:

Korábban már szoltunk arról, hogy mindennemű szentségiség az Apostoli Folytonosság érvényes láncolatain kell, hogy alapuljon, ezek nélkül ugyanis nem létezik Egyházi Rend, nem beszélhetünk egyházzól, és nem létezhetnek a tradicionális keresztény szentségek sem. A püspökök az Egyházi Rend teljességét birtokolják, és ebben a minőségükben érvényesen szolgáltatathatják ki a bértálás szentségét, személyeket szentelhetnek a különféle fokozatokra, illetőleg maguk is képessé válnak arra, hogy újabb püspököket szenteljenek. A tradicionális egyházak kánonjai szerint az új püspök érvényes szenteléséhez legalább három püspök jelenléte és kézfeltétele szükségeltetik, véleményünk szerint azonban a szentelés érvényességét nem befolyásolja a benne részt vállaló püspökök száma, így a magunk részéről nem vonjuk kétségbe azon szenteléseknek érvényes voltát, amelyeket háromnál kevesebb (de természetesen legalább egy) püspök szolgáltat ki, amennyiben másféle probléma nem merül fel a szentelés érvényességével kapcsolatban. Úgy gondoljuk ugyanis, hogy a szentelést végző személyeknek kanonikusan előírt létszáma (azaz három) elsődlegesen egyházfegyelmi kérdés, amely bizonyos szinten garantálja az egyetértést,

valamint megelőzni hivatott az egyes püspökök részéről felmerülő önkényt, a szentelés érvényes voltára azonban nem gyakorol negatív hatást, amennyiben azt háromnál kevesebb (esetleg egy) püspök hajtja végre. A vándorló püspökök (episcopi vagantes) világában ugyanis csupán elenyésző számú esetekben lehetséges a szentelő püspökök kánoni létszámának biztosítása, így alapvetően azon az állásponton vagyunk, hogy akár egyetlen érvényesen szentelt püspök is képes érvényes püspökszentelést végrehajtani, amennyiben őt magát érvényesen szentelték, teljesülnek a megfelelő anyagi és formai kritériumok, valamint mind a szentelő, mind pedig a szentelendő részéről tetten érhető a helyes szándék (intenció). Ezzel a kérdéssel kapcsolatban felhívjuk a figyelmet korábbi tanulmányunkra (Nemiel C Logismord – Episcopi vagantes, 2020).

Alapvető tradicionális szabály, hogy püspököt mindig a püspökök választanak, tehát – az egyház tagjainak meghallgatása mellett – kizárólag őket illeti a döntés joga. Egyáltalán nem állja meg a helyét azon felvetés, hogy a püspökválasztás során valamiféle demokratikus elveknek kellene teret engedni, vagy a szentelendő püspök személyének kérdését groteszk és antitradicionális módon esetleg szavazásra kellene bocsátanunk. Egy szellemi kör ugyanis, ellentétben bizonyos modernista felhangokkal alapvetően nem demokratikus elveken alapul, így mindenfajta döntés elsődlegesen azoknak a személyeknek hatáskörébe tartozik, akiket kvalifikációik mintegy feljogosítanak az adott döntés adekvát meghozatalára. Abban az esetben, ha teljesen független gnosztikus szellemi kört hívunk életre, mindenképpen szükséges törekednünk arra, hogy az legalább két püspököt számoljon, még akkor is, ha a hozzánk kapcsolódó személyek

létszáma mindezt nem indokolná. Tekintetbe kell vennünk ugyanis, hogy az Apostoli Folytonosság biztosítása meglehetősen nehézkes és körülményes feladat, és amennyiben a püspök akadályoztatása, avagy halála esetén közösségünk püspök nélkül marad, sajnos egyáltalán nem lehetünk bizonyosak afelől, hogy más püspökök újfent vállalják majd az új szentelést. Érdemes tehát úgy eljárni, hogy legalább két püspök folytonos jelenlétével számolunk, hiszen így mindig bizonyosak lehetünk afelől, hogy egyikük képes lesz ellátni feladatait (ideértve az új püspök megválasztását és szentelését), amennyiben a másikuk valamilyen módon szerepében akadályozottá válik. Beszéltünk már arról, hogy a püspök konszekrációjára mindig tradicionális liturgikus rendek szerint szükséges sort keríteni azon oknál fogva, hogy a szentelés érvényességéhez szükséges anyagi és formai követelmények a későbbieknek folyamán ne képezhessék vita tárgyát. Ilyenek lehetnek többek között a keleti egyház egyes liturgikus rendszerei, így példának okáért Aranyszájú Szent János Liturgiája, illetőleg nyugati viszonylatban a Tridenti Mise rendje. Ismerünk olyan, főként ókatolikus gyökerű liturgiákat, amelyeknek érvényességével kapcsolatban nem merülhet fel kétség, így amennyiben a szentelő püspök ezeket jól ismeri, és képes ezeket nagy biztonsággal celebrálni, akkor adott esetben ezeket is elfogadhatónak kell tekintenünk. A szentelést megelőzően mindenképpen próbáljuk el, legalább egy ízben a liturgiát, elvégre minden valószínűség szerint egyetlen vándorló püspök sem bizonyul különösebben jártasnak ezeknek a szentelési liturgiáknak végzését illetően. Sajnos nem kevés esetet ismerünk, amelyeknek kapcsán olyan markáns és súlyos hibák vehetőek fel a szentelő püspök részéről, amelyek akár teljes mértékben lehetetlenné teszik, hogy az adott szentelés érvényesnek legyen tekinthető.

A püspökök és áldozópapok személyének alkalmassága kapcsán oly sok tényezőt szükséges figyelembe vennünk, hogy ezeknek ismertetésére és elemzésére külön-külön, egészen a részletekbe menően szükséges és fontos kitérnünk. A vándorló püspökökről szóló korábbi tanulmányunkban (Nemiel C Logismord – Episcopi vagantes, 2020) kitértünk arra, hogy milyen súlyos jellemhibák vehetőek fel ezeknek a főpapoknak esetében, így többek között szót kell ejtenünk arról a jelenségről, hogy bizonyos negatív tulajdonságok, mint az arrogancia, gőg, abuzív viselkedésre való fokozott hajlandóság, az impulzusok kontrolljának hiánya, valamint a különféle nárcisztikus személyiségvonások a kérdéses személyeknél meglehetősen gyakorta tetten érhetőek. Éppen ezért szükséges kiemelt figyelmet szentelnünk az általunk elképzelt irányvonal körein belül a leendő klerikusok jellemének alapos megismerésére, feltárva esetükben mind a személyiség erős oldalait, mind pedig a tapasztalható hibákat és gyengeségeket egyaránt. Sohase támogassuk olyan személyeknek áldozópappá, vagy püspökké való szentelését, akiknél valamiféle markáns jellemhibát fedezünk fel, főként ne abban a hiszemben, hogy az illető majd mintegy magától megváltozik a szentelést követően, és természetesen abban az egyébként igen csábítóan ható tévhitben sem szabad ringatnunk magunkat, hogy esetleg éppen nekünk sikerül majd az adott illetőt megváltoztatni. Sajnos tapasztalható (és gnosztikus szempontból nézve teljes mértékben magyarázható) jelenség, hogy az egyes szenteléseket követően bizonyos pszichés problémák és negatív személyiségvonások akár fel is erősödhetnek, így tehát legyünk teljes mértékben bizonyosak afelől, hogy aki a szentelés előtt nem javította ki magában az esetlegesen felmerülő hibákat, az minden valószínűség szerint

a szentelés után sem fogja végrehajtani mindezt. Alapvető tényként kell elkönyvelnünk, hogy az emberek bizony vajmi kevésbé hajlamosak a változásra, és még eltökélt és hajlíthatatlan javítási szándék esetén is meglehetősen csekély mértékűnek mondhatóak az elért eredmények, így inkább ne szenteljünk pappá és püspökké olyasvalakit, akinek személye kapcsán valamilyen markáns probléma felmerül.

A püspöknek a szellemi életnek magas fokán szükséges állnia, az általa követett életgyakorlatokat igazán magas szinten kell művelnie, és bár minden kétséget kizáróan nagyon fejlett intellektuális képességekkel kell bírnia, mégsem szabad megengednünk magunknak, hogy pusztán az akadémiai tudás, ismeretek és eredmények megtévesszenek és tévútra vezessenek minket az illetővel kapcsolatban. Szinte típushibának számít különféle kiségyházaknak esetében, hogy a nagyobb mértékű társadalmi elismertség kivívása érdekében mindenfajta egyéb kritika nélkül szinte azonnal magas egyházi fokozatokra szentelnek olyan személyeket, akik a tudományos életben különféle rangokkal és címekkel büszkélkedhetnek, mondván például, hogy „azért egy doktor mégiscsak jól mutat majd az egyház papjainak sorában”. Sajnos azonban számottevően tetten érhető, hogy az ilyesfajta jelentős intellektuális eredmények egyáltalán nem predestinálnak a moralitás és szellemiség magas fokait illetően, és nem egy „doktorról”, vagy „professzorról” vált már nyilvánvalóvá az episcopi vagantes történetének során, hogy gyakorlatilag teljes mértékben alkalmatlan mindennemű egyházi tekintély viselésére. Bármennyire nehéz elfogadnunk, hogy bizony még akár egy többdiplomás egyetemi oktató esetében is felmerülhetnek jelentős és súlyos személyiségbeli problémák és pszichés zavarok, mindez egyáltalán nem oly nagymértékű

ritkaság, mint ahogyan azt alapvetően gyanítanánk. Ezen oknál fogva tehát, bármilyen jelentős mértékű vehemenciával bizonygatná is az adott illető az általa kijárni kívánt egyházi fokozatra való rátermettségét, tanúként citálva elének olykor különféle okleveleit és diplomáit, nekünk magunknak nem szabad engednünk semmiféle nyomásnak sem, és mindenképpen fenn kell tartanunk a jogot arra, hogy az illető kvalifikációt különféle oldalakról megvizsgáljuk. Sohasem szabad elfelednünk, hogy püspökként minden esetben mi vagyunk döntési pozícióban, és semmiféle külső ráhatásnak, nyomásnak, befolyásolásnak, manipulációnak, fenyegetésnek vagy zsarolásnak sem vagyunk kötelesek engedni.

Amikor püspökként egy szellemi kör virágzásáért és gazdagodásáért felelünk, mindenképpen kötelességünk szem előtt tartani, hogy semmiféle, tradicionális értelemben helyesen felvetett gnosztikus közösség nem képzelhető el a mainapság oly divatosnak számító, demokratikus elveknek teret engedve. Korábbi írásomban (Nemiel C Logismord – Episcopi vagantes, 2020) már szót ejtettem arról, hogy milyen főbb szempontokat szükséges figyelembe vennie egy adott püspöknek az egyház vezetésével kapcsolatban, így ezeken az oldalakon csupán a legfontosabbakra térünk ki. Mindenképpen eszünkbe kell idéznünk azon tradicionális alapigazságot, hogy a püspök, mint a szellemi kör vezetője, alapvetően nem tagja a közösségnek, legyen szó akár mainstream, akár gnosztikus püspökről. Pontosabban fogalmazva azt mondhatjuk, hogy a püspök korántsem definiálható a közösség egy meghatározott (ha még oly magas ranggal bíró) tagjaként, hanem mindenképpen olyasfajta értelemben kell tekintenünk rá, mintha ő maga a transzcendencia reprezentánsa lenne az egyházi keretek között. Egy egyházi közösségen belül voltaképpen a püspök képezi azt

a pontot, ahol is (René Guénon gondolatai szerint) a horizontális (földi, emberi szint) találkozik a vertikálissal (azaz az égi, isteni szinttel). Ilyen oknál fogva a püspököknek egyáltalán nem szabad meghoznia azt a kompromisszumot, hogy a modern egyházak mintájára különféle demokratikus és egalitárius elveknek engedni alávetni egyházvezetési gyakorlatát. Nem kevés, főként az episcopi vagantes mozgalom körein belül működő kisegyházat valójában nem is a püspöke, hanem az Egyházi Rend különféle alacsonyabb fokozatainak álló klerikusok vezetnek, sőt mi több, nem egyszer még azon anomália is tetten érhető, hogy a vezetés feladatát laikus hívek látják el, a püspök pedig valójában nem több, mint egyfajta szentelő-automata, akinek – a közösség felől érkező nyomásnak már-már szolgai módon engedve – szinte kötelessége, hogy „a kezei alá tolt”, sok esetben teljes mértékben inadekvát és alkalmatlan illetők számára különféle szentségeket szolgáltatson ki. Választott püspökként a 2015-ös esztendő folyamán volt részem megtapasztalni ennek a fajta tendenciának markáns jelenlétét egy bizonyos közösség esetében, amely mihelyest meggyőződött az irreális követeléseik irányában megmutatkozó hajlíthatatlanságomról, valamint a köreikben felmerülő anomáliákkal szemben tanúsított intoleranciámról, menten ellenem fordulván költötte és ötlötte ki a legmarkánsabb hazugságokat a személyemet illetően, és az általuk mozgósított erők olyannyira jelentősnek bizonyultak, hogy még püspökké való tényleges szentelésemet és képesnek mutatkoztak ellehetetleníteni. Ebben az esetben ugyanis a fent szemléltetett anti-spirituális tendenciák markáns jelenléte volt tetten érhető az adott közösséggel kapcsolatban (tetézve még különféle amorális és abnormális viselkedési mintákkal), amelyeket választott püspökként nem mutatkoztam hajlandónak tolerálni. Megítélésem szerint mindenfajta

egyházban fenn kell, hogy álljon valamiféle tradicionális alapokon álló szabályrend, amelynek megtartása a közösség valamennyi tagjának spirituális biztonsága érdekében mindenképpen érdekünk kell, hogy legyen.

Ránk nézve tehát mindebből azt mutatkozik fontosnak megszívlelni, hogy gnosztikus szemléletű egyházunk vezetése mindenkor gnosztikus és tradicionális vezetési elveket kíván meg. Természetes, hogy mindez nem jelenthet egyet különféle diktatórikus és autoriter természettel bíró, fenyegetésen és félelemkeltésen alapuló, hatalomfitogtatásra épülő vezetési stílusnak alkalmazásával, amely azon túl, hogy egy bizonyos ponton egyszerűen nevetségessé és szánalmassá válik, ráadás képpen még teljes mértékben méltatlan is egy gnosztikus püspökhöz, nem mellesleg a Tradíció szelleméhez is. Újabb személyes jelleggel bíró kiszólást megengedve ez utóbbi teljességgel elhibázott gyakorlat tökéletesen illeszkedik azokra a történésekre, amelyekben a szerzőnek a 2014 és 2015 közötti időszaknak során része lehetett, és amelyeknek keretében az agresszív és abuzív természettel bíró indulatok különlegesen is intenzív elszabadulásának lehetett tanúja egy újonnan szentelt episcopus vagans személyének részéről. Püspökként mind a jurisdikciónk alatt szolgáló klerikusok, mind pedig a velünk kapcsolatban álló laikusok meglátásaira, ötleteire és tanácsaira érdemes és fontos figyelmet fordítanunk, ez azonban másrésztől egyáltalán nem jelenti azt, hogy minden egyes kérdésben hallgatnunk kell a véleményükre, avagy feltétlenül ki kell kérnünk azt. Olyasfajta kérdéseket illetően, mint például a Szentségek kiszolgáltatása során alkalmazott liturgikus rendek megválasztása, valamint az egyházi ruházat viselésének adekvát formái felől való határozatok meghozatala, a közösség egészének nem szükséges döntési helyzetbe kerülnie, ezeknek

eldöntése ugyanis elsősorban a püspökök (és az őket segítő áldozópapok) jogkörébe tartozik. Fontos tehát a különféle jogköröknek speciális szintezése, és a különféle szinteknek megfelelő döntési jogosultságok kiosztása a püspök részéről. Általános alapszabály, hogy mindenkinek döntési joggal szükséges rendelkeznie olyan kérdéseket illetően, amelyek reá tartoznak, és senkinek sem szabad döntési joggal rendelkeznie olyan kérdések felett, amelyek nem tartoznak rá. Diakónus például ne kísérelje meg előírni a püspök számára, hogy ki az, akit az Egyházi Rend különféle fokozataira szentelhet, és ki az, akit ebben a fajta ajándékban nem részesíthet. A véleményét persze adott esetben érdemes meghallgatni, és szükség esetén alaposan megszívlelni, kényszerítő tekintélyt azonban semmi esetre sem szabad biztosítani számára. A püspöknek tehát azon túl, hogy szükséges gondoskodnia a rábízottak testi, lelki és szellemi épségéről és gyarapodásáról, minden tekintetben védelmeznie szükséges a tradíció tisztaságát, amelyet az Egyházi Rend egyes fokozatai között fennálló természetes határok szilárd és egyértelmű biztosítása által foganatosíthat. Nem szabad engedni az olcsó népszerűség kísértésének, és arról az igényről is kérlelhetetlenül le kell tenni, hogy a többiek szemében a „jófej” benyomását keltsük, ez ugyanis püspökként egyáltalán nem feladatunk. Ami a püspökre tartozik, az a Tradíció védelme, a szellemi kör célkitűzéseinek, irányvonalának és örökségének pályán tartása, illetőleg a közösségi lét különféle sajátosságaiból kifolyólag időről-időre felmerülő deviatív megnyilvánulásokkal szemben való nyílt és egyértelmű, ellentmondást nem engedő fellépés. A püspöknek nem az a feladata, hogy népszerű, közkedvelt, avagy akár szeretett legyen, hanem hogy biztosítsa az egyház működésének tisztaságát, mind spirituális, mind szellemi, mind pedig doktrinális értelemben egyaránt.

4. A gnosztikus papságról:

Püspökké persze általában nem válik mindenki, és egy jó kezekben lévő, a tradicionális szempontoknak megfelelően működő kör esetében nem is szükséges, hogy mindenki püspökké váljon, így elsősorban az áldozópapi hivatás az, amely egy gnosztikus szentségi körben is a szellemiség sarokkövét és gyújtópontját képezi. Az áldozópap feladata a reája bízottak szentségi ellátásának biztosítása, spirituális vezetése és tanácsadóként való segítése, valamint a gnosztikus tradíció avatott ismerőjeként segíteni és védelmezni a törekvőt, hogy ezen a rendkívül mély, és olykor igencsak bonyolult úton adekvát módon haladjon végig. Áldozópappá válni tehát meglehetősen fáradságos és sok munkát igénylő folyamat, doktrinális és praxeológiai értelemben egyaránt. Az episcopi vagantes és a gnosztikus közösségek világában gyakorlatilag úton-útfélen tetten érhető jelenség, hogy az egyes előjárók mindenféle olcsó és könnyedén megszerezhető címeknek ígéretével hitegetik a hozzájuk fordulókat, így nem ritkán egy-egy áldozópappá, avagy püspökké történő szentelést mindösszesen egy-egy hétvége alatt, mindennemű előzetes ismeretséget nélkülözve ejtenek meg, a legtöbbször egyáltalán nem meggyőződve az aspiráns intellektuális képességeiről, pszichés, lelki és szellemi állapotáról. Alapszabály, hogy az egyház gerincét képező áldozópapi fokozatra a lehető legszigorúbb kritériumok szerint szükséges megválogatnunk az alkalmas jelölteket.

Általános alapelv, hogy a püspöknek biztosítani szükséges a hozzá forduló, és általa alkalmasnak ítélt jelöltek számára a szükséges képzettség megszerzését, és semmi esetre

sem szabad elvárnia, hogy a jelölt majd különféle alternatív lehetőségek bevonása által szerzi meg azt. Ugyancsak meglehetősen ellenszenves dolognak minősül, amikor az aspiránstól olyan hivatalos diplomák megszerzését várjuk el, amelyekkel püspökként esetenként magunk sem rendelkezünk, mint ahogyan az sem mondható túlságosan gáláns viselkedésnek, amennyiben úgy várjuk el ezeknek a diplomáknak megszerzését, hogy a vonatkozó anyagi terheket teljes egészében a jelölt vállára helyezzük. Gnosztikus körünk esetében érdemes nekünk magunknak kidolgoznunk azt a fajta képzési rendszert, amelyen végighaladván a jelölt idővel maga szerezheti meg azokat a kvalifikációkat, amelyeknek birtokában sikerrel tehet eleget az általunk támasztott követelményeknek.

A gnosztikus papság irányában érdeklődő személyt mindenképpen élő találkozás alkalmával kell megismernünk, amelynek keretein belül részletesen meggyőződünk az egyén motivációiról, élettörténetének egyes aspektusairól, valamint az alkalmasság vizsgálatának első állomásaira is ráléphetünk. Amennyiben a jelölt személyisége alkalmasnak tűnik, úgy ráléphetünk a képzés első lépcsőfokára, amely liturgikus értelemben a klerikusi fokozatra történő avatással kezdődik. A képzés ideális esetben a püspökök felügyelete alatt történik, egyfajta tutorális oktatás keretein belül, amelynek esetében a különféle, főként beszélgetésekre épülő privát tanulmányi alkalmakon való részvétel, és a saját otthonban végezhető tanulmányok váltogatják egymást. Praxeológiai szempontból a jelöltnek életmód-szerűvé szükséges tennie a különféle kontemplatív imádságokban való elmélyülést. Megítélésünk szerint egy intenzív és minden szempontot kielégítő spirituális képzés nagyjából három évet vesz igénybe, mindez persze a

püspök belátása szerint szabadon meghosszabbítható. A három esztendő során a jelöltnek pontosan követnie kell a képzéséért felelős személy instrukcióit, illetve legalább hetente egyszer egy részletesebb levélben referálnia a haladásáról. A tutorált oktatás során feltétlenül szükséges konzultációknak legalább hetente egyszer szerét kell ejteni, ideális esetben személyesen, avagy ennek a lehetőségnek hiányában videóbeszélgetés formájában. A püspök által előírt tananyagban tartalmaznia kell a szükséges ismeretek megszerzésére alkalmas forrásokat, valamint az általunk követett gnosztikus irányvonal legfontosabb elméleti útmutatóit egyaránt, ideértve az irányvonal saját kiadványait is. A jelöltnek ezen felül legalább negyedévente ajánlatos részt vennie az Eucharisztikus Liturgián. Az Egyházi Rend újabb fokozataira való szentelésekre a püspök döntésével összhangban a hároméves felkészülési periódus során ajánlatos sort keríteni, egészen a szubdiakónusi (alszerpapi) fokozatig bezárólag.

A három esztendő lejártával a jelölt és a püspök kölcsönösen végiggondolják a további lépéseket, és az elköteleződés újabb lépcsőfoka valósulhat meg. A püspök megvizsgálja a jelölt kvalifikációit, valamint a szellemi úton való előrehaladásának mértékét, majd pedig döntést hoz arról (belátása szerint kikérve a klérus többi tagjának véleményét), hogy az illetőt diakónussá szenteli-e. Amennyiben minden szükséges feltétel, elvárás és követelmény teljesülni látszik, úgy a diakónusszentelésre sor kerülhet. A következő lépcsőfok az áldozópap-szentelés, amelynek legalább fél esztendőnyi diakónusi szolgálatot követően lehetséges felmerülnie. Ennek az időszaknak legfontosabb előkészületi tevékenysége a Szent Liturgia végzéséhez szükséges ismeretek elsajátítása kell legyen. Az áldozópappá való szentelést újabb részletes

egyeztetésnek és mérlegelésnek szükséges megelőznie, amelynek során mindkét fél meghozza a végső döntést: a püspök elhatározza a jelölt teljes befogadását a szacerdotális rendbe, az aspiráns pedig végiggondolja, hogy valóban ezt a jurisdikciót kívánja-e szolgálni papként. A papszentelés liturgiája során nem maradhat el az engedelmességi fogadalom letétele, egy adekvát módon működő gnosztikus kör püspökei ugyanis nem szentelnek papokat más irányzat, egyház, vagy tradíció számára. Nem köthetjük ki papjaink számára, hogy milyen jellegű életvitelt szükséges folytatniuk, azonban párkapcsolatban élni kívánó papjaink esetében a rendezett, monogám kapcsolaton túl nem fogadunk el másfajta alternatívát. A cölibátust (a fent említett eseteket leszámítva), illetőleg az egyes szerzetesi fogadalmakat csakis és kizárólag az egyén szabad választásának alapján fogadjuk el, és sohasem végleges döntés formájában, azaz a jelölt ezt a fajta életvitelt bármikor felfüggesztheti, amennyiben mégis a párkapcsolat mellett döntene.

Lehetőség szerint ne fogadjunk klerikusainknak körébe olyan személyeket, akik valamiféle ezoterikus, vagy okkult szervezet köreiben involváltak, így valamennyi rózsakeresztes, martinista és modern hermetikus rend tagjainak számára zártnak kell minősülnünk. Ennek a döntésünknek oka abban keresendő, hogy a magunk részéről nem tartjuk ezen szervezeteket az autentikus és hiteles gnosztikus lelkiség képviselőinek, és dacára mindenfajta történelmi gyökérnek és eredetnek, amelyet ezek az ízig-vérig modernista irányultsággal rendelkező szervezetek önmagukkal kapcsolatban rendszerint állítanak, őket a neo-gnosztikus pszeudo-spiritualitás körébe soroljuk. Ekképpen viszonyulunk olyan irányzatokkal kapcsolatban is, mint az antropozófia

valamennyi formája, illetőleg a modern pszichológia bizonyos változatai. A különféle szabadkőműves irányzatokkal kapcsolatban hasonlóképpen elutasító természettel rendelkező véleményen vagyunk, kivételt képeznek mindezek alól bizonyos különleges esetekben az angolszász szabadkőművesség egyes ágazatai, ez utóbbival kapcsolatban ugyanis hajlandónak mutatkozunk néminemű engedmények megtételére, amennyiben egyes személyes szempontok indokolttá teszik, feltéve ha egyéb, másfajta kizáró és ellehetetlenítő körülmény nem áll fenn. Ezzel az irányzattal kapcsolatban is fenntartjuk azonban annak vélelmezését, hogy nem tartjuk igazán megfelelőnek, amennyiben valaki párhuzamosan kívánná járni a szabadkőművesség, valamint a Gnózis útját. A hiteles (hermetikus) alkímiai tradíció és a kabbalah bizonyos formáinak esetében nyitott viszonyulásmód a miénk, tagadhatatlan ugyanis, hogy mind az alkímia, mind pedig a kabbalah különféle ágazatai a történelemnek egy bizonyos jelentékeny időszaka folyamán ugyanúgy részét képezték az európai kultúrának, mint a kereszténység, és természetesen az sem vonható kétségbe, hogy mindkettő valamilyen módon hatott a másikra. Olyan, gnosztikus szempontból is teljességgel komolyan vehető személyek, mint például Jakob Boehme, vagy René Guénon életüknek egy szakaszán mind a keresztény, mind pedig az alkímiai tradíció kincsestárából hajlandónak mutatkoztak meríteni, és ugyancsak tudvalevő, hogy az egyik legjelentősebb keresztény beavatási társaság, a templárius lovagrend körében is bőven voltak tetten érhetőek alkímisták. A keresztény Gnózis és a hiteles alkímiai tradíció autentikus változatai véleményünk szerint nem zárják ki egymást, bár természetesen ebben az esetben is szükséges a New Age és neo-spiritualitás beszívárgott elemeinek felismerése és kizárása.

Zéró toleranciával kell viszonyulnunk a spiritizmus valamennyi ágazatával szemben, és számunkra nem jelent valós érvet az a megállapítás, hogy az Egyesült Államok és Franciaország területén működő egyes gnosztikus körök igenis használnak bizonyos, a modern spiritizmus körébe sorolható technikákat. Ugyancsak teljes elhatárolódással viszonyulunk olyan kártékony irányzatokkal és ágazatokkal kapcsolatban, mint a reiki, arolo, pránanadi, valamint a különféle energetikai kezelések, és kétségkívül az agykontroll. Ezeknek valamelyikében való involváltság természetesen nem zárja ki véglegesen a különféle papi rendeknek felvételét, azonban a klerikusi képzés kezdetét megelőzően legalább öt esztendőnek érdemes elteltie, azaz a személy az ilyen jellegű tevékenységek teljes elhagyását követően leghamarabb nyolc év múlva szentelhető diakónussá, és még legalább egy esztendőnyi várakozás szükségeltetik ahhoz, hogy az illető áldozópappá válhasson. Meggyőződésem ugyanis, hogy a különféle ál-, és ellenbeavatási fokozatokra való felavatás olyan, természetéből fakadóan maradandó változásokat eredményez bizonyos szubtilis szférákon, amelyek teljes mértékben alkalmatlanná tehetik a személyt bizonyos valódi beavatási fokozatok megszerzésére. Jelen sorok papírra vetője idestova tíz esztendeje tanulmányozza a különféle neo-gnosztikus irányzatok ténykedését, és tapasztalatai szerint teljes mértékben igazolható, hogy a különféle, korábban bizonyos ál-, illetve ellenbeavatási procedúrákon átesett személyeknél a hagyományos keresztény (és gnosztikus) papszentelések olyasfajta tartalmakat szabadíthatnak fel, amelyek rövid úton az örületbe kergethetik az egyént. Nem kevés episcopi vagantes esetében érhattük tetten, hogy az életüknek egy korábbi szakaszában folytatott okkult praxis, a fent nevezett

társaságokban és irányzatokban való involváltság olyasfajta szellemi elváltozásokat eredményezett, amelyek egy újonnan megtörtént pap-, és püspökszenteléssel mintegy „összeadódván” gyakorlatilag elmebeteggé tették ezeket az embereket. Tradicionális ihletettséű gnosztikus körként minden igyekezetünkkel azon kell lennünk, hogy erejét vegyük ezeknek a tendenciáknak, és ne szabadítsunk újabb közveszélyes örülteket az episcopi vagantes világára.

Liturgikus rend és fegyelem:

Egy gnosztikus kör esetében számottevő nehézségekbe ütközhetünk a tekintetben, hogy olyan liturgikus gyakorlatokat és rendszert vezessünk be, hogy azok kellőképpen tükrözzék a közösség sajátos karizmáját, illetőleg megfeleljenek annak a fajta célnak és szándéknak, amelyek a kezdeményezést életre hívták. Első ízben tekintetbe szükséges vennünk, hogy a korai gnosztikus közösségek által használatban tartott liturgikus rendszerek semmilyen módon nem maradtak ránk, és ezeknek mindenfajta modernkori rekonstrukciója a szükséges források hiányában meglehetősen esélytelen (és egyszersmind egyúttal hiteltelen) vállalkozásnak tűnik. Ilyen jellegű hibákat vét nem kevés, önmagát gnosztikusnak nevező egyház és közösség, amikor különféle liturgiákat tákolnak össze abban a hiszemben, hogy azok valamiképpen kapcsolatba hozhatóak a valódi gnosztikus szellemiséggel. Sokan sajnos éppen a gnosztikus lelkiség személyes jellegének és természetének hangsúlyozása által kívánnak jogalapot biztosítani önmaguk számára ahhoz, hogy mintegy teljességgel a saját fejük után menve mindenféle alaptalan és bizarr liturgikus újításokat vezessenek be, amelyeknek nemcsak a gnosztikus szellemiséghez, de a tradicionális diszciplínák egészéhez sincsen semmiféle közük.

Mindenképpen fel kell vetnünk ugyanis, hogy bármiféle liturgikus praxis önálló kidolgozása igazán komoly mértékű avatottságot kíván meg, nemcsak a liturgikus tudományok terén, de a tradíciók beható ismeretének szempontjából is. Mindannak, aki liturgikus rend kidolgozására adja a fejét, tökéletesen ismernie kell ezeknek ősformáit, valamint tisztában szükséges lennie azzal, hogy ezek a liturgiák milyen hatás kiváltására hivatottak, azaz milyen tudatállapot-változásokat alkalmasak kieszközölni a résztvevők lelkében. Ennek a tudásnak és praktikus ismereteknek hiányában nem érdemes semmiféle újítás bevezetésére vállalkozni, még akkor sem, ha azok meglehetősen ígéretesnek és lelkesítőnek hatnak. Nem szabad figyelembe venni azt a jelenséget, hogy mindenféle gnosztikus egyház úton-útfélen különféle egzotikus liturgikus szokásokkal áll elő, ezeknek többsége ugyanis tradicionális szempontból nézve tökéletesen inadekvát, működésképtelen, sőt mi több, sok esetben egyenesen veszélyes is. Véleményem szerint ahhoz, hogy valaki például önálló eucharisztikus liturgia kidolgozására adja a fejét, legalább tíz-tizenöt évnyi aktív (tehát áldozóapként legalább heti rendszerességgel celebrált) liturgikus gyakorlat szükségeltetik, ideértve a hagyományos liturgikus rendek beható ismeretét. Ennek hiányában ugyanis az illető egészen bizonyosan olyan hibákat fog véteni, amelyeknek mibenlétéről rossz esetben még csupán tudomást sem szerezhet, ezeknek természete ugyanis főként szubtilis szinten nyilvánul meg. Mindenképpen azt javasoljuk tehát, hogy mindennemű ígéretessége ellenére mellőzzük az önállószkodást liturgikus téren, és lehetőség szerint mintegy „érjük be” a már működőképesnek bizonyult katolikus, vagy orthodox keresztény liturgikus rendeknek valamelyikével. Úgy gondolom, hogy többek között a Római Katolikus Egyház hagyományos liturgiája kimondottan és kifejezetten alkalmas

arra, hogy úgymond a „mi liturgiánk” legyen, tekintve hogy benne mind ama szakramentális potenciálok kifejeződésre juthatnak, amelyek egy keresztény szellemiséggel rendelkező gnosztikus számára kiemelten fontosak lehetnek. Liturgikus fegyelme, ünnepélyessége és szépsége mondhatni minden pillanatban gondoskodik arról, hogy még véletlenül se érezhessük magunkat a hétköznapi tudatállapotok közelében. Számunkra mindez esszenciális jelentőséggel bír, hiszen egy gnosztikus szellemi út járásának során elengedhetetlen a horizont megnyitása a magasabb (és egyúttal mélyebb) valóságok irányában. Nem kívánnánk ebben a kérdésben teljes mértékben kizárólagosak lenni, így másfajta liturgiák alkalmazhatósági körét is részletes vizsgálat alá vehetjük, amennyiben ilyenekkel találkozunk, persze természetesen azon elvárásunk fenntartása mellett, amely az archaikus liturgiák sérthetetlenségének megőrzésére irányul.

Itt közölt tanulmányunkban csupán néhány irányadó gondolatot osztanánk meg, a kérdéskör részletes kidolgozására ugyanis megítélésünk szerint legalább olyan terjedelmű tanulmányt volna szükséges szentelnünk, mint amilyen a jelenlegi is. Általános alapszabály kell legyen a liturgikus tradicionalitás fenntartása, azaz az általunk elképzelt közösség esetében szükségesnek mutatkozik bizonyos tradicionális alapelvek érvényesítése. Ezeknek jegyében törekednünk kell az „ad crucem” ünneplésre az eucharisztikus liturgia végzésének során, azaz a nyugati liturgikus reformokat megelőző gyakorlatokhoz való visszatérésre, amikor is a celebráns (és a liturgián résztvevő közösség egyaránt) a kereszt felé fordulva (azaz a pap a híveknek „háttal” állva) mutatja be a liturgikus cselekményt. Véleményünk szerint a „szembemisézés” gyakorlata súlyos liturgikus alapelveket sért, és természetéből

fakadóan mintegy a Centrumtól való elfordulás gesztusát szimbolizálja. Ennek jegyében szigorúan ellene kell mondanunk mindenfajta, a „szembemisézés” gyakorlatát népszerűsítő kezdeményezésre. Álláspontunk szerint a liturgikus ruházat különféle összetevői külön-külön, és együtt is komoly és archaikus szimbolikus jelleggel bírnak, így ezeknek elhagyása szintén komolyan felveti a liturgikus dekadencia felmerülésének lehetőségét. Az általunk képviselt nézet szerint az eucharisztikus liturgia során a celebráns öltözetének része kell legyen az alba, cingulus, stóla és kazula, püspökök esetében pedig mindezt szükséges kiegészíteni a mellkereszttel, gyűrűvel, pileólussal és lehetőség szerint az infulával és pásztorbottal is. A liturgián esetleg jelenlevő klerikusoknak a rájuk szabott liturgikus ruházatra vonatkozó irányelvekhez szükséges igazodniuk. Kerülni kell a mainapság megszokottnak mondható liturgikus hanyagságot és hanyavetiséget, példának okáért a „csupán albában és stólában” történő celebrációt. Bár megítélésünk szerint az egyes szakrális nyelveknek tudása napjainkban nem elvárható a klérus tagjaitól, ugyanakkor azonban úgy tartjuk, hogy legalább a szentmisék szövegét (amennyiben azt a Tridenti Rítus szerint celebrálják) illendő volna latin nyelven mondaniuk. Természetesen más szertartásoknak esetében lehetséges a nemzeti nyelv alkalmazása. Érzésünk szerint egy átlagos intellektuális képességekkel rendelkező személy számára nem jelenthet számottevő nehézséget mindennek elsajátítása.

Összegzés gyanánt:

Bár tanulmányunk természetesen nem vállalkozott (és nem is vállalkozhatott) mind ama gondolatok, szempontok és információk felvonultatására, amelyek egy tradicionális szempontok szerint is hitelesnek és autentikusnak nevezhető gnosztikus közösség megalapozásához elegendőek lehetnek, arra talán alkalmasnak mutatkozhat, hogy az adekvát jelöltekben elindítson valamit, ami majdan a megvalósítás mezejére lépve hatékony és jótékony hatásokkal bírhat. A magunk részéről mindenek felett örülnénk annak, amennyiben magyar nyelvterületen megalapozást nyerhetne egy gnosztikus szempontból hitelesnek mondható jelenlét, elvégre a hagyományos vallások és a New Age álspiritualitás között fennálló űrt véleményünk szerint nem tölti ki semmiféle olyasfajta, szakramentális jellegű szellemi irányultság, amely a Gnóvizist kereső, önmagukat szellemi szempontok szerint megvalósítani kívánó személyek számára adekvát ösvényt kínálhat. Sokaknak esetében a gnosztikus kereszténység lelkiisége erőteljes vonzóerőt jelent, a mainstream, exoterikus keresztény keretek azonban olyan mértékű viszolygást és ellenszenvet keltenek bennük, amely nem keveseket számottevő mértékben visszatart választott ösvényük járásában. Ezért is tartanánk rendkívül fontosnak, hogy a keresztény szellemiséggel rendelkező gnosztikusok számára olyan lehetőségek váljanak elérhetővé, amelyek között szentségi életüket adekvát és előrevivő módon megélhetik, ugyanakkor biztosítja számukra a világos elhatárolódást a New Age divatezotéria egyes ágazataitól. Semmiképpen nem ajánljuk ugyanakkor ezt az irányvonalat azoknak számára, akik az exoterikus kereszténység keretei közül érkeznének, és akik elsődlegesen ezek között a keretek között képzelik el önmaguk

spirituális kibontakoztatását. Sokszor tapasztaljuk ugyanis, hogy számos, önmagát hívó kereszténynek valló személy közeledik alapvetően érdeklődő és nyitott magatartással a keresztény gnózis képviselői felé, azonban a későbbiek folyamán erőteljesen megbotránkoztatják őket a szellemiségnek azon elemei, amelyeket exoterikus hitükkel összeegyeztethetetlennek tartanak, és nem kevesen közülük meglehetősen agresszívvá és követelőzővé válnak, amikor az általuk tapasztaltak nem egyeznek elvárásaikkal. Ilyen jellegű incidensek gyakorta felmerülnek, és nem kevés esetben meglehetősen destruktív természettel bírnak mindkét fél számára, éppen ezért alapvetően szükséges felhívunk mindazoknak figyelmét, akik a keresztény exotéria vidékéről érkeznek a gnosztikus kereszténység felségvizeire, hogy az általuk tapasztaltak nem mindenben esnek majd egybe mindazzal, amit eredeti közösségeiknek körében megszokhattak, ez pedig olykor erőteljes averziót válthat ki bennük. Az általunk megálmódott közösséget elsősorban és főként olyan keresők számára érezzük értékesnek és hasznosnak, akik szellemi alapokon kívánnak metafizikával és Gnózissal foglalatzkodni, ezen vállalásukat pedig a hagyományos kereszténység Szentségeinek vételezése által kívánják megerősíteni és támogatni. Mindazoknak számára, akik már többé-kevésbé megtalálták a maguk helyét, és otthonra leltek valamely exoterikus színezetű felekezet keretein belül, mindenképpen azt tanácsoljuk, hogy maradjanak meg a választott irányzatban, és ne kívánjanak felesleges terheket vállalni azáltal, hogy egy gnosztikus jellegű, alapvetően a metafizika irányában elkötelezett közösség felé közelednek.

Kitekintés:

Tanulmányom olvasóit minden bizonnyal foglalkoztatja némiképp azon kérdés, hogy vajon én magam személy szerint vállalnám-e az értekezésem keretein belül felvázolt gnosztikus szellemi körnek alapítását, illetőleg bizonyára választ kívánnak kapni arra a felvetésükre is, hogy vajon gnosztikusként miért is nem kezdeményezem egy ilyesfajta vállalat elindítását. Noha önmagam, már csupán úgymond a rend és igazság kedvéért minden kétséget kizáróan választott püspöknek tartom, azaz olyan személynek, akinek kánoni megválasztására (nem is egyszer) érvényes keretek között sor került, a magam részéről azonban mégis megelégszem azzal, hogy ezeket a szempontokat olvasómnak körei elé tárom. Sohasem számítottam közösségi embernek, és hozzám, mint személyhez végső soron mindig is a magányos, elkülönülő megvalósítási ösvények állottak leginkább közel, ennek okán pedig nem igazán érzem magamban az elhivatottságot, hogy egy efféle körnek szervezésében szerepet vállaljak. Nem titkolom továbbá azon meggyőződésemet, amely szerint egy adekvát módon, valós és autentikus szellemi szempontok szerint működő közösség létre hívásának a jelenlegi kor keretei között, az aktuális „emberanyag” minőségével számolván vajmi kevés esélyét látom, egy újabb New Age színezetű divat-ezoterikus és pszeudo-spirituális irányzat plántálása pedig kimondottan ellenemre volna.

Valóban... bizonyára teljes joggal merülhet fel bizonyos mértékű értetlenség az olvasó részéről a tekintetben, hogy amennyiben valaki oly mértékben elmélyülni látszott a kérdéskör tanulmányozásában, mint amennyire azt a jelen kötet szerzője tette, és amennyiben ennyire pontosan képesnek

bizonyul felvázolni a „Hogyan?” és „Miként?” egyes aspektusait, akkor vajon miért is nem járta végig maga is az általa ismertetett utat, és miért is nem váltotta valóra mindazt, amelyről a jelen írások folyamán beszélt. Ennek a kérdésfelvetésnek megválaszolása során első ízben éppen azon problémára szeretném újfent felhívni a figyelmet, amelynek természetére az elmúlt oldalakon nem egyszer mutattam rá, jelesül arra, hogy mindennemű szervezési és fenntartási nehézségen túl a lehető legjelentékenyebb akadályt éppen az jelenti, hogy a Sötét Kor (Kali Yuga) embere számára gyakorlatilag a tűzzel való játékkal lenne egyenértékű, amennyiben ilyesfajta közösségek körébe bonyolódna, és mint fentebb írtam, a magam részéről semmi esetre sem kívánám olyan módon veszélyeztetni olvasóimat és a hozzám valamilyen úton-módon fordulókat, hogy ily veszélyes és magas rizikófaktorral bíró utazásra csábítsam őket. A magam munkálkodásainak során minden igyekezetemmel azon próbálok lenni, hogy az írásaimat és előadásaimat nyomon követők számára valódi és autentikus ösvényeket, módokat és lehetőségeket villantsak fel, és ugyancsak gigantikus mértékű erőket igyekszem mozgósítani annak érdekében, hogy a divat-ezotéria és pszeudo-spiritualitás szövevényes útvesztőit sikerrel kerüljem el.

Bennem időről időre felmerül annak a gondolata, hogy amennyiben egy bizonyos spirituális irányzat olyannyira számottevő veszélyforrásokot rejt, és a körein belül olyasfajta súlyos anomáliák merülnek fel szinte állandó jelleggel, mint amilyeneket az episcopi vagantes és a kortárs neo-gnosztikus irányzatok berkein belül kétségtelenül fellelhet a kereső, akkor vajon bírhat-e bármiféle értelemmel ezen irányzatok bevonása a szellemi ösvényen való haladás során? Vajon ténylegesen

annyira nélkülözhetetlen, fontos és esszenciális jelentőséggel bíró tényező egy valódi és autentikus gnosztikus úton járó számára, hogy a mainstream keresztény egyházak sajátjának tekinthető Apostoli Folytonossághoz akár olyan áron is ragaszkodják, mint amilyen áron ezt a különféle neognosztikus előjárók mérik az általuk érdemesnek találtak számára? Sőt mi több... egyenesen azon kérdés feltétele is elkerülhetetlenné válik számunkra, amely szerint vajon nem hagyta-e magára eleve már a szellem ezeket a tanátadási és szentelési vonalakat, mint ahogyan azt René Guénon is sugallja? Vajon nem lehetséges-e, hogy az önmagát gnosztikusként megragadó szellemi kereső a saját útján akár többre is mehet, mint amennyiben pusztán magára aggat egyetkettőt a különféle hierarchális címek és rangok közül? Életemnek egyik legmeghatározóbb (és egyben legsokkolóbb, legsötétebb) élményeként tartom számon, amikor a kortárs vágáns püspökség egy jelesnek aligha nevezhető képviselője ezekkel a szavakkal válaszolt akkor, amikor az általa elkövetett visszaélésekre felhívtam a figyelmét: „Mondhatsz, amit akarsz, de egyet ne feleddj: attól még én vagyok a püspök, és Te a minősítő”. Ezeket a gondolatokat olvasván talán némi joggal tárhatjuk fel abbéli kételyeinket, hogy vajon esszenciálisan és ontológiailag felvetvén ténylegesen magasabb szintre sorolódik be valaki a létezők hierarchiájában pusztán avégett, mert valaki valahol, valamilyen módon elvégzett rajta egy bizonyos szertartást? Vajon a Gnózis keresője ténylegesen avégett távolodna el a mainstream vallási intézményrendszerek rengetegéből, hogy azután immáron gnosztikusként tagozódjon bele egy nagy vonalakban ugyanolyannak tekinthető és nevezhető szervezetbe? Vajon ténylegesen annyira kikerülhetetlen elemnek számít az Apostoli Folytonosság egy Gnózisra jutott személy számára, hogy ahhoz gyakorlatilag

bármilyen áron ragaszkodják? Ezen kérdések megválaszolásának feladatát természetesen az olvasóra hárítom, annak világos és egyértelmű kimondása mellett, hogy ezekre nem feltétlenül lehet eleve kész, minden szempontból megfelelőnek és hiánytalannak ható válaszokat. Érzésem szerint erősen lehetséges, hogy végső soron bele kell törődnünk abba, hogy a valódi gnosztikus, a Gnózis autentikus, igazi és hiteles képviselője voltaképpen oly elképesztően ritka, akár az a bizonyos „valamilyen színnel rendelkező madár”, és ezen oknál fogva eleve felesleges olyan kérdésekről beszélnünk, mint amilyen a tanulmánykötet lapjain felvázolt gnosztikus közösség, avagy gnosztikus egyház. Tapasztalataim szerint minden egyes valódi gnosztikus voltaképpen teljes mértékben egyedinek tetsző jelenség, akiknek esetében egyáltalán nem lehetséges elkészült válaszokkal szolgálni, és ezek a személyek nyilvánvalóan nem is várják ezt tőlünk. Gnosztikusként mindennemű bizonyosság szerint ők volnának leginkább meglepve (és valószínűleg némiképp megrökönyödve is), amennyiben tanácsokkal kívánnánk őket ellátni arra vonatkozóan, hogy vajon mit is kellene tenniük, milyen spirituális paraméterekkel rendelkező ösvényen volna érdemes és ildomos járniuk. Írásom így főként azoknak számára nyújthat bizonyos mértékben tájékoztatót és fogódzót, akik a gnosztikus szellemiség területén még neofitának számítanak, avagy talán azok lehetnek képesek vele kezdeni valamit, akik Stephan Hoeller bölcs gondolatait megfogadván („Sokaknak alkalmatlansága nem kell, hogy vakká tegyen bennünket a kevesekben rejtező lehetőségek irányában”) arra az elhatározásra kívánnak jutni, hogy mindennemű veszedelmek és kockázatok ellenére mégis megpróbálkoznak a gnosztikus közösségépítés feladatával.

A magam részéről azonban úgy gondolkodom, hogy valószínűleg más utakat és másféle módokat szükséges találnunk ahhoz, hogy a Gnózis valódi képviselőiként munkálkodásunk kifejtésére alkalmas és méltó terepet találjunk. Személy szerint – látván a különféle gnosztikus közösségek gyors leromlását – meglehetősen erősen valószínűsítem, hogy még abban az esetben is, amennyiben valaki képesnek bizonyul mindennemű nehézség, vakvágány és útvesztő ellenére valódi gnosztikus főpappá válni, és ebben a létrendi szolgálatban méltó módon képviselni a Gnózis szellemiségét, legkésőbb a halála napján komoly nehézségekkel szükséges szembesülnie a tekintetben, hogy az általa útjára indított „opus magnum” vajon kinek a kezében összpontosulhat majd a továbbiakat illetően. Immáron hatodik esztendeje tartó intenzív kutakodásaimnak során gyakorlatilag kivétel nélkül ugyanazzal a problematikával találtam szembe önmagamat ennek a kérdésnek kapcsán, nevezetesen hogy ezeket az irányvonalakat hajdanvolt egykor talán méltó képviselőik elmúltával az avatatlan, méltatlan és kisszerű tanítványok – nem szeretném szépíteni – egyszerűen ellopják. Ellopják, kisajátítják, különféle pszeudo-spirituális felhangokkal szennyezik, végül pedig menthetetlenül elsilányítják. Elegendő csupán feltennünk magunknak azon kérdést, hogy vajon mennyiben lenne Louis-Claude de Saint-Martin eredeti szándékai szerint való a kortárs martinizmus?

Ennek jegyében tehát személy szerint egyáltalán nem bátorítanám azokat, akik önmagukra a gnosztikus közösségépítés feladatát kívánják venni, azt pediglen még kevésbé, hogy az episcopi vagantes és kortárs neognoszticizmus zavaros vizein hajózgassanak. Felvetődhet tehát a kérdés, amely szerint „akkor vajon miért is volt szükség

minderre?”, én pediglen csupán csak azt a választ adhatom, hogy valójában nem tudom. Az alkotó ember számára a gondolkozás, és az annak nyomán formát öltő elképzelések szavakra ültetése elemi élményt jelent, és minthogy magamra is ilyesfajta alkotó emberként tekintek, voltaképpen nem is látok magam előtt más utat, mint az alkotását...

Felhasznált és hivatkozott források és irodalom:

Dr. Baranyi Tibor Imre: Útvesztőben - Előadás, 2020.

Dr. Baranyi Tibor Imre: Beavatás és a modern nyugat – Előadás, 2016.

Buji Ferenc: Az elfelejtett evangélium, Kötet kiadó, 2018.

Buji Ferenc: Tat tvam aszi - Szolipszizmus és tradicionális metafizika, Kötet kiadó, 2019.

Gődény Jonatán: Buji Ferenc: Tat tvam aszi. Szolipszizmus és tradicionális metafizika. Magyar Hüperión (Budapest) 6. évf. (2018) 2. sz. (tél) 240–245. o.

Gődény Jonatán: Az én nem van: én vagyok – Megjegyzések a szolipszizmusról, Magyar Hüperión, 2020.

Kecskés Péter: Csillagbölcselet, Kapu Könyvek, 2008.

Kecskés Péter: Tiszteletadás a végidők eljövetelekor, 2012.

Dr. László András: Tradicionalitás és létszemlélet, Kötet Kiadó, Nyíregyháza, 1995.

Dr. László András: A kereszténység helyzete a tradíciók körében – Előadás, 1996.

Dr. László András: Mágia és Misztika – Előadás, 2010.

Dr. László András: A Kali-Yuga ismérvei, mibenléte, meghaladása – Előadás, 2015.

*René Guénon: Beavatás és spirituális megvalósítás,
Kvintesszencia Kiadó*

*René Guénon: A mennyiség uralma és az idők jelei,
Kvintesszencia Kiadó, 2006.*

*Horváth Róbert: A tradícióválasztás problémája – Előadás,
2012.*

*Tau Malachi: Kabbalah útmutató, fordította: Nemiél C
Logismord*

Tau Tauma: Gnoszeológia, 2020.

Tau Tauma: Tamás evangéliuma, 2020.

Egyéb források jegyzéke:

https://orthodoxwiki.org/Episcopi_vagantes

https://en.wikipedia.org/wiki/Episcopus_vagans

<https://sites.google.com/site/gnostickos/validityauthority>

http://gnosis.org/wandering_bishops.htm

<https://www.parareligion.ch/hoeller.htm>